Urząd Wojewódzki Białostocki
Syndikat Berpieczeństwa Publicznego.

Tymczasowe postanowienia wytyczne

1929

49

41

OJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.NP.1508/29.T.

ytuacyjne sprawozdanie
ygodniowe Nr.27 za czas
d dnia 29 czerwca do dnia
lipca 1929 roku.

Białystok, dnia 6 lipca 1929 roku.

T A J N E . P I L N E .

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

/Pan Dyrektor Departamentu II/

w Warszawie.

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 27 za czas od dnia 29 czerwca do dnia 6 lipca 1929 roku.-

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ Pan Wojewoda w Wilnie,
2/ " " w Brześciu n/Bugiem,
3/ " " w Nowogródku,
4/ " " w Warszawie,
5/ " " w Tarnopolu,
6/ " " w Stanisławowie,
7/ " " w Lublinie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie,
9/ " " " " " w Wilnie,
10/ " " " " Okr. w Grodnie,
11/ " " " " " w Białymstoku,
12/ " " " " " w Łomży,
13/ " " " " " w Suwałkach,
14/ Sam.Ref.Inf.D.O.K III w Grodnie,
15/ " " " " IX. w Brześciu n/Bugiem,
16/ " " " " I. w Warszawie,
17/ Dowództwo 6 Brygady K.O.P. w Wilnie,
18/ Urząd Śledczy w miejscu,
19/ Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.
20/ Dowództwo 6 Półbrygady K.O.P. w Grodnie.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:

2

/

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BP. 1508/29.T
Białystok, dnia 6 lipca 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.
za czas od dnia 29 czerwca do dnia 6 lipca
1 9 2 9 r o k u .

I. Sytuacja ogólna.

Podobnie jak w okresach poprzednich dominującym momentem w polskim ruchu politycznym jest pogłębiania się kryzysu PPS. i wzrastanie możliwości organizacyjnych dla PPS. d.Frakcja Rewolucyjna, która uzyskała znaczną przewagę wpływów nad PPS. na gruncie ruchu zawodowego w Ostrowi Mazowieckiej, poderwała wpływy posła dr.M.Czarneckiego wśród służby folwarcznej w powiatach łomżyńskim, [illegible]czyńskim i kolneńskim, oraz zdekompletowała OKKPPS.Białystok i wreszcie w sposób niekorzystny dla PPS. zaktualizowała sprawę rozwiązania Rad Powiatowej Kas Chorych w Białymstoku. Traktowane niepowodzenia PPS. pogłębia również ferment w Komitecie PPS. w Grodnie, gdzie na tle wyborów prezydjum Magistratu doszło nawet do takiego zaostrzenia sytuacji, że poza nawias partji zostali usunięci Skowroński, prezes i Krasiński, sekretarz wspomnianego Komitetu, jedni z najbardziej czynnych i wpływowych dotychczas działaczów PPS. w Województwie Białostockiem.-

Nie mniej ważnym momentem jest również działalność Stronnictwa Chłopskiego w powiecie Sokólskim, gdzie poseł Sawicki Adolf i instruktorzy Stronnictwa w sposób niejednokrotnie demagogiczny podrywają zaufanie ludności do władz państwowych, a nierzadko nawołują ludność do niestosowania się do obowiązujących zarządzeń władz państwowej administracji ogólnej i policyjnych.-

W ruchu narodowościowym dominowały akcja przedkongresowa organizacyj sjonistycznych toczącą się pod znakiem przewagi organizacyj Mizrachi i Hitahdut oraz działalność Białoruskiego Włościańsko-Ro-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1508/29.T.
Dnia 6 lipca 1929 roku

3

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 27

13

II. Przegląd prasy

Prasa grodzieńska

Prasa grodzieńska w ub. tygodniu poświęcała wiele miejsca sprawom gospodarki miejskiej i wyborom prezydjum Magistratu. Na tle tych spraw wywiązała się dość ostra wymiana zdań pomiędzy "Głosem Prawdy Ziemi Grodzieńskiej" i "Nowem Życiem".

"Nowe Życie" uzasadniało swe stanowisko, że Prezydentem miasta winien zostać grodnianin i opowiedziało się na krótko przed wyborami Prezydenta za kandydatur ą Stępniewskiego, jako jego zdaniem najbardziej popularnego i cieszącego się zaufaniem ogółu społeczeństwa polskiego, aczkolwiek Stępniewski za czasów sprawowania prezydentury miasta Grodna zwalczany był dość ostro przez "Nowe Życie".

W związku z wyznaczonymi na dzień 27 ub.m. wyborami prezydjum Magistratu /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.26/ "Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej" zamieścił trzy wywiady z Komisarzem rządowym Raczą szkiem, w których zobrazował katastrofalny stan gospodarki miejskiej i charakteryzował zamierzenia Komisarza Raczą szka, zmierzające do uzdrowienia ~~xxxxxxxxxx~~ samorządu grodzieńskiego i zapewnienia mu warunków rozwoju na przyszłość.

Po wyborach prezydenta i wiceprezydenta "Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej", rozpatrując ważność tych wyborów z punktu widzenia prawnego, stwierdzał, że prawomocne wybory prezydenta muszą być dokonane absolutną większością głosów obecnych na posiedzeniu radnych i że Prezydent Stępniewski otrzymał tylko 10 głosów /na 34/ a następnie podał krytyce konszachty i zakulisową grę poszczególnych klubów radzieckich, obliczone na utrącenie Komisarza rządowego Raczą szka, który jedynie, w chwi-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1508/29.T.
Dnia 6 lipca 1929 roku.

Syntetyczne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

III. Polski ruch polityczny.

a/ PPS.d.Frakcja Rewolucyjna.

Powiat Ostrowski.

Złożenie z urzędu socjalistycznego zarządu miasta Ostrowi-Mazowieckiej nie przestaje być w dalszym ciągu zasadniczem tłem walki PPS. z PPS.d.Frakcja Rewolucyjna, która w szeregu wystąpień publicznych oskarża wspomniany zarząd o popełnienie licznych nadużyć na szkodę miasta. Aby zdezawuować te oskarżenia, PPS. czyni usilne zabiegi o spowodowanie rozwiązania Rady Miejskiej i rozpisania nowych wyborów a równocześnie stara się wszelkiemi siłami wpływać na członków Rady by odmawiali oni swej współpracy komisarzowi rządowemu Gackowi.

Pomimo walka pomiędzy obu partjami zaostrzyła się specjalnie w ostatnich dniach na gruncie Związku dozorców domowych i Związku pracowników biurowych w Ostrowi-Mazowieckiej, które stopniowo przechylają się na stronę PPS.d.Frakcja Rewolucyjna.

Powiat Białostocki.

Ostatnio zgłosił swe przystąpienie do PPS.d.Frakcja Rewolucyjna jeden z wybitniejszych członków OKRPPS.Białystok, Macanko Roman, wobec czego z pośród bardziej wpływowych działaczy w Białymstoku pozostali we wspomnianym OKRPPS. Kosaczewski i Gomoliński. Masowe wycofywanie się z PPS.wybitniejszych jej członków /Przytuła, Macanko, Bekierski i inni/ skonsternowało do tego stopnia OKRPPS.Białystok, że odwołał on zapowiedziany na dzień 29 ub.m. wiec włókniarzy z obawy przed rozbiciem tego wiecu przez PPS.d.Frakcja Rewolucyjna. Równocześnie tenże OKR.rozpoczął stosowanie represji na gruncie Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku przeciwko tym byłym jej członkom, którzy przystąpili do PPS.d.Frakcja Rewolucyjna

czy się [illegible] z podziałem [illegible]nego właścicielstwa i, że nie jest zdolny zabezpieczać należycie interesów Skarbu Państwa wobec kapitału zagranicznego, przytem fałszywie oświetlał sprawę eksploatacji Puszczy Białowieskiej przez Polską Spółkę Drzewną "Century". W sprawie tej poseł Loś oświadczył, że firma ta okrada Skarb Państwa na przeszło 30.miljonów złotych rocznie, wobec czego posłowie ludowi przystąpili z wnioskiem o rozwiązanie umowy z firmą, natomiast nie wspomniał ani jednem słowem, że Ministerstwo Rolnictwa rozwiązało przedterminowo umowę z firmą "Century" już przed dwoma miesiącami.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 26 ub.m. we wsi Słochy-Anopolskie, gminy Siemiatycze odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego Koła PSL"Piast" zwołane przez kierownika Sekretarjatu ~~[illegible]~~ powiatowego Stronnictwa w Siemiatyczach, Górskiego Władysława. Na członków Koła zapisały się 44 osoby, które wybrały do zarządu: Kiczko Jana - prezes, Janczupko Mikołaja - wiceprezes, Karpiuka Wasyla - sekretarz i Gumianiuka Wasyla - skarbnik./50 osób/

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Grodzieński. Dnia 30 ub.m. w lokalu O.K.R.PPS.w Grodnie odbył się powiatowy zjazd delegatów kół Stronnictwa Chłopskiego, na który przybyło około 20 osób. Obradom zjazdu przewodniczył kierownik Okręgowego Sekretarjatu Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie, Mielenkiewicz Aleksander. Po omówieniu spraw organizacyjnych, na wniosek Mielenkiewicza postanowiono ożywić działalność istniejących w powiecie grodzieńskim kół Stronnictwa Chłopskiego, które dotychczas nie wykorzystały sprzyjających ich rozwojowi warunków i nie zdołały pociągnąć za sobą szerszych mas włościańskich. Większość delegatów stanowili przedstawiciele kół z gmin Hoża i Porzecze.

Powiat Sokólski. Na terenie wiejskim powiatu sokólskiego prowadzą akcję organizacyjną i propagandystyczną poseł Sawicki Adolf, oraz in-

Kiszko Czesława - prezes i Budko Władysława - wiceprezes. Zwołanie tych zebrań ułatwili instruktorowi Mikołajewskiemu sołtysi nazwanych wsi, w których mieszkaniach zebrania te odbyły się. Na traktowanych zebraniach Mikołajewski wzywał zebranych, ażeby nie płacili kar mandatowych wymierzanych przez policję gdyż zarządzenie co do wymierzania tych kar wydane zostały przez Ministra Składkowskiego bez zgody Sejmu, mówiąc zaś o policji, Mikołajewski m.in. oświadczył " W policji obecnie niema porządnych ludzi, a są tylko bandyci rozbójnicy i pijacy". Przeciwko Mikołajewskiemu wszczęto dochodzenie.

Dnia 14 ub.m. we wsi Wyżudy gminy Korycin do szkoły powszechnej wszedł podczas lekcji poseł Sawicki Adolf i oświadczył nauczycielce Wandzie Brenekównie, że przybył w celu dokonania wizytacji szkoły i, że nie będzie zadawał dzieciom pytań, nie mniej jednakże chce się naocznie przekonać w jaki sposób odbywa się nauczanie dzieci. Nauczycielka Brenekówna zażądała od posła okazania jej upoważnienia władz szkolnych do przeprowadzenia wizytacji na co poseł Sawicki oświadczył, że powiadomił władze szkolne o zamierze wizytacji szkoły i równocześnie zapytał Brenekównę, czy nie otrzymała powiadomienia władz szkolnych o wizytacjach, które mają być przez niego, posła Sawickiego dokonywane. Otrzymawszy przeczącą odpowiedź od nauczycielki Brenekówny, poseł Sawicki opuścił salę szkolną.

d/ Polska Partja Socjalistyczna.

wiat Grodzieński. Datujący się od dłuższego czasu ferment w Komitecie PPS.w Grodnie /który w ostatnim czasie bez upoważnienia CKWPPS.mianował się OKWPPS /, powstały na gruncie zniechęcenia się /większości członków partji do sekretarza tegoż Komitetu Krasińskiego Kazimierza- w ubiegłym tygodniu osiągnął punkt kulminacyjny, w rezultacie czego dokonano nowych wyborów i usunięto ze stanowiska prezesa Skowrońskiego Stanisława, a Krasińskiego ze stanowiska sekre-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP 1506/29 T.
Dnia 6 lipca 1929 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 27

V. Sekty religijne.

a/ Kościół Ewangelicko-augsburski.

Powiat Ostrowski. Dnia 24 ub.m. w Nrjanowie, gm. Długosiodło odbyło się poświęcenie kościołka ewangelicko-augsburskiego, którego dokonał pastor Nitschman z Pułtuska w obecności pastorów Wolframa, Talmana i Gutknechta przy udziale 1.500 wyznawców.

b/ Sekta babtystów.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 23 ub.m. w osadzie Białowieża odbył się obrzęd obrzezu ośmiu babtystów, zamieszkałych w Białowieży.

Dnia 30 ub.m. w domu Kramnopolskiego Danjata w osadzie Narewka odbyło się zebranie wyznawców sekty /6 osób/, którzy odprawili wspólne modły.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Klejnborta z Białegostoku. Wiec ten został rozwiązany przez policję z powodu zakłócenia spokoju publicznego na sali /200 osób/.

Dnia 28 ub.m. do Zarządu Towarzystwa Żydowskiego Opieki nad Sierotami wybrano Pinesa Chanę, Rabinowicz Rachelę, Zabłudowską Chelę, Szapiro Merę i Rozental Berte. /72 osoby/.

Powiat Łomżyński.

Odbyte dnia 30 ub.m. w Łomży wybory delegatów na sjonistyczny zjazd przedkongresowy w Warszawie przyniosły wysoko cyfrowe zwycięstwo mizrachistom i prawym poalej-cjonistom.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

[illegible] została sztuka p.t."Wie rozumem, a sercem".-

[illegible] TSB. w Jakubowicach, gm.Berszty w ubiegłym tygodniu wystąpił [illegible]inkiewicz Szymon, który odesłał swój bilet członkowski. Zar[illegible] [illegible]ównemu TSB.w Wilnie. Obecnie koło to liczy 7 członków, którzy już od półtora roku nie płacą składek członkowskich i [illegible] wykazują działalności.-

Delegowany przez Starostę Powiatowego urzędnik dokonał rewizji ksiąg i działalności koła TSB.w Skidlu, przyczem stwierdził, że działalność koła wykracza poza ramy statutu TSB. Wybitniejsi członkowie b.BWRadromady i TSB w powiecie grodzieńskim otrzymali pocztą z Wilna tygodnik "Swiet". Czasopismo to kolportowane jest również przez księgarnię białoruską w Grodnie.

at Białostocki. W pracach Towarzystwa Szkoły Białoruskiej czynny udział bierze b.działaczka b.BWRH Szumska Anastazja, obecnie Generalczukowa - żona sekwestratora Magistratu m.Białegostoku.

Współpracuje ona m.in. z ks.Reszeciem, który prowadzi agitację białoruską wśród uczenic seminarjum nauczycielskiego w Białymstoku. Przekonywuje on uczenice tegoż seminarjum, że jeżeli pochodzą z powiatu białostockiego, to są bezwzględnie białorusinkami i jako takie muszą dążyć do odrodzenia się narodowego białorusinów.

---

xxx/

Powiat Bielski-Podlaski.

Dnia 29 ub.m. w Bielsku-Podlaskim odbyły się związane z XVI. Kongresem sjonistycznym odczyty Hirsza Kadłubowskiego i Rabinowicza Mowszy.

Odbyte dnia następnego wybory delegatów na zjazd przedkongresowy w Warszawie nie przyniosły przewagi żadnej z grup, biorących udział w kampanji przedwyborczej.

Powiat Białostocki.

Dnia 29 ub.m. w Białymstoku odbył się wiec przedzjazdowy sjonistów z udziałem Lwa i Ledera z Warszawy oraz Lifszyca, Szweca i

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.SP.1508/29.T.
Białe lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

12

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Skórzanego w Siemiatyczach.

Dnia 29 ub.m. w Siemiatyczach, powiatu bielskiego odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego do którego zarządu zostali wybrani: Winer Auter - prezes, Szawc Herszko - sekretarz, Krawiec Pinkus - skarbnik, Kapłan Icko i Socha Szloma - członkowie.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Odzieżowego w Białymstoku.

W Białymstoku dnia 28 ub.m. odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego, na którem wypowiedziano się przeciwko projektowanej przez pracodawców zniżce stawek zarobkowych i postanowiono proklamować strajk w wypadku, gdyby zniżka ta miała być przez pracodawców zastosowana.

b/ Związki Pracowników Umysłowych.

Komisja organizacyjna Związku Pracowników Umysłowych w Białymstoku przygotowuje się do zwołania ogólnego zebrania pracowników umysłowych, na którem zostaną wybrane władze związkowe.

c/ Akcja cennikowa.

Dnia 29 ub.m w Białymstoku i Grodnie odbyły się wiece pracowników ~~[illegible]~~ państwowych, zwołane przez lokalne komisje porozumiewawcze Związków Zawodowych Pracowników Państwowych /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.26/. Na wiecach tych uchwalono rezolucję w brzmieniu ogólnej rezolucji Centralnej Komisji porozumiewawczej.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1508/29.T
Dnia 6 lipca 1929 roku.

23

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

13

IX. S t r a j k i .

Strajk robotników fabryki dykt w Białymstoku.

Strajk 120 robotników fabryki dykt Hasbacha w Dojlidach fabrycznych około Białegostoku, rozpoczęty dnia 26 ub.m., został zlikwidowany dnia 1 b.m. po wypłaceniu strajkującym przez dyrekcję fabryki zaległych zarobków.-

Strajk robotników sezonowych w Siemiatyczach.

Dnia 1 b.m. zastrajkowało 30-tu robotników , zatrudnionych przez firmę "Polski Przemysł Żwirowy" przy kopaniu żwiru około stacji kolejowej Siemiatycze w powiecie bielskim. Strajkujący domagają się przywrócenia im poprzednich stawek zarobkowych, obniżonych ostatnio przez firmę.-

Strajk flisaków.

Dnia w b.m. spławiający po rzece Narwi drzewo flisacy /12 osób/ zatrzymali tratwy pod Wizną w powiecie łomżyńskim i zażądali od retmana Kraszewskiego Antoniego podwyżki płacy. Kraszewski, po porozumieniu się z firmą braci Frydman w Białymstoku, właścicielem spławianego drzewa, odmówił flisakom żądanej przez nich podwyżki, wobec czego porzucili oni pracę i udali się do miejsc stałego zamieszkania.-

-:-:-:

Starostwa Bielskiego w Siemiatyczach zajście zlikwidował, potem dalsze prace pomiarowe odbywały się bez przeszkód.

Ludność wsi Tarciewice, powiatu sokołowskiego w liczbie około 100 osób stawiła dnia 5 b.m. opór komornikowi, geometrze i asyście policyjnej przy wykonywaniu wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku w przedmiocie oddania części gruntów, zwanych łożyskiem starego Bugu, na rzecz mieszkańców wsi Wólka-Zamkowa, gminy Narojki w powiecie bielskim. Wobec przyjęcia przez oporzych groźnej postawy i porwanie łańcucha geometrze - na miejsce zajścia wyjechał samochodem z oddziałem policyjnym Starosta Powiatowy w Bielsku-Podlaskiem

c/ Defraudacje.

Powiat Grodzieński. Dnia 27 ub.m. inspektor I.Obwodu Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Wilnie, prowadząc inspekcję w Urzędzie pocztowo-telegraficznym w Łunnie, stwierdził, że kierownik tegoż urzędu, Rejner Franciszek, zdefraudował 30 złotych w ciągu dłuższego okresu czasu.

d/ Ważniejsze kradzieże.

W nocy z dnia 29 na 30 ub.m. na peronie stacji kolejowej w Małkini, skradziono Metropolicie Wileńskiemu, ks.arcybiskupowi Jałbrzykowskiemu walizkę bronzową w płóciennym pokrowcu, zawierającą brewjarz, rozebrany na trzy części pastorał, mitrę biskupią i sutannę której wartość wynosiła około 2.000 złotych. W wyniku dochodzenia skradzioną walizkę z całą jej zawartością, oprócz pastorału - odnaleziono w Wiklinie n/Bugiem i odesłano ks.Metropolicie dnia 3 b.m. do Wilna.

e/ Z a b ó j s t w a.

Powiat Kolneński. Dnia 26 ub.m. we wsi Zbójna, gminy Gawrychy sołtys wsi Osowiec, Lemański Władysław, będąc w stanie nietrzeźwym, zadał bardzo ciężkie uszkodzenie ciała b.sołtysowi wsi Dobrylas, gminy Gawrychy Piasecikowi Zygmuntowi, który również był w stanie pijanym. Piasecik zmarł dnia następnego w szpitalu w Łomży. Lemański został areszto-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1508/29 T.
Dnia 6 lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

15

XI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenia granicy.

Powiat Augustowski. Dnia 25 ub.m. został wydalony przez żandarmerję niemiecką do Polski i przytrzymany przez posterunek kolejowy P.P. w Raczkach Kopytek Stanisław, stały mieszkaniec wsi Czerwone, pow.kolneńskiego, ukrywający się w Niemczech od 1927 r. przed aresztowaniem za kradzież w powiecie kolneńskim. Kopytka, notowanego w Gazecie Śledczej Nr.987, poz.92, przekazano do dyspozycji Sądu Grodzkiego w Kolnie.

Dnia 28 ub.m. został zatrzymany przez Straż Graniczną w Mikynku Kukliński Aleksander, mieszkaniec wsi Rudki-Nowe gminy Bargłów za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Niemiec i z powrotem. Po szczegółowem zbadaniu, Kuklińskiego przekazano Sądowi Grodzkiemu w Augustowie.

Powiat Ostrołęcki. Za nielegalne przekraczenie granicy z Niemiec do Polski zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym Piotr Rzepkowski z Myszyńca i Perla Dłużniewicz z Łomży.

b/ Informacje z zagranicy.

Powiat Augustowski. Starosta Powiatowy w Augustowie uzyskał informację że władze niemieckie w krótkim czasie wysiedlić mają do Polski większą ilość robotników polskich, przebywających w Prusach Wschodnich na robotach sezonowych i niektórych dezerterów polskich na skutek żądań robotników niemieckich, którzy skarżą się, że robotnicy polscy w Niemczech szkodzą ich interesom, ponieważ pobierają płacę dzienną o 50% niższą, aniżeli robotnicy niemieccy.-

d/ P r z e m y t.

iat Kolneński.

W ostatnich tygodniach wzrosła znacznie akcja przemytni ctwa. Ustalono m.in. że we wsi Jeże, pow.Jansburskiego grupowane były partje przemytu, oceniane tamże na ca 1600 dolarów każda i, że partje te zostały do Polski przemycone.-

e/ Wydarzenia na granicy.

owiat Grodzieński.

Dnia 3 b.m. o godzinie 20-ej na odcinku granicznym Uciecha w gminie Marcińkance przekroczył granicę z Litwy do Polski w celu skoszenia trawy na terytorjum polskiem obywatel litewski,prawdopodobnie mieszkaniec wsi Uciecha na Litwie, który na wezwanie go przez żołnierzy 3.kompanji 23.Baonu K.O.P począł uciekać. Do uciekającego żołnierze oddali strzały, raniąc go w nogę, jednakże zdołał on zbiec do Litwy.-

O powyższem Urząd Wojewódzki doniósł Ministerstwu telefonogramem Nr BP. 2986/29. z dnia 5 b.m.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP. 1508/29.T.
Dnia 6 lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

17

XIII. VARIA.

a/ Dziesięciolecie Sądu Okręgowego w Grodnie.

Dnia 30 ub.m. w Grodnie odbyła się uroczystość dziesięciolecia Sądu Okręgowego, na którą przybyli: Pan Minister Sprawiedliwości, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, p.Supiński. Pan Wojewoda Kirst. Metropolita Wileński, ks.arcybiskup Jałbrzykowski, wyżsi urzędnicy Ministerstwa Sprawiedliwości, wiceprezes Sądu Apelacyjnego w Wilnie, p.Muliński i inni.

Program obchodu obejmował Mszę Św., celebrowaną przez Ks. Metropolitę, akademję, poświęconą sądownictwu, na której obecni byli także prawosławny arcybiskup grodzieński, Aleksy, Dowódca O.K.Nr.III, gen.Litwinowicz, oraz przedstawiciele władz cywilnych, wojskowych i instytucyj społecznych.

Z okazji uroczystości wysłane zostały depesze hołdownicze do Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Marszałka Piłsudskiego i Pana Premjera, d-ra Switalskiego. Następnie sądownicy grodzieńskie podejmowali przybyłych gości obiadem, podczas którego wygłosili przemówienia m.in.PP. Minister Sprawiedliwości, p.Prezes Sądu Najwyższego, Supiński, Wojewoda Kirst, prezes S.O. w Grodnie Giedroyć, prokurator Przybylski i inni.

Wieczorem na zakończenie uroczystości odbył się raut w salach zamku Króla St.Batorego.

b/ Sprawy Samorządowe.

Powiat Grodzieński. Dnia 28 ub.m. wybrany został na burmistrza m.Skidel dotychczasowy wiceburmistrz Dawid Bejrachowicz, bundowiec.

d/ Przedterminowe rozwiązanie umowy z firmą "Century".

Polska Spółka Drzewna "Century" wypowiedziała z dniem 13 ub.m. pracę wszystkim robotnikom zatrudnionym w tartakach w Stoczku, Gródkach i Hajnówce w ilości około 1000 osób. Robotnicy ci zwracają się do Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży z żądaniem zatrudnienia ich. Wobec tego, że Dyrekcja najprawdopodobniej nie będzie mogła zatrudnić wszystkich pozbawionych pracy robotników, przeto dnia 2 b.m. zwróciła się do Ministerstwa Rolnictwa z prośbą o decyzję w tej sprawie, a równocześnie, obawiając się ewentualnych ekscesów ze strony robotników odniosła się do Urzędu Wojewódzkiego o wydanie odpowiednich zarządzeń Staroście Powiatowemu w Bielskiem-Padlaskiem.-

Za Wojewodę:

/-/ SYPEK

wz. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

19

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

Nr 1770/29 T.

Decyzja sprawozdanie miesięczne za miesiąc lipiec 1929 rok.

Białystok dnia 6 sierpnia 1929 r.

T A J N E ! P I L N E !

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
/Pan Dyrektor Departamentu Politycznego/

w Warszawie.

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc lipiec 1929 rok.

Za W O J E W O D Y :

Naczelnik Wydziału Desp Publ.

Odpis otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie
" " w Brześciu nad Bugiem
" " w Nowogródku
" " w Warszawie
" " w Tarnopolu
" " w Stanisławowie
" " w Lublinie
Pan Prokurator przy S. Apel. w Warszawie
" " " " w Wilnie
" " " S. O. w Białymstoku
" " " " w Brześciu
" " " " w Łomży
" " " " w Sandrzeju
Sztab Gł. Inf. D.O.K. III w Grodnie
" " " " w Brześciu n/Bugiem
" " " " w Warszawie
X D.P. Brygada w Wilnie
" " w Grodnie
Urząd Śledczy w miejscu
Urzędy Pocztowo Telegraficzne Powiatowe
Województwa Białostockiego

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1770/29.T.
Białystok, dn. . sierpnia 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc lipiec 1929r.

I Sytuacja ogólna.

Oceniając ogólnie zmiany i przeobrażenia, jakie zaszły w ciągu ubiegłego miesiąca w układzie stosunków społeczno-politycznych na terenie Województwa Białostockiego, podkreślam przedewszystkiem dwa zasadnicze momenty, które uzewnętrzniały się stale w przytępionym zresztą /okres letni/ polskim ruchu politycznym, a mianowicie narastanie na płaszczyźnie zaostrzającej się wciąż walki pomiędzy PPS i PPS d.Frakcja Rewolucyjna pozytywnych wartości organizacyjnych dla PPS d.Frakcja Rewolucyjna i związane z nim ścisłe zwężanie się wpływów PPS na najważniejszych bodaj odcinkach wspomnianej walki, oraz niepozbawioną ujemnych dla ZBWZR skutków, a cyskującą z biegiem czasu na rozpiętości agresywność względem ZBWzR Stronnictwa Chłopskiego w powiatach sokólskim, białostockim i wołkowyskim, oraz PSL "Piast" w powiatach bielskim i białostockim.

Na podstawie całego szeregu przepracowanych syntetycznie spostrzeżeń i faktów skłonny jestem twierdzić, że organizacje PPS w Województwie Białostockiem stosunkowo później znacznie niż w innych Województwach zostały wciągnięte w orbitę walki PPS z PPS d.Frakcja Rewolucyjna, tem nie mniej jednak ulegają szybciej, niż gdzieindziej korzystnemu dla PPS d.Frakcja Rewolucyjna rozkładowi wewnętrznemu i, że gdyby proces ten uległ zahamowaniu, względnie nie został należycie przez lokalne organizacje PPS d.Frakcja Rewolucyjna wykorzystany, czego możliwość nie może być negowana i nie brana w rachubę, to winę tego

czynków do charakterystyki działalności BBWnR, w której zawsze brakło odczucia w odniesieniu do swoistych warunków terenowych, celowego nastawienia i koniecznej rozpiętości. Podkreślali to z naciskiem uczestnicy zjazdu powiatowego węzła zaufania BBWnR, odbytego w Sokółce dnia 28 lipca b.r. Stwierdzali oni że BBWnR zaprzestał prawie zupełnie działalności na terenie powiatu sokólskiego, aczkolwiek właśnie tym terenem BBWnR powinien się ich zdaniem interesować szczególnie obok innych obociążony ze względu na intensywną działalność posła Sawickiego Adolfa, który stale na nim przebywa, wówczas, gdy tym poseł Kosiba Piotr nie odwiedził dotąd ani razu powiatu sokólskiego, należącego do jego okręgu wyborczego. Krytyczna ocena działalności BBWnR przez zjazd w Sokółce, bezczynność rady powiatowej BBWnR w Białymstoku, której prezesem został się poseł Kosiba na rzecz względnej w zrozumieniu społecznym pracy w spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Białymstoku /płatna posada/, pomijanie możliwości, jakie stwarza dla BBWnR obecna sytuacja w bielskim okręgu przemysłu drzewnego i wreszcie opanowywanie powiatu sokólskiego, mońkowskiego i białostockiego przez Stronnictwo Chłopskie, z bielskiego i częściowo białostockiego przez PSL Piast ilustruje jaskrawo fakt, że BBWnR w tych powiatach schodzi jakby dobrowolnie z objętych przezeń w roku 1928 placówek. Cokolwiek odmiennie przedstawia się dla BBWnR sytuacja w powiatach zachodnich województwa i powiecie grodzieńskim.

Z pierwszych z pośród ~~[illegible]~~ BBWnR stronnictw opozycyjnych PPS i PSL "Wyzwolenie" prowadzą cichą akcję organizacyjną, a Stronnictwo Narodowe ześrodkowało swą działalność na gruncie organizacyj i stowarzyszeń klerykalnych, zaś w powiecie grodzieńskim BBWnR ma w każdym konkretnym wypadku przeciw sobie zgodnie działające PPS i [illegible] zwalczane stale przez Bund, a bierząco także przez i [illegible] ugrupowania żydowskie, ogólnie jednak w powiatach tych sytuacja BBWnR zamyka szereg

Intensywną naogół działalność w lipcu b.r. polskich związków i stowarzyszeń społecznych wyczerpywały propaganda na rzecz PWK, organizowanie obchodów rocznic sierpniowych, akcja PW i WF, kolonji letnich i zbiórki na pomoc dla dotkniętych głodem w Wileńszczyźnie.

Ruch wywrotowy, jak każdorocznie w okresie letnim, był słaby. Silniej uzewnętrznił się jedynie w związku z kampanją 1-o sierpniową /Czerwony Dzień/, o której przebiegu powiadomiłem Ministerstwo szczegółowo w sprawozdaniu Nr.BP.1789/29.T. z dnia 5 sierpnia r.b. Przekonała mnie ona o słuszności moich dopatrywań, uwzględnionych w kilku ostatnich sprawozdaniach tygodniowych, że instancje KPZB i KPP w Województwie Białostockiem zostały dotkliwie zniszczone represjami organów bezpieczeństwa publicznego i, że mimo wszystko w okresie ich odbudowy, skutecznie paraliżowanej, konspiracja powstrzymuje się od szerszych wystąpień zewnętrznych tam, gdzie mogą one spowodować ostrzejsze represje policyjne i ujawnić jej kontakty z komunizującemi organizacjami legalnemi /zachowanie się TSB w dniu 1-go sierpnia r.b./. O dostrzeganych konfidencjonalnie przejawach ruchu wywrotowego Ministerstwo informowane było w ciągu miesiąca przez Urząd Wojewódzki sprawozdaniami specjalnemi i meldunkami doraźnymi.-

Ruch zawodowy i sekciarski, oraz akcja cennikowa z uwagi na ich nikłość nie wymagają omówienia w niniejszej części sprawozdania, jeżeli pominąć sytuację w Białowieży, wytworzoną przed-terminowem rozwiązaniem umowy przez Ministerstwo Rolnictwa z Polską Spółką Drzewną "Century". W tej materji zaznaczam, że przejęcie przedsiębiorstw Spółki przez Państwo i zabiegi czynników państwowych, zmierzające do zatrudniania pozbawionych chwilowo pracy robotników, korzystających narazie z zasiłków do-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1770/29.T.
Białystok, dnia 6 sierpnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Grodzieńska prasa polska poświęcała w ubiegłym miesiącu wiele miejsca sprawom samorządu miasta Grodna, a zwłaszcza w sprawie wyboru prezydenta miasta. "Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej" wysunął tezę, że ustosunkowanie się do spraw miejskich wyłącznie z punktu widzenia politycznego - jako bardzo dla tych spraw szkodliwe nie powinno mieć miejsca. Polemizując w tej kwestji z "Głosem Prawdy Ziemi Grodzieńskiej" "Nowe Życie" wypowiadało się naogół niezdecydowanie w tonie pojednawczym zastrzegając się jedynie, że klub radnych chrześcijańskich nie będzie współpracował z mianowanym prezydentem miasta.

W sprawach ogólno-państwowych "Nowe Życie" operowało argumentami opozycyjnemi względem Rządu. Charakterystyczny zwłaszcza jest artykuł p.t. " Przyczyny i skutki", zamieszczony w Nr.52 "Nowego Życia" z dnia 1 sierpnia b.r., którego autor wskazuje na konieczność przeprowadzenia zasadniczych reform pracy społeczno-gospodarczej na Kresach Wschodnich i usunięcia od tej pracy jednostek, wyrosłych w atmosferze karjery, co, zdaniem pisma, zniweluje skutki zaogniowych w kraju stosunków, wywołanych fałszywemi pociągnięciami "pewnych sfer sanacyjnych" które, zwłaszcza na prowincji rządzą się własnym kodeksem prawnym i moralnym.-

W Nrze 27 " Życia i Pracy" z dnia 4 lipca b.r. w artykule p.t. "Rolnictwo kopciuszkiem w rolniczej Polsce" nieznany autor, analizując ujemny stan rolnictwa, spowodowany ogólno-państwowym kryzysem gospodarczym m.in. zaznacza, że "wobec spodziewanych nowych zbiorów muszą być albo podniesione ceny produktów rolnych, albo

nik/ zamieścił w ubiegłym miesiącu kilka artykułów posła K. Jerozuka i notatek, powtórzonych niemal dosłownie za "Prądzińskim" "Nowem Życiem" i Łomżyńskim tygodnikiem "Życie i Praca".-

b/ Prasa żargonowa.

Białostocki "Dos Naje Łebn" w Nrze 166 z dnia 18 lipca b.r. zamieścił artykuł p.t."Białostockie fraki i ich prawdziwe oblicze" następującej treści: "Organizacja "fraków",prawe skrzydło oderwane PPS., idące razem z sanacją, ma już w Białymstoku oddział i swój Komitet. Przed kilkoma dniami ukazały się na ulicach miasta rozplakatowane odezwy o dziwnej treści. Białostockie "fraki" w odezwach tych otwarcie oświadczają, że chcą bronić interesów polskich robotników, przywódcy bowiem PPS.i Związków Zawodowych Gomoliński, Reginella i Marciniak są prowokatorami, oszustami, karjerowiczami, a co główniejsze - narzędziem w rękach bundowsko-fabrykanckiej "spółki" pod kierownictwem Tryllinga - Waksa, którzy wykorzystują każdy strajk w przemyśle włókienniczym,wyrzucając robotników chrześcijańskich i przyjmując na ich miejsce robotników żydów. A dalej, że Reginella, Gomoliński, Waks i Szopfisz i Goldman są komunistami. Jednem słowem organizacja "fraków" oczernia swych byłych towarzyszów partyjnych, a szczególnie napada na żydów, stara się natomiast oprzeć na tych, którzy przestrzegają cały świat, ażeby bronić się przed siłą anonimowego państwa i jego mędrcami Sjonu. Otóż przeczytaniu tego rodzaju odezw powstaje pytanie, czy rzeczywiście ktoś jest to właściwa droga, którą kroczą zwolennicy Marszałka Piłsudskiego "fraki" z całej Polski, czy też skrzywiona ścieżka, po której idąca Białostocki Komitet. Najprawdopodobniej Białostocki Komitet stanowi wyjątek...;"

"Grodner Sztyme" utrzymywał, że sytuacja ekonomiczna w kraju jest bardzo ciężka i, że najbardziej cierpią z tego powodu robotnicy,pracujący za minimalne wynagrodzenie.

OJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP. 1770/29.T.
nia 6 sierpnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 r.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

owiat Sokólski. Dnia 28 lipca b.r. w Sokółce odbył się powiatowy zjazd mężów zaufania BBWzR. przy udziale senatora Walerego Romana i Boreckiego, kierownika Sekretarjatu Wojewódzkiego BBWzR. w Białymstoku /40 osób/.- Referat zasadniczy na zjeździe wygłosił senator Walery Roman, który podkreślił, że BBWzR. za najważniejsze swoje zadanie uważa danie Polsce nowej Konstytucji. Ponadto senator Walery Roman, omawiając pobudnięcia polityki zagranicznej rządu polskiego, zaznaczył, że obecna sytuacja międzynarodowa, a szczególnie udział Polski w konferencji w Hadze - wymagają by Rząd miał za sobą poparcie całego społeczeństwa i z tej racji wskazywał na konieczność rozwinięcia przez BBWzR. jak najszerszej akcji propagandystycznej. Kierownik Sekretarjatu Wojewódzkiego Borecki omawiał sprawy organizacyjne. W dyskusji nad referatami senatora Walerego Romana i Boreckiego zebrani na zjeździe poruszyli następujące sprawy:

a/ założenia biura powiatowego BBWzR. w Sokółce, które udzielało by porad prawnych biednej ludności;

b/ udogodnienia ludności wiejskiej nabywania gorszych gatunków drzewa opałowego w lasach państwowych;

c/ istniejących w powiecie sokólskim piętnastu majątków pocerkiewnych, przy których niema cerkwi. W dyskusji wyjaśniano, że majątki te wydzierżawiane są przez Ministerstwo Rolnictwa osobom prywatnym, prowadzącym gospodarkę rabunkową wówczas, kiedy powiat sokólski nie posiada zapasów ziemi na upełnorolnienie

czerwony sztandar socjalizmu polskiego i poprowadzi masy robotnicze do walki o swoje wyzwolenie". W odpowiedzi na tę odezwę zdekompletowany OKR.PPS.Białystok odpowiedział w dniu 14 lipca b.r. pełną inwektyw personalnych enoncjacją publiczną, na którą OKR.PPS.d.Frakcja Rewolucyjna zareagował wydaniem drugiej z kolei odezwy w dniu 19 lipca b.r. Odezwa ta, rozchwytana niezwłocznie przez robotników, wywołała wśród nich olbrzymie wrażenie, niekorzystne w skutkach dla PPS. Egzemplarze traktowanych odezw Ministerstwu przesyłam.

Akcja białostockiego OKR.PPS.d.Frakcja Rewolucyjna podrywa skutecznie wpływy PPS.w Białymstoku i kilku miejscowościach białostockiego okręgu przemysłowego, niemniej jednakże PPS. posiada w chwili obecnej niepodzielne wpływy w kilkunastu ważniejszych ośrodkach przemysłowych powiatu białostockiego, a zwłaszcza w Czarnej-Wsi, gdzie robotnicy tartaczni dnia 14 lipca b.r. uniemożliwili zwołanie wiecu Bekierskiemu Władysławowi, który w pierwszych dniach lipca zerwał z PPS., zgłosił swe przystąpienie do PPS.R.Frakcja Rewolucyjna i rozpoczął skuteczną naogół w wynikach akcję przeciwko PPS.

Zaostrzająca się stale walka o wpływy pomiędzy PPS. i PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w pierwszej połowie lipca ogniskowała się na terenie Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku, oraz oddziałów scentralizowanych Związków Zawodowych Przemysłu Włókienniczego i Odzieżowego. W pierwszym wypadku kres tej walce położyło rozwiązanie Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku, oraz wyznaczenie na komisarza rządowego tejże Kasy dra Sokowskiego, w drugim zaś wypadku PPS.d.Frakcja Rewolucyjna osiągnęła znaczny sukces przez stwierdzenie faktu nadużyć pieniężnych w wspomnianych Związkach, popełnionych przez wybitniejszych działaczy PPS. Sprawa tych nadużyć, jak oświadcza OKR.PPS.d.Frakcja Rewolucyjna, skierowana zostanie do władz Prokuratorskich.

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

iat Bielsk-Podlaski. Kierownik Sekretarjatu Powiatowego PSL"Piast"w Siemiatyczach Górski Władysław zorganizował w ub.miesiącu Koła Stronnictwa w następujących miejscowościach powiatu bielskiego:

1/ We wsi Obniże, gminy Narojki, liczące 19-tu członków z Zarządem- Smorczewski Stanisław - prezes, Milkowski Edmund - wiceprezes, Siekierko Stanisław - sekretarz i Stępkowski Roman - skarbnik

2/ We wsi Putkowice-Nagórne, 9 członków, zarząd - Bolesław Rostkowski - prezes, Klepacki Czesław - wiceprezes, Rutkowski Kazimierz - skarbnik i Tytus Zimnoch - sekretarz.

3/ We wsi Anusin, gminy Siemiatycze , liczące 10-ciu członków do którego zarządu weszli - Sacharczuk Aleksander - prezes, Zduniuk Antoni - wiceprezes, Stolarczuk Michał - sekretarz i Kosowski Stanisław - skarbnik.

4/ We wsi Koszczona, gminy Radziwiłłówka, liczące 39 członków z zarządem - Kapelko Benedykt - prezes, Iwaniuk Józef - wiceprezes Parafiniuk Leon - sekretarz i Gołąb Józef - skarbnik.

5/ We wsi Szerszenie, gminy Radziwiłłówka, liczące 15-tu członków z zarządem - Muczko Grzegorz - prezes, Muczko Aleksander wiceprezes, Artelik Antoni - sekretarz i Kowalczyk Maksym - skarbnik.

Nie przyniosło Górskiemu efektów organizacyjnych zwołane przed niego dnia 13 lipca b.r. zebranie organizacyjne Stronnictwa we wsi Rogatka gminy Siemiatycze /40 osób/, na którem oświadczono Górskiemu, że PSL."Piast" nie broniło nigdy i nie broni interesów włościaństwa, a przeto włościaństwo nie widzi racji należenia do PSL. "Piast".-

e/ Stronnictwo Chłopskie.

at Sokólski. Instruktor Stronnictwa Chłopskiego Jan Mikołajewski zorganizował w ubiegłym miesiącu Koła Stronnictwa:

1/ we wsi Szumowo, 7 członków, prezes - Bronisław Szewczuk;

2/ we wsi Brody 8 członków, prezes - Emil Chorzy i wi-

lub pocztą.

Dnia 14 VI 1929 r. Z poważaniem: /-/ A.Sawicki, poseł na Sejm".

O ile zainteresowanie się posła Sawickiego sprawami szkolnictwa w gminie Korycin może być oceniane jako niewłaściwe pojmowanie przezeń uprawnień poselskich, o tyle akcja posła Sawickiego co do samorządu nosi wyraźne cechy działalności destrukcyjnej. Uwidacznia się w niej dążenie do rozbicia rady gminnej w Korycinie jedynie w tym celu, by poseł Sawicki mógł się zrehabilitować jako zawieszony w swoim czasie w urzędowaniu wójt tej gminy za nadużycia natury kryminalnej. Traktowaną działalność posła Sawickiego ilustrują dowodowo przesłane przez niego poszczególnym radnym listy treści następującej: " Do Pana Radnego. Uważam, że stan dzisiejszy, wysoce kompromitujący gminę, dalej tolerować nie możemy, odpowiedzialność, która nie ominie niech spadnie na tych które do tego stanu doprowadziły. Wobec tego nie należy przy tej kompromitacji wciągać nazwiska niewinnej rady i przeto uważam, że radni, a przedewszystkiem ci radni, którzy zemną solidaryzują się winni najkategoryczniej zaprotestować przez złożenie mandatów radzieckich. Na uwolnaźę nam nie odpowiadają, samorząd niszczą, to niech wiedzą, że oni, a nie kto inny będą odpowiedzialni. W związku z powyższem wyjaśnieniem posyłam wam pismo o zrzeczeniu się mandatu radzieckiego, które proszę podpisać. Od czasu podpisania przez was zrzeczenia się nie biorcie udziału w posiedzeniach rady, bo będą dalej probować was prowokować i niby będą wysyłać wam zaproszenia. Jak wiem, to siedmiu z was podpisze zrzeczenia się, a może i więcej. Po rozwiązaniu rady to, albo zarządzą nowe wybory, albo będzie rządzić sam wójt z urzędu, a wówczas sam bez rady będzie w przyszłości odpowiadał."

Treść zrzeczenia się w redakcji posła Sawickiego: "Do urzędu gminy Korycin - radnego - mieszkańca wsi ..... gminy Korycin. Zrzeczenie się mandatu radzieckiego. Zawiadamiam, że zrzekam się mandatu radzieckiego Rady gminy Korycin - następujących [illegible]

o charakterze bolszewickim.

Powiat Białostocki. Dnia 9 b.m. na stacji kolejowej w Białymstoku nieznany osobnik pozostawił około 10 kg. odezwy Stronnictwa Chłopskiego p.t."Dorobił Sejm podczas drugiej sesji budżetowej od 1 listopada 1928 r do 1 kwietnia 1929 roku". Transport ten przeznaczony był dla Sekretarjatu Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie.

Dnia 26 lipca b.r. na wiecu sprawozdawczym we wsi Kalinówka-Kościelna poseł Sawicki oświadczył, że Stronnictwa opozycyjne przygotowują się do generalnej rozprawy z Rządem, która rozegra się na jesieni i, że do rozprawy tej Stronnictwo Chłopskie musi być należycie przygotowane /250 osób/.

Powiat Bielsk-Podlaski. W obradach kongresu Stronnictwa Chłopskiego brali udział z powiatu bielskiego Bruś Władysław, b.wójt gminy Skórzec i Wincenta Bojar sołtys wsi Granne.

Powiat Wołkowyski. Poseł Sawicki zwołał wiece sprawozdawcze dnia 14 lipca b.r. w Mściwowie /150 osób/ i dnia 15 lipca b.r. w Świsłoczy /300 osób/, na których uchwalono rezolucję w redakcji posła Sawickiego, domagającą się od Rządu zwrotu Skarbowi Państwa 8.000.000 złotych.

Dnia 25 lipca b.r. w Piaskach odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego, na którym przemawiali kierownik Sekretarjatu Powiatowego Stronnictwa w Wołkowysku, Somnowski Zygmunt i instruktor Konstanty Swistun. Przemówienia ich bardziej charakterystycznych momentów nie zawierały /200 osób/.

f/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Ostrowski. Na wiecu sprawozdawczym we wsi Poręba dnia 16 lipca b.r.poseł Róg Michał omawiał sprawę b.Ministra Czechowicza i wzywał zebranych /500 osób/, ażeby nie dawali posłuchu agitatorom tych Stronnictw, które dążą do zmiany Konstytucji w sposób dla włościaństwa niekorzystny.-

Tenże Zarząd Kasy ze względów politycznych odmówił podwyższenia pensji Bekierskiemu Władysławowi b.komendantowi milicji PPS.w Białymstoku, który przeszedł do PPS d.Frakcja Rewolucyjna i zarządził dochodzenie przeciwko naczelnikowi działu gospodarczego Kasy, Kubikowi Stanisławowi za niedozór w swym resorcie.-

Dnia 14 lipca b.r. na zebraniu milicji PPS. pod przewodnictwem Reginelli stwierdzano ogólnie, że w wyniku akcji PPS.d.Frakcja Rewolucyjna sytuacja dla PPS.w Białostockim okręgu przemysłowym przedstawia się bardzo groźnie i wypowiadano się za koniecznością powiększenia szeregów milicji, do której jednakże nikt nie przystąpił.

Na dzień 14 lipca b.r. zapowiedziane było zebranie PPS.w Czarnej Wsi. Zebranie to nie odbyło się z powodu nieprzyjazdu Gomolińskiego i Reginelli , członków OKR.PPS.Białystok.

Niekorzystną dla PPS.sytuację w Białymstoku pogorszyła jeszcze wydana dnia 17 lipca b.r. przez Wyborczy Polski Blok Demokratyczny Kasy Chorych /lista Nr.5/ odezwa p.t." Do wszystkich pracowników fizycznych i umysłowych, ubezpieczonych w Kasie Chorych w Białymstoku, potępiająca działalność radnych Kasy z PPS. i Bundu.

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 7 lipca b.r. na wiecu sprawozdawczym w Brańsku /100 os./ poseł Dubois podkreślał konieczność redukcji policji i wojska,oraz pomawiał BBWzR. o brak zrozumienia dla potrzeb szerokich mas pracujących.

Dnia 14 lipca b.r. w osadzie Hajnówka odbył się zjazd powiatowy PPS. przy udziale Marka Dowgalskiego, kierownika Sekretarjatu Wojewódzkiego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Białymstoku, oraz delegacji PPS.z Białowieży,Bielska-Podlaskiego,Siemiatycz,Milejczyc,Brańska i Czeremchy /200 osób/. Po przemówieniach Dowgalskiego, Pietruczuka, delegata z Bielska-Podlaskiego kolejarza Kryniewicza i delegata Bachurzewskiego z Brańska zebrani na zjeździe uchwalili rezolucje, protestujące przeciwko wniesionemu do Sejmu przez BBWzR.projektowi zmiany Konstytucji wypowiadając

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP. 1770/29.T.
w 6 sierpnia 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

a/ Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego.

Powiat Białostocki. Z zarządu TUR. w Białymstoku wystąpili w połowie lipca b.r. Muszyński, Berdowski i Gostyniec w wyniku posunięć PPS. d.Frakcja Rewolucyjna, której zależało na zdekompletowaniu wspomnianego zarządu, aby uniemożliwić mu podjęcie uchwalonego przez Radę Miejską m.Białegostoku subsydjum dla TUR. i zużytkowania go na cele partyjne. Dalsze posunięcia PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w odniesieniu do białostockiej organizacji TUR. zmierzają do opanowania tej organizacji pośrednio przez oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego, z pośród członków którego rekrutują się przeważnie członkowie traktowanej organizacji.-

b/ Związek Strzelecki.

Powiat Kolneński. Istniejący w Stawiskach oddział P.W., liczący około 30 członków, na walnem zebraniu dnia 26 lipca postanowił przekształcić się na oddział Związku Strzeleckiego.

Powiat Łomżyński. We wsi gmin. Miastkowo z inicjatywy Zofji Cendrowskiej, nauczycielski państwowego gimnazjum żeńskiego w Łomży, został zorganizowany oddział żeński Związku Strzeleckiego.-

Powiat Augustowski. Dnia 30 czerwca b.r. w osadzie Raczki odbyło się otwarcie boiska lokalnego oddziału Związku Strzeleckiego.

c/ Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół".

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 14 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim odbyło się walne zebranie członków miejscowego gniazda Towarzystwa "Sokół", na którem przeprowadzono wybory uzupełniające do zarządu i p[illegible]

g/ Związek Hallerczyków.

Powiat Rys.-Mazowiecki. Dnia 21 lipca b.r. w lesie Szepietowo, należącym do właściciela dóbr Kierznowskiego Stanisława, odbyła się przy udziale posła Borzęckiego Zygmunta, oraz delegatów chorągwi warszawskiej Związku Hallerczyków, por.rezerwy Borówka Leona i Szymańskiego Jana majówka, połączona z uroczystością obchodu 10-cio letniej rocznicy powrotu do Polski wojsk generała Hallera. W majówce brało udział około 400 osób.-

h/ Organizacje rolnicze i spółdzielcze.

Powiat Grodziński. Dnia 22 lipca b.r. w Grodnie nastąpiła unifikacja organizacyj rolniczych powiatu grodzieńskiego. Wyłoniono władze z unifikowanej organizacji w następującym składzie: Do Rady Nadzorczej weszli O'Brien de Lacy, Kwiek, Martynowski, Jundziłowa, Sapieżyza, Przewoźniak, Dewiryon, Korulski, Mierosławski, Olech, Bławdziewicz, Baranowski Romuald Rutkowski, Wołkowicki, Kościuch, Dorszejn, Kumpa i Poczobutt, zaś Rada Nadzorcza powołała do zarządu O'Brien de Lacy - prezes, Kwieka - wiceprezes, Martynowskiego - sekretarz Bławdziewicza i Kościucha - członkowie.

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 23 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim pod przewodnictwem Starosty Powiatowego Drożańskiego odbyło się wspólne posiedzenie zarządów powiatowych CTR. i ZKR przy udziale delegatów Tęczyńskiego i Jastrzębskiego z Białegostoku. Za zebraniu tem powołano do zarządu z unifikowanych organizacyj Na buta Marjana - prezes, Wołka Stanisława - wiceprezes, senatora Erdmana Alfonsa, Aleksandra Woltera i Henryka Łoszeniowskiego - członkowie. Zarządowi temu polecono opracować program działalności i nawiązać ścisły kontakt z

Komitet budowy pomnika ku czci Elizy Orzeszkowej.

Dnia 29 lipca b.r. na posiedzeniu Komitetu odsłonięcia pomnika ku czci Elizy Orzeszkowej w Grodnie zdecydowano kwestję przewiezienia pomnika do Grodna i ustalono, że akt odsłonięcia pomnika zostanie dokonany w dniu 13 październik b.r.-

33

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

napotykanych ze strony kleru rzymsko-katolickiego, [illegible] na postępowaniu i niezłomnie dąży do wzniesienia gmachu własnej świątyni, co przyczyniłoby się do utrwalenia rozpoczętego dzieła [illegible] czasy. W tymże numerze "Wspólnej pracy" ks. Świerczewski w art.p. "[illegible]" polemizuje z "Życiem i Pracą" w sprawie doboru lektury dla [illegible] wyznawców.

b/ Misja Barbikańska.

Łomżyński. Dnia 27 lipca b.r. w Łomży delegat Misji Barbikańskiej w Białymstoku, Jakób Fajans usiłował wygłosić odczyt na temat "Mesyasz według starego testamentu i opowiadań żydowskich", do czego jednakże nie dopuściła ludność żydowska.

c/ Marjawici.

Augustowski. W powiecie augustowskim przebywają duchowni marjawiccy Buholc Janusz - Szymon, zamieszkujący w domu Aleksandry Szarelowej we wsi Bohatery-Polne, gminy Łabno i Miazga, którzy prowadzą akcję organizacyjną i propagandystyczną. O ile początkowo akcja ich miała widoki powodzenia, o tyle obecnie w wyniku zabiegów kleru katolickiego skazana jest zgóry na niepowodzenie. Na odprawiane we wsi Bohatery-Polne przez duchownego Buholca Janusza nabożeństwa uczęszcza zaledwie kilka osób, związanych węzłami przyjaźni z duchownym Buholcem.

d/ Sekta baptystów.

Pielsk-Podl. Dnia 30 czerwca b.r. we wsi Masiewo, gminy tejże nazwy w domu Jana Mackiewicza odbył się zbór wyznawców sekty baptystów, w którym wzięły udział dwie miejscowe rodziny i cztery osoby z Białowieży. Ludność miejscowa, zarówno katolicka, jako też prawosławna usposobiona jest względem baptystów nieprzychylnie

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

szawie II zjazdu delegatów żydowskich organizacyj pomocy dla emigracji robotniczej w Palestynie /40 osób/.

Dnia 17 lipca b.r. współpracownik dziennika "Der Moment", Abram Chajkindow wygłosił w Bielsku-Podlaskim odczyt o Palestynie /30 osób/, który nosił charakter opisowy.

Dnia 27 lipca b.r. w Siemiatyczach miejscowa organizacja sjonistyczna urządziła pochód z racji obchodu 25-letniej rocznicy śmierci dra Herola. Do szeregów pochodu, w którym brało udział około 100 osób, usiłowało wtargnąć na jednej z ulic kilkunastu komunizujących członków oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego i Odzieżowego, do czego jednakże nie dopuściła milicja sjonistyczna.-

at Suwalski. Dnia 28 lipca b.r. w lesie Jasionowo pod Suwałkami odbyła się akademja herclowska przy udziale około 600 osób, na której przemawiali prezes żydowskiej gminy wyznaniowej w organizacji sjonistycznej w Suwałkach, dr. Wajsman, nauczyciel Dubowski i sjonista rewizjonista Ryzenberg.

iat Sokólski. Dnia 27 lipca b.r. odbyły się akademje herclowskie w Sokółce i osadzie Janów.-

iat Grodzieński. Dnia 7 ub.m. w Indurze sjonista Koczor Judka z Warszawy wygłosił odczyt o działalności i zadaniach organizacji sjonistycznej w Polsce i zagranicą.-

Dnia 27 ub.m. odbyły się akademje herclowskie w Grodnie, Krynkach i Skidlu.-

at Łomżyński. Dnia 7 ub.m. w Łomży odbył się zjazd delegatów organizacji "Frajhajt" z powiatów łomżyńskiego, kolneńskiego i ostrołęckiego /300 osób/ przy udziale delegata Hurwicza z Warszawy. Na zjeździe omawiano plan współpracy z innemi organizacjami żydowskiemi.

Dnia 14 ub.m. w Kolnie odbyło się zebranie [illegible] organizacji "Poalej-Sjon", poświęcone sprawom emigracyjnym.

b/ Organizacje Bundowskie.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 6 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim odbyła się propagandystyczna akademja Zjednoczenia Szkół Żydowskich, na której inspektor Centrali Zjednoczenia, Mendelson Szloma uzasadniał konieczność ponoszenia przez społeczeństwo żydowskie jak największych ofiar na budowę sieci szkół żydowskich i wskazywał, że budowa tej sieci musi być dokonywana bez oglądania się na złudną pomoc materjalną samorządów.

II. Białorusini.

Powiat Białostocki. Dnia 7 lipca b.r. na zebraniu członków TSB. w Białymstoku, odbytem pod przewodnictwem Sidorowicza Konstantego na wniosek Łukaszyka Bazylego postanowiono założyć w Białymstoku Spółdzielnię wydawniczą-oświatową "Ruń" i powołano do Rady Nadzorczej spółdzielni Łukaszyka Bazylego - prezes, Budnik Helenę - /działaczkę TSB. i PPS. Lewicy/ wiceprezes, Poźniaka Jana - sekretarz, Grycuka Mikołaja, Dzieżko Olgę, Sidorowicza Konstantego, Drozdowskiego Piotra, Bogusza Leona i Sołowicza Konstantego - członkowie /13 osób/.

Tegoż dnia we wsi Topilec, gminy Choroszcz wybrano do nowego zarządu Koła TSB. Wasilewską Marję - prezes, Sienkiewicza Aleksandra ze wsi Zaczerlany /działacz BWRH. przebywał w więzieniu perwencyjnem około roku/ - sekretarz i Chwierosia Grzegorza - skarbnik, wszystkich zwolenników Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Robotniczego. Po dokonaniu wyboru zarządu komunizujący Kozłowski Bazyli, pozostający pod śledztwem z art. 102 i 73 K.K., wzywał zebranych /20 osób/ do intensywnej pracy i bezwzględnego przestrzegania dyscypliny, podkreślając zarazem, że "tylko przez dyscyplinę wyrabia się człowiek zdolnym do pracy i walki o wyzwolenie Białorusi".

Na dzień 7 ub.m. we wsi Topilec zapowiedziane było przez Zaj-

nie. Aresztowanie ich nastąpiło w związku z toczącem się przeciwko nim dochodzeniem w sprawie ujawnionych podczas przeprowadzonej przez władze sądowe rewizji dnia 29 maja b.r. w księgarni białoruskiej w Grodnie wydawnictw Białoruskiego Instytutu Wydawniczego w Mińsku o treści antypaństwowej.

Zarząd okręgowy TSB. w Grodnie na krótką przed zamknięciem go decyzją Urzędu Wojewódzkiego z dnia 2 lipca r.b. wyznaczył na dzień 7 lipca b.r. zjazd okręgowy delegatów kół TSB. w celu wyboru delegatów na walny zjazd TSB., odbyty dnia 9.go lipca b.r. w Wilnie.

W związku z przeprowadzonym dochodzeniem w sprawie wydania w Grodnie jednodniówki w języku białoruskim pod tytułem "Przełom" ustalono, że faktycznym autorem tej jednodniówki był znany działacz wywrotowy wśród białorusinów Balicki Józef, który został w dniu 8 lipca b.r. zatrzymany i przekazany z materjałami oskarżenia władzom sądowym.

Dnia 27.czerwca r.b. prezes koła TSB. w Skidlu, jednego z pierwszych kół TSB., jakie powstały na terenie Województwa Białostockiego, Siewruk Piotr wysłał do zarządu głównego TSB. w Wilnie i zarządu okręgowego TSB.w Grodnie. pisma, protestujące przeciwko rezolucji, uchwalonej na zjeździe delegatów TSB.w Wilnie dnia 19 maja b.r. W pismach tych Sieruk stwierdza, że wspomniana rezolucja kompromituje zarówno TSB., jako też kulturę i oświatę białoruską, a następnie w ostrej formie wypowiada się przeciwko działalności Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego na gruncie TSB. i nazywa tę działalność szkodliwą i wywołującą ferment wśród mas białoruskich.

Organizowana od marca b.r. spółdzielnia białoruska p.n. "Zmagar" na stacji kolejowej Brzostowica przez Apona-Apanowicza Antoniego z braku poparcia ludności białoruskiej została zlikwidowana.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1945 r.

Grodno, dnia 1953 r.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

Komunistyczna Partja Polski.

st. Łomżyński. Dnia 16 lipca b.r. w kilku dzielnicach w Łomży nieujawnieni dotychczas sprawcy wymalowali na domach czerwoną kredą hasła: "Precz z wojną z ZSRR."

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

st. Sokólski. Dnia 7 ub.m. na terenie koszar wojskowych w Sokółce odnaleziono paczkę, zawierającą 33 egzemplarze Nr. 2 wydawnictwa "Toszary"

st. Grodzieński. Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 27.

Po przeprowadzeniu szczegółowych dochodzeń ustalono, że aczkolwiek aresztowani dnia 4 lipca b.r. mieszkańcy Indury Łagodko Kodzinierz Karfas Dawid i Karfas Szejn poszlakowani usilnie o należenie do KPZB /Łagodko był już karany sądownie za działalność antypaństwową/ jednakże znalezione u nich 2 transparenty komunistyczne nie były przez nich sporządzone, a zostały im podrzucone przez mieszkańców Indury Gustera Packa i Butkiewicza Aleksandra, którzy zostali aresztowani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym, ~~których zarzucają~~ ~~zarzuci~~ które postawiły ich w stan oskarżenia z art. 152 K.K. jako środek zapobiegawczy zastosowały względem Gustera areszt bezwzględny a względem Butkiewicza dozór policyjny.

Dnia 14 ub.m. władze sądowe zmieniły środek zapobiegawczy z kaucji na areszt względem oskarżonych z art. 102 K.K. Kułakowa Dymitra i Pocztowca Wiktora, mieszkańców Grodna, którzy

OJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BP. 1770/29 T.
nia 6 sierpnia 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za lipiec 1929 rok.

39

VIII. Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Powiat Augustowski. Dnia 7 ub.m. w Augustowie odbyło się zebranie Związku Zawodowego Dozorców Domowych, którego przebieg uzewnętrznił, że Związek ten znajduje się w przededniu rozłamu, większość bowiem jego członków uważa należenie do Związku za bezcelowe.

Powiat Łomżyński. Kierownik Okręgowego Oddziału Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Łomży, Tchorek Władysław zorganizował Oddział Związku w Wybranach, gminy Puchały.

Dnia 14 ub.m. Rada Żydowskich Związków Zawodowych w Łomży zorganizowała odczyt zbiorowy na temat "Sjonizm Palestyna a socjalizm". Mówcy Gorodziński Icek i Makowski Chaim stwierdzali, że socjaliści żydowscy winni łączyć się i solidaryzować z wszechświatowym ruchem socjalistycznym, gdyż tylko w ten sposób osiągnąć mogą korzystne dla żydowskiej klasy robotniczej zdobycze socjalne.

Powiat Ostrowski. Na zebraniu dnia 6 ub.m. Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Ostrowi-Mazowieckiej wybrał nowy Zarząd.

Powiat Wys.-Mazowiecki. Walne zebranie Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Wysokiem-Mazowieckiem dnia 6 ub.m. doprowadziło do wyboru nowego zarządu.

Powiat Wołkowyski. Dnia 21 ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Oddziału ZZK., na którem przyjęto do wiadomości sprawozdanie Grzelaka Aleksandra z przebiegu zjazdu walnego delegatów ZZK. w Warszawie i uchwalono opodatkować wszystkich członków oddziału na przeciąg 3-ch miesięcy w celu uzyskania funduszów na wykończenie sztandaru związkowego.

b/ Związki rzemieślnicze i cechy.

at Grodzieński. Dnia 18 lipca b.r. w Grodnie odbyło się zebranie organizacyjne cechów rzeźniczego i masarskiego.

Ostrowski. Dnia 14 ub.m. na zebraniu członków cechu szewskiego w Ostrowi-Mazowieckiej wybrano do nowego zarządu Brejnata Antoniego-prezes, Malaka Antoniego - wiceprezes, Dkroba Franciszka i Kobczyńskiego Mieczysława - członkowie, wyasygnowało 600 zł. na zakupienie sztandaru cechowego i skreślono 14-tu osób z liczby członków cechu.

Augustowski. Związek Rzemieślników Chrześcijańskich w Augustowie postanowił poczynić starania w Banku Gospodarstwa Krajowego o uzyskanie pożyczki na ulepszenie warsztatów swych członków.

c/ B e z r o b o c i e

Według danych z dnia 31 lipca na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 6.053 osób a mianowicie:

Powiat:	ilość:	zmniejszenie:	wzrost:	Pobiera zapomogi:
Augustowski	5	34	-	3
Białostocki	3210	663	-	840
Bielsk-Podl.	1800	-	1788	29
Grodzieński	692	-	48	34
Łomżyński	-	-	-	-
Ostrowski	20	2	-	-
Ostrołęcki	9	3	-	-
Suwalski	51	1	8	36
Szczuczyński	160	12	-	17
Sokólski	100	-	20	15
Wołkowyski	6	2	-	-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

2 do 12½ % podwyżki płac. Strajkiem kierował Sekretarjat Okręgowy Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Białymstoku.

Od dnia 22 do dnia 26 ub m. strajkowało 33 robotników tartaku Birgiera i Kaczalskiego w Białymstoku, którym Zarząd tartaku podwyższył płac o 13%.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

Szczuczyński.

Powiat Łomżyński. Dnia 15 lipca [illegible] ciężko pobity we wsi K[illegible]jwa, gm. Bogusze Aleksander Piętrzykowski przez Franciszka i Stanisława Ładzińskich których aresztowano i przekazano władzom sądowym.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 11 lipca b.r. na szosie Białystok-Bielsk-Podlaski pomiędzy wsiami Płoski i Ryboły dokonano napadu rabunkowego na Porazowskiego Michela z Zabłudowa, któremu zabrano kilka małowartościowych rzeczy. Napadu dokonał prawdopodobnie zawodowy złodziej Sołowianiuk Jan ze wsi Ryboły, który ukrywa się przed aresztowaniem.-

Dnia 20 lipca b.r. w Białowieży pobity został śmiertelnie robotnik Ostrowski Jan, który zmarł dnia 22 lipca b.r. Sprawców pobicia Wieczkowskiego Józefa, Adamczyka Stanisława, Adamowicza Stanisława i Uljana Piotra aresztowano.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 22 lipca b.r. w lesie majątku Góry, gminy Goworowo został zamordowany w celach rabunkowych Chaim Lejbka Praska z Goworowa, który, wyjeżdżając do wsi Kobylina, zabrał ze sobą 215 złotych. Jako poszlakowani o dokonanie zabójstwa zostali zatrzymani i przekazani władzom sądowym Jan Kwiatkowski ze wsi Kaczki i Franciszek Faryn ze wsi Kobylin, gminy Goworowo.

Powiat Białostocki. W nocy z dnia 13 na 14 lipca b.r. w czasie bójki pomiędzy Lichtynem Szlomą i Tyszlermanem Enochem z jednej, a trzema ułanami z 10 p.Ułanów z drugiej strony w Białymstoku zostali ciężko poranieni nożem kapral Waga Feliks, oraz Lichtyn i Tyszlerman, Lichtyn w drodze do szpitala zmarł.

Powiat Augustowski. Dnia 23 lipca b.r. we wsi Studzienicze, gminy Szczebro-Olszanka skradziono z kościoła parafjalnego 6 obrusów, 4 nakrycia ołtarzowe, 2 dywany ołtarzowe, 4 komże, 8 zasłon i 5 okryć z prezbiterjum, ogólnej wartości 300 złotych.-

b/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Łomżyński. Dnia 12 lipca b.r. na szosie Zambrów - Mazowieck w pobliżu Zambrowa z powodu uszkodzenia kierownicy przewrócił się samochód pr[illegible]tny, prowadzony przez szofera Piotra Gorazę, przynie-

z ogniem.-

Powiat Kolneński.

Dnia 24.VII.r.b. we wsi Rakowo - Chmielowo , gminy Nowy-Płock spłonęły od uderzenia pioruna 2 domy mieszkalne, 6 stodół, 9 chlewów, 8 sztuk inwentarza żywego i narzędzie gospodarskie, wartości 37.000 zł.-

e/ Klęski żywiołowe.

W czasie burzy, która przeszła nad województwem białostockiem w dniach 24 i 25 lipca br. spłonęło:

w powiecie Wołkowyskim 12 stodół, 13 chlewów, 4 obory, większa ilość tegorocznego sprzętu, narzędzi gospodarskich iż żywego inwentarza. Straty wynoszą około 50.000 zł.

W powiecie bielskim: kilka zagród włościańskich; straty wynoszą ponad 50.000 zł.

W powiecie Augustowskim: dom mieszkalny i 2 chlewy.

W powiecie Suwalskim: 3 zagrody włościańskie /24.000 zł./.-

W czasie burzy dnia 4 lipca br. uległo zniszczeniu w gminie suchowolskiej powiatu sokólskiego 40 domów i tyleż stodół. /straty 77.000 zł., wyłącznie szkód, wyrządzonych przez gradobicie/, oraz w gminach Sztabin I Dębowo 4 domy mieszkalne, 4 stodoły, 17 ~~xxxxxx~~ chlewów i 4 obory /straty 52.000 zł./

Ponadto zanotowano przypadkowych pożarów w lipcu r.b.:

w powiecie Kolneńskim: - 1 /15.000 zł./;

w powiecie Szczuczyńskim: - 4 /33.000 zł./;

w powiecie Ostrołęckim: - 6 /26.000 zł./;

w powiecie Grodzieńskim: - 2 /18.000 zł./;

w powiecie Suwalskim: - 1 /12.000 zł./;

w powiecie Sokólskim: - 2 /8.900 zł./;

w powiecie Bielskim: - 4 /15.600 zł./:

ter Abram i Paskowicz Rubin zdołali zbiec

Powiat Sokólski. W powiecie sokólskim zatrzymano w ubiegłym miesiącu 9 osób pod zarzutem nielegalnego przekroczenia granicy. Zatrzymanych przekazano właściwym Sądom Grodzkim.

Powiat Kolneński Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano jedną osobę.-

Powiat Grodzieński Dnia 7 ub m. na drodze ze wsi Mordasowo do Marcinkańc w odległości 5 klm od Marcinkańc nieznani sprawcy oddali bezskutecznie 6 strzałów karabinowych do szeregowego KOP. Matełcsuka Zarządzony natychmiast pościg nie dał pozytywnych rezultatów.-

Powiat Augustowski Dnia 1 lipca b r w rejonie Sejn, powiatu suwalskiego zostali zatrzymani za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Litwy i z powrotem z dwoma karabinami niemieckimi Packo Marcin i Proński Stanisław, mieszkańcy gminy Wołkowiczowce. Pozatem na terenie powiatu augustowskiego zatrzymano w ubiegłym miesiącu pod zarzutem nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do Niemiec i z powrotem 4 osoby, które zostały przekazane Sądowi Grodzkiemu w Augustowie.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

Sytuacja na sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

45

XIII. VARIA

a/ Sprawy samorządowe

Powiat Sokólski. W Sokółce od pewnego czasu dostrzegane jest niezadowolenie części ludności żydowskiej z burmistrza Komara. Powodem tego są wykryte przez niego nadużycia w Magistracie, kompromitujące kilka wpływowych jednostek i zwolnienie sekretarza Magistratu, Maksa Fajnsoda. Na tle tego niezadowolenia b.vice-burmistrz m.Sokółki, Lajb Kacenelbogen rozpoczął zorganizowaną kampanję przeciwko burmistrzowi Komarowi.

Powiat Grodzieński. Wyznaczony na dzień 10 lipca b.r. drugie z kolei posiedzenie organizacyjne Rady Miejskiej m.Grodna, na którem miano wykonać wybory prezydenta, zerwane zostało przez radnych Ch.D. i frakcję socjalistyczną. Stanowisko zajęte na tem posiedzeniu przez koło radnych Ch.D. i frakcję socjalistyczną było zdecydowane na kilka dni przed posiedzeniem podczas pobytu w Grodnie posła Dubois'a. Na tle ustosunkowania się poszczególnych radnych do kwestji wyboru prezydenta zaszły następujące przesunięcia personalne w Radzie Miejskiej m.Grodna: mandat radziecki złożył Malinowski Jan z koła BBWzR., a na jego miejsce wszedł do Rady Wojewnik, przedstawiciel SDP.; z frakcji żydowskiej wystąpił adwokat Ruten rzekomo w celu indywidualnego ustosunkowania się do wspomnianej kwestji i wreszcie zrezygnował z mandatu radzieckiego bundowiec Zomer, na którego miejsce wszedł do Rady Buczyński, zecer z zawodu.

b/ Sytuacja w bielskim okręgu przemysłu drzewnego.

W związku z przejęciem przez Państwo przedsiębiorstw Polskiej Spółki Drzewnej "Century" i możliwością uruchomienia tych przedsiębiorstw w najbliższym czasie pobór ten częściowo pracy robotnicy zaję-

ZAD WOJEWÓDZKI
BIAŁYSTOKU

Nr.BP.1553/29.T.

Białystok, dnia 12. lipca 1929 roku.

476

odniowe sprawozdania
tuacyjne w okresie
tnim.-

do 21/VII
15.VIII

T A J N E.

PROKURA
przy Sądzie Okr. w B
Wpł. dn. 15. LIP. 1929
Nr. 2.27

/ Według rozdzielnika /

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zarządzeniem z dnia 6 lipca b.r. Nr.D.II.PP.1790/4/29 przekształciło - na przeciąg dwóch najbliższych miesięcy letnich t.j. w okresie od 1-go lipca do 31-go sierpnia - opracowywane przez Urząd Wojewódzki sprawozdania tygodniowe na takież sprawozdania miesięczne.-

W związku z powyższem Urząd Wojewódzki powiadamia, że w przeciągu wspomnianego okresu nie będzie opracowywał sytuacyjnych sprawozdań tygodniowych, natomiast opracuje i roześle komunikat miesięczny z miesiąca lipca do dnia 7 sierpnia b.r., a komunikat miesięczny z miesiąca sierpnia do dnia 8 września b.r.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Rozdzielnik:

Pan Prokurator przy S.Ap. w Warszawie
" " " " w Wilnie,
" " " S.O. w Białymstoku,
" " " " w Grodnie,
" " " " w Suwałkach,
" " " " w Łomży,
Sam.Ref.Inf.D.O.K.III. w Grodnie,
" " " " I. w Warszawie,
" " " " IX. w Brześciu n/B.,
Dowództwo 6 Brygady K.O.P. w Wilnie,
" 6-Półbrygady " w Grodnie.

H.F.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku
Nr.1889/29.T.

Tygodniowe sprawozdania sytuacyjne w okresie letnim.-

Białystok dnia 2. sierpnia 1929r.

Tajne.

Do
Prokuratora Okręgowego
w Białymstoku.

PROKURATOR
przy Sądzie Okr. w Białymst.
Wpł. dn. 3 SIER. 1929
№ 7.55 zał. —

W związku z pismem Nr.BP.1553/29.T. z dnia 12 lipca b.r. Urząd Wojewódzki powiadamia, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przedłużyło moc obowiązującą swego zarządzenia z dnia 6 lipca b.r. Nr.D.II.BP.1790/4/29 w sprawie tygodniowych sprawozdań sytuacyjnych w okresie letnim na przeciąg jednego miesiąca t.j. do dnia 30 września b.r.i. że wobec tego Urząd Wojewódzki jeszcze w ciągu września nie będzie opracowywał sytuacyjnych sprawozdań tygodniowych, natomiast opracuje i roześle komunikat miesięczny z września do dnia 8 października b.r.-

Za Wojewodę:

/Sypek/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Rozdzielnik:

Panowie Prokuratorowie przy Sądach Apelacyjnych w Warszawie i Wilnie,
Panowie Prokuratorowie przy Sądach Okręgowych w:Białymstoku,Grodnie, Łomży i Suwałkach,
Samodzielny Referat Informacyjny DOKIII w Grodnie
" " " " II w Brześciu n/B.
" " " " I w Warszawie
Korpus Ochrony Pogranicza "Brygada Grodno".

49

ZAD WOJEWÓDZKI W BIAŁYMSTOKU

Nr.B. 1925/29.T.

uacyjne sprawozdanie mie-
cczne za miesiąc sierpień
9 rok.

Białystok, dnia 7 września 1929 r.

T A J N E - P I L N E

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

/Pan Dyrektor Departamentu Politycznego/

w Warszawie.

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc sierpień 1929 rok.

ZA WOJEWODĘ:

Weingarten

/Weingarten/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Nowogródku,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
Pan Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie,
" " " " " w Wilnie,
" " " " Okr. w Białymstoku,
" " " " " w Grodnie,
" " " " " w Łomży,
" " " " " w Suwałkach,
Pan Ref. Infor. D.O.K. III. w Grodnie,
" " " " IX. w Brześciu n/Bugiem,
" " " " I. w Warszawie,
O.P. "Brygada Grodno"
Sąd Śledczy w miejscu,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego -

49.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.B.1926/29.T.
Białystok dnia 7 września 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929 r.

I Sytuacja ogólna.

W układzie stosunków społeczno-politycznych na terenie Województwa Białostockiego, zobrazowanym w sprawozdaniu miesięcznem za miesiąc lipiec r.b., zasadnicze zmiany nie zaszły, tem nie mniej jednak dostrzegłem w nim pewne charakterystyczne z wielu względów przesunięcia, związane przyczynowo z procesem kształtowania się pod wpływem różnych czynników stosunku poszczególnych organizacyj, grup społecznych, gospodarczych i t.p. do idei współpracy z Rządem. Istota traktowanych przesunięć tkwi z jednej strony w narastaniu na płaszczyźnie walki grup prorządowych ze stronnictwami opozycyjnemi pozytywnych dla Rządu politycznych wartości, możliwych do ujęcia organizacyjnie, wśród ludności wiejskiej w zachodnich powiatach Województwa, a z drugiej strony w kompletnej prawie bezczynności BBWzR wobec opozycyjnej działalności stronnictw ludowych na gruncie wiejskim w powiatach wschodnich, narodowościowo zróżniczkowanych.

Stwierdzając znaczną utratę wpływów przez stronnictwa opozycyjne, a zwłaszcza PPS wśród ludności wiejskiej i robotników wiejskich w powiatach zachodnich, nie mogę nie podkreślić, że powstające stąd znaczne możliwości pracy organizacyjnej dla PPS d.Frakcja Rewolucyjna nie są przez nią wykorzystywane. Jak już kilkakrotnie w sprawozdaniach sytuacyjnych podkreślałem, władze centralne PPS d.Frakcja Rewolucyjna nie skonsolidowały dotychczas odosobnionych akcyj jej przeciwnych działaczów na poszczególnych odcinkach walki z

przez demagogiczne nierzadko wykorzystywanie jej bolączek gospodarczych i zaległości powstałych wkrótce państwowej administracji ogólnej, zarządzeń władz leśnych i tp. Skutki bezczynności BBWzR w tym wypadku, zwłaszcza w powiatach sokólskim, białostockim i częściowo wołkowyskim są o tyle dla BBWzR dotkliwe, że jedyny jej na terenie tych powiatów reprezentant parlamentarny poseł Kosiba Piotr nie tylko zerwał łączność z organizacjami BBWzR, lecz nawet dezorjentuje jego zdecydowanych zwolenników niezrozumiałemi dla nich i różnorodnie koncentrowanemi posunięciami /kolportaż "Przyjaciela Ludu", organu Związku Chłopskiego, dyskredytowanie władz, urzędników i działaczy BBWzR/.

Charakteryzując ogólnie działalność poszczególnych stronnictw politycznych zaznaczam, że PPS działała intensywniej w Łomży /akademje antywojenne/, Ostrowi-Mazowieckiej /walka o odzyskanie wpływów w samorządzie miejskim/, bielskim okręgu przemysłu drzewnego na gruncie Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego i Grodnie, gdzie w bloku taktycznym z Ch.D. i Bundem działała na gruncie Rady Miejskiej przeciwko frakcji radzieckiej BBWzR; Ch.D. tylko w Grodnie /samorząd miejski i prasa/; PSL. "Piast" w powiecie białostockim i Stronnictwo Chłopskie powiatach białostockim i sokólskim. Co do działalności Stronnictwa Chłopskiego na uwagę zasługuje fakt, że poseł Sawicki występuje na wiecach przeciwko "wojennym zamierzeniom Rządu", co podkreślają nawet elementy wywrotowe, zaś w poszczególnych momentów opozycyjnych wystąpień PPS charakterystyczne są podkreślenia posła Dubowa i jego współpracownika w powiatach bielskim i białostockim, Dowgalskiego Marka, że Marszałek Piłsudski skutkiem przeżyć fizycznych utracił zdolność do sprawowania rządów.

Polski ruch polityczny, w który coraz widoczniej dostrzegane są momenty przygotowania umysłów ludności do pogodzenia się z tem, że już w jesieni nastąpić muszą generalne rozwyżki

:ępiły wydarzenia pałestyńskie.

Ruch wywrotowy odsłonił, jak zaznaczyłem wyżej, współpracę KPZB z Białoruskim Włościańsko-Robotniczym Klubem Poselskim w strefie działania KPZB a w strefie działania KPP znaczne ożywienie się działalności komunistów na gruncie związków zawodowych, szczególnie żydowskich, bądź z większością żydowską i wzrastającą agresywność elementów wywrotowych wobec Bundu w Łomży.

Szczegóły w tej materji pomijam ze względu na to, że są one uwzględniane w specjalnych opracowaniach dla Ministerstwa.

W ruchu zawodowym na pierwsze miejsce wysunęła się akcja cennikowa związków pracowników instytucyj użyteczności publicznej w Grodnie, ZZK w Ostrołęce i Wołkowysku, Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Białymstoku, Związku Doorców Domowych w Grodnie.

Na rynku pracy notowano zmniejszenie się bezrobocia w powiecie grodzieńskim, białostockim okręgu przemysłowym i bielskim okręgu przemysłu drzewnego, oraz nieznaczny wzrost - w powiecie łomżyńskim.

Stan bezpieczeństwa pod względem politycznym uległ pogorszeniu w powiatach łomżyńskim i ostrołęckim, pozostał natomiast bez zmian pod względem kryminalnym.

Stwierdziłem jedynie, że wzrosła nielegalna emigracja do krajów zamorskich wskutek działania czynników przestępczych i w związku z tem wydałem podległym organom odpowiednie zarządzenia.-

-o-o-o-o-o-o-o-

działem się artykuł ten został skonfiskowany, lecz Sąd Okręgowy w Warszawi konfiskaty nie zatwierdził.

W numerze 33 tygodnik, traktując o zwycięstwie pod Warszawą w sierpniowych dniach 192 roku, dawał wyraz zapatrywaniu, że zwycięstwo to zawdzięcza Polska li tylko orędownictwu Królowej Korony Polskiej i stąd wyciągnął wniosek, że Polska powinna być katolicką.

W tymże numerze tygodnika poseł K.Wierczak, pisząc o odbytych naradach stronnictw PSL."Wyzwolenie", PSL"Piast" i Związku Chłopskiego w sprawie zjednoczenia ruchu ludowego, wyrażał przekonanie że do zbliżenia między temi stronnictwami ze względu na ich odmienne interesa i dążenia programowe nie dojdzie, ewentualnie bowiem blok wspomnianych stronnictw musiał-by się rozbić na gruncie parlamentarnym w wyniku rozpraw Sejmu nad projektem zmian Konstytucji, gdyż jednym z ważniejszych momentów tych rozpraw będzie walka socjalistów z prawami kościoła katolickiego w Polsce, przeciwko której siłą rzeczy opowiada się kierownictwo PSL."Piast".-

Po zatem tygodnik zamieścił kilka artykułów posła Karola Wierczaka, poświęconych walce stronnictw opozycyjnych z Rządem. W jednym z tych artykułów poseł K.Wierczak zaznacza, że walka stronnictw lewicowych z obozem rządowym musi być traktowana przez obóz narodowy jako kłótnia w rodzinie, która wcześniej, czy później zakończy się pogodzeniem zwaśnionych, obozowi rządowi bowiem przewodzą Minister Moraczewski, Miedziński, Polakiewicz, Ciepłak, Kościałkowski, Jaworowski i inni, związani silnie z socjalistami i ich byli towarzysze. Dalej poseł zaznacza m.in." Cóż z tego, że p. minister Prystor przepędza wszystko z Kas Chorych dygnitarzy Polskiej Partji Socjalistycznej ale na ich miejsce mianuje socjalistów stronnictwa rządowego. Jest to raczej walka o posady, a nie o zasady. Zresztą jak zmierzch obozu rządowego zapada i trzeba szukać wspólników do dalszego prowadzenia interesu, to rodzina skłóconą się pogodzi" poczem kończy artykuł następująco:" Spółce, która [illegible] odpowiedzialność za przewrót [illegible] za wszystko

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr:BP.1926/29.
dnia 7 września 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929 rok.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Augustowski

Dnia 11 sierpnia na wiecu we wsi Sylwanówce, gminy Balin-Wielka /200 osób/ kierownik sekretarjatu powiatowego BBWzR w Augustowie, Szmrlak omówił szkodliwą dla Państwa działalność stronnictw opozycyjnych i wyjaśnił przyczyny spadku cen na zboże.-

Powiat Białostocki

Poseł Kosiba Piotr, który zrezygnował ze stanowiska prezesa Rady Powiatowej BBWzR.w Białymstoku zapowiedział rozpoczęcie we wrześniu nieokreślonej bliżej przez niego akcji politycznej.
Zapowiedź ta komentowana jest dość szeroko przez obserwujących bieg życia politycznego w powiecie z uwagi na to, że poseł Kosiba dyskredytuje przy każdej sposobności władze państwowe, zarówno niższe, jako też najwyższe instancyjnie w Województwie, poczynił pewne kroki na rzecz pracy organizacyjnej Związku Chłopskiego po porozumieniu się z posłem Stapińskim Janem i zorganizował regularny kolportaż około dwustu egzemplarzy organu Związku Chłopskiego "Przyjaciel Ludu" /w którym zamieszcza artykuły skierowane przeciwko Urzędowi Wojewódzkiemu i urzędnikom /w powiatach białostockim i wołkowyskim.-

Powiat Kolneński

Dnia 3 sierpnia b.r. kierownik sekretarjatu powiatowego BBWzR. w Kolnie, Sulima Saulmanowicz zwołał zebranie we wsi Wurosl /30 osób/ na którem omówił szereg spraw lokalnych, interesujących rolników /sprawy leśne i pożyczek długoterminowych.

tetu Okręgowego Przytuły Józefa, Muszyńskiego Aleksandra, Nałęczyńskiego Stanisława, Bekierskiego Władysława i Klima Antoniego, oraz do komisji rewizyjnej Domasławskiego Wacława, Wiszta Andrzeja i Prątkowskiego Antoniego, a ponadto po szczegółowej dyskusji nad sprawami organizacyjnemi postanowiono zwrócić szczególną uwagę na pracę organizacyjną na gruncie Związków Zawodowych i Stowarzyszeń Oświaty Robotniczej.

at Ostrowski. W wyniku planowo prowadzonej akcji przez PPS.d.Frakcja Rewolucyjna frakcja radziecka PPS. w Magistracie miasta Ostrowi-Mazowieckiej utraciła dalsze czterech członków na korzyść grupy radnieckiej, współpracującej z Komisarzem Rządowym i liczącej obecnie 12-du radnych. Zabiegi w kierunku zjednania dla tej grupy pozostałych radnych opozycyjnych nie odniosły rezultatów wskutek ostrej opozycji radnych żydów, pozostających pod wpływem zkłonego z urzędu zarządu miasta z b.wice-burmistrzem bundowcem Złatkiszem na czele. Tracąca w Ostrowi-Mazowieckiej grunt pod nogami PPS.podejmuje wszelkie wysiłki, zmierzające do powstrzymania procesu zwężania się jej wpływów. Wynikającą stąd walkę PPS.d.Frakcja Rewolucyjna i PPS. charakteryzuje dobitnie przebieg odbytego dnia 11 sierpnia w Ostrowi-Mazowieckiej wiecu PPS. Walka ta zaognia się stale i przybiera formy coraz bardziej burzliwe. Poszczególne jej momenty wskazują, że całkowite opanowanie sytuacji w Ostrowi-Mazowieckiej przez PPS.d.Frakcja Rewolucyjna byłoby możliwe tylko wówczas,gdyby kierownictwo PPS.d.Frakcja Rewolucyjna spoczęło w ręku osoby inteligentnej, mogącej brać skuteczny udział w wystąpieniach publicznych zarówno PPS.d.Frakcja Rewolucyjna,jako też innych stronnictw politycznych, dotychczasowy bowiem przywódca PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w Ostrowi-Mazowieckiej Naiski, energiczny i pracowity jest zbyt mało inteligentnym,by mógł pracować samodzielnie.

niecznośći zgodnego współdziałania PSL."Piast" i PSL."Wyzwolenie"

Na wiecach sprawozdawczych w Choroszczy dnia 4 sierpnia /400 osób/ i w Knyszynie dnia 6 sierpnia /200 osób/ poseł Łoś dowodził m-in.,że wszelkie poczynania stronnictw ludowych na gruncie parlamentarnym w interesach drobnego włościaństwa leżące paraliżowane są przez BBWzR., który wspólnie z Rządem ponosi odpowiedzialność za obecną sytuację w kraju, określana przezeń - jako katastrofalną. Na wiecu w Choroszczy na wywody posła Łosia usiłował replikować Bokiarski Władysław z PPS.d.Frakcja Rewolucyjna, czemu jednakże przeszkodzili zwolennicy posła, który na wiec w Knyszynie przybył już z bojówką, którą przed wiecem spoił w jednej z restauracyj Knyszyna /rachunek w restauracji wynosił 150 złotych/. Bojówka ta nie dopuściła do wystąpienia na traktowanym wiecu delegata Wojewódzkiego Sekretarjatu BBWzR.w Białymstoku, Kaliny.

d/ Monarchistyczna Organizacja Rzeczchstanowa.

Powiat Białostocki. Dnia 5 sierpnia na drodze prowadzącej z Suraża do wsi Wółki rozrzucono 34 egzemplarze odezwy MOW p.t."Źródło zła" i dwa egzemplarze Nr.145 z dnia 23 grudnia 1923 r. i Nr.9 z dnia 12 maja b.r. "Głosu Monarchisty".

e/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski. Poseł Sawicki złożył w urzędzie gminnym w Korycinie oświadczenia trzech członków rady o zrzeczeniu się przez nich mandatów radzieckich, zaś trzech innych radnych nadesłało takież oświadczenia pocztą. Wszystkie te oświadczenia napisane są na blankietach drukowanych, których treść podałem Ministerstwu w sytuacyjnem sprawozdaniu za miesiąc lipiec. Z pośród sześciu radnych, którzy traktowane oświadczenia złożyli, kilku z nich zamierza je obecnie wycofać.

Zamierzają oni, że poseł Sawicki zmusił na nich te oświadczenia

pierają wielcy kupcy, chamrucy - niestety - a nawet kapłani, jest to gromada żerokiewiczów wyzyskujących naszą pracę i tłoczących się do potęgowości na naszej nędzy, a zawzięcie broniących własnych interesów, ta właśnie prawica przy ostatnich wyborach do Sejmu miała numer 2- i 2-. Słowem kto prawicę popiera ten wprowadza niewolę, wyzysk, nieszczęścia w rodzinie i t.d. Nie było jeszcze wypadku na świecie, aby uczciwy gadził się z katem, lub pracujący z nierobem, a przeto chłop nie może należeć do prawicy. Prawica to jest potwór, to wieczna reakcja, to konserwowanie wiedzy i życia. Prawda należy wiedzieć, że każdy chłop - czy prędzej lub później musi należeć do wiejskiego Stronnictwa Chłopskiego, które jedynie szczerze broni praw ludu i niedopuszcza do niewoli nad ludem. Bracie chłopi - apeluję do was, czytujcie wszyscy gazetę chłopską - "Sawicki poseł".- Ponieważ treść ulotki zawiera cechy przestępstwa, przewidzianego w artykule I-szym Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1937 roku przeto Starosta Powiatowy w Sokółce zwrócił okrążnie pracownika posłów Sawickiego do Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Białymstoku.-

Na wiecu sprawozdawczym dnia 11 sierpnia w m.Dąbrowie poseł Sawicki oświadczył, że fałszywa polityka gospodarcza Rządu w odniesieniu do drobnego rolnictwa doprowadziła do tego, iż małorolni wkońcu nie widzą możliwości pracowania na swych gospodarstwach, nie mogą bowiem nawet opłacić podatków. /300 osób/ Po wiecu odbyły się wybory do zarządu koła gminnego Stronnictwa, do którego weszli: Kołuk Alfons z Sadowa - prezes, Wojtecz Paweł z Więzówki i Siołenkiewicz Michał z Dąbrowy - wiceprezesi, Mickiewicz Aleksander z Niedziałowa - sekretarz i Kukuć Paweł z Kamiennej - skarbnik.-

Na wiecu w Kondzinie dnia 13 sierpnia /10 osób/ poseł Sawicki wystąpił zwłaszcza ostro przeciwko zarządzeniom Wicefeuryma Pana Ministra Spraw Wewnętrznych, a na wiecu w Gródku Jagi dnia

ktor Jan Mikołajewski nakazywał ostatnio włościan wsi Kopiska i Szerochy w powiecie białostockim do niepłacenia Nadleśnictwu Knyszyn podwyżek opłaty za pasienie inwentarza żywego w lasach Nadleśnictwa, oraz wyjaśniał mieszkańcom wspomnianym wsi, że nie powinni pozwalać gajowym na przeprowadzanie u nich rewizyj w poszukiwaniu skradzionego drzewa z lasów państwowych, jeżeli kradzież została ujawniona po upływie 24-ch godzin. Traktowana agitacja Mikołajewskiego odnosi ten skutek, że włościanie odmawiają zupełnie zapłaty za wypasanie lasów państwowych i przybierają wyzywającą postawę względem funkcjonarjuszów Nadleśnictwa.

f/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Białostocki.

Rozwiązanie Samorządu Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku, która stanowiła organizacyjne i finansowe oparcie dla wybitniejszych działaczy PPS., wywołało wśród tych działaczy ogromne przygnębienie. W związku z tem i na skutek polecenia CKWPPS. białostocki OKRPPS. zamierzał rozpocząć wspólnie z Bundem akcję protestacyjną, zamierzenie tego jednakże zaniechał, gdyż przeciwko tej akcji wypowiedziała się większość ulegających jeszcze wpływom PPS. Związków Zawodowych w Białymstoku i białostockim okręgu przemysłowym. Wydaleni przez komisarza dr. Szaykowskiego z Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku członkowie OKR. PPS. Białystok Kosaczewski i Gomuliński zrezygnowali z czynnej działalności politycznej i zamierzają wyjechać z Białegostoku. Na miejsce Gomulińskiego do OKR. PPS. Białystok i Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku wszedł Kąkolewski.-

Wspomniany OKR. PPS. uzyskał z niewiadomego źródła większą kwotę pieniężną, z której pokrył niedobory kasowe Związków Zawodowych i spłacił zaległe komórne. Komitet PPS. w Czarnej-Wsi powiadomił ostatnio OKR. PPS. Białystok, że PPS. w Czarnej-Wsi traci gwałtownie wpływy na rzecz komunistów i, że posiada tam obecnie tylko 65 członków. /Jeszcze w maju b. r. sama milicja PPS. w Czarnej-Wsi

i samorządowym. Następnie przemawiał Zdziechowski sekretarz Związku Zawodowego Robotników Rolnych, który specjalnie dyskredytował poszczególnych działaczy PPS.d Frakcja Rewolucyjna a zwłaszcza Okroja. Wreszcie na tymże wiecu prezes Koła Powiatowego PSL "Wyzwolenie" w Ostrowi-Mazowieckiej, Janowski zarzucił policji stronniczość, a Staroście Powiatowemu w Ostrowi-Mazowieckiej i Komisarzowi Rządowemu w Ostrowi-Mazowieckiej nadużywanie władzy. Usiłującego replikować na przemówienia Łódniewskiego i Kiznowskiego członka PPS.d Frakcja Rewolucyjna, Kickina bojówka PPS. porwała za ręce pot rbosadła i usunęła siłą z sali. /200 osób/.

t Grodziński. Dnia 17 sierpnia PPS.wspólnie z Posłaj-Sjon Lewicą urządziła w Grodnie manifestację antywojenną. Przemawiali Krasiński Kazimierz w imieniu PPS. i Palnicki Niszt w imieniu Posłaj-Sjon, którzy stwierdzali, że klasa robotnicza świadoma skutków wojny przeciwstawi się wszelkim usiłowaniom wywołania nowej wojny przez kapitalizm /200 osób/.

t Bielsk-Podlaski. Ciągłe od dłuższego czasu wzięcanie się wpływów PPS. na uprzemysłowionym terenie powiatu /Białowieża Hajnówka/ a ustosunkowanie się Związków Zawodowych do PPS. w sposób niezdecydowany w związku z przejściowym niewątpliwie stanem, jaki wytworzyło przejmowanie przez Rząd przedsiębiorstw Polskiej Spółki Drzewnej "Century", skłoniło posła Dubois'a Stanisława i Kierownika Okręgowego Sekretarjatu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Siedlcach, Dowgalskiego Marka do podjęcia energicznej akcji propagandystycznej na gruncie Związków Zawodowych okręgu bielskiego przemysłu drzewnego. Akcja ta, przynajmniej do tychczas procesu wzięcia się wpływów PPS. w tym okręgu niezakłóciła.

Dnia 20 sierpnia poseł Dubois interwenjował w Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży, w sprawie zatrudniania robotników spoza

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.B.1926/29 Tj.
Dnia 7 września 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929 r.

IV Polskie Związki i Stowarzyszenia Społeczne.

a/ Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań"

Wiat Wołkowyski.

Dnia 21 sierpnia w Wołkowysku odbyło się zebranie organizacyjne Wojewódzkiego Towarzystwa Opieki Społecznej "Przystań". Zgromadzeni po zaznajomieniu się ze statutem i celami Towarzystwa wybrali do Zarządu Oddziału: Mieczysława Szeszkę - prezes, ks. dziekana prawosławnego Chomicza Włodzimierza - wiceprezes burmistrza Karpińskiego Wacława - skarbnik, sekretarza magistratu Rakkę, Popławskiego Mieczysława i dr. Wajnera Mojżesza - członkowie, oraz do komisji rewizyjnej inspektora szkolnego Kegela, urzędnika Starostwa Łopuszyńskiego Antoniego i inż. Gippa Mikołaja.-

b/ Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego.

Na zorganizowanych przez TUR kolonjach letnich w Broku, powiatu ostrowskiego przebywało przez cały sierpień 36 czerwonych harcerzy z Warszawy /zakwaterowani w domu burmistrza m.Broku, Józefa Wójcickiego/, przeważnie uczniów 5 - 6 oddziałów szkół powszechnych w wieku 12 - 15 lat. Opiekunem kolonji był Deptuła Józef, zamieszkały stale w Warszawie przy ul.Żółkiewskiej 23.

c/ Polska Macierz Szkolna.

Wiat Augustowski.

Dnia 29 lipca we wsi Bojki, gminy Bulla-Piekła ukonstytuował się zarząd bibljoteki Polskiej Macierzy Szkolnej w następującym składzie: Ciesielczyk Ni-

Tokarzewski Antoni - sekretarz, Milkowski Kazimierz - skarbnik i Milkowski Józef - komendant.

60

h/ Związek Młodzieży Wiejskiej.

Powiat Suwalski. - W Bernikach, Sztienicach, Motolach, gminy Ostrów, Olszance, Pawłówce, gminy Pawłówka, Rygolu, gminy Giby, Wychodnem, gminy Kruków, Wiżajnach i Zarębach, gminy Wolka powstały w ubiegłym miesiącu oddziały Związku Młodzieży Wiejskiej.

i/ Ochotnicze straże ogniowe.

Powiat Augustowski. - ~~W wyniku nieporozumień~~ pomiędzy naczelnikiem Wacławem Szycem, a zespołem ochotniczej straży ogniowej w osadzie Sztabin dnia 17 lipca na naczelnika straży został wybrany poseł Michał Zasaski /BBWnR/, zaś Szyc objął stanowisko zastępcy naczelnika.

Powiat Ostrołęcki. - Dnia 15 sierpnia we wsi Czerwin odbyła się poświęcenie przyrządów ochotniczej straży ogniowej ze wsi Szylągi, gminy Czerwin przy udziale ochotniczych straży ogniowych ze wsi Laski i Suchoice, gminy Czerwin, Troszyna, powiatu ostrołęckiego i ze wsi Jelonki, gminy Komorowo w powiecie ostrowskim.

Powiat Nys-Maczowiecki. - Dnia 11 sierpnia ochotnicza straż ogniowa w Czyżewie obchodziła 18-letnią rocznicę swego istnienia.

Powiat Grodzieński. - Do zarządu nowopowstałej ochotniczej straży ogniowej w Berżtach zostali wybrani - Tamulewicz Antoni ze wsi Jelonki - prezes, p.o. wójta gminy Berżty, Żukowski Antoni - wiceprezes, sekretarz urzędu gminnego, Domański Antoni - sekretarz, ks.prawosławny w Berżtach

czyt n.t. "Spółdzielczość jako droga do poprawy bytu klasy pracującej" /60 osób/.

owiat Wys.-Mazowiecki.

Dnia 25 sierpnia w Czyżewie odbyło się zebranie członków kółka rolniczego przy udziale okręgowego inspektora kółek rolniczych, Laskowskiego i inż. Więzeckiego, którzy wygłosili obszerne referaty o charakterze naukowym. Na tamże zebraniu do zarządu kółka wybrano nauczyciela Piatrzykowskiego Jana - prezes, Zawistowskiego Władysława, rolnika ze wsi Kruszewo, powiatu ostrowskiego - wiceprezes i Wysiaka Konstantego, handlowca z osady Czyżew - sekretarz.-

wiat Białostocki.

W końcu sierpnia br. wspólnem zebraniu zarządu i delegatów Związku Kółek Rolniczych i Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Białymstoku została zdecydowana ostatecznie fuzja tych organizacyj. Na tamże zebraniu dokonano wyborów władz Okręgowego Towarzystwa organizacyj i kółek rolniczych powiatu białostockiego, które przejmie agendy wspomnianych wyżej organizacyj rolniczych. Wybory zapewniły znaczne wpływy w Towarzystwie kilkunastu działaczom BBWzR.

k/ Związek Strzelecki.

at Kolneński.

Oddział Związku Strzeleckiego w Stawiskach urządził dnia 11 sierpnia obchód rocznicy wymarszu kadrówki /akademja/.

at Łomżyński.

Obchód rocznicy wymarszu kadrówki zorganizował w Łomży dnia 11 sierpnia Zarząd Obwodu Związku Strzeleckiego.

ska wyjdzie zwycięsko. O Rządzie ksiądz Gracewski wypowiadał się przychylnie.-

Odczyt redaktora Długoszowskiego.

Dnia 18 sierpnia w Łomży redaktor Tadeusz Wieniawa-Długoszowski wygłosił odczyt na temat "Walka o biegun północny", poświęcony w kilku momentach podkreślaniu zasług Sowietów w akcji wyprawy łamacza lodów "Krasin" na pomoc generałowi Nobile.-

-o-o-o

wspomnianego kościoła /kaplicy/ i parafji we wsi Malinowo Nowe w składzie: Władysław Korzeb - prezes, Czesław Korzeb sekretarz, Adolf Mierzejewski-skarbnik i Władysław, syn Jana Korzeb - sekretarz finansowy, wszyscy członkowie PSL "Wyzwolenie", oraz Adam Dumała - wiceprezes, członek Stronnictwa Chłopskiego.

Na odprawionych przez ks.Prechulskiego dnia 25 sierpnia nabożeństwie i nieszporach, oraz wygłoszonym przez niego odczycie o historji Polskiego Kościoła Narodowego w kościele we wsi Malinowo-Nowe obecnych było około 400 osób.-

b/ Sekta Baptystów.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 3 sierpnia we wsi gminnej Masiewo w domu baptysty Jana Mackiewicza odbył się zbiór wyznawców Sekty Baptystów pod przewodnictwem Jana Gwaja z Białowieży / 7 osób/.

Dnia 11 sierpnia Konstanty Jaroszewicz z Kobrynia dokonał w rzece Leszczka koło wsi Wyganów, gminy Kąty obrządku chrztu 13 wyznawców Sekty Baptystów, mieszkańców wsi Andrzejanki, gminy Kąty.-

Powiat Grodzieński.

W połowie sierpnia do wsi Łazy, gminy Wołpa przybył z m.Zelwa, powiatu wołkowyskiego kaznodzieja sekt Baptystów Kikem, który rozpoczął akcję propagantystyczną wśród miejscowych włościan. Do sekty przystąpiło dwuch włościan, natomiast ogół mieszkańców wsi Łazy / w połowie katolików/ ustosunkował się do Kikema nieprzychylnie.

Dnia 25 sierpnia nad Niemnem około Grodna odbył się chrzest kilku baptystów, którego dokonał kaznodzieja Mielenczuk Jerzy.-

wszystkich [illegible]średnich i bezpośrednich sprawców krwawych wydarzeń w I[illegible]tynie, 3/ stosowanie nowych tendencji w polityce mandatowej i oparcia tej polityki na przestrzeganiu deklaracji Balfoura, 4/ przywrócenia prawnego posiadania "ściany płaczu", 5/ utworzenia silnej żydowskiej samoobrony, 6/ dopuszczenie do wolnej i masowej emigracji do Palestyny i 7/ zwrotu całkowitego odszkodowania ludności żydowskiej za straty poniesione w związku z zaburzeniami w Palestynie /5.000 osób/.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 3 sierpnia w m.Brańsku na urządzonym przez Stowarzyszenie Kursów Wieczorowych odczycie zbiorowym w sprawach Palestyny przemawiał pracownik Centrali Poalej-Sjon, Jakób Petersal vel Pietruszka z Warszawy, który pomawiał "Bund" i zwalczające akcję palestyńską organizacje żydowskie o zdradę interesów pracujących mas żydowskich. W dyskusji nad przemówieniem Petersala komunizujący Chaim Sulaman i Chone Sokołowicz z Brańska podkreślali, że Poalej-Sjon Lewica nie posiada wpływów nie tylko wśród mas pracujących Palestyny, lecz także i w Polsce, co potwierdziły wybory do Sejmu roku 1928.

Jako delegat organizacyj sjonistycznych z powiatu bielskiego wyjechał na XVI Kongres Sjonistyczny Hemi Benojan, rabin z Siemiatycz.

Powiat Grodzieński. Dnia 18 sierpnia w m.Indurze staraniem organizacyj "Hechalus-Picner" nauczyciel szkół żydowskich, Garfas Efroim wygłosił odczyt n.t."XVI Kongres Sjonistyczny /50 osób/.

Powiat Kolneński. Dnia 29 lipca w Kolnie odbyło się zebranie członków organizacji "Gemilus Chosed", na którem sprawy pomocy biednej ludności żydowskiej referował Jakób Berg Urwicz /9[illegible] osób/.

Dnia 23 sierpnia z okazji przybycia do Suwałk Propusa, prezesa organizacji sportowej "Hasachar" w Warszawie odbyła się akademja, poświęcona akcji palestyńskiej /400 osób/.

Powiat Wołkowyski. Dnia 30 lipca na zebraniu członków organizacji sjonistycznej w Zelwie Rosenblum z Zelwy i dr.Lipman Abram z Warszawy wygłosili odczyty propagandowe o akcji palestyńskiej /80 osób/. Tenże dr.Lipman wygłosił odczyt propagandowy o udziale kobiet w akcji palestyńskiej dnia 3 sierpnia w Wołkowysku.-

Powiat Ostrołęcki. b/ Organizacje bundowskie.

Na zebraniu członków organizacji "Kultur-Liga" w Ostrołęce dnia 17 sierpnia opozycja komunistyczna nie dopuściła do wyboru nowego zarządu, wyłącznie bundowskiego.-

Powiat Łomżyński. Dnia 4 sierpnia "Bund" urządził w Łomży akademję antywojenną na temat "Wojna światowa". W chwili rozpoczęcia odczytu na salę usiłowała wtargnąć grupa komunistów ze swymi prelegentami Izaakiem Bramzonem, Izaakiem - Enochem Olachem, studentem Samuelem Goldziukiem i Wroną, nie została jednakże dopuszczona przez bojówkę "Bundu", która zmuszona była walczyć z komunistami przy użyciu lasek i pięści. Przemówienia na akademji wygłosili Motel Rabinowski i Icko Gorodyński. Dowodzili oni, że wojny wywołuje światowy imperjalizm i wielki przemysł, poszukujący rynku zbytu dla nadmiaru swej produkcji i starający się w tym celu wywołać konflikty zbrojne. Ponadto

Do nowego zarządu oddziału Stowarzyszenia "Kulturalna Liga" w osadzie [illegible] zostali wybrani Kramarski Dawid - prezes, Igeru[illegible]ma - sekretarz i Skaruszewska Rachela skarbnik.

Pat Białostocki. Bund w Białymstoku zwołał dnia 10 sierpnia wiec protestacyjny przeciwko rozwiązaniu samorządu Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku i dokonywanym przez komisarza dr.Szaykowskiego zmianom personalnym w tej Kasie. Przemawiali Gutman i Waks /100 osób/.

b/ Białorusini.

Pat Białostocki. Skład Zarządu Okręgowego TSB w Białymstoku przedstawia się następująco: Fiedoroczuk Nikita - prezes, Martyńczuk Aleksander - sekretarz, Grycuk Jan - skarbnik, Fiedorowicz Konstanty , Łukaszuk Józef, Kuźmin Szymon- członkowie zarządu, przyczem ten ostatni także kierownik wydziału propagandy i akcji pomocy głodującym, a Łukaszuk Józef- kierownik Wydziału Kulturalno-Oświatowego, Zajkowski Witalis - pomocnik kierownika Wydziału Pomocy Głodującym i Sidorowicz Konstanty - kierownik sekcji scenicznej. Z pośród istniejących w powiecie białostockim kół TSB w Białymstoku, Gródku, Michałowie, Pieszczanikach, Pieńkach, Nowej-Woli, Topilcu, Dzierniakowie, Zarzeczanach i Mieteszkach żywotne są koła w Białymstoku, Gródku, Michałowie, Pieszczanikach, Pieńkach, Nowej-Woli i Topilcu. Działalność ich nosi charakter skrajnie radykalny. Pod wpływem tarć na gruncie TSB w Wilnie działalność kół TSB w powiecie białostockim ogólnie osłabła i zarysowały się w niej tendencje, korzystne dla grupy Ostrowskiego. W celu przeciwdziałania tym tendencjom Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski delegował na teren powiatu białostockiego jako swego przedstawiciela Ostrowiackiego Aleksandra, czy[illegible] działacza przy [illegible]

w Wilnie Aleksander Potocki karany wyrokiem Sądu Okręgowego w Wilnie trzechletniem więzieniem za działalność antypaństwową. Potocki w stosunkowo krótkim czasie nawiązał kontakt z wybitniejszymi działaczami BWEHromady w czasie jej legalnego istnienia, rozwinął działalność na gruncie grodzieńskich związków szewskiego i drzewnego, poczynił starania w sprawie otwarcia w Grodnie w księgarni i bibljoteki białoruskiej i w końcu zainteresował działalnością sekretarjatu ludność wiejską.-

Powiat Wołkowyski.

Zespół amatorski koła TSB w Lichosielcach urządził wieczorek sceniczny dnia 18 sierpnia w osadzie Jatwiesk, gminy Świsłocz.-

c/ Litwini.

Powiat Grodzieński.

Oddział Litewskiego T-wa Św.Kazimierza we wsi Wiciuny, gminy Marcinkańce założył bibljotekę, liczącą ponad sto książek.-

Powiat Suwalski.

Oddziały Towarzystwa Św. Kazimierza zorganizowały wieczory sceniczne - dnia 4 sierpnia w wsi Klejny, gminy Krasnopol, we wsi Wojtokiszki, gminy Sejny, dnia 18 sierpnia i dnia 25 sierpnia we wsi Burbiszki, gminy Krasnopol. We wsi Wojtokiszki odegrano komedyjkę "Rozerwane szaty" na scenie przybranej chorągiewkami o barwach narodowych litewskich, między któremi była także chorągiewka z polskiemi barwami państwowemi. Po odegraniu utworu scenicznego odtworzono obraz żywy "Litwa w niewoli". Obraz ten przedstawiał kobietę z rozpuszczonemi włosami, trzymającą krzyżem w skutych kajdanami rękach [illegible] Litwy

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.B.1926/29.T.
7 września 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929r.

68

VII Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Bielski-Podlaski. Dnia 4 sierpnia rozrzucono we wsi Anopol i w kolonji Pociejewo, gminy Siemiatycze kilkanaście egzemplarzy październikowych roku 1928 odezwy KCKPZB /kampanja listopadowa/.

Powiat Grodzieński.

Pierwszomajowe wydawnictwa KCKPZB i KCZMKZB rozrzucono w niewielkiej ilości dnia 4 sierpnia na szosie około Małej-Brzostowicy /7 egz./ i w nocy z dnia 4 sierpnia we wsi Jodzicze, gminy Kołynka.

W związku z Międzynarodowym Dniem Młodzieży Komunistycznej dnia 25 sierpnia wywieszone zostały transparenty komunistyczne: 1/ na szosie Krynki-Sokółka pod Krynkami z napisem w języku rosyjskim. „Precz z wojną przeciw Z.S.S.R., niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży, niech żyje międzynarodówka komunistyczna"; 2/ tamże drugi z napisem: w językach polskim i rosyjskim "Niech żyje 1 wrzesień, dzień demonstracji międzynarodowej młodzieży w obronie Z.S.S.R.", 3/ w Krynkach z napisem w języku polskim "Precz z militaryzmem, niech żyje 1 września, dzień demonstracji międzynarodowej młodzieży w obronie Z.S.S.R." i 4/ tamże drugi z napisem w języku polskim i żargonie "Precz z faszystowskimi strzelcami".

Oprócz przytoczonych napisów na każdym z transparentów widoczniono napis "ZMK w Krynkach".

Komunistyczna partja Polski.

Powiat Augustowski. Dnia 6 sierpnia w Augustowie rozrzucono 19 egzemplarzy odezw: 1/ "Do żołnierzy", wyd.KOKPP z sierpnia 1929r., 2/" Do walki o rewolucyjny ruch zawodowy", wyd. KOKPZB z maja 1929r., 3/ "Robotnicy, chłopi i żołnierze, robotnicy i chłopi ze strzelca", wyd.KOKPP, 4/"Zetemkowcy- Młodzieży Robotnicza i Chłopska", wyd.KOZMKwP

Powiat Łomżyński. Dnia 6 sierpnia na szosie Rutki-Łomża za wsią Talki rozrzucono 16 egzemplarzy następujących wydawnict 1/ Nr.5 "Czerwonego Sztandaru" z maja 1929r., 2/Nr.4 "K szary" z czerwca 1929r., 3/ odezwy KOKPP pt."Robotnicy" chłopi, żołnierze"; 4/ odezwy KOMPP "Do wszystkich robotników, chłopów i żołnierzy" i 5/ odezwy KOZMKwP "Cześć bohaterskim proletarjuszom Berlina".

W nocy z dnia 14 na 15 sierpnia na drogach prowadzących do wsi Modzele-Skudosie i Bacze-Suche w rejonie zakwaterowania wojsk rozrzucono pierwszosierpniowe wydawnictwa KOKPP i KOZMKwP.

Tejże nocy przejęto w Łomży ze skrytki w podwórku synagogi przy ulicy Senatorskiej około 3 kg. notowanych już wydawnictw KOKPP i KOZMKwP.

W związku z dwukrotnym kolportażem wydawnictw komunistycznych we wsi Modzele-Wygoda i okolicach, gminy Puchały dnia 24 sierpnia na polecenie władz sądowych zostały dokonane rewizje u podejrzanych o należenie do KPP 1 Chaima Motela i 2 Samula Wierzbów, 3 Abrama, 4 Berka i 5 Josela Drzewków, 6 Kacanka Chony, 7 Ajzenberga Mordki i 8 Warszawczyka Icka, mieszkańców wsi Modzele-Wygody. Rewizje wydały wynik negatywny, jedynie u Berka i Josela Drzewków zakwestjonowano notatki i listy w żargonie podejrzanej treści.

do wystąpień antypaństwowych dnia 4 marca 1928 roku przed lokalem komisji wyborczej w Skidlu, w której był przedstawicielem komunistycznej listy Nr.13.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

zebraniu Okręgowej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, na którem przemawiali wspomniani Zdanowski i Reginnela Aleksander. Pierwszy z nich dowodził, że Rząd nie wywiązuje się ze swych zobowiązań względem klasy pracującej, której interesy podporządkowuje zabiegom o wpływy wewnątrz i na-zewnątrz kraju i, że wobec tego upadek Rządu jest tylko kwestją czasu. Następnie oświadczył on, że klasowe związki zawodowe nie mają obecnie swobody działania, a następnie stwierdzał, że wpływy PPS.w Białymstoku zmalały wskutek zobojętnienia robotników do spraw związkowych. Z wypowiedzeń się poszczególnych delegatów związków zawodowych w dyskusyj nad referatem Zdanowskiego wynika, że wpływy PPS.w Białymstoku na gruncie Związków Zawodowych zmalały do minimum -/20 osób/.-

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Tytoniowego.

W Grodnie dnia 31 lipca na zebraniu członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Tytoniowego, odbytem pod przewodnictwem komunistki Atłas Małki, uchwalono rezolucje, jedną domagającą się wprowadzenia w życie statutu emerytalnego dla robotników państwowych fabryk tytoniowych, zredukowania z fabryk tytoniowych tych robotników, którym przysługuje całkowite zaopatrzenie emerytalne i wreszcie żądającą zredukowania dni pracy w razie kryzysu, zamiast redukowania robotników, oraz drugą, protestującą przeciwko przygotowaniom do nowej wojny. Zebranie odbyło się bez zezwolenia władz, wobec czego przeciwko winnym zwołania go zostało wdrożone dochodzenie.

Związek Pracowników Instytucji Użyteczności Publicznej.

Dnia 30 lipca odbyła się w Grodnie konferencja przedstawicieli Związku Pracowników Komunalnych i Instytucji Użyteczności Publicznej z komisarzem rządowym m.Grodna w sprawie żądań pracowników miejskich, domagających się głównie przestrzegania przez zarząd miasta terminowej wypłaty zarobków i należności za ponadliczbowe godziny pracy. Z ramienia pracowników na konferencji brali udział Skowroński i Krasiński jako przedstawiciele Związku Zawodowego Pracowników I

pracownikom wodociągu należności za soboty angielskie, wypłacenia pracownikom elektrowni należności za pracę w niedzielę, podniesienia stawek pracy dziennej robotnikom sezonowym z 5 do 6 złotych i zaliczenia pracowników kontraktowych do kategorji pracowników stałych. Po szczegółowem zapoznaniu się z tymi postulatami, komisarz Rączaszek uwzględnił postulaty co do wypłaty za godziny ponadliczbowe pracownikom taboru miejskiego, za soboty angielskie pracownikom wodociągu i pracę w niedzielę pracownikom elektrowni, oraz co do terminowego wypłacania poborów, zaś w kwestji pozostałych postulatów oświadczył, że będą one rozstrzygnięte przez Radę Miejską. Delegaci pracowników wyrazili zgodę na decyzję komisarza Rączaszka i z decyzją tą zapoznali ogół pracowników miejskich na zebraniu w dniu 16 sierpnia. Pomimo tego już w dniu 20 sierpnia zatarg pomiędzy pracownikami miejskimi i Magistratem zaostrzył się ponownie wskutek kategorycznego domagania się przez Związek dodatkowego wynagrodzenia za godziny nadliczbowe pracownikom straży ogniowej, szpitala i elektrowni. Na odbytem dnia 22 sierpnia zebraniu pracowników miejskich i Instytucji Użyteczności Publicznej powzięto rezolucję, w której pracownicy ci domagają się wypłacania im poborów w następujących terminach: dla etatowych od 1. do 10 każdego miesiąca zgóry, a dla kontraktowych od 15 do 20. Terminy wypłaty poborów, proponowane przez Magistrat, a przewidujące terminy dla etatowych od 15 do 20 - zebranie odrzuciło kategorycznie. Na tamże zebraniu postanowiono domagać się wypłaty za godziny nadliczbowe do dnia 1 listopada b.r. oraz utrzymania dawnych poborów dla pracowników, przeniesionych na inne stanowiska. Magistrat odmówił uwzględnienia tych żądań, wobec czego konflikt w sierpniu nie został zlikwidowany.

Związek Zawodowy Dozorców Domowych.

Dnia 11 sierpnia w Grodnie odbył się wiec Dozorców Domowych z udziałem delegata Centrali Związku Zawodowego Dozorców Domowych w Warszawie, Zacharskiego. Przemawiali wspomniany Zacharski i Majewski Aleksander. Wypowiadali się oni przeciwko opo[illegible] przedwyborczej stwierdzając, że Rada dąży systematycznie [illegible] dozorców [illegible]

ranie zakończyły wybory nowego zarządu koła do którego weszli Sekała Stanisław, Lipiński, Lewandowski i Kasztelerz.

Świat Wołkowyski. Dnia 20 sierpnia w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego Oddziału Z.Z.K., na którem Grzelak Aleksander oświadczył, że Rząd konsekwentnie dąży do zakucia w kajdany klasy pracującej, zaś Lincewicz Adolf wzywał zebranych /200 osób/ do wypowiedzenia się przeciwko nowej pragmatyce służbowej i przygotowywania się do odparcia zamachów Rządu na prawa pracowników kolejowych.

b/ Polskie Związki Zawodowe.

Świat Wys. Mazowiecki.

Zjednoczenie Kolejowców Polskich. Oddział Zjednoczenia Kolejowców Polskich w Łapach zwołał dwa zebrania / 120 i 150 osób /. Na jednem z nich postanowił zwrócić się do władz kolejowych z żądaniem zniesienia systemu premjowania robotników warsztatów kolejowych i wprowadzenia podwyższonych zarobków stałych, a na drugiem rozpatrywał sprawę tarć wewnętrznych, które zarysowują się coraz bardziej i wykorzystywane są przez Z.Z.K.

c/ Związki rzemieślnicze i cechy.

Świat Białostocki. W Białymstoku dnia 11 sierpnia odbyło się zebranie /120 os/ członków sekcji lonkiestniczej przy Związku Rzemieślników Żydowskich pod przewodnictwem Mielnickiego Pejsacha. W wyniku obrad postanowiono wysunąć żądania podwyżki zarobków o 5 gr./50 zamiast 45 gr./ od każdej setki rzutów i ewent. żądanie to poprze strajkiem, a następnie wybrano komisję strajkową w osobach Kapłana Icka, Beza Chilela, Bransztejna Hirsza, Grynberga i Kobryńskiego Lejby. Wobec odrzucenia żądania podwyżki zarobków przez przemysłowców włókienniczych, komisja ta dnia 12 sierpnia ogłosiła strajk lonkietników.

Tegoż dnia w Białymstoku na zebraniu cechu Rzeźników omó-

Powiat:	Ilość:	Bezrobocie dn. 31 lipca.	Zmniejszenie	Wzrost:	Pobiera zapomogi
Augustowski	8	5		3	3
Białostocki	2719	3210	491		222 p.um.i 579 rob.
Bielsk-Podl.	1420	1800	380		311
Grodzieński	615	692	77		33
Łomżyński	488			6	6
Ostrowski	22	20		2	
Ostrołęcki	4	9	5		
Suwalski	49	51	2		32
Szczuczyński	158	160	2		57
Sokólski	95	100	5		23
Wołkowyski	4	6	2		

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

nie wpływów wśród robotników w Białymstoku.

Strajk konkurencyjny w Białymstoku

Od dnia 12 do dnia 21 sierpnia w Białymstoku trwał strajk robotników zakładów lewicowych, którzy przystąpili do pracy w dniu 22 sierpnia po uzyskaniu 5% podwyżki stawek akordowych.

Strajk robotników włókienniczych w Białymstoku.

Od dnia 15 do dnia 16 sierpnia strajkowało 67 robotników fabryki włókienniczej braci Kryszyńskich w Białymstoku. Strajkujący przystąpili do pracy w dniu 17 sierpnia po wypłaceniu im zaległych należności zarobkowych.

Strajk robotników w kaflarni.

Trwający ~~Strajkujący~~ od dnia 24 lipca strajk robotników kaflarni /13/ Fajwela Radzińskiego w Siemiatyczach, powiatu bielskiego /vide sytuacyjne sprawozdanie za miesiąc lipiec/ został zakończony jeszcze w ~~xxxx~~ lipcu przegraną robotników.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 7 sierpnia został zatrzymany w Ostrołęce Dawid Orlański, karany więzieniem w Ameryce na fałszerstwo czeków w Polsce za fałszerstwo paszportów zagranicznych /rok więzienia/ i za oszustwo /9 miesięcy więzienia/ - pod zarzutem uprawiania handlu żywym towarem. Orlański przybył do Ostrołęki w lipcu rb i jako Herok Makowski, podający się za bogatego przemysłowca z Ameryki, zamieszkał u kupca Wacka-Moszka Zylberszteina, który przyjął go za krewnego i w krótkim czasie nawiązał znajomość z bogatemi i ładnemi żydówkami, które namawiał do wyjazdu do Ameryki na jego koszt. Chęć wyjazdu do Ameryki z Orlańskim wyraziło 6 żydówek w wieku do lat 22, kilka zaś innych miały z nim wyjechać w celach wycieczkowych do Warszawy, Poznania i innych miast Polski. Decyzją Sędziego Śledczego Orlański został osadzony w więzieniu.

Dnia 14 sierpnia w czasie zabawy weselnej we wsi Wykrot, gminy Wach, zostali ciężko ranieni mieszkańcy tej wsi Konstanty Kulas i Stanisław Pliszka, z których ostatni zmarł w szpitalu w Ostrołęce. W związku z tem aresztowano mieszkańców wsi Wykrot Aleksandra Jachimczyka, Ropiaka Józefa, Ropiaka Stanisława Parzyka Franciszka i Kulasa Teofila.

Dnia 17 sierpnia we wsi Choromany, gminy Piski małżonkowie Ignacy i Władysława Filichowscy w bójce na tle majątkowym poranili ciężko swego służącego Pawła Marciniaka.

b/ Pożary z podpalenia.

Powiat Augustowski. W nocy z dnia 10 na 11 sierpnia we wsi Jaczniki, gminy Kozłanka wskutek podpalenia spłonęły dom i chlew włościanina Gawlika Piotra. Straty wynoszą 6 tys. złotych. Przeciwko kilku osobom poszlakowanym o podpalenie, dochodzenie w drożone.

Powiat Kolneński. W nocy z dnia 2 na 3 sierpnia we wsi gminnej Mały-Płock spłonęły w zagrodzie Karola Stefaniego 2 stodoły, 2 chlewy i narzędzia gospodarcze. Straty wynoszą 6850 zł. Zachodzi [illegible] że podpalenie, że pożar powstał wskutek podpalenia przez

cja, która aresztowała winnych wywołania tego zajścia.

e/ Inne.

Powiat Białostocki. Na skutek zarządzenia D.O.K.III.Grodno zarząd fortecznym w Osowcu obostrzył znacznie przepisy dotyczące przegonu bydła i wypasania terenów przy-fortecznych, wskutek czego wynikły zatargi pomiędzy ludnością i wspomnianym zarządem. Ludność Goniądza i okolic, zachęcona przez posła Urbańskiego Franciszka /Ch.D./ słowami, by " wszystkie sprawy załatwiała we własnym zakresie, spędziła na łąki przyfortecznie około 500 sztuk bydła i zgromadziła się na tych łąkach w ilości 300 osób przeważnie kobiet i dzieci. Ponadto miały miejsce wypadki niszczenia przez ludność znaków granicznych. W związku z tem odpowiednie zarządzenia wydał na miejscu Starosta Powiatowy w Białymstoku, a zwołana później konferencja przedstawicieli zarządu fortecznego, Magistratu i gm.Goniądz pod przewodnictwem zastępcy Starosty Powiatowego uregulowała pomyślnie sprawy, powodujące zatargi z ludnością.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

wódcy I-ej kompanji 24 Baonu KOP. porucznikowi Tugowskiemu w sprawie strzałów dnia 15 b.m. w rejonie strażnicy KOP Sudawskie /powiat suwalski/ wynika, że dnia 15 b.m. o godzinie 21-ej szeregowy litewskiej policji granicznej zauważył w bagnie na terytorjum Litwy naprzeciw wsi Rozgólne w powiecie suwalskim trzech osobników i wezwał ich do zatrzymania się okrzykiem "stój". Wobec tego, że osobnicy ci nie zastosowali się do jego wezwania, oddał do nich dwa strzały, na które odpowiedzieli oni również strzałami i zbiegli. Za zbiegającymi osobnikami policjanci litewscy dali jeszcze dwa strzały alarmowe w kierunku strażnicy KOP Sudawskie.

Zarówno w powyższego wyjaśnienia litewskiej policji granicznej, jako też z faktu, że na miejscu wydarzenia nie znaleziono łusek z wystrzelonych nabojów i innych śladów, można wnioskować, że patrol KOP i litewska policja graniczna, mieli w danym wypadku do czynienia ze zwykłymi przemytnikami, którzy użyli broni w celu umożliwienia sobie ucieczki.

Powiat Szczuczyński.

Dnia 31 lipca w pobliżu kolonji Uścianka gminy Boguszewe został zabity w czasie ucieczki przemytnik przez szeregowych straży granicznej Jan Niedzwiecki, zawodowy przemytnik.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano w powiecie szczuczyńskim 13 osób.-

Powiat Ostrołęcki.

W nocy z dnia 31 lipca na 1 sierpnia na odcinku granicznym Ruchaje został postrzelony podczas przekraczania granicy do Niemiec przez szeregowych straży granicznej Burzyn Józef, mieszkaniec wsi Błędowska -Wola, gminy Zaręby w powiecie przasnyskim.

61

rat Informacyjny DOK. III w Grodnie - przekazano Sądowi Grodzkiemu w Augustowie.-

79

owiat Białostocki.

Organa bezpieczeństwa publicznego zlikwidowały w ubiegłym miesiącu organizację, trudniącą się zawodowo ułatwianiem nielegalnej emigracji z granic Państwa. Z materjałów likwidacji wynika, że członkami organizacji byli Kurogorn Basza, Farber Estera, zamieszkali w Trzcianem, powiatu białostockiego, i Zaręczański Wolf z Grajewa, z którymi współdziałali jako przewodnicy przez granicę Mieczkowski Romuald, mieszkaniec wsi Bogusze w powiecie szczuczyńskim i Krajewski vel Grajewski Roman, mieszkaniec Grajewa. Zwerbowani przez organizacje na wyjazd zagranicę w drodze nielegalnej otrzymywali paszporty po przejściu granicy w Prostkach od Goldenewejga, urzędnika Biura Okrętowego "Hamburg"America-Line" i stąd kierowani byli przez agentów niemieckich do francuskich linij okrętowych, działających w Niemczech. Wszyscy członkowie traktowanych organizacji, działającą na terenie Polski zostali aresztowani i przekazani z materjałai oskarżenia władzom sądowym. Między innymi przy pomocy zlikwidowanej organizacji wyjechał w drodze nielegalnej do Kuby mieszkaniec wsi Niewiarowa, gminy Trzcianne w powiecie białostockim, Hafałko Paweł, który powrócił do Polski, gdyż do Kuby nie został puszczony. Zeznał on protokularnie, że po przeprowadzeniu go przez granicę do Prostek został umieszczony tamże w domu noclegowym i jadłodajni obywatelki niemieckiej Blonerowej, działającej w porozumieniu z przemytnikami granicznymi i, że Blonerowa skierowała go do biura okrętowego Hamburg America-Line w Prostkach, którego urzędnik Goldenewej przesłał go do jednego z lekarzy miejscowych, a następnie po wystawieniu mu nielegalnych dokumentów skie-

nazwisk nie pamięta.

Rafałko powrócił z Rygi do Polski przy pomocy Konsulatu Polskiego zaś Jarzyński Gecki Zawadzki i Gnoza przekroczyli granice do Polski w drodze nielegalnej.

...ortem działalności szpiegowskiej.

Wyroki sądowe.

Dnia 12 sierpnia Wydział Zamiejscowy pińskiego Sądu Okręgowego w Brześciu n/Bugiem rozpatrywał sprawę o oskarżenia członków organizacji szpiegowskiej, która działała na polecenie wojskowego wywiadu sowieckiego, przyczem skazał członków tej organizacji, pochodzących z powiatu kielskiego - Piotrowskiego Sergjusza, mieszkańca m.Kleszczele i Rackiewicza Jefima, mieszkańca wsi Dobrowody, gminy Kleszczele na 8 lata ciężkiego więzienia każdego, a uniewinnił Włodzianowskiego Michała.

Dziesięciolecie powstania Sejneńskiego.

Dnia 25 sierpnia w Sejnach i Suwałkach odbyły się obchody dziesięcioletniej rocznicy powstania sejneńskiego i oswobodzenia ziemi suwalskiej od okupacji niemieckiej.-

Obchody, w których liczny udział wzięły delegacje ludności niemal ze wszystkich gmin powiatu suwalskiego odbyły się o tyle w skromnych ramach, że nie mogły brać w nich udziału oddziały wojskowe, odbywające ćwiczenia letnie i młodzież szkolna, korzystająca z feryj letnich.

W licznych miejscowościach powiatu suwalskiego odbyły się nabożeństwa żałobne za poległych powstańców sejneńskich a także podniosłe ceremonje składania wieńców na grobach tych, którzy w dniach od 23 do 29 sierpnia 1919 r. swą krwią ofiarną kreślili granice Rzeczypospolitej.

Przygotowania do obchodu setnej rocznicy bitwy pod Ostrołęką.

W związku z przypadającą na dzień 26 maja 1931 r. setną rocznicę bitwy pod Ostrołęką trwają już w całej pełni przygotowania społeczeństwa, oraz władz wojskowych i cywilnych do obchodu tej rocznicy. Na odbytym dnia 29 lipca b.r. w kasynie oficerskiem 5 p. ułk. w Wojciechowicach zebraniu, w którem wzięli udział przedstawiciele władz państwowej administracji ogólnej, Komendy Garnizonu w Wojciechowicach i Dowództwa 2 Dywizji Kawalerji z Warszawy, oraz przedstawiciele instytucyj minicypalnych i organizacyj społecznych, postanowiono zbudować na miejscu obecnego fortu w Ostrołęce za Narwią przy zbiegu dróg bitych Różańskiej i Myszyńskiej pomnik, kontynuować w szybkim tempie rozpoczętą już budowę domu Inwalidzkiego im. Generała Bema, oraz usypać kopiec z popiersiem gen. Bema na tem miejscu, gdzie dokonywał on cudów waleczności na czele swej baterji w bitwie Ostrołęckiej. Zrealizowanie tych zamierzeń zajął się ścisły Komitet Wykonawczy w którego skład wchodzą Starosta Powiatowy w Ostrołęce, Adam -Kazimierz Milewicz - jako przewodniczący, ksiądz Dziekan Władysław Serejko z Ostrołęki i pułkownik Jezierski, D-ca 5-go p. ułk. w Wojciechowicach - jako wiceprzewodniczący, oraz w charakterze członków pp. Kazimierz Piotrowsk

83

URZĄD WOJEWÓDZKI W BIAŁYMSTOKU

Nr.BB.I.2105/29.T

Białystok, dn. 2. października 192

TAJNE - PILNE.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc wrzesień 1929 r.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

/ Pan Dyrektor Departamentu Politycznego/

w Warszawie.

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc wrzesień 1929 rok.-

Za WOJEWODĘ:

Weingarten

/Weingarten/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Odpisy otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie
" " w Brześciu n/Bugiem
" " w Nowogródku
" " w Warszawie
" " w Tarnopolu
" " w Stanisławowie
" " w Lublinie
Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
" " " " " w Wilnie
" " " " Okręgowym w Białymstoku
" " " " " w Grodnie
" " " " " w Łomży
" " " " " w Suwałkach
Sam.Ref.Infor.D.O.K.III w Grodnie
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem
" " " " I w Warszawie
P.O.P. "Brygada Grodno"
Urząd Śledczy w miejscu
Tamtejsi Panowie Starostowie Powiatowi
Województwa Białostockiego.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE
Nr.BB.I.2104/29.T.
Białystok, dn.7 paźdz. 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929 rok.

84

I. Sytuacja ogólna.

Nakreślony w poprzedniem sprawozdaniu miesięcznem układ stosunków społeczno-politycznych na terenie Województwa Białostockiego w okresie sprawozdawczym uległ zmianom o tyle, że zwężyły się w poważnej mierze te możliwości, jakie zaistniały w czerwcu i lipcu b.r. dla pracy organizacyjnej PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w zachodnich powiatach Województwa. Podkreślane przeze mnie w sprawozdaniach do Ministerstwa niedocenianie tych możliwości przez centralne władze partji, które nie skonsolidowały odosobnionych akcyj jej czołowych działaczów na poszczególnych odcinkach walki z PPS., pozwoliły tej ostatniej sięgnąć w niektórych miejscowościach po utracone wpływy i zniwelować częściowo skuteczność działania czynników, korzystnych dla PPS., lecz od niej najczęściej niezależnych i pozbawionych określonego nastawienia.

Sprawdzianem tego jest załamanie się znanej Ministerstwu akcji Tchorka w powiatach łomżyńskim, kolneńskim i szczuczyńskim, a nie mniej także niekorzystny dla PPS.d.Frakcja Rewolucyjna wynik wyborów uzupełniających dnia 29 września do Rady Miejskiej m.Ostrowi-Mazowieckiej, w której PPS.d.Frakcja Rewolucyjna zyskała stosunkowo znaczną reprezentację jedynie wskutek wewnętrznych przeobrażeń tej Rady.-

Nie zwężyły się wspomniane wyżej możliwości dla PPS.d.Frakcja Rewolucyjna tylko w białostockim okręgu przemysłowym, gdzie nawiązuje ona żywy kontakt z robotnikami w obrębie fabryk i skutecznie podważa wpływy PPS. na gruncie związków zawodowych, powodując tem wystąpienia przeciwko sobie ze strony komunistów.-

Fakt ten pozwala mi stwierdzić, że w uprzemysłowionych ośrodkach Województwa PPS.d.Frakcja Rewolucyjna może liczyć nawet na poważniejsze sukcesy, jeżeli przeciwstawi działaczom PPS. ludzi wyrobionych i zdol-

ludności Województwa był przejazd Pana Prezydenta Rzeczypospolitej do Województwa Nowogródzkiego.-

Witając entuzjastycznie przejeżdżającego Pana Prezydenta, ludność na każdym kroku okazywała najwyższy szacunek dla Reprezentanta Majestatu Rzeczypospolitej, a równocześnie w sposób niekłamany dawała wyraz swemu ubolewaniu, że tylko przelotnie mogła gościć Najwyższego Dostojnika Państwa.-

Przejazd Pana Prezydenta przez wzgląd na dodatnie ustosunkowanie się ludności białoruskiej do wszelkich poczynań społeczeństwa polskiego i władz, związanych z powitaniem Pana Prezydenta wzdłuż trasy przejazdu, dostarczył mi wiele spostrzeżeń/co do ruchu narodowościowego w którym jak zwykle dominowały działalność Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego i sprawy żydowskie.-

Zasębiona z ruchem wywrotowym działalność Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego, sądząc z całego szeregu jej przejawów, zmierza do uczynienia z Towarzystwa Szkoły Białoruskiej i białoruskich placówek spółdzielczych uzupełniających się wzajemnie legalnych agentur Komunistycznej Partji Zachodniej Białorusi. Przekonywują mnie o tem coraz liczniejsze dowody szkodliwej dla Państwa działalności BWKKP uzyskiwane przez podległe organa bezpieczeństwa publicznego.-

Sprawy żydowskie wyczerpywała zaostrzona wypadkami palestyńskimi walka sjonistów i bundowców i odwrotnie, której tłem stale jest negatywne ustosunkowanie się Bundu do palestyńskiej akcji sjonistycznej.-

Ruch wywrotowy, jak już podkreśliłem odsłonił dalsze momenty współpracy KPZB. z Białoruskim Włościańsko-Robotniczym Klubem Poselskim, oraz dążenia KOKPP. i KOKPZB. do odbudowy zniszczonych instancyj i sieci partyjnych.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I.2105/29.T.
dnia 7 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929 r.

86

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Grodzieńska prasa polska w licznych artykułach traktowała kwestje kształtowania się samorządu miasta Grodna którą wyczerpała w grubszych zarysach mianowanie komisarza rządowego Rączaszka prezydentem miasta Grodna.

Żywą polemikę wywołał art."Co będzie dalej" zamieszczony w Nr.61 "Nowego Życia" z dnia 1 września. W artykule tym ks.Sawoniewski żąda wypowiedzenia się Rządu co do programu jego polityki gospodarczej i dalszych zamierzeń i w konkluzji swych na ten temat wywodów podkreśla " Skasujcie prawa i ustanowcie nowe. Lecz niech kraj wie, czego od niego wymagacie. Posłuszeństwa dla sanacyjnej grupy i ich przedstawicieli, czy też posłuszeństwa dla ustaw i Konstytucji, która dotąd obowiązuje."

W artykule "Różnice i podobieństwa" / Nr.62 z dnia 5 września "Nowe Życie", traktując o konferencjach w Genewie podkreśla"W Genewie wiedzą, że w Polsce rządzi obecnie "współpraca" i dlatego widocznie i w Genewie powołano przedstawicieli polskich do współpracy pod przewodnictwem delegatów innych państw, nawet mniejszych od Polski".

To samo pismo w art."Kompromis czy likwidacja" /Nr.64 z dnia 12 września/ zastanawia się nad tem czy propozycja Rządu co do zwołania odbycia się dnia 16 września konferencji przedstawicieli stronnictw politycznych jest wynikiem dążenia sfer rządzących do zawarcia kompromisu z opozycją czy też ostatnią próbą sterroryzowania tej opozycji groźbą zlikwidowania partyj. Po dłuższych wywodach w tej sprawie pismo dochodzi do wniosku, że Rząd nie zamierza zrzec się władzy,

W tym celu wymienieni są jako kandydaci na Prezesa Rady ministrów generał Sosnkowski i Wojewoda Bniński.

W następnym numerze w art." O współpracę z Rządem" - pisze Kaz. Wierczak, polemizując z enuncjacjami pracy prorządowej, daje tej pr sie następującą odpowiedź :" Narodowcy stale wysuwają potrzebę jedn ci narodowej zwalczają walkę klas i głoszą zasadę solidarności gos darczej polaków. Nie schlebiają żadnej grupie,popierają te zamierz które prowadzą do podniesienia potęgi i znaczenia Polski.-

Narodowców do zgody wzywać nie potrzeba. Chcą zawsze zgody, a opartej na głębokich zasadach moralnych i narodowym programie poli nym i gospodarczym.-

Współpraca z rządem, nie może polegać na tem, żeby posłowie i przedstawiciele narodu i pisma, które są wyrazem myśli politycznej uniżenie zachwycały się wszystkiem co robi rząd. Uczciwa współpra z rządem polskim może polegać na tem, że będzie zgoda co do prog rządzenia. Głupcy tylko mogą wołać: pogódźcie się, nie wiedząc g ta zgoda prowadzi.-

Gdyby nawet zmieniono gruntownie rząd i wyszukano zdolniejs ludzi tego samego obozu, to po tych wszelkich obietnicach, któremi s wano przez trzy lata, a które okazały się ułudą, zaufania w społe czeństwie zdobyć nie można. Trzeba by się zdobyć na publiczną spo wiedź przyznać się do wielkich win i ogłosić otwarcie, na podst jakiego programu chce się Polską rządzić. Łatanie kokietowaniem p prawicy a potem lewicy już nie ujdzie.-

Polska znajduje się naprawdę , czego już dziś nikt nie przeo z trwałem położeniu i dlatego potrzeba męskich czynów.

Dalej autor nakreśla program działalności i polityki, którą nien prowadzić Rząd i kończy artykuł słowami: Na takie odważne st wisko nie może się zdobyć obecny skłócony obóz rządowy. Niezdo jest także wobec ciężkiego położenia politycznego i gospodarcz naprawy na pomocą przewrotu Konstytucji. Dlatego o współpracy obozem rządowym mogą mówić tylko ludzie, którzy chcą iść

zroszonych krwią pol[illegible] [illegible]nych szkoleniu religijnym zarodowemi, że nie powinno być miejsca dla rozmaitych kurców partyjnych obozu sanacyjnego".

W poszczególnych sprawach polemizował z "Życiem i Pracą" tygodnik "Przegląd Łomżyński", który starał się negować wywody "Życia i Pracy" co do krytycznego stanu gospodarczego Polski.

b/ Prasa białoruska.

Zamieszkały w Białymstoku Krasowski Antoni, mąż zaufania Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego zgłosił w Starostwie w Białymstoku wydawnictwo tygodniowe w języku białoruskim pod nazwą "Hołos [illegible]" z zaznaczeniem, że będzie odpowiedzialnym redaktorem tego pisma i że pismo to drukowane będzie w drukarni Abrama Zbara w Białymstoku.

Dowiedziawszy się o tem Zbar Abram powiadomił Starostwo, że ze względu na natury technicznej tygodnika tego nie będzie drukował.

W związku z powyższem zaznaczam, że w dniu 1 października przybyli do Białegostoku delegaci Centralnego Sekretarjatu BWRKP. w celu zorganizowania tutaj wydawnictwa białoruskiego, co wskazuje że BWRKP. zamierza przenieść ciężar akcji prasowej z Wilna na inny teren.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Muszyńskiego Aleksandra i Bekierskiego Władysława postanowiono wybrać na najbliższem zebraniu komitet organizacyjny wspomnianego związku /37 osób/.-

Dnia 13 września b.r. na zebraniu zarządu /Komitetu/ Okręgowego PPS. d Frakcja Rewolucyjna w Białymstoku po przemówieniach Przytuły Józefa i Bekierskiego Władysława postanowiono utworzyć w Białymstoku koło Związku Młodzieży Socjalistycznej, którego zadaniem będzie prowadzenie pracy kulturalno-oświatowej /35 os.

Dnia 22 września w Białymstoku odbyło się zebranie członk. PPS d.Frakcja Rewolucyjna pod przewodnictwem Głoskowicza Józefa. Przemawiali-Przytuła Józef, Bekierski Władysław i Muszyński Aleksander w sprawie kontroli co do regularnego wypłacania robotnikom należności zarobkowych przez właścicieli przedsiębiorstw. Na skutek ich przemówień wybrano komisję, której zadaniem będzie czynienie odpowiednich starań u władz administracyjnych, by władze te ze swej strony wywarły na właścicieli zakładów przemysłowych odpowiedni nacisk w kwestji regularnego wypłacania przez nich robotnikom należności zarobkowych /50 osób/.

Powiat Grodzieński. Komitet powiatowy PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w Grodnie zorganizował oddział Stowarzyszenia Oświaty Robotniczej, na którego prezesa został wybrany Majewski Aleksander, prezes wspomnianego komitetu.

Powiat Ostrowski. PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w Ostrowi-Mazowieckiej prowadzi ożywioną działalność, związaną z uzupełniającymi wyborami do Rady Miejskiej m.Ostrowi-Mazowieckiej. Całokształt tej działalności wskazuje, że PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w Ostrowi-Mazow. nie rozporządza wybitniejszymi działaczami partyjnymi i, że przeto stopniowo zatraca te możliwości, jakie wytworzyły się początkowo dla jej pracy organizacyjnej. W związku z tem należy zauważyć, że o ile dotychczas akcja PPS.d.Frakcja Rewolucyj

ków i innych, których ciężar obarczałby przedewszystkim zwy- włościaństwo. Posuje ruch polityczne względem oficerów i urzędników ze szkodą dla Skarbu Państwa i, że Pan Minister Spraw Wewnętrznych swemi zarządzeniami sanitarnemi, zdaniem posła niesłusznymi- i obliczonemi na zasilenie Skarbu Państwa, daje policji pole do różnego rodzaju nadużyć.-

Identyczne co do treści przemówienie wygłosił poseł Łoś Dominik na wiecu sprawozdawczym dnia 15 września we wsi Dobrzyniewo-Kościelne.-/400 osób/

Dnia 22 września w sali Towarzystwa "Sokół" w Białymstoku odbył się powiatowy zjazd delegatów PSL."Piast" przy udziale senatora Erdmana Alfonsa, oraz posłów Rataja Maciej a i Łosia Dominika. Pierwszy przemawiał poseł Rataj, który w oświetleniu swego Stronnictwa w sposób wybitnie opozycyjny zobrazował sytuację gospodarczą kraju wogóle, a włościaństwa w szczególności, przeczem podkreślał, że Rząd rujnuje gospodarstwa wiejskie nadmiernem obciążaniem ich podatkami. Następnie poseł Rataj określił stosunek PSL"Piast" do Marszałka Piłsudskiego i Rządu, zaznaczając w tej materji, że PSL"Piast" nie może się zgodzić z tem, by decydujący wpływ na rządy miał jeden człowiek w przeciwieństwie do państw Zachodniej Europy, w których wpływ na rządy wywierają stronnictwa polityczne. Na uwagę zasługuje podkreślenie posła Rataja, że stosunek BBWnR. do stronnictw opozycyjnych przynosi K.WnR. tylko hańbę i, że gdyby dotychczasowa polityka Rządu zwwzz nieliczenia się z nikim zniczem miała trwać nadal, to naród polski na zachodzie uznany zostanie niewątpliwie za warjatów. Senator Erdman i poseł Łoś w ogólnikowych przemówieniach podnosili konieczność przeciwstawiania się stronnictw opozycyjnych poczynaniom BBWnR. Ostatni przemawiał ks.Goralski, proboszcz z Dobrzyniewa, który stwierdzał że Polsku zawdzięcza posłowi Ratajowi i generałowi Hallerowi swe ratowanie od nawały bolszewickiej, a następnie odczytał rezolucję

Powiat Grodzieński. Dnia 1 września poseł Sawicki zdołał wykonać swoje sprawozdawczy we wsi Hoża. Wobec tego, że posiadał on zezwolenie Urzędu Wojewódzkiego na odbycie tegoż dnia wiecu w Jeziorach, Starosta Powiatowy w Grodnie do zwołania wiecu przez posła Sawickiego we wsi Hoża nie dopuścił.-

Powiat Sokólski. Poseł Sawicki skierował ostatnio swe wysiłki na pokrycie powiatu siecią kół Stronnictwa. Dotychczas zorganizował on i jego instruktorzy 40 kół wiejskich, oraz komitety gminne w Sidrze, Suchowoli, Dąbrowie, Janowie i Korycinie. Z pośród dotychczasowych 6-ciu instruktorów Stronnictwa Chłopskiego w powiecie sokólskim 5-ciu przeniosło się na tereny innych Województw. 6-ty zaś Mikołajewski Jan, który porozumiał się z posłem Sawickim, zaofiarował swe usługi Sekretarjatowi Wojewódzkiemu BBWzR. w Białymstoku.

W ubiegłym tygodniu poseł Sawicki odbył wiece sprawozdawcze dnia 3 września we wsi Kolasie, gminy tejże nazwy, gdzie tegoż dnia wybrany został zarząd gminny Stronnictwa Chłopskiego w składzie Stolmaszek Rajmund, ze wsi Litwinki - prezes, Gryszko Stanisław z Bianiasz - vicepreses, Boryn Teleafor z Ozimania - vicepreses, Saulecki Franciszek z Zalesia - sekretarz i Kuchnarczyk Stanisław z Milesskowiec - skarbnik. /50 osób/. 22-września os.Kuźnica /200os./ i dnia 15 września w Nowym-Dworze /250 osób/.-

W związku z zapowiedzianym na dzień 29 września Zjazdem Wojewódzkim delegatów Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce poseł Sawicki wydał odbitą w kilkudziesięciu egzemplarzach na maszynie do pisania ulotkę następującej treści:" Wielki Zjazd chłopski Okręgu Białostockiego odbędzie się dnia 29 września 1929 r. w Sokółce o godz.12. Wielki Zjazd wszystkich chłopów stanowić będzie chwilę uroczystą i historyczną nie tylko jednego okręgu, lecz całej klasy chłopskiej w Państwie ponieważ na Zjeździe dokona się dziejowej chwili odrodzenia ustanowu chłopskiego ziemi sokólskiej, ufundowanego kosztem ludu wiejskiego.-

il się na wyjazd. [illegible] [illegible] wcześniej [illegible].

Zjazd otworzył poseł Sawicki dłuższem przemówieniem, które zo[illegible] różniło się niczem od zwykłych jego, a znanych już Ministerstwu prze[illegible] [illegible] wtedy. Na wniosek posła Sawickiego na przewodniczącego Zjazdu został powołany poseł Waleron, który wygłosił przemówienie okolicznościowe. Podkreślał w niem, że wskutek całego szeregu warunków polityczn[illegible] bytowania ludności w Polsce masy włościańskie poczynają się dopi[illegible] organizować politycznie i gospodarczo wtedy, gdy inne klasy ludności są już doskonale zorganizowane. Podnosząc konieczność przyspieszenia procesu organizowania się włościaństwa i przygotowywania się tego włościaństwa do wzięcia czynnego udziału w rządzeniu Państwem poseł Waleron zaznaczył, że już w najbliższym czasie, a może nawet jeszcze w roku bież. włościaństwo dojdzie do władzy i będzie musiało przy olbrzymim nakładzie sił naprawiać błędy dotychczasowych rządów. Wreszcie poseł Waleron wezwał obecnych na Zjeździe do zjednoczenia się pod sztandarem Stronnictwa Chłopskiego i dokonał odsłonięcia sztandaru ufundowanego przez organizacje stronnictwa w powiecie sokólskim. Sztandar ten z napisem "Stronnictwo Chłopskie ziemi sokólskiej" na jednej stronie i "Czeladź ludowi, który miłuje narzędzia pracy" na drugiej stronie, poseł Waleron wręczył posłowi Sawickiemu, który złożył ślubowanie na wierność sztandarowi i wręczył go z kolei Sztelmachukowi Mar[illegible] [illegible]rdowi, prezesowi zarządu powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce.

Po odsłonięciu sztandaru wygłosił referat polityczno organizacyjny poseł Dąbski. Przedewszystkiem wyjaśnił on zebranym, że masy chłopskie winny uświadomić się i organizować, gdyż ciemnota tych mas i ich nieorganizowanie stanowią fundament dalszego wyzysku i [illegible]tłumiania klasy pracującej przez świat kapitału. Dalej poseł Dąbski [illegible] również, że stronnictwo opozycyjne, zmuszone przez Marszałka Piłsudskiego [illegible] do półrocznej bezczynności parlamentowej, weszły w okres bezwzględnej walki p[illegible] [illegible] i dyktaturą Marszałka Piłsudskiego. [illegible] [illegible] jedynie [illegible] chwili zwołania sesji sejmu.

ustępy referatu poseł Dębski poszedł ostrem wystąpieniu przeciwko posłom Polakiewiczowi i Kosibie, a zwłaszcza posłowi Kosibie, któremu zarzucał, że przewłaszczył sobie pieniądze Stronnictwa Chłopskiego.

Treci z kolei przemawiał poseł Pluta, który powitał uczestników Zjazdu w imieniu chłopów z Podkarpacia, wzywał ich do uczenia się sztuki rządzenia od podstaw t.j. w rodzinie, gromadzie wiejskiej, radzie gminnej, sejmiku i t.p., wskazywał możliwości wykrzesania przez masy włościańskie tej siły, która pozwoliłaby tym masom ująć rządy w Państwie w ich ręce i akcentował potrzebę przyjmowania czynnego udziału w życiu politycznem przez młodzież wiejską, która jego zdaniem winna się od najwcześniejszych lat zaprawiać do walki o poprawę bytu mas chłopskich. Na szczególne podkreślenie zasługuje oświadczenie posła Pluty, że masy chłopskie muszą iść po zwycięstwo w trwającej obecnie walce taką drogą, jaką poszli chłopi w Rumunji. W tej materji poseł Pluta zaznaczył, że wierzy, iż w niedługim czasie chłopi we wszystkich miejscowościach Polski zbiorą się jednego dnia gromadnie w miastach powiatowych i przez usta swych delegatów pośrednio przez Starostów powiadomią Warszawę, że dorośli do rządzenia Państwem i zażądają oddania im steru rządów w ich ręce.

Poseł Roja w kilkuminutowem przemówieniu wyjaśnił, że stwierdzenie istnienia wielu nieprawości w Polsce zmusiło go do znalezienia się w szeregach Stronnictwa Chłopskiego i czynnego brania udziału w walce politycznej z obozem rządzącym. Wyrażając przekonanie, że jesien roku bież. przyniesie upadek temu obozowi, poseł Roja zaznaczył, że rząd który powstanie w konsekwencji tego upadku, będzie rządem trwałym i zdobędzie się na odwagę powołania do raportu nawet najwyższych dostojników Państwa, którzy popełnili wiele "łajdactw", stwierdził on bowiem /poseł Roja/, że w Polsce zmieniały się rządy, lecz "trwały stale łajdactwa", których miara przerasta cierpliwość ludu. Kończąc przemówienie, poseł Roja podkreślił, że Stronnictwo Chłopskie przystępuje obecnie do organizowania we wszystkich powiatach straży chłopskiej, która, zorganizowana na wzór wojskowy będzie pełniła funkcje organu wykonawczego stronnictwa. Z wyjaśnień posła Roji w tej materji wynika, że Zarząd Główny St

Po ich przemówieniach poseł Wa ron odczytał następującą rezolucję 329

"Zgromadzeni w liczbie kilk. tysięcy na Zjeździe Wojewódzkim Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce dnia 29 września 1929 roku

94

1/ Wypowiadają się przeciwko przymusowi ubezpieczeniowemu, który usiłują wprowadzić na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, samorządy powiatowe i rozciągnąć go na całkowity inwentarz ruchomy gospodarstw wiejskich - jako godzącemu w podstawowe interesy szerokich mas chłopskich;

2/ Protestują przeciwko obecnej, nieumiejętnej i szkodliwej dla Państwa i mas chłopskich gospodarce państwowych władz leśnych, oraz żądają zreformowania tej gospodarki tak, ażeby masy włościańskie przy zakupywaniu materjałów z lasów państwowych mogły otrzymywać te materjały po cenach możliwie przystępnych, jakościowo przydatne dla potrzeb gospodarstw wiejskich i nie były krzywdzone, jak dotąd na rzecz firm zagranicznych które obecnie zakupują drewno w lasach państwowych po cenie kilkunastu złotych za metr - wówczas gdy chłopi płacą po kilkadziesiąt złotych za metr tekiegoż drzewa;

3/ Protestują przeciwko lżeniu i szykowaniu Sejmu jako przedstawicielstwa narodowego, a zarazem stwierdzają, że te, kto lży, szykanuje i znieważa Sejm jako przedstawicielstwo narodowe, lży i znieważa cały naród, pogwałca konstytucję i wyrządza krzywdę Państwu, gdyż w ten sposób podkopuje demokratyczny ustrój Państwa i hamuje jego rozwój;

4/ Żądają natychmiastowego ustąpienia obecnego Rządu, gdyż każdą chwilę dalszego istnienia tego Rządu uważają za zbliżanie Państwa do ruiny i upadku;

5/ Stwierdzają gotowość przeciwstawienia się wszelkim zamachom na istniejącą obecnie Konstytucję, powtanawiają bronić przy użyciu wszelkich środków praw obywatelskich, zagwarantowanych w tej Konstytucji i wzywają klub parlamentarny Stronnictwa Chłopskiego do bezwzględnej obrony Konstytucji na terenie Sejmu..."

Pierwsze dwa punkty rezolucji wniósł poseł Sawicki, punkty trzeci i czwarty poseł Dąbek, piąty zaś poseł Mochniej. Przeciwko przyjęciu punktó

współudziału w rządach i zapewnienia mu możności stanowienia o swym losie. Traktując o parlamentaryzmie w Polsce, poseł Czarnecki zaznaczał, że do okresu majowego 1926 r. istniało ześrodkowanie prawie całkowitej władzy w ręku władz ustawodawczych na niekorześć władz wykonawczych i, że przewrót majowy roku 1926 zmienił ten stan rzeczy na wręcz odwrotny, co, zdaniem posła, jest również niebezpieczne. W konkluzji swych wywodów mówca podnosił konieczność sharmonizowania działalności władzy wykonawczej i ustawodawczej w interesie ludności i mocarstwowego rozwoju Polski /40 osób/.

Dnia 8 września w Łomży odbył się wiec PPS., na którym poseł dr. M.Czarnecki zobrazował z punktu widzenia PPS. sytuację gospodarczą i polityczną Państwa. Traktując o działalności Rządu, poseł oświadczył, że PPS.musiała przejść do ostrej opozycji względem Rządu,który nie poprawił bytu klasy pracującej i nieusprawnił administracji, a natomiast ograniczył prawa samorządów, prowadził komisarzy zamiast samorządu do Kas Chorych, co ujemnie odbiło się na całokształcie życia społecznego i gospodarczego kraju. W końcu poseł Czarnecki podkreślił, że jedyną zasługą rządów pomajowych jest dokonanie przez nie stabilizacji złotego /120 osób/.

at Ostrowski. Dnia 8 września w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się wiec PPS.przy udziale senatorki Kłuszyńskiej, która oświadczyła na wstępie, że złożenie z urzędu socjalistycznego zarządu m.Ostrowi-Mazowieckiej jest wyrazem bezprawia i samowoli, jakie Rząd stosuje względem samorządu z większością socjalistyczną. Dalej, nawiązując do hasła Pana Marszałka Piłsudskiego o wyścigu pracy, senatorka Kłuszyńska zaznaczyła, że Rząd nie-tylko nie propaguje tego hasła, lecz przeciwnie gasi zapał u ludzi chętnych do pracy, czego sprawdzianu doszukiwała się w stosunku Rządu do socjalistycznego magistratu m.Łodzi. Drugi z kolei mówca, b.burmistrz Leśniewski starał się zdesawuować stawiane mu zarzuty co do nadużyć, popełnionych przez niego w czasie pełnienia czynności burmistrza m.Ostrowi-Mazowieckiej.

ły jego i wielu innych do wystąpienia z PPS. /70 osób/.

Trzeci wreszcie wiec PPS. zwołała w Komorowie, gdzie przemawiali poseł dr. Czarnecki i Leśniewski Stanisław, którzy usiłowali zrehabelitować złożony z Urzędu socjalistyczny zarząd m. Ostrowi-Mazowieckiej /60 osób/. Bezpośrednio po wiecu w Komorowie poseł dr. M. Czarnecki i b. burmistrz Leśniewski usiłowali urządzić wiec w Ostrowi-Mazowieckie do czego jednakże nie dopuściła silna opozycja PPS. d. Frakcja Rewolucyjna, która zmusiła posła Czarneckiego do rozwiązania wiecu w kilka chwil po rozpoczęciu się tegoż.

Odpowiadając na nieudany wiec PPS. w Ostrowi-Mazowieckiej PPS. d. Frakcja Rewolucyjna zwołała tamże zebranie, na którem przemawiał Kowalew z Warszawy. O istocie opozycji PPS. względem Rządu /100 osób/

Wysoko-Mazow. Dnia 20 września w Łapach odbył się wiec posła Dubois'a, który usiłował zrehabelitować złożony z urzędu socjalistyczny zarząd m. Ostrowi-Mazowieckiej, oświadczył, że obecna pragmatyka służbowa dla kolejarzy jest dla nich szkodliwą chociażby dlatego, że została ona wydana w formie rozporządzenia ministerjalnego, które może być zniekształcone w każdej chwili przez innego Ministra, podkreślał, że polityka gospodarcza Rządu rujnuje gospodarstwa wiejskie i wreszcie występował w ostrej formie przeciwko Panu Marszałkowi Piłsudskiemu. Dalej m. in. poseł Dubois zaznaczył, że jeszcze w roku bieżącym nastąpi albo upadek Rządu, albo też rozwiązanie Sejmu i rozpisanie nowych wyborów, które przynieść muszą zwycięstwo robotnikom i włościaństwu. Wiec został zakończony przyjęciem przez zebranych /250 os. rezolucji w redakcji posła Duboisa następującej treści:" Zebrani... solidaryzują się ze wszystkiemi poczynaniami PPS. co do obrony 8-mio godzinnego dnia pracy, wolności słowa i sumienia, poszanowania bezwzględnego uchwalonych praw i nieruszalności Konstytucji, oraz domagają się zmiany w drodze ewolucji obecnego gabinetu na rząd robotniczo-chłopski.

Nr.Dz.I 2105/29 r.

Dnia 7 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929r.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

a/ Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań".

Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań" w celu spopularyzowania idei opieki nad dzieckiem i uzyskania funduszów warunkujących pozytywną jego działalność zorganizowało na całym obszarze Województwa Białostockiego "Tydzień Dziecka", który trwał od dnia 15 do dnia 22 września.

Powiat Wys.-Mazowiecki.

Dnia 23 września odbyło się w Wysokiem-Mazowieckiem zebranie członków Powiatowego Oddziału Towarzystwa, na którem omawiano sprawę zorganizowania loterji fantowej jako imprezy dochodowej, przedszkola i akcji dożywiania biednych dzieci w powiecie.-

b/ Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet.

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

Dnia 7 września w Wysokiem-Mazowieckiem odbyło się posiedzenie Zarządu Powiatowego Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, na którem przygotowano materjały do obrad na ogólne zebranie członków Powiatowego Oddziału Związku, które odbyło się dnia następnego. Na zebraniu tem, odbytem pod przewodnictwem Niekraszowej przy udziale 24 członkiń obradowano nad sprawą przedszkola w Wys.-Mazowieckiem, założeniem świetlicy Związku i zorganizowaniem Komitetu opieki nad dziewczętami, uczęszczającemi do nowootworzonego gimnazjum w Wys.-Mazowieckiem, a znajdującemi się poza domem ro-

prezes, Wyżyńska Jadwiga - wiceprezes, Kadlerowa Antonina - skarbnik i Dulcowa Józefa - sekretarz.-

e/ Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół".

Powiat Suwalski.

Dnia 8 września odbyła się w Suwałkach uroczystość poświęcenia sztandaru miejscowego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół", na którą przybyli przedstawiciele T-wa z Warszawy, Białegostoku, Łap, Starosielc i Augustowa. Prezesem wspomnianego gniazda jest emerytowany pułkownik Jatowt.-

f/ P.O.W.

Powiat Suwalski.

Dnia 15 września poseł Konstanty Krzywicki urządził w siedzibach urzędów gminnych Krasnopol, Huta i Giby i w mieście Sejnach zebrania b.członków P.O.W. Obecnych było na każdem z nich od 25 do 50 osób. Na zebraniach tych poseł Krzywicki określił dzieje P.O.W. i jej zasługi, dziękował obecnym jej członkom za udział w walkach o wyzwolenie Sejneńszczyzny i rozdał im zaświadczenia na prawo noszenia medalu pamiątkowego "Polska swemu obrońcy". W wyniku traktowanych zebrań w Krasnopolu, Sejnach, Hucie i Gibach powstały oddziały P.O.W.-

Powiat Szczuczyński.

Dnia 7 września, we wsi gminnej Grabowo zawiązał zorganizowany oddział P.O.W., do którego zarządu wybrano Kojzechowskiego Aleksandra - prezes, Zabielskiego Sygmunta - sekretarz i Sawrockiego Józefa-skarbnik. Oddział liczy 10 członków.-

wieckie powiatowe święto P.W. i P.F. w którego program weszły: zbiórka oddziałów, przybyłych z powiatu capstrzy i pochód po ulicach miasta i dnia następnego ćwiczenia polowe defilada i zawody sportowe.-

i/ Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Powiat Białostocki.

Dnia 15 września w Choroszczy odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru miejscowego koła Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, którego rodzicami chrzestnymi byli nauczycielka szkoły powszechnej Puksztowa i burmistrz m.Choroszczy, Narasimowicz.-

j/ Ochotnicze straże ogniowe.

Powiat Bielsk-Podlaski.

We wsi Topczewo, gminy tejże nazwy została zorganizowana ochotnicza straż ogniowa, do której zarządu powołano Wytuckiego Marcelego - prezes, Sidorowicza Franciszka - wiceprezes, Sułtana Stanisława - sekretarz, Wytuckiego Konstantego - skarbnik, Prześniaka Aleksandra - naczelnik i Dziemiana Bronisława - zastępca naczelnika.

Takiż oddział straży powstał we wsi Kiwłaki, gminy Topczewo.-

Powiat Grodzieński.

W Wiercieliszkach i Rjsmontach powstały oddziały ochotniczej straży ogniowej.-

Powiat Kolneński.

Dnia 8 września w Kolnie w drodze wyborów uzupełniających zostali powołani do zarządu ochotniczej straży ogniowej - Rainko Ignacy, Ciołkowski Józef, Gołaszewski

1/ Organizacje rolnicze i spółdzielcze.

Powiat Ostrowski.

Dnia 11 września w Jasienicy odbyło się zebranie organizacyjne Kółka Rolniczego, do którego zapisało się 30 osób. Dokonano wyboru zarządu, w skład którego weszli: Ks. proboszcz Skarzyński - prezes, Grabowski Jan z Chmielowa - wiceprezes- Waszołkowski Jan - skarbnik i Domagała Józef - sekretarz, obaj z Jasienicy.-

Tegoż dnia w Jasienicy odbyło się zebranie organizacyjne kasy pożyczkowo-oszczędnościowej im."Stefczyka", do której zapisało się 16 członków. Do zarządu wybrano: Ks. proboszcza Skarzyńskiego - prezes, Waszołkowskiego Jana - wiceprezes, Stańczuka Stanisława - sekretarz, Grabowskiego Jana, Pasztelańca Marjana i Pasztelańca Mieczysława członków zarządu. Obydwa zebrania zwołał kierownik "Rolnika Ostrowskiego", Gracjan Kamiński z Ostrowi Mazowieckiej.-

2/ I n n e .

Powiat Grodzieński.

Społeczeństwo m.Grodna przygotowuje się do udziału w uroczystościach w odsłonięciu dnia 11 października pomnika Elizy Orzeszkowej.-

Dnia 21 września staraniem Polskiej Macierzy Szkolnej w Grodnie odbył się tamże odczyt sędziego Jana Nieduszewskiego n.t. "Proces ks.Arcybiskupa Cieplaka i prałata Butkiewicza w Moskwie. Prelegent wzywał społeczeństwo polskie, by upominało się o krzywdy Polaków w Rosji i o swe prawa do majątków zabranych przez bolszewików.-

Powiat Mińsk.

Dnia 12 i 13 września ks.Tracewski wygłosił w Ko-

V. Sekty religijne.

a/ Polski Kościół Narodowy.

Powiat Łomżyński. W Nowogrodzie powstał komitet organizacyjny Polskiego Kościoła Narodowego.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 25 sierpnia we wsi Malinowo, gminy Czerwin proboszcz łomżyńskiej parafji Kościoła Narodowego ks.Piechulski odprawił nabożeństwo, w którem brali udział także mieszkańcy gminy Komorowo w powiecie ostrowskim.-

W tejże wsi ks. Piechulski odprawił drugie z kolei nabożeństwo dnia 15 września.

Powiat Ostrowski. Dnia 15 września po doprawieniu nabożeństwa we wsi Malinowo, powiatu ostrołęckiego ks.Piechulski przybył do wsi Jelonki w gminie Komorowo powiatu ostrowskiego. W chwili przybycia ks.Piechulskiego do Jelonek miejscowy proboszcz ks.Mieczkowski przemawiał do zebranych przed kościołem parafjan /150 os./ którym wyjaśniał dążenia Kościoła Narodowego, jego powstanie i zło jakie wyrządza kościołowi katolickiemu. Przybyli z ks. Piechulskim zwolennicy Kościoła Narodowego zareagowali gwałtownie na wystąpienia ks.Mieczkowskiego, który wskutek tego zmuszony był przerwać swe przemówienie. Wówczas ks.Piechulski oświadczył, że przemawiać nie będzie, że przyjedzie w najbliższym czasie do Jelonek z posłem dr.M.Ozarneckim i wygłosi przemówienie na wiecu tegoż posła.

Przyczyn dostrzeganego wzrostu wpływów zwolenników Kościoła Narodowego w parafji Jelonkowskiej należy dopatrywać się niepopularności ks.Mieczkowskiego i niektórych, z jakich odnosi się on do swych parafjan. Licząc się z możliwością wykorzyst

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BB I-2105/29 T.
Dnia 7 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929 rok

102

VI. Mniejszości narodowe.

1/ Żydzi.

a/ organizacje sjonistyczne.

Powiat Augustowski. Dnia 29 sierpnia w Augustowie odbył się w synagodze wiec protestacyjny w związku z wydarzeniami w Palestynie. Po przemówieniach rabina oraz nauczycieli Gipsztejna Szyji Berkszatejna i Zaklikowskiego zebrani na wiecu/200 osób/ uchwalili rezolucję domagającą się m.in. utworzenia w Palestynie specjalnego legjonu żydowskiego dla ochrony ludności żydowskiej.

Powiat Bielsk-Podl. W związku z wydarzeniami w Palestynie odbyły się wiece demonstracyjne dnia 28 sierpnia w Siemiatyczach /1000 osób/, dnia 4 września w Orli, Narewce i Siemiatyczach, dnia 7 września w Brańsku i dnia 21 września w Bielsku-Podlaskim. Pozatem w szeregu miejscowości w powiecie na skutek wezwania bądź rabinów, bądź też wyznaniowych gmin żydowskich na znak protestu i żałoby zamykane były w określonych godzinach sklepy, a nawet drobniejsze warsztaty pracy. W czasie trwania wiecu protestacyjnego w Brańsku grupa skomunizowanych wyrostków wybiła kilka szyb w lokalu, w którym odbywał się ten wiec. Wyznaniowa gmina żydowska w Siemiatyczach zebrała na rzecz poszkodowanych w Palestynie drogą opodatkowania ludności żydowskiej około 6.000 złotych.

Powiat Grodzieński. Dnia 29 sierpnia w Grodnie odbył się wiec protestacyjny zwołany przez wyznaniową gminę żydowską. Przemawiali na wiecu dr. Nejman, prezes wyznaniowej gminy żydowskiej i Tryszyński, którego syn został zabity podczas ostatnich

może być krajem żydowskim, lecz musi pozostać i pozostanie kraj narodowościowym i wreszcie oświadczał, że dotychczasowa polityka sjonistów w Palestynie winna ustąpić miejsce polityce budowania współżycia robotników żydowskich i arabskich, gdyż tylko w ten sposób można zapewnić ludności żydowskiej w Palestynie możność spokojnej pracy na przyszłość.

Dnia 22 września wreszcie odbyło się w Białymstoku zebranie członków organizacji sjonistycznej /70 osób/, na którem profesor Urynawski Aron i Remen Icko wzywali społeczeństwo żydowskie do składania ofiar na rzecz poszkodowanych żydów w czasie ostatnich wydarzeń palestyńskich.

Powiat Wysoko-Maz. W związku z wypadkami w Palestynie organizacje sjonistyczne w Wysokiem-Mazowieckiem, Ciechanowcu, Tykocinie, Sokołach i Czyżewie urządziły w synagogach nabożeństwa żałobne, podczas których wygłaszano przemówienia okolicznościowe i uchwalano rezolucje, domagające się wprowadzenia wolnej emigracji żydów do Palestyny i utworzenia w Palestynie legjonu żydowskiego.

Do gminy Czyżew przybyło 11-tu sjonistów, którzy w celu odbycia praktyki rolnej jedynie na wyżywienie przyjęli pracę w większych gospodarstwach rolnych. Po skończeniu tej praktyki mają oni być zakwalifikowani przez specjalną komisję kwalifikacyjną w Warszawie, czy nadają się na osadników w Palestynie.

Dnia 20 września w Czyżewie sjonista Tygier Mordko-Boruch z Warszawy wygłosił odczyt na temat "Anglja, Arabowie i żydzi w Palestynie" /100 osób/.

Powiat Ostrowski. Dnia 31 sierpnia odbyło się w Ostrowi-Mazowieckiej zebranie, na którem sjoniści Glinka, Rozenberg i Rozental przemawiali w sprawie wypadków palestyńskich /200 osób/.

Zarząd wyznaniowej gminy żydowskiej /wydał dnia 3 wrześn. w Ostrowi-Mazow./

całym narodem żydowskim płomienny protest przeciwko administracji wielkobrytyjskiej w Palestynie, na sumieniu której spada przelana krew naszych braci i sióstr na ziemi żydowskiej siedziby narodowej. Serca całego narodu żydowskiego po szerokim świecie krwawią naszymi bohaterami w Palestynie, na los których wypadło własną krwią bronić honoru narodowego, zaatakowanego brutalnie przez wrogów żydowstwa, i złożyć ich życie w ofierze na ołtarzu naszych narodowych pamiątek i ziemi ojców naszych. Rada i Zarząd Gminy Żydowskiej w Łomży domaga się surowego ukarania winnych rozlewu krwi żydowskiej i powołania do życia żydowskiej samopomocy wojskowej, by zapobiedz na przyszłość podobnym wypadkom.- Rada i Zarząd Gminy zwraca się do właściwych organów żydowskich, by żądały od władzy mandatowej odszkodowania za straty, poniesione przez "Iszew" żydowski.- Rada i Zarząd Gminy Żydowskiej w Łomży zwraca się jednocześnie do ludności żydowskiej z apelem, aby przystąpiła bezzwłocznie do zbiórki pieniędzy na rzecz poszkodowanych w Palestynie."

Dnia 29 sierpnia w Łomży odbyło się nabożeństwo za poległych żydów w Palestynie./3 000 osób/ Podczas nabożeństwa wygłoszono szereg przemówień.-

Dnia 31 sierpnia odbył się w Łomży wiec protestacyjny Ł.alej-sjon, na którym uchwalono następującą rezolucję: " Wiec protestuje najsurowiej przeciwko administracji palestyńskiej i przywódcom muzułmańskim za ich antyżydowską działalność, przesyła braterskie pozdrowienia braciom swym w Palestynie z upomnieniem - nie padajcie na duchu, gdyż za sobą macie nieograniczone siły w rezerwie" /2.000 osób/

Dnia 4 września w Łomży koło żydowskich akademików urządził odczyt zbiorowy, na którym Mojżesz Rozental /bundowiec/ ,Jakób Ciechanowski /sympatyk bundu/ i komunista Mark Aron wygłosili przemówienia, w których zobrazowali ostatnie wydarzenia w Palestynie w [illegible] oświetleniu. Obecni w większości na

Powiat E[illegible]ski W związku z wydarzeniami w Palestynie odbyły się wiece protestacyjne dnia 3 września w K[illegible]lnie /300 osób/ i dnia 5 w Stawiskach /[illegible] osób/.

Powiat Szczuczyński Na zebraniu członków organizacji sjonistycznej w Grajewie dnia 19 września postanowiono przystąpić niezwłocznie do akcji zbie[illegible]nia ofiar na rzecz poszkodowanych żydów w Palestynie.

Powiat Suwalski Dnia 28 sierpnia w Suwałkach odbyło się nabożeństwo żałobne za poległych w Palestynie, podczas którego przemawiali rabin Joselewicz i prezes wyznaniowej gminy żydowskiej dr. Wejsman którzy podkreślali że żydzi nie wyrzekną się Palestyny i nie będą szczędzili ofiar dla jej utrzymania /800 osób/.

Wiece protestacyjne odbyły się dnia 31 sierpnia w Suwałkach /300 osób/ tamże dnia 7 września /200 osób/ dnia 4 wrześn w Sejnach.

Dnia 14 września w Suwałkach z inicjatywy sjonistów rewizjonistów Lipman z Warszawy wygłosił referat na temat "Genewa Londyn, Jerozolima". Prelegent wyjaśnił różnice programowe w dążeniach sjonistów i sjonistów-rewizjonistów, przyczem zaznaczał, że sjoniści-rewizjoniści akcji palestyńskiej nadają charakter polityczny, dążą bowiem do stworzenia legjonu żydowskiego w Palestynie, któryby zlikwidował wrogą akcję arabów i zaprowadził porządek w kraju. Odczyt ten Lipman wygłosił również dnia 15 wrześ nia w Sejnach.

b/ Organizacje bundowskie.

Łomżyński Rada Żydowskich Związków Zawodowych w Łomży urządziła odczyt dla młodocianych robotników na temat "Sjonizm a wypadki w Palestynie". Mówcy Zamiatyń Jakób i Gorodzieński Icek dowodzili, że sjonizm jest utopją a dążenie sjonistów do zbudowania państwa żydowskiego w Palestynie, mrzonką, do której ziszczenia się nie dopuszczą nigdy arabowie. Podkreślali oni także że narodowy

Wołkowyski. Dnia 13 września w Swisłoczy z inicjatywy Oddziału Zjednoczenia Szkół Żydowskich Saporsztejn rsz wygłosił odczyt o zadaniach szkolnictwa żydowskiego.

Ostrowski. Dnia 14 września w Ostrowi-Mazow. zwołał wiec przedwyborczy do Rady Miejskiej, na którym Goldberg Iszer z Warszawy nawoływał zebranych /500 osób/ by głosowali na listę Bundu, a w wypadku gdyby Bund nie wystawił własnej listy, oddali swe głosy na listę PPS. Drugi z kolei mówca Kac, sjonista udowadniał, że b.vicebumistrz Zlatkies był faktycznie burmistrzem i, że jako taki uważany był z racji jego działalności przez społeczeństwo żydowskie za sjonistę.-

2/ Białorusini.

Wołkowyski. Starosta Powiatowy w Wołkowysku zarządził dnia 26 września dokonanie ~~xxxxx~~ oględzin księgowości Białoruskiej Spółdzielni Spożywców "Praca" w Swisłoczy i na podstawie wyniku tych oględzin wydał zarządzenie co do opieczętowania lokalu Spółdzielni, a równocześnie skierował sprawę do P.Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Grodnie z wnioskiem o zatwierdzenie dokonanych już czynności - zakwestjonowania ksiąg i opieczętowania lokalu Spółdzielni Białoruskiej "Praca" w Swisłoczy, oraz wystąpienie do Sądu Okręgowego w Grodnie o zamknięcie tej Spółdzielni z uwagi na jej szkodliwą dla Państwa i niezgodną ze statutem działalność.

Dnia 4 września w lokalu koła TSB w Hrynkach-Wielkich, gminy Swisłocz odbyło się bez zezwolenia Starostwa zebranie 11-tu osób pod przewodnictwem Radziwona-Mikołaja. Przeciwko winnym zwołania tego zebrania wdrożono dochodzenie celem pociągnięcia ich do odpowiedzialności sądowej.

3/ N i e m c y .

Świat Białostocki. Dnia 1 września w Białymstoku przy udziale przedstawicieli władz państwowych i samorządowych odbyło się poświęcenie nowych budynków dla zakładów dobroczynnych, wybudowanych kosztem ewangelickiej gminy wyznaniowej. Poświęcenia dokonał pastor Zirkwitz, który wygłosił okolicznościowe przemówienie w języku polskim i niemieckim.

4/ U k r a i ń c y .

Świat Suwalski. W Płocicznie powstał oddział Ukraińskiego Komitetu Centralnego w R.P. którego zarząd tworzą Nowk Eljasz - kierownik Fedorowicz Aleksander - zastępca kierownika, Terawski Aleksander - skarbnik, Bazyli Zestała - sekretarz i Marko Szynarenko - członek.

Świat Grodzieński. Do zarządu powstałego w Jeziorach oddziału Ukraińskiego Komitetu Centralnego w R.P. weszli Harasymczuk Bazyli - kierownik, Ftemiw Jan - sekretarz i Łempij Jan - członek.

5/ R o s j a n i e .

Świat Wołkowyski. Dnia 1 września w Sadelnikach, gminy Podorosk pod przewodnictwem ks. prawosławnego Makowelskiego odbyły się wybory opiekuna cerkwi. Jako kandydatów wybrano Protasewicza Stefana, Ładyko Stefana, Kołowskiego Pawła i Piekarskiego Afanasego.

6/ L i t w i n i .

Świat Grodzieński. Delegat Zarządu Głównego Towarzystwa Św. Kazimierza w Wilnie wygłosił w oddziałach Towarzystwa we wsiach Rundomańce i Marcińkańce ilustrowane przezroczami odczyty na temat "Życie św. Kazimierza" i "Towarzystwo św. Kazimierza a bolszewizm".

dziczelskim.-

c/ Związek Strzelecki.

Powiat Bielsk-Podlaski.

We wsi Jakubowskie, gminy Kąty powstał Oddział Związku Strzeleckiego.-

Powiat Szczuczyński.

Na wsi Przychody, gminy Ruda powstał Oddział Związku Strzeleckiego z zarządem w następującym składzie - Maciorowski Jan, wójt gminy - prezes, Poniatowski Wacław, nauczyciel - komendant i Grochowski Romuald, sekretarz urzędu gminnego - sekretarz.-

Dnia 8 września w Rajgrodzie odbył się zlot oddziałów Związku Strzeleckiego z udziałem Kretowicza, prezesa i Grelaka, komendanta obwodu Związku Strzeleckiego w Grajewie.-

d/ Stowarzyszenie "Rodzina Policyjna".

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 31 sierpnia w Bielsku-Podlaskim odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału Powiatowego Stowarzyszenia "Rodzina Policyjna", na którem wybrano zarząd oddziału w składzie: Borucka Marja - prezes, Kwiatkowska - wiceprezes, Kuczkowska - sekretarz, Polewczakowa - zastępca sekretarza, Wieruchalska - skarbnik, Chęciińska, Komarowska i Aleksandrowska - członkinie.-

Powiat Szczuczyński.

Tegoż dnia odbyło się zebranie organizacyjne powiatowego oddziału Stowarzyszenia "Rodzina Policyjna" w Grajewie. Do zarządu tego oddziału zostały wybrane - Zalewska

nych wywieszono transparent z napisami w języku polskim: "Niech żyje ZSSR., Wojna wojnie, wstępujcie do KPP. i ZMK., Niech żyje MDM. Jako posądzkowani o wywieszenie tego transparentu zostali zatrzymani Lewin Rubin, ps."Rówcak" i Olech Benjamin, których Sędzia Śledczy I-go rewiru w Łomży osadził w więzieniu.

Dnia 1 b.m. koło wsi Gardlin pod Zambrowem rozrzucono dwa egzemplarze pi wszesierpniowej i 9 egzemplarzy pierwszowrześniowej odezwy KCZMKwP.

Dnia 2 b.m. w polu pomiędzy wsiami Rutki i Kalinówka znaleziono 18 egzemplarzy ukrytych odezw sierpniowych i wrześniowych /2-ch edycyj/ KCZMKKwP.

Organizacje komunistyczne w Łomży zamierzały zorganizować dnia 1 b.m. masówkę pod więzieniem, wydane jednakże we właściwym czasie zarządzenia zapobiegawcze zamierzenia te sparaliżowały. Stwierdzono jedynie, że na masówkę spieszyli o godzinie 12-ej członkowie PPS. Lewicy, którzy na widok patroli policyjnych szybko powracali do miasta.-

Powiat Sokólski.

Dnia 31 sierpnia został zlikwidowany w Sokółce Komitet Dzielnicowy ZMKZB. W wyniku likwidacji znaleziono podczas rewizji u technika tegoż Komitetu, Jankielewicza Hirsza przygotowany do wywieszenia transparent komunistyczny z napisami w językach polskim, białoruskim i żargonie "Niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży, precz z socjal-zdrajcami Ostrowskim, Łuckiewiczem i komp. "ZMK w Krynkach", osiem egzemplarzy okólników instancyj centralnych KPZB. i nowy szapirograf, na którym miały być odbijane odezwy w żargonie.-

Z pośród zatrzymanych Jankielewicza Hirsza, Szmajdermana Kadesza, Direktora Kadesza i Perelsztejna Wolfa Sędzia Śledczy w Sokółce pierwszych trzech osadził w więzieniu, a Perelsztejna

Powiat Ostrowski.

Dnia 30 sierpnia b.r. około godzin 18 p.a.p. na szosie Różańskiej w Zambrowie rozrzucono 33 egzemplarze pięciu różnych wydawnictw pierwszosierpniowych, a w Zarębach-Kościelnych wywieszono plakat /zwykły papier/ z napisem "Niech żyje międzynarodowy dzień młodzieży ZMK". Podejrzanego o sporządzenie i wywieszenie plakatu Gutmana Olszaka zatrzymano i przekazano z materjałami oskarżenia władzom sądowym. Wreszcie dnia 1.b.m. w lesie koło osady Długosiodło został wywieszony transparent z napisem "Precz z wojną z Rosją Sowiecką".

Powiat Wołkowyski.

Dnia 1.b.m. zostały wywieszone transparenty: 1/ przy drodze Zelwa-Różana w pobliżu majątku Korzyść na terenie gminy Zelwa - z napisem w języku białoruskim "Niech żyje Międzynarodowy Dzień Młodzieży Komunistycznej 1 września, precz z wojną imperjalistyczną przeciw ZSSR"; i 2/ przy drodze około wsi Koszele i Cyganówka na terenie gminy Międzyrzecz z napisem identycznym.-

Powiat Ostrołęcki.

W nocy z dnia 31 ub.m. na 1.b.m. wywieszono transparanty z napisami "Niech żyje 1 września - Wojna wojnie imperjalistycznej" jeden w pobliżu stacji kolejowej Żyźniewo, gminy Troszyn i drugi przy wsi Kurpie-Olszewka, gminy Troszyn w pobliżu przystanku kolejowego Kurpie.-

Tamże rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw pierwszowrześniowych.-

W pozostałych powiatach Województwa komunistyczne wystąpienia pierwszowrześniowe nie miały miejsca.

Przebieg pierwszowrześniowej kampanji komunistycznej, jak wyżej wskazuje na wyraźnie zaznaczające się przystąpienie działal-

Powiat Białostocki. W nocy z dnia 31 sierpnia na 1 września w Supraślu rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odbitej na szapirografie odezwy OK.Powiatu Białystok p.t. "Do wszystkich ochotników w m.Białymstoku" [illegible] kampanję pierwszowrześniową.

Dn[illegible] września obok więzienia w Białymstoku zostali zatrzymani Ołtuski Aleksander vel Sender z Siemiatycz powiatu bielskiego i Brojsman Bluma zamieszkała stale w Brańsku powiatu bielskiego za usiłowanie porozumienia się z więźniami politycznymi za pomocą specjalnych znaków. Ołtuski i Brojsman decyzją władz sądowych zostali zwolnieni.

c/ Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski. W nocy z dnia 3 na 4 września w Zawistach-Dzikich rozrzucono kilkanaście egzemplarzy pierwszosierpniowych wydawnictw KCKPP. i KC.ZMKWP.

Dnia 1[illegible] września w Długosiodle rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy KCKPP. pod tytułem "Precz z faszystowskiemi mordercami więźniów politycznych w Lublinie i Kielcach."

d/ Wyroki Sądowe.

Sąd Okręgowy w Łomży w dniach 13 i 14 września rozpatrywał sprawę Fiszmana Josela i 14-tu innych członków organizacyj komunistycznych w powiecie Ostrowskim zlikwidowanych w dniach od 24 do 27 marca 1928 roku. Skazani zostali z art.102 K.K. Josel Fiszman i Grapa Lejbko na 6 lat c.więzienia każdy, Kreda Lejbko, Osowski Jankiel, Sokolik Boruch, Migdał Icek, Mularski Lejzor Łokszyn Mordka i Najsberg Josel na 4 lata c.więzienia każdy, Goldsztejn Sara i Skomka Chaim na 2 lata c.więzienia każdy. Współoskarżonych Warsznitera Michela i Rostkera Srula Sąd uniewinnił.

Tenże Sąd wyrokiem z dnia 14 września skazał z art.132 K.

VIII. Ruch Zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Powiat Ostrowski — W Ostrowi-Mazowieckiej dnia 7 września wybrano do nowego zarządu Związku Zawodowego Robotników Żydowskich Bisznie Elego, Roweckiego Lejbę, Komorowskiego Szyję Ruskołękiera Chila i Kagana Abrama.-

Powiat Grodzieński — W Grodnie dnia 18 września odbyło się zebranie robotników tytoniowych żydów, na którem sekretarz Rubinsztejn złożył sprawozdanie z działalności oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Tytoniowego. Zapowiedziane na tem zebraniu wybory nowego zarządu oddziału nie doszły do skutku z powodu nieuzgodnienia kandydatów /70 osób/.-

Powiat Wołkowyski — W Wołkowysku dnia 14 września oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego postanowił domagać się 15% podwyżki płac dla robotników szewckich.-

Powiat Białostocki — W Białymstoku dnia 7 września oddział Związku Zawodowego Pracowników Biurowych i Handlowych urządził odczyt o zajściach w Palestynie. Mówcy Lewiński Chaim, Lubek Erko i Lew Icko stwierdzali, że rząd robotniczy w Anglji nie reagował na wypadki w Palestynie, uznaje bowiem wystąpienia arabów za słuszne, a następnie dowodzili, że proletarjat żydowski musi krytycznie ustosunkować się do sjonistycznej akcji palestyńskiej. /150 osób/.

Dnia 19 września w Białymstoku ~~[illegible]~~ członek Centralnego Komitetu Związku Zawodowego w Warszawie, Popiel Szmiät wygłosił odczyt n.t. "Faszyzm". Prelegent wyjaśniał istotę faszyzmu i przeciwstawiał faszyzmowi parlamentaryzm

Komitet Z - sekcji.

Dnia 1 września w Białymstoku na zebraniu sekcji członkiewiczów Związku Rzemieślników zostało przyjęte sprawozdanie z działalności zarządu sekcji za rok 1928/29 i załatwiono szereg spraw organizacyjnych.

Na zebraniu tejże sekcji dnia 17 września zdecydowano kwestję nieprzyjmowania od przemysłowców należności za pracę wekslami /150 osób/.

Dnia 24 września w Białymstoku odbyło się zebranie członków cechu majstrów stolarzy, tokarzy i tapicerów, na którem wybrani zostali na starszego cechu Ryszlewski, na podstarszych: Kagnowicz Hirsz i Mordko Miklacki, na członków zarządu: Szmajdzewski Mochem, Benjamin Malce, Szołem Chaszan i Kamieniecki Hirsz, a na zastępców Rajchman Izrael, Szor Szołem i Nowosielski Szmul.-

d/ I n n e.

Związek niższych funkcjonarjuszów państwowych w Łomży.

Na walnem zebraniu członków oddziału Związku niższych Funkcjonarjuszów Państwowych w Łomży wybrano do nowego zarządu Borcnia Franciszka, Prosińskiego Jana, Siewiery Józefa i Kucharskiego Błażeja.-

e/ Bezrobocie

Według danych z dnia 30 września na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 3776 osób, a mianowicie:

IX. Strajki.

Strajk robotników zatrudnionych przy budowie toru kolejowego.

Dnia 2 września na skutek agitacji Sołtysa Jana i Rudego Michała z powiatu wołkowyskiego oraz Jakobieniego Konstantego z powiatu wołkowyskiego porzucili pracę 120 robotników zatrudnionych przy budowie zapasowego toru kolejowego w gminie Zelwa. Ponieważ wymienieni inspiratorzy strajku skazowali teror strajkowy przeciw zostali oni zatrzymani co spowodowało że z pośród strajkujących tegoż dnia 40-tu przystąpiło do pracy, zaś dnia następnego wszyscy podjęli pracę na poprzednich warunkach /pierwotnie żądali 100% podwyżki płac/ Sołtysa Rudego i Jakobieniego przekazano z materiałami oskarżenia Sędziemu Śledczemu w [illegible]

Strajk czeladników piekarskich w Grajewie.

Dnia 1 września został zlikwidowany trwający od dnia 18 sierpnia strajk czeladników piekarskich zatrudnionych piekarniach żydowskich w Grajewie.

Strajk stolarzy w Brańsku.

Od dnia 23 września do końca miesiąca trwał w Brańsku strajk 17-tu stolarzy czwartej kategorji zatrudnionych w fabryce mebli b. ci Fukszan. Strajkujący żądają podwyższenia im płac o 6 złotych tygodniowo.

Strajk robotników w Nagórkowie.

Od dnia 23 września do końca miesiąca trwał w [illegible] powiatu białostockiego strajk 70-ciu robotników folwarku przemysłowego "Bartolfol", którzy dyrekcja folwarku z braku gotówki nie wypłaciła należnych im zapłat za 2 bieżące tygodnie.

Dnia 4 września we wsi Krasowice-Stare, gminy Siemiatycze Kra-
sowski Józef przy pomocy kochanki, Tołwińskiej Jadwigi zamordował
brzytwą żonę Krasowską Marję.Krasowskiego i Tołwińską aresztowano

Powiat Łomżyński. Dnia 16 września do mieszkania Władysława Kulika, znanego opry-
szka, zam.w Łomży przy ul.Woziwodzkiej 13, wtargnęło 2-ch jego ko
legów z zamiarem dokonania porachunków osobistych. Kulik w obro-
nie własnej schwycił siekierę, którą jednemu i drugiemu z napast-
ników zadał po kilka ciosów-Poszwankowanych w stanie nawpół przy-
tomnym przewieziono do szpitala żydowskiego w Łomży.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 15 września został pobity mieszkaniec wsi Lipina, Jan
Dowgiert przez mieszkańców tejże wsi Stanisława i Michała Czeresz
ków Kazimierza Grynczela, Jana Dowgierta i Bronisława Sarosieka.
Dowgiert Jan dnia 16 września zmarł w szpitalu sejmikowym.Spraw-
ców pobicia go przekazano władzom sądowym.-

Dnia 17 września między mieszkańcami wsi Brzozowo Józefem Jur
gielewiczem i Edwardem Sutułą wynikła bójka, w której wyniku, Su-
tuła uderzył nożem w pierś Jurgielewicza w okolicy serca, kładąc g
trupem na miejscu.Sprawcę zabójstwa przekazano władzom sądowym.-

Dnia 10 września we wsi Klinczany Tumiel Leon pobił Bojanow-
skiego tak ciężko, że tenże po upływie kilku godzin zmarł. Aresz-
towany Tumiel powiesił się dnia 12 września w areszcie gminnym w
Kuźnicy.-

Dnia 4 września we wsi Rozedranka-Stara został poraniony śmier
telnie Annaśpa Antoni, który zmarł dnia 15 września w szpitalu w
Sokółce.Sprawcę pobicia go Głódzia Romana aresztowano.-

Powiat Ostrowski. Dnia 9 września Zawistowski Seweryn, m-c wsi Orla, jadąc na wo-
zie razem z mieszkańcem tejże wsi Adolfem Sieradzkim, rozbił temu
ostatniemu butelką głowę i pchnął go nożem w pl .,.-

W tymże dniu we wsi Małkinia-Górna, w czasie sprzeczki, wynik
łej pomiędzy mieszkańcami tejże wsi, Kopczewskim Aleksandrem,

[illegible] Maj. [illegible] który rozbroił napastnika. Pistolet został zatrzymany.-

Dnia 31 sierpnia posterunkowy Komisarjatu w Łomży Sergjusz Giełda, pełniąc służbę obserwacyjną w ubraniu cywilnem w związku z obchodem M.D.M.K., napadnięty został przez kilku osobników, którzy usiłowali [illegible] pobić, a następnie rozbroić. Posterunkowy Giełda dał do nap[illegible]ników 2 strzały, jednak chybiły, napastnicy zaś zbiegli. Ustalono, że napadającymi byli: Stanisław Gawkowski i Stanisław Szyszkowski, obaj zamieszkali w Łomży, którzy zostali zatrzymani i przekazani do dyspozycji Sędziego Śledczego, który osadził ich w areszcie do czasu złożenia kaucji po 200 zł każdy

Ostrołęcki. Dnia 16 września w czasie awantury mieszkaniec os. Goworowo Juljan Dudziec stawił czynny opór i usiłował rozbroić będącego w służbie ster. P.P. Janickiego Józefa z posterunku Goworowo. Sprawcę skierowano do władz sądowych.-

d/ Katastrofy samochodowe.

Augustowski. Dnia 8 września na szosie pomiędzy Rajgrodem i Augustowem samochód ciężarowy, należące do Bermsona Piórko i Waksa z Grajewa, wiezący pasażerów na wycieczkę /około 30 osób/, podczas wymijania się z autobusem osobowym "Rajgrodzianka" zjechał do rowu, przewracając się i kalecząc pasażerów. Jedna osoba poniosła bardzo ciężkie uszkodzenie, dwie ciężko ranne, pozatem kilkanaście osób poniosło lżejsze uszkodzenia ciała. Wszystkich rannych [illegible]szczono w szpitalu w Augustowie. Szofer Izbicki Josel, nie mający prawa do przewozu pasażerów, został zatrzymany i z polecenia P.Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Suwałkach osadzony w areszcie prewencyjnym w Augustowie.-

[illegible]st. Ostrowski. Dnia 5 września na szosie pod Ostrowią-Mazowiecką uległo katastrofie auto 18 p.a.p. Kierowca Ju[illegible]ler Józef został ciężko ranny, zaś czterej żołnierze [illegible]eli lżejsze rany.-

Powiat Kwalski. Dnia 6 września przeszła nad powiatem gwałtowna burza piorunami, które wywołały dwanaście pożarów w różnych wsiach. Spłonęły trzy domy mieszkalne, na dwóch domach dachy i siedem stodół ze zbiorami. Straty ogółem wynoszą do 100.000 złotych. Od Pioruna zabita została mieszkaka wsi Mikołajewo, gminy Krasnopol, Natalja Bojarowa.-

Powiat Łomżyński. We wsi Srebrna, gminy Szumowo wskutek zaprószenia ognia od papierosa spłonęły stodoła ze zbożem i narzędzia rolnicze należące do Władysława Wysockiego, który oblicza straty na 18 400 złotych.-

Powiat Ostrowski. Dnia 2 września we wsi Świerze Zielone, gminy Zaręby-Kościelne od uderzenia pioruna spłonęły stodoła ze zbożem, dwie obory, 3 spichrze, 4 cglewy i kilka sztuk żywego inwentarza. Straty wynoszą 70 tysięcy złotych.

Dnia 7 września we mm Broku spłonęła fabryka łódek Zawrotnego Wacława, który oblicza straty na 32 tysięcy złotych.-

Powiat Ostrołęcki. Dnia 9 września we wsi Rostki, gminy Troszyn spłonęły dwie zagrody włościańskie od uderzenia pioruna. Straty wynoszą 32 tys złotych.-

Powiat Kolneński. W nocy z dnia 8 na 9 września we wsi Gorki-Sypniewo, gminy Rogienice spłonęły 4 stodoły i trzy chlewy ze zbiorami i narzędziami rolniczemi. Straty wynoszą 20 tysięcy złotych.

Powiat Wołkowyski. Dnia 6 września we wsi Raniewicze od uderzenia pioruna spłonęło 6 stodół i większa ilość zboża. Straty wynoszą 25 tys złotych.- Tegoż dnia od uderzenia pioruna spłonęły dom mieszkalny i chlew we wsi Rościewicze, gminy Międzyrzecz /6.000 zł./ oraz dom mieszkalny, 2 stodoły i 4 chlewy we wsi Suchinicze gm Krzemienickiej /16.800 złotych/. Wreszcie dnia 7 września we wsi Jaryłówka, gminy Mścibów od uderzenia pioruna spłonęły stodoła ze zbożem, chlew i narzędzia rolnicze Lewko Józefa /2 tys.zł./

JEDNOSTKA MIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I 21.5/29 r.
7 października 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929r.

XI. Sprawy graniczne.

a/ Nielegalne przekroczenie granicy.

at Augustowski.

Za nielegalne przekroczenie granicy do Polski zostali zatrzymani Iwiński Jakób, mieszkaniec Bargłowa i Łostrzewa Jerzy, deserter z 76 p.p. Pierwszego z nich przekazano Sądowi Grodzkiemu, drugiego zaś Żandarmerji w Augustowie.-

at Ostrołęcki.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano i przekazano właściwym Sądom Grodzkim 29 osób.-

at Kolneński.

Za nielegalne przekroczenie granicy przekazano władzom sądowym 5[illegible] osób.-

at Szczuczyński.

Władzom sądowym przekazano 24 osoby zatrzymane za nielegalne przekroczenie granicy.-

b/ Przemyt.

at Sokólski.

Dnia 5 września szeregowi KOP posiłkowy [illegible] Hancza i Blenda natknęli się na jadących furmankach przemytników, przez których użyli broni. Przemytnicy zdołali [illegible] pozostawiwszy [illegible] wybitym koniem furmankę, na której znaleziono 6 [illegible] spirytu [illegible] skażonego i 6 [illegible] Hoffmana, kaszy [illegible] [illegible] rzeczy osobi[illegible]

WOJEWÓDZTWO POZNAŃSKIE
Nr BB.I-2105/29.T.
Poznań dnia 7 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929 rok.

119

XII. Szpiegostwo dywersja sabotaż.

Powiat Kolneński. Dnia 22 września w powiecie kolneńskim został zatrzymany Kolasiński Kazimierz, rzekomo student pochodzący z Krakowa a zamieszkały w Poznaniu który pieszo odbywał podróż po Polsce i odwiedzał miejscowości posiadające garnizony wojskowe. Z uwagi na tę okoliczność a także ze względu na to, że Kolasiński posługiwał się fałszywymi dowodami - skierowano go do dyspozycji Samodzielnego Referatu D.O.K.I. w Warszawie.

Informac.

w której witali Pana Prezydenta zastępca Starosty Powiatowego w Białymstoku na czele delegacyj organizacyj społecznych i duchowieństwa. Do Białegostoku Pan Prezydent przybył o godz.12-ej min.30. Wjeżdżającego do miasta Pana Prezydenta powitała hymnem narodowym orkiestra 42 p.p. Pan Prezydent wysiadł z samochodu przed bramą tryumfalną, gdzie przyjął raport od dowódcy kompanji honorowej, pułkownika Błockiego, i przeszedł przed frontem tej kompanji. Przy bramie tryumfalnej prezydent miasta Białegostoku Wincenty Hermanowski, przedstawiony Panu Prezydentowi przez Pana Wojewodę, powitał Pana Prezydenta przemówieniem w imieniu miasta. Następnie Pan Wojewoda przedstawił Panu Prezydentowi reprezentantów władz i duchowieństwa, poczem Pan Prezydent ulicami miasta wśród szpalerów młodzieży szkolnej i ludności odjechał do gmachu Urzędu Wojewódzkiego, gdzie podejmowany był przez Pana Wojewodę w prywatnych apartamentach. O godzinie 3-ej po przyjęciu raportu od dowódcy szwadronu honorowego 10 pułku ułanów i przejściu przed frontem tego szwadronu Pan Prezydent odjechał do Wołkowyska. W drodze z Białegostoku do Wołkowyska Pan Prezydent zatrzymywał się przy bramach tryumfalnych we wsi Bobrowniki, gminy Brzostowica-Wielka w powiecie grodzieńskim, gdzie wręczył Panu Prezydentowi chleb i sól wójt gminy, w Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego, gdzie powitali Pana Prezydenta burmistrz miasta Świsłoczy i dyrektor seminarjum nauczycielskiego Wojtulewicz.i we wsi Mścibów-Szydłowice, powiatu wołkowyskiego, w której witali Pana Prezydenta ks.Burak ze Mścibowa, rabin mścibowski i ks.Zienkiewicz z Szydłowic. Przy wjeździe do Wołkowyska Pan Prezydent wysiadł z samochodu przed bramą tryumfalną, witany hymnem narodowym przez orkiestrę 3 p.strzelców konnych. Po przyjęciu raportu od dowódcy pułku i przejściu przed frontem plutonu honorowego tegoż pułku Pan Prezydent przyjął chleb i sól z rąk burmistrza m.Wołkowyska, który powitał Pana

się [illegible] należytym porządku.-

b/ Obchód Dziesięciolecia Powstania Sejneńskiego.

W dniach 21 i 22 września odbyło się powiatowe i miejskie święto wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego powiatów suwalskiego i augustowskiego, połączone z uroczystym obchodem Dziesięciolecia Powstania Sejneńskiego i wyzwolenia ziemi sejneńskiej. W uroczystości brali udział m.in. Pan Wojewoda i generał Waraksiewicz jako przedstawiciel Dowódcy Okręgu Korpusu III w Grodnie.-

c/ Przewiezienie zwłok Joachima Lelewela.

Dnia 24 września przez teren Województwa Białostockiego z Warszawy do Wilna przewożono pociągiem zwłoki Joachima Lelewela. Na dworcu w Białymstoku nad zwłokami przemawiali Pan Wicewojewoda D-r Kroebl i prezes Rady Miejskiej m-Białegostoku, profesor Roman Młyński.-

d/ Pobyt Pana Ministra Reform Rolnych w Grodnie.

Dnia 24 września Pan Minister Reform Rolnych, profesor Stahiewicz przybył do Grodna na konferencję przedstawicieli władz i organizacyj rolniczych w Okręgowym Urzędzie Ziemskim na której wygłosił referat, poświęcony rozwojowi rolnictwa na terenie działania Nowogrodzkiego Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

e/ Wyjazd Marszałka Piłsudskiego z Druskienik.

Pan Marszałek Piłsudski wyjechał z Druskienik dnia 13-go września.

f/ Przejazd Pana Ministra Spraw Wewnętrznych.

Dnia 25 września przejazdem /samochodem/ z Warszawy do Wil-

122

URZĄD WOJEWÓDZKI W BIAŁYMSTOKU
Nr.BB.I.2151/29.T.

Białystok, dn 7. października 1929

T A J N E - P I L N E.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28 za czas od dnia 29 września do dnia 5 października 1929r.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
/Pan Dyrektor Departamentu II/
w Warszawie.

Przesyłam Ministerstwu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28 za czas od dnia 29 września do dnia 5 października 1929 roku.-

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp.Publiczn.

Kopie otrzymują:

Pan Wojewoda w Wilnie,
" " w Brześciu n/Bugiem,
" " w Nowogródku,
" " w Warszawie,
" " w Tarnopolu,
" " w Stanisławowie,
" " w Lublinie,
Pan Prokurator przy Sądzie Apelac.w Warszawie,
" " " " " w Wilnie,
" " " " Okręg. w Białymstoku,
" " " " " w Grodnie,
" " " " " w Łomży,
" " " " " w Suwałkach,
Sam.Ref.Infor.D.O.K.III w Grodnie,
" " " " IX w Brześciu n/Bugiem,
" " " " I w Warszawie,
D.O.P. "Brygada Grodno",
Urząd Śledczy w miejscu,
Wszyscy Panowie Starostowie Powiatowi Województwa Białostockiego.-

WOJ. BIAŁOSTOCKI
Nr.Bl-2154/29.T.
Białystok, dn.5 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28
za czas od dnia 29 września do dnia 5 października 1929 roku.

123

I. Sytuacja ogólna.

Tydzień ubiegły, pozbawiony szczególniejszej miary wydarzeń politycznych i społecznych, nie wniósł poważniejszych zmian do układu stosunków społeczno-politycznych na terenie Województwa Białostockiego, który zobrazuję szczegółowo w sytuacyjnem sprawozdaniu miesięcznem za miesiąc wrzesień. Charakteryzując nikłą naogół działalność polskich stronnictw politycznych w okresie sprawozdawczym, podkreślam, że po bardziej intensywnych poczynaniach tych stronnictw we wrześniu, usiłują one obecnie przygotować umysły ludności do mających nastąpić wypadków na gruncie parlamentarnym już w pierwszej chwili sesji jesiennej Sejmu i narzucić tej ludności zgóry sąd o tych wypadkach. Kreśląc przebieg traktowanych wypadków w sposób sugestywny, stronnictwa opozycyjne drogą agitacji prasowej i cichej akcji usiłują wpoić w ludność przekonanie, że sesja jesienna Sejmu rozpocznie się pod znakiem generalnej rozgrywki opozycji z Rządem i, że rozgrywka ta bądź przyniesie upadek Rządu, bądź też rozwiązanie Sejmu i rozpisanie nowych wyborów.

Nierównie żywszy od ruchu politycznego był ruch społeczny, który obok innych wyczerpywały akcje społeczne, związane z Tygodniem Polskiego Białego Krzyża i przygotowywanym Tygodniem Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej.

Również nieznaczny w przejawach był ruch zawodowy, który jedynie w Białymstoku uwidocznił konkretne poczynania organizacyjne PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w odniesieniu do robotników przemysłu włókienniczego. Na poczynania te OKKPZB.Białystok [illegible] odpowiedział momentalnie kolportażem specjalnej odezwy, który by[illegible]nym przejawem zewnętrznej działalności elementów wywrotowych w ub.tygodniu na terenie Województwa Białostockiego wogóle.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Grodzieńskie "Nowe Życie" w Nr.70 z dnia 3 b.m. w artykule "Jak to jest w rzeczywistości" stwierdza przedewszystkiem, że sfery rządzące wyznają program nieaktywności politycznej społeczeństwa, zdaniem powiem pisma, usiłując zohydzić i zmiszczyć Sejm i samorządy odwieść i uśpić, zwłaszcza inteligencję, od pracy parlementarno samorządowej, chcą zdobyć monopol na rozstrzyganie najistotniejszych spraw życia państwowego i gospodarczego kraju. Dalej pismo stara się określić charakter ludzi, stojących u władzy i w tej materji podkreśla, że podwaliną gromady tych ludzi jest pierwsza brygada, ludzie wojny, często ideowi, lecz wychowani na konspiracji i lekceważeniu wszystkiego, co nie jest legjonowe, co nie jest piłsudczyzną. Po tego rodzaju dalszych wynurzeniach pismo stara się dowieść, że obecnie zaistniała taka sytuacja, iż Rząd stanął wobec konieczności zmiany programu, chociażby dlatego, że jak twierdzi pismo - wszystko zapowiada rychłe starcie się dwuch sił " Tej która nic ma nic do żyskania, a wszystko do stracenia i tej, która nie ma nic do stracenia, a wszystko do wyskania, t.j. demokracji parlametnarnej, opartej o rozsądną zmianę ustroju Konstytucyjnego Państwa."

Łomżyński, socjalistyczny dwutygodnik "Wspólna Praca" w Nr.10 z dnia 2 b.m. zamieścił dwa artykuły posła dr.M.Czarneckiego. W pierwszym p.t. "Sytuację trzeba wyjaśnić" poseł Czarnecki zaznacza, że w życiu politycznem i państwowem po przewrocie majowym nagromadziło się wiele sprzeczności, które sprzykrzyły się już większości obywateli, obywatele ci bowiem nie wiedzą - kogoż jakie prawo w Polsce obowiązuje, czy Polska jest Rzeczypospolitą parlamentarno-demokratyczną, czy Państwem tysiąca małych samowładców. Te pytania, zdaniem

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2154/29.T.
Dnia 5 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

III. Polski ruch polityczny.

a/ P.P.S. d.Frakcja Rewolucyjna.

Powiat Ostrowski.

Dnia 28 września w Komorowie odbył się wiec PPS.d. Frakcja Rewolucyjna, na którym Władysław Bański i Józef Okrój zobrazowali szkodliwą dla ludności i miasta działalność złożonego z urzędu socjalistycznego zarządu m.Ostrowi-Mazowieckiej /60 osób/.

W tymże dniu w Komorowie usiłowali zwołać wiec poseł Dubois i b.burmistrz Ostrowi-Mazowieckiej , Leśniewski Stanisław. Zwołany przez nich wiec pod gołem niebem został zerwany przez opozycję, urządzony zaś później przez Leśniewskiego wiec w nasypalni podkładów kolejowych obok stacji kolejowej zerwali robotnicy, którzy ustosunkowali się negatywnie do osoby Leśniewskiego.

Powiat Łomżyński.

Słabą akcję na rzecz PPS.d.Frakcja Rewolucyjna prowadzi w powiecie Tchorek, kierownik oddziału Klasowego Związku Robotników Rolnych i Leśnych w Łomży.

b/ P. P. S .

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 22 września na wiecu sprawozdawczym we wsi Malinowo poseł dr.M.Czarnecki wyjaśniał przyczyny opozycyjnego ustosunkowania się do Rządu i osoby Pana Marszałka Piłsudskiego PPS. i PSL"Wyzwolenie" /100 osób/.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

vok

Na zebraniu dokonano wyborów nowego zarządu, w którego skład weszli ks.Kostro,Szapiro Izrael, Blasiewicz Ignacy, Rubinsztejn Majer, burmistrz m.Stawisk Lange i Helena Laskowska.-

Ponadto na miejsce dotychczasowego naczelnika Straży Matuszewskiego inspektora straży granicznej, został wybrany Kiellar Mieczysław, nauczyciel szkoły powszechnej.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

zborów zasługuje na uwagę zbór w Białowieży, liczący dość znaczną ilość członków i posiadający własny dom modlitwy. Na czele tego zboru stoi Stankiewicz, cieśla z zawodu.

Sekta Baptystów posiada w powiecie znaczne wpływy w gminach, zamieszkiwanych w większości przez ludność prawosławną, jak Masiewo, Białowieża, Łosinka, Dubiażyn i częściowo Siemiatycze.

d/ Sekta Zielonoświątkowców.

Powiat Bielsk-Podl. W Hajnówce powstała sekta Zielonoświątkowców, licząca 13-tu wyznawców, której przełożonym jest Bondarenko Sylwester.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

żydowskiego w obecnej chwili". Przemawiali Jakób Cukierman, Izaak Homberg i Izrael Markiewicz, który scharakteryzowali obecną sytuację gospodarczą i stosunki polityczne, panujące w Palestynie od czasu zbrojnych wystąpień arabów. Ponadto wskazywali oni na ciężkie warunki w jakich odbywa się praca nad odbudową Palestyny i zasługi w tej pracy P.C. prawego /70 osób/.-

Dnia 22 września w lokalu organizacji sjonistycznej w Łomży i na zaproszenie tejże organizacji wygłosił odczyt n.t. "Życie żydowskie w Palestynie w świetle ostatnich wydarzeń" przybyły z Warszawy prelegent Jakób Goldsztejn. Omawiając przebieg wypadków palestyńskich, Goldsztejn wyraził przekonanie, że brutalne wystąpienia arabów nie pozostaną bez echa, przeciwnie, wiedząc jak dużo zrobiono już w Palestynie w interesie odbudowy ojczyzny żydowskiej, wszyscy żydzi ofiarnie i z samozaparciem pospieszą jej z pomocą moralną i materialną. Na odczycie obecnych było około 200 osób.-

W tymże dniu w lokalu rady żydowskich związków zawodowych w Łomży odbyła się pogadanka n.t. "Ostatnie wydarzenia w Palestynie". Przemówienia wygłosili w duchu antysjonistycznym Jakób Zamiatyn, Fosenoraki i Chaim Makowski /bundziści/. Obecną była przeważnie młodzież w liczbie około 100 osób.-

Ostrołęcki. Dnia 25 września w Ostrołęce Joschel Goldsztejn z Warszawy wygłosił odczyt o przyczynach wydarzeń palestyńskich, które odbiły się w rozbieżnych dążeniach żydów w odniesieniu do kwestji palestyńskiej.- /100 osób/

Wołkowyski. W Wołkowysku dnia 28 września bundowiec dr Berkowicz z Warszawy wygłosił referat o wydarzeniach w Palestynie. Stwierdził on, że winę za te wypadki ponoszą rząd angielski, rzekomo robotniczy, lecz w gruncie rzeczy kapitalistyczny a nie-mniej także sjoniści prowadzący nierealizowalną kolonizację Palestyny, która nie leży w interesie żydowskiej klasy robotniczej /350 osób/.-

Powiat Białostocki. Dnia 27 września odbył się w Białymstoku wiec a [illegible]ty
ny pod przewodnictwem dra Gutmana. Przemawiał n.t. "Sytuacja
Sjonistyczna w Palestynie" poseł Grynbaum, który omawiał ostat
nie wypadki w Palestynie zaznaczając, że wypadki były w swej
istocie prowokacją ze strony rządu angielskiego. Następnie za
chęcał zgromadzonych, aby za przykładem Żydów w Palestynie, k
rzy swą odwagą i męstwem w tak krótkim czasie zdołali przywróc
spokój, zjednoczyli się dla uzyskania praw, a wtedy stworzą
silne państwo w Palestynie. Wiec zakończył się spokojnie przy
udziale około 1000 osób.-

b/ L i t w i n i .

Powiat Grodzieński. W kilku oddziałach Towarzystwa Św. Kazimierza wygłoszono
odczyty na temat "Towarzystwo Św. Kazimierza a bolszewizm" oraz
"Życie Św. Kazimierza".

c/ B i a ł o r u s i n i .

Powiat Białostocki. Ks. Stanisław Głakowski, proboszcz parafji Tryczówka
działacz białoruski został z dniem 1 b.m. przeniesiony do [illegible]
Na miejsce jego został wyznaczony ks. Bokowski, który oświadcz
że posiada pełnomocnictwo od Arcybiskupa Jałbrzykowskiego do
uporządkowania parafji.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

130

VII. Ruch wywrotowy

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych

Pow. Białostocki

W związku z realnemi poczynaniami PPS d Frakcja Rewolucyjna zmierzającemi do zorganizowania w Białymstoku Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego OKKPZB Białystok rozpoczął kontrakcję, której wykładnikiem jest wydanie i kolportowanie wśród robotników odbitej na powielaczu odezwy Komitetu Miejskiego KPZB.w Białymstoku następującej treści: "Proletarjusze wszystkich krajów łączcie się! Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi /Sekcja Międzynarodówki Komunistycznej/ Do wszystkich robotników włókienniczym w Białymstoku! Towarzysze i towarzyszki! Zdrajcy klasy robotniczej przystępują ze świeżą energją do ataku na międzynarodową solidarność klasową proletarjatu włókienniczego w Białymstoku. Atak następuje z wielu stron. Z jednej strony jawni faszyści z BBS. wczorajsi PPS. Owcy rozpoczynają organizować łamistrejkowski związek. Z drugiej strony Reginalli wraz z renegatem Bogdanem prowadzą wzmożoną kampanję dla stworzenia narodowo-polskiego związku włókienniczego by go nazajutrz oddać w ręce fraków. W związku z tem przygotowuje się też "Bund" wzmocnić krzykiem wnikół swej nacjonalistycznej chupki aby tem wciągnąć niezdecydowanych robotników żydowskich. Towarzysze! Położenie białostockiego robotnika włókienniczego jest rozpaczliwe [illegible] ta pełnych płac należy już od dawna do przeszłości. Tak samo inne zdobycze klasy robotniczej - 8-mio godzinny dzień roboczy, urlopy, ubezpieczenia i t d. Klasa robotnicza wpada coraz w większe zwątpienie z powodu braku organizacji, której

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.Bb.I.2164/29.T
dnia 5 października 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28

VIII Ruch zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Powiat Łomżyński.

W Zambrowie dnia 29 września odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego, na które przybyło 15 osób. Z pośród zebranych wybrany został zarząd w następującym składzie: Salomon Kozio- - prezes, Dawid Piekarewicz - sekretarz, Motel Jelen - skarbnik i Jankiel Rutkiewicz - członek.-

Powiat Białostocki.

Dnia 2 października w Białymstoku odbyło się zebranie przedstawicieli robotników fabryk włókienniczych, zwołane przez OKRPTS. Po omówieniu sprawy nieprzestrzegania przez przedsiębiorców ośmiogodzinnego dnia pracy, zgromadzeni na zebraniu /30 osób/ postanowili utworzyć stałą delegację robotników fabrycznych której zadaniem będzie kontrolowanie, czy przedsiębiorcy nie obchodzą ośmiogodzinnego dnia pracy.-

b/Polskie Związki Zawodowe.

Powiat Wołkowyski.

Dnia 21 września w Wołkowysku odbyło się zebranie członków oddziału ZKP na którem Błędowski Franciszek, prezes Zarządu Okręgowego Związku w Wilnie dowiódł, że kolejarze nie mogą zgodzić się na wprowadzenie w życie nowych przepisów służbowych ustawy emerytalnej i przepisów o powszechnej ubez-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I.2154/29.T.
Dnia 5 października 1929 r.

Syntetyczne sprawozdanie tygodniowe Nr.IX.

IX. Strajki.

Strajk robotników huty szklanej w Grajewie.

Dnia 29 września w Grajewie odbyło się walne zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego przy udziale delegata Centrali Związku, Millera z Warszawy, który wskazywał na konieczność domagania się przez robotników huty szklanej "Janina" w Grajewie od dyrekcji huty podwyższenia im płac zarobkowych do norm, jakie były stosowane w okresie produkowania przez hutę szkła taflowego, a które zostały obniżone po reorganizacji produkcji huty. Zebrani postanowili wysunąć tego rodzaju żądania i poprzeć je ewentualnie strajkiem. W tym celu wybrali komitet strajkowy w składzie Abłowicz Franciszek, Amer Edward, Klonowski Karol, Norbach Antoni, Talune Leon, Reder Antoni, Dzieciątko Piotr, Grychucz Antoni, Lewski Władysław, Jędrychowski Alojzy, Słukostka Michał, Wróblewski Edward i Burgier Józef. Komitet ten proklamował w dniu 1 b. m. strajk, do którego przystąpiło 64-ch robotników.

Strej robotników budowlanych w Wołkowysku.

Od dnia 27 września do dnia 1 b.m. trwał strajk 45 robotników, zatrudnionych przy budowie gmachu Powiatowej Kasy Chorych w Wołkowysku. Strajk zakończył się przegraną robotników, gdy przystąpili ono do pracy na poprzednich warunkach.

Strak szoferów w Białymstoku.

Dnia 2 b.m. w Białymstoku rozpoczął się na tle ekonomicznem strajk kierowcy autobusów miejskich firmy "Samochód". Strajk ten obok charakteru ekonomicznego ma także charakt protestu przeciwko zamierzeniom firmy co do podziału szoferów na grupy zarobkowe. Firma "Samochód" obsadziła autobusy nowozaangażowanymi kierowcami, a równocześnie wezwała straj-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.FB.I-2154/29.T.
dnia 5 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28. 133

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Pożary i podpalenia.

Powiat Wysoko-Mazow. Dnia 27 września na łąkach rzeki Narew w gminie Kowalewszczyzna spłonęło 8 stogów siana, własność mieszkańców wsi gminy Jeńki, wartości 1390 zł. Ustalono, iż podpalenie było zbrodnicze. Sprawca podpalenia, Zawadzki Stanisław, znany recydywista-złodziej, został aresztowany i przekazany władzom sądowym.-

b/ Większe pożary przypadkowe.

Powiat Białostocki. Dnia 28 września we wsi Krynickie, gminy Zabłudów wskutek zapalenia się w zagrodzie Jabłońskiego Józefa złożonego na piecu lnu spłonęło 70 domów mieszkalnych, 38 stodół z tegorocznymi zbiorami, 149 chlewów, 26 szpichlerzy, 17 szop, 17 piwnic, 3 wozownie, szopa straży ogniowej, budynki szkoły powszechnej i spółdzielni mleczarskiej z całkowitym urządzeniem i 10 sztuk inwentarza żywego. Straty wynoszą około 2.600.000 złotych. Podczas pożaru przez nieostrożność wpadła do studni i utonęła Anna Kuczyńska lat 70, której zwłoki wydobyto. Starosta Powiatowy w Białymstoku zorganizował komitet pomocy pogorzelcom i rozdał doraźne zapomogi najbardziej potrzebującym na ogólną kwotę 2.785 złotych.

Dnia 1 b.m. w fabryce włókienniczej Szmaji Ostrowskiego w Białymstoku pożar zniszczył wewnętrzne urządzenie fabryki motory elektryczne. Straty wynoszą około 225.000 złotych.

Dnia 1 września wskutek zaprószenia ognia przez nieletnich dzieci we wsi Waliły, gminy Gródek spłonęło [illegible] z tegorocznymi zbiorami, 6 chlewów, 4 piwnice i narzędzia rolnicze. Straty wynoszą około 16 tysięcy złotych.

usiłował zbiec w kierunku mostu warszawskiego. Po drodze zranił w lewą ramię Szensztejna Mejera, zaś w chwili zatrzymywania go przez szeregowych P.P. stawił im opór i lekko zranił szablą w nos starszego posterunkowego Michałowskiego, wobec czego obecny na miejscu szeregowy rezerwy P.P. na most Warszawę, bawiący chwilowo we wsi Prostyń, użył przeciwko porucznikowi Dańcowi broni palnej, raniąc go w prawy obojczyk i prawą rękę. Obezwładnionego porucznika Dańca umieszczono w ambulatorjum kolejowem w Małkini. Zaznaczyć należy, że szeregowi P.P. w chwili obezwładniania porucznika Dańca nie wiedzieli że jest on porucznikiem, porucznik Daniec bowiem był tylko w koszuli i bez czapki.

Powiat Wołkowyski. Dnia 28 września dokonywujący przymusowej likwidacji serwitutów ciążących na majątku Bispinga w stosunku do mieszkańców wsi Pacewicze geomerta Węgliński zwrócił się do posterunku P.P. w Piaskach o asystę policyjną z uwagi na to, że mieszkańcy wspomnianej wsi uniemożliwiali mu dokonywania pomiarów. Przybyli na miejsce szeregowi P.P. nie mogli uspokoić tłumu, który oświadczył przez swych delegatów, że sprawa musi być wyjaśniona przez komisarza ziemskiego. Głównym podżegaczem tłumu w tym wypadku był Płytnik Tadeusz, który dnia następnego zgłosił się do Starosty Powiatowego w Wołkowysku ze skargą na rzekomo bezprawne wtrącanie się policji do sprawy serwitutowej. Po wysłuchaniu go Starosta polecił mu złożyć sk[illegible] pisemną, czego jednakże Płytnik nie uczynił, a natomiast za poradą jednego z adwokatów w Grodnie wyjechał do Warszawy celem interwenjowania w Ministerstwie Reform Rolnych. W związku z traktowanym wypadkiem na uwagę zasługują oświadczenia mieszkańców wsi Pac[illegible] że Bisping zbiera w tym roku siano po raz ostatni, gdyż [illegible] rok "wszystko będzie palone". Dochodzenie w tej sprawie wdrożone.

o Aresztowania.

Powiat Ostrowski. Dnia 24 września zatrzymano sprawców zabójstwa Kłosa Władysława, oraz winnych zadania ciężkiego uszkodzenia ciała Rosowi Jmowi

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I.2154/29.T.

Dnia 5 października 1929r.

23

135

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe N.2

XI. Sprawy graniczne.

Powiat Kolneński.

Dnia 27 września zostali zatrzymani za nielegalne przekroczenie granicy - Chaberek Paulin, Galanek Aleksander i Plaga Antoni, mieszkańcy wsi Kąty gm.Mały-Płock, których przekazano do dyspozycji władz sądowych.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 29 września zatrzymany przez w Marcinkańcach Sliwko Antoni, obywatel litewski, podający się za polaka, który oświadczył, że w dniu 15 września zbiegł z pod eskorty policyjnej na Litwie, gdzie był aresztowany za wypowiadanie swych sympatyj dla Polski.-

Powiat Ostrołęcki.

W ubiegłym tygodniu zostali zatrzymani za nielegalne przekroczenie granicy: Stanisław Siok, Andrzejczyk Ignacy, Turek Stanisław, Sokołowska Marjanna, Sokołowski Bolesław, Rolka Konstanty, Pawelczyk Władysław, Graczyk Józef, Andrzejczyk Stanisław, Osowiecki Bolesław, Brodzik Rozalja, Kobus Władysław, Czekała Stanisław, Mrówka Józef, wszyscy zamieszkali we wsi Wolkowe, gminy Myszyniec oraz Wojtulewska Teofila, zamieszkała we wsi Wejda, gminy Łysc powiatu kolneńskiego, Kiejna Aleksander, zamieszkały we wsi Łuskowszczyzna, gminy Bakińskiej, pow.Brzeskiego.

136

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BB.I.2154/29.T.

Dnia 5 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

XII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.-

- N e g a t y w n e. -

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Wybory uzupełniające do Rady miejskiej m.Ostrowi-Mazowieckiej.

Dnia 29 września odbyły się uzupełniające wybory do Rady Miejskiej m.Ostrowi-Mazowieckiej. Na 9100 uprawnionych do głosowania oddano 5777 ważnych głosów /63%/, które przypadły na listy:

Nr 2 -	/P.P.S.OKW./	828 -	2 mandaty
" 3 -	/Bund/	131 -	bez mandatu
" 4 -	/Sioniści/	1544 -	4 mandaty
" 5 -	/Polski Blok Gospod./	2271 -	5 "
" 6 -	/P.P.S.Sam.Fr.Rz./	182 -	bez mandatu
" 7 -	/Ortodoksi/	750 -	1 mandat.

Starosta Powiatowy w Ostrowi-Mazowieckiej zajął dnia 29 września nakład odezwy wyborczej listy PPS. treści następującej: " Nie głosuj na listę Nr.5 - Polskiego Bloku Gospodarczego - to lista księżo-pańska, to lista burżuazyjnej sanacji i endecji, to lista reakcji, która do maja 26 r. rządziła fatalnie Polską i ponosi odpowiedzialność za zamordowanie Prezydenta Narutowicza - i lista reakcji majowej która zniszczyła w Polsce wolność i prawo, zwalcza samorząd i prawo ludu.- Sanacja i endecja - to wrogowie jedni chwalą Piłsudskiego, drudzy obrzucają go błotem, teraz jednak połączyli się, by zwalczyć lud pracujący i nie pozwolić by robotnicy i rolnicy chamy, jak mówią, rządzili Magistratem w interesie biednych. Chcą dorwać się do żłobu magistrackiego, by gnieść jak przed 2 laty proletarjat, by znowu oszukać rolników, jak komasację, a samym opływać jak pączki w maśle.

Głos oddany na listę Nr.5 - to zdrada interesów robotniczych i chłopskich.

Nie głosuj też na listę Nr. 6 - B. B. S.,

botniczego Klubu Poselskiego na gruncie Towarzystwa Białoruskiego, która to działalność jak również stwierdzone w organizacjach T.S.B. nadużycia pieniężne skłoniły Urząd Wojewódzki na zamknięcia decyzjami z dnia 25b.m. Zarządów Okręgowych T.S.B. w Grodnie, Świsłoczy, powiatu wołkowyskiego, oraz koła T.S.B. w Szkleńsku, powiatu grodzieńskiego.-

Akcja Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego zmierza obecnie do uniemożliwienia odbycia się zjazdu delegatów T.S.B., zwoływanego na dzień 9 b.m. do Wilna przez Tymczasową Komisję Pełnomocną, przyczem zażębia się ona niejednokrotnie z dosyć znanymi konfidencjonalnie przejawami ruchu społecznego nastawionego w szczególności na kampanję antymilitarystyczną i przeciwpoborową.-

Ruch społeczny i zawodowy bardziej charakterystycznych spostrzeżeń Urzędowi Wojewódzkiemu nie nastręczyły.-

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem kryminalnym i politycznym zmianom nie uległ.-

Na rynku pracy notowany był wzrost bezrobocia /w czasie od dnia 27 ub.m. do dnia 5 b.m. liczba bezrobotnych zwrosła z 4867 do 4914/.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

li obecnej jako wybitny fachowiec w dziedzinie samorządowej mógłby wyprowadził miasto w trudnego położenia finansowego. Wreszcie pismo zaatakowało frakcję żydowską za jej nielojalne stanowisko wobec frakcji BBWZR. i niedotrzymanie danego frakcji BBWZR. przyrzeczenia w kwestji poparcia kandydatury Komisarza Rządowego Racząszka.

Odpowiadając "Głosowi Prawdy Ziemi Grodzieńskiej" - "Nowe Życie" /Nr 44 z dnia 30 ub.m. w art.pt. "Wyjscie z labiryntu": zaznacza, że nie uważa wyborów prezydjum Magistratu za zwycięstwo partyjne, uważało bowiem Prezydenta Stępnieńskiego za zdecydowanego zwolennika rządów Marszałka Piłsudskiego i traktowało go jako takiego, który w czasie przewrotu majowego będąc na stanowisku Prezydenta m.Grodna, nie wahał się w okresie walk najgorętszych o władzę stanąć po stronie Marszałka Piłsudskiego. Następnie pismo stwierdza, że frakcje Ch.D. i PPS. dały miastu Prezydenta z samorządem i jego zagadnieniami obeznanego, zaufaniem olbrzymiej części społeczeństwa polskiego obdarzonego i - będącego admiratorem ideologji Marszałka Piłsudskiego, poczem staje w obronie frakcji żydowskiej, co do której podkreśla: "Frakcja żydowska, zrozumiawszy, iż nie powinna w tych sprawach, gdy idzie o polskiego reprezentanta polskiego miasta narzucać, czy też popierać kandydata posiadającego mniejszość za sobą- i to mniejszość bardzo znaczną, z całą lojalnością ogłosiła swą neutralność w tych domowych rozprawach społeczeństwa polskiego. Było to stanowisko uczciwe i było zarazem jedynem wyjściem z labiryntu lokalnych politycznych intryg, nic wspólnego z dobrem miasta, ani z zasadą samorządu niemających"

Prasa łomżyńska.

"Zycie i Praca" Nr.26 z dnia 28 ub.m. Poseł K.Wierczak w artykule p.t."28 czerwca 1919 roku" m.in.zaznacza, że Polska, biorąc udział w konferencji, jaka odbyła się w Wersalu 28 czerwca 1919 r., zawdzięcza opiekuńczej polityce przywódców obozu narodowego z Romanem Dmowskim na czele

Represje te zaostrzyły do tego stopnia stosunki we wspomnianej partji, że Polski Blok Demokratyczny, chcąc przyspieszyć sprawę rozwiązania Rady Kasy i wyznaczenia komisarza rządowego, dnia 1 b.m. wycofał z Rady swych przedstawicieli, którzy w oświadczeniu pisemnem stwierdzają, że nie widzą możliwości dalszej współpracy z obecnym składem Zarządu Kasy, wobec czego zrzekają się godności radnych.-

Traktowane przez represje były także przedmiotem obrad odbytego dnia 30 ub.m. w Białymstoku zebrania ogólnego wszystkich członków Związków b.wojskowych m.Białegostoku, zgrupowanych w Federacji PZOO. Na zebraniu tem, któremu przewodniczył Prezes Zarządu Białostockiego oddziału Federacji, Stryjewski Bolesław, uchwalono wystąpić z prośbą do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych, Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Wojewody Białostockiego o położenie kresu omawianym represjom.

Powiat Łomżyński.

Zapoczątkowana przez sekretarza oddziału Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych w Łomży /na powiaty łomżyński, kolneński i szczuczyński/ W.Tchorka, akcja rozłamowa w Związku Zawodowym Robotników Rolnych RP./CKWPPS/ na rzecz PPS, d.Frakcja Rewolucyjna podeprwała znacznie zaufanie do posła dra M.Czarneckiego wśród robotników folwarcznych w powiecie łomżyńskim. W wydanej ostatnio odezwie W.Tchorek zapowiada zwołanie zjazdów powiatowych Klasowego Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych na dzień 14 b.m. do Szczuczyna, 21 b.m. Łomży i 28 b.m. do Stawisk. W zjazdach tych mają brać udział posłowi Szczypiorski i Niski.

b/ P.S.L. "Piast"

Powiat Białostocki.

Na wiecu sprawozdawczym w Zabłudowie dnia 29 ub.m. poseł Łoś Dominik przekonywał zebranych /około 300 osób/, że polityka gospodarcza Rządu prowadzi Państwo do ruiny, że Rząd nie li-

struktorzy sekretarjatu powiatowego Mikołajewski i Kreczko. Akcja ta, posiadająca nierzadko charakter demakogniczny, dezorjentuje ludność wiejską i utrudnia pracę władzom państwowej administracji ogólnej, szczególnie w dziedzinie stosunków gminnych i podatkowych. Przeciwdziałanie jej jest nader trudne zarówno bowiem poseł Sawicki, jakoteż wspomniani instruktorzy dążą w pierwszym rzędzie do zdyskwalifikowania administracji gminnej i urzędników państwowych w oczach ludności wiejskiej. Omawianej akcji i rosnącym stopniowo wpływom posła Sawickiego i Stronnictwa Chłopskiego mogła by przeciwdziałać skutecznie tylko kontrakcja ze stronnych stronnictw politycznych.

Na wiecu sprawozdawczym w Suchowoli dnia 29 ub.m. poseł Sawicki podkreślał konieczność wysłania przez każdą wieś w powiecie swego przedstawiciela na kongres chłopski do Warszawy, którego celem, według oświadczenia posła Sawickiego, będzie utworzenie jednego, wielkiego bloku narodowego dla walki z dyktaturą Marszałka Piłsudskiego. Na temże wiecu poseł Sawicki zaznaczył, że jest przekonany, iż jeszcze w roku bieżącym odbędą się wybory do Sejmu, Po wiecu w lokalu Chony Zalego odbyło się zebranie z udziałem posła Sawickiego, na którem wybrano do zarządu koła gminnego Stronnictwa Chłopskiego: Wasilewskiego Jana ze wsi Kiersnówka - prezes, Gudela Ignacego ze wsi Ciemno - wiceprezes, Krystonia Jana ze wsi Kizielany - drugi wiceprezes, Piórko Andrzeja z kolonji Pokomin - skarbnik i Winczuka ze wsi Laudenszczyzna - sekretarz. Na wiecu obecnych było około 200 osób.

Tegoż dnia instruktor Mikołajewski Jan zwołał zebranie organizacyjne koła Stronnictwa we wsi Łapczyn, gminy Korycin, na którem z pośród 24 obecnych osób 9 zapisało się na członków koła. Dnia następnego podobne zebranie odbyło się we wsi Zamczysk, gminy Korycin, gdzie na 40 obecnych osób na członków koła zapisało się 20 osób, które wybrały [illegible]

tarza Bezpośrednim powodem usunięcia Krasińskiego była jego ścisła współpraca z Bundem, mająca na celu zapewnienie Krasińskiemu stanowiska ławnika w Magistracie miasta Grodna, przeciwko czemu wypowiedziała się większość członków Komitetu, którego nową obsadę tworzą: Kuźniak Bronisław, Ciupiał Józef, Slusarczyk Józef, Ku Puszkiewicz Edam i Dąbrowski Jan. Popierany przez Skowrońskiego Krasiński zwrócił się do CKWPPS. z prośbą o interwencję. W związku z tem przybyć ma do Grodna delegat CKWPPS.w celu pogodzenia pełnomocnych stron.

-:-:-:-:-:-:-:-

Kasy Chorych, pogwałcony został art.73 Ustawy Sejmowej z dnia 9 maja 1920 r. Dzień.Ustaw R.P.Nr. 44, poz.272 oraz § 108 Statutu Kasy Chorych.-

Zebrani na Walnem Zebraniu członkowie Federacji- składają jaknajenergiczniejszy protest przeciwko postępowaniu Zarządu Kasy Chorych i zwracają się do: 1/ Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej; 2/ Centralnego Związku Federacji PZOO. w osobie Prezesa p.Gen.Góreckiego; 3/ Pana Ministra Spraw Wewnętrznych; 4/ Pana Wojewody Białostockiego; 5/ Pana Starosty Białostockiego; 6/ Pana Inspektora Pracy Okręgu Białostockiego, z prośbą o szybką interwencję celem niedopuszczenia do krzywdzącej niesprawiedliwości i spowodowanie pozostawienia omawianych kolegów na zajmowanych dotychczas stanowiskach w Kasie Chorych".

b/ Związek Inwalidów Wojennych.

Powiat Augustowski. Dnia 29 b.m. w Augustowie odbyło się poświęcenie sztandaru miejscowego koła Związku Inwalidów Wojennych. Po Mszy św. i poświęceniu sztandaru członkowie Związku złożyli wieniec na pomniku - Nieznanego Żołnierza, gdzie wygłosił okolicznościowe przemówienie do zebranych dowódca 1-go Pułku ułanów Krechowieckich, pułkownik Słonimski.

Powiat Bielsk-Podlaski. W Bielsku-Podlaskim dnia 30 ub.m. wybrano do zarządu powiatowego koła Związku Stefana Forkasiewicza - prezes, Liwocha Antoniego - wiceprezes, Wisznie Dmitrjusza - sekretarz i Maliszewskiego Józefa - skarbnik.

c/ Organizacje P.W. i W.F.

Powiat Grodzieński. Gminny Komitet P.W. i W.F. w Bersztach urządził dwa boiska: we wsi Nowej-Rudzie i we wsi Berszty. Na zebraniach gromadzkich, na których uchwalono wyznaczyć place pod wspomniane boiska jednostki nieprzychylnie usposobione do państwowości polskiej, usiłowały niedopuścić utworzenia boisk, lecz usiłowania ich nie

uchwały walnego zebrania członków Kasy. Taką pożyczkę w ogólnej sumie 403.000 zł. wypłacono Zakładom Przemysłowym w Kisielnicy. Komisja Rewizyjna stwierdziła, że w protokułach Zarządu znalazła tylko jedną uchwałę, przyznającą Zakładom w Kisielnicy pożyczkę w wysokości 108.000 zł., aczkolwiek prawnie był przyznany kredyt dla osób fizycznych do 10000 i prawnych do 30.000 zł. Reszta pożyczki do 403.000 zł. została wydana bez żadnej uchwały w porozumieniu z Prezesem Rady Nadzorczej i nigdzie nie jest zaprotokułowana. Po nader ożywionej dyskusji, w której zabrali głos obecni na zebraniu członkowie Kasy, wykazując, że za spowodowane straty i wydanie Zakładom w Kisielnicy pożyczkę ponosi całkowitą odpowiedzialność Zarząd i Rada Nadzorcza, wyniesiono uchwałę o wytoczenie przeciwko Zarządowi i Radzie Nadzorczej akcji cywilnej na drodze sądowej. Dyrektor Kasy Henryk Grapow, przeciwko któremu prowadzi się śledztwo z polecenia Sędziego Śledczego osadzony został w więzieniu.

------oooooOOOOOOoooooo------

Komitet budowy "Domu Żołnierza" w Łomży.

Komitet Budowy "Domu Żołnierza" w Łomży przystąpił do zbiórki ofiar publicznych i w tym celu wydał specjalną odezwę do społeczeństwa.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr SP.1508/29.T.
Dnia 6 lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi

Powiat Ostrowski.

Organizacja sjonistyczna w Zarębach-Kościelnych.

Dnia 29 ub.m. organizacja sjonistyczna w Zarębach-Kościelnych urządziła wiec i konferencję, na których przemawiali sjoniści Roskołękier Samuel Lejb i Rozenblum Całka z Zaręb-Kościelnych. Przedmiotem obrad było zaznajomienie zebranych z głównemi zadaniami XVI.kongresu sjonistycznego.-

Dnia następnego w Zarębach-Kościelnych odbyły się wybory delegatów na zjazd sjonistyczny w Warszawie. Wybrani zostali: Steinberg Izrael, Bergman Jankiel, Frydman Szmul Chaim, Lampert Aron i Waksman Lejba - wszyscy z Zaręb - Kościelnych.-

Organizacja sjonistyczna w Ostrowi-Mazowieckiej.

Dnia 29 ub.m. w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się wiec członków organizacji sjonistycznej w związku z mającym się odbyć kongresem sjonistycznym. Przemawiali Rozenblat Fiszel, Margulies Lejb, Wolcman Mojżesz i Glinka Chaim z Ostrowi. Następnie przyjęto do wiadomości i zaakceptowano listę delegatów żydowskich z Polski na kongres do Zurychu. Obecnych było około 200 osób.-

Powiat Kolneński.

Wiec sjonistyczny w Kolnie.

Dnia 28 ub.m. staraniem Zarządu Żydowskiej Socjalistycznej Partji Robotniczej "Poalej-Sjon" odbył się w Kolnie wiec, na którym przemawiali Ajzenfeld Wigdor i Całka Rozenbaum. Omawiali oni sprawy organizacyjne, finansowe i XVI.Kongresu Sjonistycznego.

Powiat Szczuczyński.

Organizacja sjonistyczna w Grajewie.

Dnia 29 ub.m. odbył się w Grajewie przedwyborczy wiec sjonistyczny, na którym przemawiali Abram Fajnsztejn, Pomeranisc, Ch.Rynkowski, a dnia następnego odbyły się tamże wybory

delegatów na zjazd przedkongresowy do Warszawy, które przyniosły porażkę sjonistom-rewizjonistom.

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

Odbyte dnia 30 ub.m. w Wysokiem Mazowieckiem i Sokołach wybory delegatów na zjazd przedkongresowy w Warszawie wypadły na korzyść ortodoksów i mizrachistów.-

Powiat Suwalski.

W wyborach na zjazd przedkongresowy, odbytych dnia 29 ub.m. w Suwałkach przeważającą większość głosów uzyskali sjoniści-rewizjoniści.-

Powiat Wołkowyski.

Z wyborów na zjazd przedkongresowy, odbytych dnia 30 ub.m. w Wołkowysku wyszły zwycięsko Mizrachi i Hitachduth.

Dnia 30 ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków T-wa Opieki nad Sierotami Żydowskiemi pod przewodnictwem Mandelblma Salomona. Przemawiali Szajkiewicz Eljasz i Epsztejn Wolf, poczem wybrano do zarządu Szlosberga Eljasza, Szajkiewicza Eljasza, Gilera Morducha, Fajnsztajna Szymona, Smazanowicza Arona, Lwa Szolema, Zelickiego Mowszę, Lisickiego, Judzik Chaję, Farber Rejzę, Szczupaka Morducha. Do Komisji Rewizyjnej Epsztejna Wolfa, Rezona, Eljanowicza i Pantera. xxx/

b/ Białorusini

at Grodzieński. Dnia 26 ub.m. we wsi Sieluki, gm. Żytomla odbyło się zebranie członków spółdzielni białoruskiej "Niwa", na którem zarząd przedstawił sprawozdanie z dotychczasowej działalności spółdzielni. Po przyjęciu tego sprawozdania uczestnicy zebrania postanowili dążyć do zapewnienia spółdzielni odpowiednich warunków rozwoju.-

Dnia 23 ub.m. we wsi Kowszowo, gm. Skidel - kółko amatorskie urządziło przedstawienie amatorskie w języku białoruskim.

...ZDA BIAŁOSTOCKI
Nr. BP. 1506/29 T.
...a 6 lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 27.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

Komunistyczna Partja Polski.

Powiat Ostrowski. Dnia 30 ub. m. w Zarębach Kościelnych rozrzucono około 20 egzemplarzy następujących odezw komunistycznych:

1/ odezwy KCKPP. z maja b. r. " Na pomoc bojownikom robotniczego powstania zbrojnego w Berlinie";

2/ odezwy KCKPP. z maja b. r. " Precz z faszyzowaniem ruchu zawodowego";

3/ odezwy KCZMKWP z maja i maja b. r. p. t. " Młodzieży Poborowa" / egzemplarze odesłano Urząd Wojewódzki Ministerstwa załączono/

----oo000oo----

Odezwy te kolportowane były również, jednakże w ścisłe konspiracyjny wśród członków i sympatyków ZMKW w powiecie łomżyńskim.

-:-:-:

Zatarg Związku Lekarzy z Zarządem Kasy Chorych Lekarzy w Białymstoku.

W Białymstoku dnia 3 b.m. na walnem zebraniu Związku Lekarzy uchwalono proklamować stan poza-kontraktowy z Zarządem Powiatowej Kasy Chorych z powodu przerwania przez ten Zarząd pertraktacyj w sprawie zawarcia nowej umowy i przeniesienia terminu wznowienia pertraktacyj - bez zgody Związku Lekarzy - na październik b.r.

d/ Wybory do Izby Rzemieślniczej.

O ile akcja przedwyborcza do Izby Rzemieślniczej w Białymstoku budziła dość znaczne zainteresowanie wśród korporacyj rzemieślniczych o tyle odbyte dnia 30 ub.m. wybory do tej Izby były bardzo słabe, co tłumaczyć należy wystawieniem jednej kompromisowej listy przez korporacje chrześcijańskie i żydowskie. Z listy tej przeszło 10-ciu chrześcijan i 5-ciu żydów przy takim samym stosunku ich zastępców. Wybrani chrześcijanie są bądź bezpartyjnymi, bądź też zwolennikami SNCh., natomiast wśród żydów większość stanowią Bundowcy.

e/ B e z r o b o c i e.

Według danych z dnia 5 b.m. na terenie województwa Białostockiego bez pracy w tym dniu pozostawało: 4.914 osób.

Powiat:	Ilość:	Zmniejszenie:	Wzrost:	Pobiera zapomogi.
Augustowski	39		-	34
Białostocki	3973		157	1006
Bielsk-Podlaski	12	-	-	7
Grodzieński	644	110	-	38
Łomżyński		-	-	-
Ostrowski	22			7
Ostrołęcki	12			8
Suwalski	58			45
Szczuczyński	172			46
Sokólski	60			60
Wołkowyski	8			6

WOJEWÓDA BIAŁ. PODL.
Nr.BP.1508/29.T.
Dnia 6 lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

X. Stan Bezpieczeństwa publicznego.

a/ Wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.

Powiat Kolneński. W nocy z dnia 5 na 6 b.m. w czasie patroli i pościgu za złodziejami zabity został wystrzałem z rewolweru pod wsią Dobrzyjałowo szeregowy P.P. Matuszewski z obsady postrzunku w Rogieniosch. Przy zabitym nie znaleziono karabinu. Na miejsce zabójstwa delegowany został Naczelnik Urzędu Śledczego celem objęcia kierownictwa nad dochodzeniem.

Powiat Wys. Mazowiecki. Dnia 2 b.m. w osadzie Czyżew trzech żołnierzy 71 PęP. w stanie nietrzeźwym poczęło bić ludność cywilną, która zawezwała pomocy policji. W trakcie legitymowania wspomnianych żołnierzy przez policję, żołnierze ci rzucili się na szeregowych policji z bagnetami i usiłowali ich rozbroić, wobec czego szeregowi P.P. użyli w obronie własnej broni palnej i ranili jednego z żołnierzy w prawą rękę. Dwuch żołnierzy zatrzymano, jeden zaś zbiegł. W czasie interwenjowania policji zgromadzona na jarmarku ludność /około 200 osób/ usiłowała wystąpić przeciwko policji w związku z czem na miejsce zajścia wyjechał z oddziałem policyjnym zastępca Starosty Powiatowego, który zajście zlikwidował. Zatrzymanych żołnierzy zabrał oficer 71 p.p.

b/ Wystąpienia ludności

Powiat Bielsk Podlaski. Dnia 3 b.m. mieszkańcy wsi Słochy-Knopolskie, gminy Siemiatycze w czasie prac pomiarowych w związku z komasacją, prowadzoną przez Powiatowy Urząd Ziemski w Bielsku Podlaskim, stawili wykonywującym tę pracę czynny opór, jak wskazuje pierwiastkowe dochodzenie - na skutek agitacji kierownika Sekretarjatu Powiatowego SPL "Piast" w Siemiatyczach Górskiego Władysława. Delegowany na miejsce zajścia Kierownik Ekspozytury

wany i przekazany wkładcom sądowym.

Powiat Sokólski. Dnia 30 ub.m. podczas zabawy we wsi Jałówka, gminy Sidra powstała bójka w której wyniku został ciężko pobity Możejko Wiktor mieszkaniec wsi Holiki, gminy Janów, który zmarł w drodze do szpitala. Sprawcy zabójstwa: Andrzej Michałowski, Wincenty Prorocki i Wincenty Bekich ze wsi Jałówka zostali przekazani z oskarżeniem Sędziemu Śledczemu w Sokółce.

f/ Napady rabunkowe.

Powiat Grodzieński. Dnia 1 b.m. nieznany osobnik napadł w celu rabunkowym przy wsi Przewałka, gminy Porzecze na Mejera Aleksandrowicza, którego zranił z krótkiej broni palnej w czoło, lecz na krzyk napadniętego, nie zabrawszy mu nic, zbiegł. Według orzeczenia lekarskiego, poszkodowany wskutek postrzału odniósł ciężkie uszkodzenie ciała.

g/ Ważniejsze wypadki.

Powiat Szczuczyński. Dnia 1 b.m. na 3-im klm. szosy Grajewo-Łomża autobus Nr. 4081 Kazimierza Księżyckiego przy wymijaniu furmanki jadącej naprzeciw po stronie lewej z powodu raptownego skręcenia przewrócił się, raniąc odłamkami szkła rozbitych szyb 6 pasażerów, z tego 4 lekko, 2 zaś ciężko. Szofer Mikołaj Wróblewski, który prowadził autobus został zatrzymany. Pasażerów ciężko rannych odesłano do szpitala w Białymstoku.

Powiat Suwalski. Dnia 30 ub.m. zaczepiony przez nieznanych osobników na ulicy w Suwałkach wachmistrz 3 pułku szwoleżerów, Jan Chmielarz użył rewolweru, raniąc lekko przygodnego przechodnia, Dawida Scharyckiego.

Dnia 30 ub.m. odbyła się w Ełku uroczystość sadzenia dęba ku uczczeniu rocznicy plebiscytu.-

Dnia 23 ub.m. w Ełku /Prusy Wschodnie/ idbył się wiec demonstracyjny na którym uchwalono protest przeciwko rzekomym uroszczeniom Polski do Prus Wschodnich.-

Powiat Kolneński.

Według uzyskanych informacyj, w ostatnich tygodniach w przygraniczu na terytorjum Prus Wschodnich niemieckie organizacje nacjonalistyczne prowadziły propagandę przeciwko przywozowi z Polski do Niemiec produktów rolnych. W większych miastach w Prusach Wschodnich urządzane były zjazdy drobnych rolników i większej własności ziemskiej, na których domagano się całkowitego wstrzymania przywozu produktów rolnych z Polski do Niemiec, aż do czasu zawarcia traktatu handlowego i oddania przez Polskę Korytarza gdańskiego.-

c/ Nielegalna emigracja

Organa bezpieczeństwa powiatów ostrołęckiego i ostrowskiego zlikwidowały organizację, która ułatwiała nielegalne przekraczanie granicy uchylającym się od służby wojskowej i wydalającym się z innych powodów z granic Państwa. Członkowie i agenci tej organizacji Cukrowicz Enoch i Baskowicz Lejba, mieszkańcy wsi Myszyniec w powiecie ostrołęckim, oraz Kuszer Lipa z osady Wąsewo, powiatu ostrowskiego i Modrykamień Mordk Noach z Ostrowi-Mazowieckiej zostali zatrzymani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym, które osadziły ich w areszcie do czasu złożenia kaucji po tysiąc złotych każdy.

Jak wynika z materjałów dochodzenia, zlikwidowana organizacja utrzymywała kontakt z agentami w Królewcu, dokąd kierowała poborowych i emigrantów, którzy zaopatrywani byli tam w fałszywe dowody do dalszej podróży.-

Powiat Sokólski.

W ubiegłym tygodniu wyjechało nielegalnie do Urugwaju czterech żydów z Suchowoli. Dochodzenie wdrożono.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.1508/29 T.
Dnia 6 lipca 1929 roku

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 2

XII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż

N e g a t y w n e.

-:-:-:-:-:-:-:-

Powiat Sokólski. Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.26.

Przynależność partyjna członków nowej Rady Miejskiej m.Dąbrowy przedstawia się następująco: Garbecki Władysław, Burel Kazimierz - członkowie KBWzR., Kra/hel Kazimierz, Kułak Stanisław, Kulmacz Józef - sympatycy KBWzR., Kirejczyk Jakób, Poliksza Władysław - bezpartyjni, Skibelski Samuel, Gurwicz Chona, Krawel Abram, Wajasztajn Fajgel - sjoniści, Mietkowski Zorach - bundowiec.

W łonie Rady Miejskiej m.Sokółki dostrzeganie jest narastanie fermentu, zarówno wśród grupy radnych polaków, jako też wśród grupy radnych żydów. Grupa radnych żydowskich z powodu zwolnienia dotychczasowego Sekretarza Magistratu Maksa Fajnsoda przechodzi do opozycji w stosunku do burmistrza Komara Kazimierza, któremu zamierza na najbliższem posiedzeniu rady wotum nieufności. Istnieje możliwość, że poparta ona zostanie przez kilku członków grupy radnych polaków. Sytuację na gruncie Rady zaostrza sprawa wykrytych ~~nadużyć~~ przez burmistrza Komara nadużyć, popełnionych w Magistracie w roku 1922, które pociągną za sobą niewątpliwą kompromitację kilku ustosunkowanych osób.

c/ Opłaty kościelne.

Ludności parafji katolickiej w Lipsku, powiatu augustowskiego narzeka na ks.proboszcza Kuklewicza za pobieranie przez niego wygórowanych opłat za świadczenia kościelne i nieliczenie się ze stanem majątkowym tej ludności.

ponosiłyby tylko władze centralne PPS d.Frakcja Rewolucyjna, bez których udziału, przynajmniej w Województwie Białostockiem toczy się walka o uzupełnienie wpływów PPS. Najwatniejszymi jej odcinkami dotychczas są bielski okręg przemysłu drzewnego, Białystok i białostocki okręg przemysłowy, Ostrów-Mazowiecka z uwagi na samorząd miejski i ognisko akcji Badzkiego, oraz Łomża przez wzgląd na punkt wypadkowy akcji Badzkiego. W bielskim okręgu przemysłu drzewnego, gdzie PPS zdecydowała się o Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Drzewnego, robotnicy w 40% stracili do niej i posła Duboisa zaufanie, co uwidoczniło wjazd powiatowy PPS w Bielsku-Podlaskim dnia 14 lipca b.r. / na który nie przybył poseł Dubois ze względu na niepewność co do powodzenia Zjazdu i zebrania poszczególnych oddziałów Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. W Białymstoku PPS poniosła dotkliwą porażkę organizacyjną i moralną na gruncie Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku i związków zawodowych, co w skutkach doprowadziło do kompletnego niemal rozbicia OKE PPS i Rady Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku zaś w Ostrowi, oraz w ostrowskim i łomżyńskim okręgach Związku Zawodowego Robotników Rolnych PP utraciła około 30% swych wpływów w tym związku na korzyść klasowego Związku Robotników Rolnych Leśnych. Porażki te mimo wszystko nie przesądzają w niczem siły wpływów PPS w poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego, często bowiem decydowały o nich czynniki od PPS d.Frakcja Rewolucyjna niezależne i pozbawione określonego nastawienia. Okoliczność ta, a niemniej fakt, że władze centralne PPS d.Frakcja Rewolucyjna nie skonsolidowały dotychczas odosobnionych akcji jej czołowych działaczów na poszczególnych odcinkach walki z PPS/Frakcja w Białymstoku Badzki w Ostrowi-Mazowieckiej, Tchorek w Łomży, Federacja Pracy w Białowieży i siłą rzeczy stanowią luki, przez które PPS sięgnąć może po utracone wpływy.

Drugim z podkreślonych wyżej momentów odkłonia zasadniczo pra

organizacyj społecznych i gospodarczych których BBWsR stanowi syntezę organizacyjną w płaszczyźnie wyznawanej przez nie idei współpracy z Rządem.

Mniej charakter, sżyczanych spostrzeżeń nastręczył Urzędowi Wojewódzkiemu w ubiegłym miesiącu ruch narodowościowy, jak zawsze zróżniczkowany, w którego zewnętrznych przejawach dominowały działalność organizacji sjonistycznych /kongres w Zurychu, akademje karolowskie, Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego na gruncie Towarzystwa Szkoły Białoruskiej i Litewskiego Towarzystwa Św. Kazimierza/.

Ze szczegółów działalności Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego zasługują na uwagę dokonanie zmiany zarządów kół TSB. w powiecie białostockim w celu usunięcia od kierownictwa ich działaczy elementów, orjentujących się na grupę Ostrowskiego i powierzenia tego kierownictwa działaczom radykalnym o ideologji b. WRHromady, której odbudowa jest stałem dążeniem Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego, oraz organizowanie "akcji głodowej". Działalność BWRKP widoczna była jaskrawiej w powiecie białostockim i gminie Świsłocz, powiatu wołkowyskiego, gdzie BWRKR zamierza otworzyć swój sekretarjat okręgowy, natomiast w pozostałych gminach powiatu wołkowyskiego, oraz w powiatach grodzieńskim i bielskim uniemożliwiły ją represje administracyjne względem TSB /zamknięcie zarządów okręgowych TSB w Grodnie i Świsłoczy i aresztowanie skomunizowanych działaczy TSB na skutek decyzyj władz sądowych/.

Co do działalności T-wa Św. Kazimierza, żywotnej w nadgranicznych gminach powiatu suwalskiego, to zauważyć należy że nastawieniem jej jest budzenie wśród ludności litewskiej poczucia odrębności narodowej i budzenie odczucia dla potrzeb kulturalnych i oświatowych tej ludności.

raźnych,-niewątpliwie już w najbl... czasie przyp
w Białowieży stan normalny

Na rynku pracy dostrzegane były zmniejszanie s
bezrobocia w białostockim okręgu przemysłowym, spadek
dobrej konjunktury w przemyśle drzewnym i zwężanie si
robót inwestycyjnych samorządów.

Stan bezpieczeństwa publicznego pod względem po
tycznym poprawił się znacznie w powiatach bielskim, bi
stockim, wys.-mazowieckim, augustowskim, wołkowyskim,
kólskim i grodzieńskim, nie uległ natomiast w większo
powiatów żadnym zmianom pod względem kryminalnym.-

obniżone ceny i ceny produktów przemysłowych gdyż inaczej gro
zi wsi zupełne bankructwo nawet przy najpomyślniejszych zbiorach.
Rząd dopuścił się wielkiego błędu, że zabronił w swoim czasie wy-
wozu nadwyżki zboża zagranicę. W czas ostrzegamy tych, co dziś po
noszą odpowiedzialność za położenie gospodarcze Polski. Ale ostrz
gamy także i wieś, ostrzegamy rolników: jeżeli pozwolicie sobie
wydrzeć prawo wpływania na politykę za pośrednictwem Sejmu, jeże-
li ze strachu, lub zajudaszowy grosz oddawać będziecie głos swój
na tych, którzy z interesem wsi nie mają nic wspólnego, a często
są mu wprost wrodzy, to bolesne cięgi, które wieś otrzymała, nie
będą zapewne ostatniemi. Ostrzegamy w czas przed zmarnowaniem pr
cy miljonów rolników.

W następnym artykule tegoż numeru "Życia i Pracy" p.t."Przez
oświecony lud do wolności i wielkiej Polski"poseł K.Wierczak
oświetla w sposób specyficzny działalność obozu narodowego od chw
li jego powstania po dzień dzisiejszy i podkreśla ciągłe przeciw
stawianie się tego obozu zgubnym, jego zdaniem prądom lewicowym

W Nrze 29 "Życia i Pracy" z dnia 17 lipca b.r. w artykule "
obronie rolnictwa" anonimowy autor stara się dowieść, że polityk
gospodarcza Rządu od szeregu miesięcy jest wadliwa i, że Rządy p
majowe nie uznają konieczności podniesienia stanu rolnictwa. W
dalszej treści artykułu autor podkreśla, że Minister Rolnictwa,
oświadczył na otwarciu wystawy hodowli ~~żyk~~ bydła w Poznaniu "Rol-
nik polski powinien wytrwać, a będzie zbawion, powinien wytrwać m
mo obecnych trudności", co według mniemania autora świadczy o pr
znaniu się Rządu o popełnieniu wielu omyłek w ustosunkowaniu się
do potrzeb rolnictwa. W konkluzji wywodów autor artykułu potępia
stronnictwa lewicowe, a zwłaszcza PSL."Wyzwolenie" i Stronnictwo
Chłopskie i nawołuje rolników do popierania programu naprawy
gospodarstw rolnych, wysuwanego przez Stronnictwo Narodowe.

Zasługuje na uwagę fakt, że "A.B.C. Ziemi Suwalskiej"/dzien

"Unzer Grodner" Express" występował ostro przeciwko projektowi założenia w Grodnie powszechnej szkoły polskiej dla młodzieży żydowskiej, a natomiast domagał się wydatnego subsydjowania szkolnictwa żydowskiego, gwarantującego społeczeństwu żydowskiemu wychowanie młodzieży z zachowaniem zwyczajów żydowskich. Przeciwko tem stanowisku "Unzer Grodnen Express" wystąpił "Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej", podkreślając niewłaściwość zajętego przez pisma żydowskie stanowiska względem szkoły polskiej, jako takiej i wykazując, że szkoły polskie dla żydów nie krępują w niczem młodzieży żydowskiej w ich praktykach religijnych.

"Łomżer Sztyme" w Nrze 6-ym z dnia 8 lipca b.r. w artykule pt. " Z miejscowej prasy polskiej" podaje krytyce ocenę wypadków lwowskich przez tygodnik "Życie i Praca" i wyraża ubolewanie z racji "moralnego upadku duchowieństwa katolickiego", który faworyzuje młodzież polską i dla osłonięcia dzikich wybryków organizacji akademickiej stara się operować fałszywymi argumentami, kolidującymi z prawdą i nielicującymi ze stanem duchownym. Stanowisko "Łomżer Sztyme" poparł socjalistyczny dwutygodnik "Wspólna praca" który w Nrze 7. z dnia 9 lipca b.r. zamieścił artykuł posła dra M.Czarneckiego, oświetlający z punktu widzenia demokratycznego wystąpienia prawicowych korporacyj akademickich w związku z obrazą uczuć religijnych przez ludność żydowską podczas procesji Bożego Ciała we Lwowie dnia 2 czerwca.

c/ Nowe wydawnictwa.

Dnia 13 lipca b.r. wydany został w Grodnie pierwszy numer czasopisma "Ondyna źródeł druskienickich", wydawanego przez Towarzystwo Przyjaciół Druskienik, a redagowanego przez Bursztyna, kapitana w stanie spoczynku.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

gospodarstw karłowatych;

d/ ~~zniżkami~~ szkodliwego dla włościan obniżenia cen na zboże przy równoczesnem naruszeniu parytetu cen.

Ożywioną dyskusję wywołała kwestja propagandy co do której uczestnicy zjazdu wypowiadali się, że w powiecie sokólskim jest ona szczególnie aktualną z uwagi na ożywioną działalność Stronnictwa Chłopskiego i zapoznawanie potrzeb powiatu przez posła Kosibę Piotra, który dotychczas nie odwiedził ani razu powiatu sokólskiego, aczkolwiek powiat ten należy do jego okręgu wyborczego.

Zjazd wysłał depeszę hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, do Pana Marszałka Piłsudskiego, Pana Premjera Switalskiego i depeszę do Prezesa Klubu Parlamentarnego BBWzR., Walereg Sławka.

Powiat Białostocki. Poseł Kosiba Piotr z chwilą objęcia kierownictwa wydziału finansowego Spółdzielni Rolniczo-Handlowej w Białymstoku zgłosił swe wystąpienie z Rady Powiatowej BBWzR.

Powiat Wys. Mazowiecki. Dnia 10 lipca b.r. na posiedzeniu Rady Powiatowej BBWzR. w Wysokiem-Mazowieckiem, odbytem pod przewodnictwem prezesa, Notarjusza Bukowskiego, omówiono szereg spraw aktualnych i przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności Sekretarjatu Powiatowego BBWzR.

PPS. d.Frakcja Rewolucyjna.

Powiat Białostocki. Białostocki OKR.PPS.d.Frakcja Rewolucyjna wydał drukiem dnia 10 lipca b.r. odezwę p.t."Towarzysze,robotnicy Białegostoku" wyjaśniającą zakulisowe momenty działalności PPS. w Białostockim okręgu przemysłowym. Odezwa ta m.in. podkreśla, że "PPS.d.Frakcja Rewolucyjna, idąc po linji najżywotniejszych interesów proletarjatu polskiego, podjęła zbrukany w błocie komunistycznem

Powiat Ostrów-Mazowiecki. PPS.d Frakcja Rewolucyjna w walce z PPS. na terenie powiatu ostrowskiego zaniechała metod oddziaływania na efekt natomiast nastawiła swe poczynania na systematyczną akcję organizacyjną i propagandystyczną mającą na celu zjednywanie dla partji jaknajwiększej ilości członków i wyjaśnianie masom robotniczym istotnej działalności PPS.. W tym celu Powiatowy Komitet PPS.d.Frakcja Rewolucyjna zamierza zorganizować cykl odczytów, który rozpoczął dnia 9 lipca b.r. B.Kowalew, przedstawiciel Związku Pracowników Miejskich i Zakładów Użyteczności Publicznej w Warszawie odczytem na temat " Prawda o rozłamie w PPS.". Prelegent skreślił historję rozłamu w PPS., zobrazował szczegółowo szkodliwą dla ludności robotniczej działalność PPS.na gruncie samorządu w Ostrowi-Mazowieckiej i wreszcie uwypuklił współdziałanie PPS. na tym gruncie z grupami kupiectwa i przemysłowców żydowskich, które w skutkach było dla PPS. zabójcze ./200 osób/. Na skutek odczytu Kowalewa część pracowników miejskich w Ostrowi-Mazowieckiej postanowiła wystąpić ze Związku pozostającego pod wpływami CKWPPS.i przystąpić do Związku Pracowników Miejskich i Zakładów Użyteczności Publicz. w Polsce.

Powiat Łomżyński. Akcja na rzecz PPS.d.Frakcja Rewolucyjna w powiecie łomżyńskim prowadzona jest intensywnie przez kierownika Łomżyńskiego Oddziału Związku Zawodowego Robotników Rolnych i Leśnych, Tchorka, który uzyskuje coraz większy posłuch wśród służby folwarcznej i robotników rolnych.

/ Obóz Wielkiej. Polski.

Powiat Łomżyński. W osadzie Śniadowo powstało koło Młodych Obozu Wielkiej Polski do którego zarządu weszli - Niedźwiecki Jan, Wiśniewski Mieczysław i Zuliński Jerzy. Koło liczy 1. tu członków i pozostaje w ścisłym kontakcie z redaktorem "Życie i Prawda " w Łomży, Bronowiczem, który dość często przyjeżdża do Śniadowa.

prezes - Antoni Czekiert

3/ we wsi Przewóska-Ziemiańska, Wiskitki prezes - Mazurkiewicz Feliks i wiceprezes - Bobrukiewicz Bronisław.-

Dnia 21 lipca b.r. w osadzie Korycin w mieszkaniu prywatnem Wojtaszu Kazimierza pod przewodnictwem posła Sawickiego Adolfa odbyło się zebranie prezesów Kół Stronnictwa Chłopskiego w gminie Korycińskiej, na którem wybrano do zarządu gminnego Stronnictwa Jana Bidnara ze wsi Wykudy - prezesa, Bronisława Niełupskiego ze wsi Górowszczyzna - wiceprezesa, Kazimierza Nicuna ze wsi Wykudki - sekretarza, Florjana Zarzeckiego ze wsi Stok i Zdaniewicza ze wsi Zakale-członków zarządu.

Na podstawie spostrzeżeń zaznaczam, że poseł Sawicki, posiadający w powiecie sokólskim bezsprzecznie znaczne wpływy, stara się te wpływy rozszerzyć działalnością na gruncie szkolnictwa i samorządów.-

W swoim czasie podałem Ministerstwu jako przyczynek do charakterystyki działalności posła Sawickiego fakt, że bez wiedzy władz szkolnych poseł Sawicki chciał dnia 14 czerwca b.r. dokonać wizytacji szkoły powszechnej we wsi Wykudy, gminy Korycin. Obecnie jako dalszy przyczynek podaję dosłowną treść pisma posła Sawickiego do Przewodniczącego Dozoru Szkolnego w Korycinie, które brzmi:

" Do Pana Przewodniczącego Dozoru Szkolnego, gm.Korycin. Wobec tego, że dnia 17 b.m. na wyznaczone posiedzenia Dozoru przybyć mógł nie będę, ponieważ dnia 16 wyjeżdżam do Warszawy, po otrzymaniu wezwania proszę posiedzenie odbyć bezemnie i moją nieobecność usprawiedliwić.

Zaznaczam, że w przeciągu tych dwóch tygodni będę osobiście objeżdżał Szkoły gm.Korycin, przeto prosiłbym p.p.członków o zakomunikowanie mnie, kiedy i w jakiej szkole będzie ostatni dzień nauki w b.r. Proszę równocześnie zakupić książki dla rozdania zdolnym dzieciom, na premje przyznane w bież.roku budżetowym.-

Ostatniej decyzji w tej sprawie oraz porządku dziennego posiedzenia w dniu 17 b.m.i uchwałach proszę mnie powiadomić, przez Urząd gm.-

1/ że uchwały pobierane przez radą gminną nie mają dla Województwa a i Starostwa żadnego znaczenia prawnego, gdyż jak Województw tak i Starostwo na żadną uchwałę bradzo doniosłego znaczenia nie odpowiada, a podobny system załatwiania spraw uważam za kompromitujący samorząd. 2/ Że wbrew woli rady gm. przeszło rok czasu urzęduj komisarz gm. wyznaczony przez Pana Starostę, a zawieszony w urzędowniu podczas wyborów do Sejmu obecny poseł Adolf Sawicki mimo umorzenia mu spraw i kilkakrotną interwencję rady, a nawet mieszkańców gminy, żaden urząd administracyjny nie wyłączając Ministerstwa nie odpowiada. 3/ Że stan obecny rządzenia się gminą bez wójta z wyboru przynosi szkodę samorządowi, kompromituje radę i stwarza wielkie niezadowolenie wśród mieszkańców gminy. Przeto proszę przyjąć do wiadomości moje zrzeczenie się mandatu radzieckiego....."

Dalej zauważam, że poseł Sawicki usiłuje wykorzystać dla celów Stronnictwa każdą zbiórkę sołtysów. W tej materji przytaczam fakt następujący. Na dzień 21 lipca b.r. w urzędzie gminnym w Korycinie wyznaczona została zbiórka sołtysów. W związku z tem poseł Sawicki wysłał do mających brać udział w zbiórce sołtysów następujące pisma: " Do Pana sołtysa wsi... . Zawiadamiam was obywatelu sołtysie, że dnia 21 lipca b.r. odbędzie się zebranie prezesów Kół wiejskich Stronnictwa Chłopskiego w urzędzie gminy w Korycinie. Przeto proszę powiadomić prezes Koła w waszej wsi, jeżeli takowe jest już założone, jeżeli zaś niema, to proszę wybrać jednego delegata i takowego wydelegować na wspomniane zebranie, gdyż będą omawiane bardzo ważne sprawy. Dokonamy również wyboru zarządu gminnego Stronnictwa Chłopskiego..."

iat Augustowski. Dość silne w swoim czasie koło Stronnictwa Chłopskiego we wsi Balla-Kościelna gminy Balla-Wielka zaprzestało ostatnio wszelkie ...lności ...owo wskutek zabiegów ks.proboszcza Piaszczyńskiego, ...y up... ...ności ...ambony, że nie będzie spowiadał swych ..., n... do Stronnictwa Chłopskiego i Stronnictw innych

Dnia 28 lipca b.r. odbył się wiec PSL."Wyzwolenie" w Bielonkach, gminy Komorowo, na którem przemawiał Janowski Roman, prezes zarządu Powiatowego Stronnictwa w Ostrowi-Mazow. W obszernem przemówieniu Janowski dowodził, że włościaństwo, a zwłaszcza małorolne krzywdzone jest razówno przez Rząd, jako też przez urzędy państwowe i urzędników li tylko dlatego, że włościaństwo to nie jest uświadomione i zorganizowane w kołach PSL."Wyzwolenie", które jest jedynym, rzeczywistym obrońcą interesów włościańskich mas robotniczych /400 osób/.-

g/ Polska Partja Socjalistyczna.

owiat Augustowski. Z Komitetu Powiatowego PPS.w Augustowie i wogóle PPS. wystąpili Paliński Michał i Małachowski Franciszek, którzy jako powód wystąpienia z PPS. podają niemożliwość współpracy z członkami wspomnianego Komitetu Aździejewskim i Halickim, winnymi popełnienia całego szeregu nadużyć na szkodę robotników.

owiat Białostocki. Dnia 8 lipca b.r. bawił w Białymstoku poseł Dubois , przy którego udziale odbyło się posiedzenie OKRPPS.Białystok /w tymże dniu/,poświęcone wyłącznie kwestji zwalczania PPS.d.Frakcja Rewolucyjna i sprawiePowiatowej Kasy Chorych w Białymstoku, na gruncie której już od połowy czerwca b.r. PPS. rozpoczęła walkę ze swymi przeciwnikami politycznymi.

Z inicjatywy OKR.PPS.Białystok dnia 26 czerwca b.r. Zarząd Kasy Chorych większością głosów radnych socjalistycznych uchwalił usunięcie z Kasy dra Edelsztejna bez podania bliższych motywów tej uchwały. Istotnym powodem powzięcia traktowanej uchwały przez radnych socjalistycznych była okoliczność, że dr.Edelsztajn miał jakoby wypowiedzieć się na posiedzeniu Rady Miejskiej m.Białegostoku za usunięciem pozostających pod egidą PPS.Klasowych Związków Zawodowych z lokalu miejskiego przy ul.Kościuszki Nr.1.

się za projektem zmiany Konstytucji, wniesionym do Sejmu prz
Stronnictwa opozycyjne i protestujące przeciwko wycofaniu prz
Rząd projektu ustawy o ubezpieczeniu robotników na starość. Jed-
nym z bardziej charakterystycznych momentów zjazdu było godzenie
się przezeń z możliwością, że na jesieni Sejm zostanie rozwiązany

owiat Grodzieński. Dnia 27 lipca b.r. w Grodnie odbyła się konferencja partyjna
która wybrała do Komitetu Robotniczego PPS. /powiatowego z pra-
wach OKR./Mazirkiewicza Leona - prezes, Dąbrowskiego Jana-Paulina
- sekretarz, Puszkiewicza Adama - skarbnik, Kuźniaka, Cupiała i
Czarnockiego - członkowie. W ten sposób ostatecznie została zdecy-
dowana kwestja usunięcia po za nawias partji jej najwybitniejszych
dotychczas działaczy w Grodnie Skowrońskiego i Krasińskiego.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

to szereg uchwał natury organizacyjnej.-

d/ Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej.

Powiat Kolo[illegible]ski. W dniach 12, 13 i 14 lipca b.r. Instruktor Okręgowy Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Szczepański Marjan z Łomży przeprowadził wizytację Oddziałów Stowarzyszenia w Sztabinie, Janówce i Jaziewie w obecności księży Rómkowskiego ze Sztabinu i Grochowskiego z Jamin.-

Fakt ten wskazywałby, że sygnalizowane Ministerstwu przez Urząd Wojewódzki w czerwcu b.r. wystąpienie Szczepańskiego ze Stronnictwa Narodowego i Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej było chwilowem manewrem ze strony Szczepańskiego, względnie reakcją jego na poczynania kierowniczych jednostek Stronnictwa Narodowego w Łomży.

Powiat Ostrowski. Dnia 7 lipca b.r. w Ostrowi-Mazowieckiej przy udziale ks. biskupa Łukomskiego odbył się zlot oddziałów Stowarzyszenia Młodzieży polskiej Okręgu Łomżyńskiego, w którym wzięło udział około 400 osób. Oddział Stowarzyszenia we wsi Boguty na zebraniu dnia 14 lipca b.r. postanowiły opodatkować swych członków na rzecz głodujących w Wileńszczyźnie.

e/ Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań".

Powiat Wys.-Mazowiecki. Dnia 13 lipca b.r. odbyło się w Wysokiem-Mazowieckiem zebranie Komitetu Powiatowego Towarzystwa Opieki Społecznej "Przystań", poświęcone sprawie kolonij letnich dla dzieci polskich z Niemiec.

f/ Związek Młodzieży Ludowej.

Powiat Wołkowyski. We wsi Talkowce, gminy Szydłowice powstało koło Związku Młodzieży Ludowej, liczące 24-ch członków, z których większa część należała poprzednio do Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Z tej właśnie racji ks. proboszcz Zienkiewicz oświadczył kilka razy z ambony, że nowo powstałe koło jest organizacją bandycką i bolszewicką.-

samorządem powiatowym.

Powiat Łomżyński. Stowarzyszenie Spożywców w Nowogrodzie na walnem zgromadzeni dnia 14 lipca b.r. postanowiło zorganizować i uruchomić jak najry lej mleczarnię spółdzielczą.-

i/ Straże ogniowe.

Powiat Suwalski. We wsi gminnej Jeleniewo powstała Ochotnicza Straż Ogniowa z inicjatywy nauczyciela Barszczewskiego, licząca 26 członków.

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 14 lipca b.r. w Bielsku-Podlaskim odbyło się posiedze nie zarządu okręgowego straży pożarnych powiatu bielskiego, na kt rem przedyskutowano plan pracy organizacyjnej zarządu na najbliższ przyszłość.-

j/ Związek Rezerwistów i b.wojskowych.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 28 lipca b.r. w ~~Kixxx~~ Siemiatyczach odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku /46 osób/, na którem wybrano do zarz Falkowskiego Antoniego, Komorowskiego Wacława, Lankau Mieczysława, Kochańskiego Michała, Nowickiego Józefa, Kuncerewicza Władysława i Karpiuka ~~Władysława~~ Aleksandra.-

k/ I n n e .

Zebranie rolnicze we wsi Potasznia, po-wiecie Suwałkim.

Dnia 14 lipca b.r. we wsi Potasznia, gminy Kuków w powiecie Suwa skim odbyło się przy udziale Hieronima Niegosza, działacza PSL"Wyzw lenie" Szczepana Skowikowskiego z Suwałk i nauczyciela żeńskiego se minarjum nauczycielskiego w Suwałkach, Henryka Konopnickiego zeb nie rolników /50 osób/.-

Po omówieniu kilku spraw gospodarczych zgromadzeni na zebraniu postanowili utworzyć Stowarzyszenie pod nazwą "Chłopski rozwój" do którego zapisało się 25 osób.-

Komitet budowy Domu Ludowego w osadzie Rokitno

W osadzie Rokitno, gminy Wiercieliszki w powiecie grodzieńskim osadnicy zorganizowali komitet gminny budowy Domu Ludowego i posta wili opodatkować się na cele budowy tego domu po 300 zł.każdy.Pra m komitetu interesuje się żywo ludność białoruska

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
N. BP.1770/29-T.
Dnia 6 sierpnia 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

V. Sekty religijne.

a/ Polski Kościół Narodowy

Powiat Augustowski. Ławnik Magistratu m. Augustowa Piotrowski rozkolportował większą ilość otrzymanych z Rajgrodu, powiatu łomżyńskiego egzemplarzy wydanej przez proboszcza łomżyńskiej parafji Polskiego Kościoła Narodowego broszurki p.t. "Winien prawdy /egzemplarz Ministerstwu przesyłam/, znaczną jednakże ilość egzemplarzy tej broszurki zniszczył na skutek interwencji ks. proboszcza Chojnowskiego.-

Powiat Ostrołęcki. W poszczególnych miejscowościach powiatu ostrołęckiego, opanowanych przez PSL "Wyzwolenie", a zwłaszcza w gminie Rzekuń Polski Kościół Narodowy posiada znaczne możliwości rozwoju, o czem świadczy fakt, że na zapowiedziane na dzień 14 lipca we wsi Malinowo-Nowe, gminy Czerwin poświęcenie prowizorycznej kaplicy i odprawienie nabożeństwa przybyło około 200 osób, które rozeszły się po kilku godzinach oczekiwania na przyjazd ks. Świerczewskiego z Łomży. Jednym z gorliwszych propagatorów Polskiego Kościoła Narodowego w powiecie ostrołęckim jest Bolesław Milewski, członek PSL "Wyzwolenie", zamieszkały we wsi Bora, gminy Rzekuń. Podatny grunt dla działalności Polskiego Kościoła Narodowego stwarza w powiecie ostrołęckim zniechęcenie ludności do kleru katolickiego, który pobiera nadmierne opłaty za posługi kościelne.

Powiat Łomżyński. Dwutygodnik "Wspólna Praca" w Nrze 7 z dnia 8 lipca b.r. zamieścił notatkę p.t. "Kościół Narodowy w Łomży", akcentującą, że proboszcz łomżyńskiej parafji Kościoła Narodowego, ks. Świerczewski pomimo licznych przeszkód i przykrości ze strony

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1770/29.T.
Dnia 6 sierpnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok

VI. Mniejszości narodowe.

I. Żydzi.

a/ Organizacje sjonistyczne.

Powiat Białostocki.

Dnia 23 lipca b.r. organizacja sjonistyczna w Białymstoku urządziła akademję z okazji 25-lecia swego istnienia. Przemówienia okolicznościowe na akademji /400 osób/ wygłosili rabini dr.Rozenman, dr.Gordom, Sder i N.Fajans.

Dnia 21 ub.m. w Białymstoku Kaczor Lejba z Warszawy wygłosił odczyt o rozwoju sjonizmu w chwili obecnej, sytuacji w Palestynie i perspektywach akcji sjonistycznej /110 osób/.

Dnia 27 lipca b.r. w Michałowie odbyła się akademja sjonistyczna ku czci dra Herzla. Przemawiali na akademji /70 osób/ Klementynowski Hersz z Białegostoku, oraz Rabinowicz Łazar i Pinkus Kazor z Michałowa.

Powiat Bielsk-Podl.

Dnia 7 ub.m. ludność żydowska osady Milejczyce powołała Gorchajna Motela - prezes, Rubina Suseda - sekretarz, Arona Reźnika, Kle Watnika, Szmula Orlańskiego, Pinkusa Piekarskiego i Lejbę Turka do komitetu, którego zadaniem ma być czynienie starań w sprawie otwarcia szkoły hebrajskiej w Milejczycach.

Dnia 9 ub.m. w Brańsku odbył się zlot organizacji "Brith - Trupeldor" z Brańska, Ciechanowca i Ciemiatycz /30 osób/.

Dnia 13 lipca b.r. w Bielsku-Podl. odbyło się zebranie członków organizacji "Poalej-Sjon", na którem Symcha Głogowski odczytał sprawozdanie z przebiegu obrad odbytego w

Dnia 13 ub.m. w Łomży odbyło się zebranie organizacji "Szlojme-Emunej-Izrael"/130 osób/, na którem delegat Komitetu Centralnego organizacji, Gryla Lejba z Warszawy piętnował działalność tych organizacyj, które powodują rozbijanie się społeczeństwa żydowskiego, przyczem szczególnie występował przeciwko Bundowi i komunistom.

Dnia 14 ub.m. w Łomży odbyło się zebranie sympatyków "Pracującej Palestyny", na którem przyjęto szereg uchwał co do akcji finansowej na rzecz Palestyny.

Dnia 27 ub.m. odbyły się akademje herclowskie w Łomży, Rutkach i Nowogrodzie.-

Jako delegat organizacyj sjonistycznych w powiecie łomżyńskim wyjechał na XVI.Kongres sjonistyczny misrachista Enoch Ajzenstadt z Łomży.

Powiat Wys.-Mazowiecki. Akademje herclowskie dnia 27 ub.m. odbyły się w Wysoki-Mazowieckiem,Tykocinie i Sokołach.

Powiat Nowkowyski. Akademje herclowskie w dniach 27 i 28 ub.m. odbyły się w Nowkowysku i Piaskach.

Powiat Szczuczyński. Dnia 27 ub.m. w Grajewie i dnia 28 ub.m. w Szczuczynie odbyły się akademje herclowskie.

Powiat Ostrowski. Dnia 7 ub.m. w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się wiec sjonistyczny z udziałem A.Gylaka z Warszawy i Don Mojżesza z Łomży, którzy podkreślali konieczność przestrzegania zasad religijnych przez sjonistów i skutecznego przeciwdziałania prądom radykalnym,nurtującym wśród młodzieży żydowskiej /300 osób/.

Akademje herclowskie odbyły się w Broku, Ostrowi-Mazowieckiej i Długosiodle.

Powiat Kolneński. Akademje herclowskie odbyły się w Stawiskach,Kolnie i Jedwabnem.

kowskiego Witalisa ze Starowielo zebranie organizacyjne Komitetu Pomocy ludności białoruskiej na Wileńszczyźnie, które nie odbyło się jednakże z powodu nieprzybycia zaproszonych członków TSB. Zajkowski po krótkim pobycie u Sidorowicza, sekretarza Zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku odjechał do Starosielc.

Dnia 14 ub.m. wybrani zostali na walnem zebraniu do zarządu Koła TSB. w Michałowie Dmitruk Jan z kolonji Pieńki - prezes, Hutnik Władysław - sekretarz, Bujko Katarzyna - skarbnik, Smoliński Aleksander - wiceprezes, Ostrowiecki Mikołaj-zastępca sekretarza i Oziabło Włodzimierz - zastępca skarbnika. Z pośród wymienionych Oziabło Włodzimierz, Hutnik Władysław i Bujko Jan poszlakowani są silnie o działalność komunistyczną.

Tegoż dnia odbyły się wybory do nowego zarządu Koła TSB. w Gródku, do którego zostali wybrani - Romanowicz Piotr - prezes, Januszkiewicz Aleksander - wiceprezes, Jurowiec - sekretarz /ze wsi Grzybowce, gminy Hołynka w powiecie grodzieńskim/ Fiłoniuk Józef ze wsi Zarzeczany - skarbnik i Petelsk. Mikołaj - bibljotekarz. Na zebraniu było obecnych- Kuźmin Szymon, prezes Zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku.

Wyszczególnione powyżej wybory do zarządów kół TSB. przeprowadzone zostały zasadniczo przez Zarząd Okręgowy TSB. w Białymstoku, który w pierwszych dniach lipca b.r. otrzymał polecenie Zarządu Głównego TSB. w Wilnie, aby przeprowadził wybory do zarządów poszczególnych kół i tym sposobem usunął ze stanowisk kierowniczych zwolenników grupy Ostrowskiego.

Na terenie gminy Choroszcz zauważono w ostatnim czasie działalność agitacyjną i organizacyjną Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego, którą inicjuje koło TSB. we wsi Topilec.

Powiat Grodzieński. Dnia 7 lipca 1929r. z polecenia Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Grodnie zostali aresztowani i przekazani Sędziemu Śledczemu I-go rewiru na powiat Grodzieński Romanowicz Nadzieja, wiceprezes i Kisiewicz Filip sekretarz zarządu okręgowego TSB. w Gro-

Na skutek dochodzeń przeprowadzonych przez inspektora samorządowego, usunięty został od pełnienia obowiązków zastępcy wójta gminy Skidel, radny tejże gminy Kiziewicz Michał, znany działacz białoruski, orjentujący się na KPZB. i Białoruski Włościańsko-Robotniczy Klub Poselski.

c/ L i t w i n i .

Powiat Suwalski. Dnia 29 czerwca b.r. we wsi Oszkinie, gminy Sejwy oddział litewskiego towarzystwa w Puńsku urządził wieczorek sceniczny /100 osób/ podczas trwania którego sala udekorowana była flagami narodowymi litewskimi.-

Dnia 23 czerwca b.r. nauczyciel prywatny, koncesjonowanej przez władze szkolne szkoły litewskiej we wsi Wijciuliszki, gminy Andrzejewo Dubowski przyprowadził do kościoła w Puńsku na nabożeństwo z okazji zakończenia roku szkolnego swych uczniów w liczbie około 120 z chorągiewkami o narodowych barwach litewskich. Obie sprawy załatwił Starosta Powiatowy w Suwałkach w drodze ustnych wyjaśnień i zastrzeżeń na przyszłość.

W ostatnich tygodniach zyskała na intensywności działalność Towarzystwo Sw.Kazimierza w gminie Krasnowo, gdzie poszczególne oddziały Towarzystwa urządzają wieczorki, nie pozbawione charakteru demonstrowania narodowościowego. Oddział Towarzystwa w Polukach czyni starania co do utworzenia prywatnej szkoły litewskiej, przyczem uzyskał już zapewnienie Centrali Towarzystwa w Wilnie w sprawie wyznaczenia przez tą Centralę nauczyciela.

Oddzia T-wa Sw.Kazimierza w Bubelach, gminy Krasnowo urządził dnia 14 lipca b.r. wieczorek sceniczny, zakończony zabawą, podczas której miały miejsce zakłócenia porządku i jedno ciężkie uszkodzenie ciała. Zaznaczyć należy, że i w tym wypadku sala udekorowana była chorągiewkami o narodowych barwach litewskich.-

Dnia 21 lipca b.r. wieczór sceniczny urządził oddział Towa- w.Kazimierza we wsi Burbiski, gminy Krasnowo.-

aresztowani i osadzeni w więzieniu w Grodnie.

Dnia 15 ub.m. na drodze około m.Wołpy znaleziono paczkę zawierającą 36 egzemplarzy odezwy w języku rosyjskim p.t."Do wszystkich pracujących Zachodniej Białoruśi" wydanej przez KCKPZB w marcu 1929 r., 18 egzempl.tejże odezwy w języku ~~polskim~~ białoruskim i 4 egzempl.odezwy pierwszomajowej KCKPZB.z roku 1929 .-

powiat Białostocki.

Dnia 18 ub.m. w Białymstoku został aresztowany na uczynku wypisywania w miejscu publicznem haseł:"Niech żyje rewolucja, precz z faszyzmem, śmierć faszystom, niech żyje rewolucja bolszewicka" stały mieszkaniec Białegostoku Chazan Abram,który już sądownie ~~skazany~~ czteroletniem więzieniem za działalność komunistyczną.-

b/ Wyroki Sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 8 lipca b.r. skazany został z art.102 K.K. na dwa lata twierdzy z zaliczeniem aresztu prewencyjnego Lewicki Longin, który do czasu rozprawy sądowej pozostawał na wolności za kaucją 500 złotych.

Wyrokiem tegoż Sądu z dnia 15 lipca b.r. zostali skazani z art.art.102 i 100 K.K. - Urbanowicz Stanisław, mieszkaniec Białegostoku na 4 lata ciężkiego więzienia oraz Wilimajtis Eugenjusz i Pawluć Stanisław, mieszkańcy Starosielc w powiecie białostockim na 2 lata ciężkiego więzienia, wszyscy z zaliczeniem aresztu prewencyjnego od listopada ub.roku. Wymienieni, członkowie PPS lewicy zostali aresztowani dnia 10 listopada 1928 r. za kolportaż odezw komunistycznych i należenie do komórki kolejowej KPZB w Białymstoku.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Powiat Kolacki

Dnia 14 ub.m. w Hajnówce odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego przy udziale kierownika Sekretarjatu Okręgowego tegoż Związku w Białymstoku Marka Dowgalskiego, który traktował o sprawie bezrobocia /200 os./

Dnia 4 ub.m. w Siemiatyczach odbyło się wspólne zebranie członków Oddziałów Związków Zawodowych Robotników Przemysłu Drzewnego i Odzieżowego, na którem miało być wybrana Rada tych Związków. Na traktowane zebranie przybyli liczni komuniści, którym przewodzili Sender Oltuski, Symcha Szczytnicki, Masze Minkisówna, Szmul Dąbrowski, Jankiel Piekar i Rubin Szczypnicki i usiłowali przeforsować do Rady swych kandydatów, czem spowodowali zerwanie zebrania.

Powiat Grodzieński

Dnia 20 lipca b.r. w Grodnie członek Powiatowego Komitetu PPS Józef Siusaruczyk wygłosił odczyt o organizacji ruchu klasowego /30 osób/

Dnia 28 ub.m. na zebraniu człon. w Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego w Grodnie postanowiono podporządkować się dyrektywom Centrali Związku co do akcji mającej na celu uzyskanie dla robotników huty szklanej w Łosośnie pod Grodnem podwyżki płac o 25%.

Powiat Białostocki

Dnia 29 ub.m. w Białymstoku odbyło się sprawozdawcze zebranie Oddziału ZZK. pod przewodnictwem Stążewskiego, prezesa Zarządu Okręgowego ZZK w Wilnie.

Tegoż dnia w Białymstoku odbyło się zebranie Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego, pozostającego pod wpływem PPS. Na zebraniu tem rozważana była sprawa fuzji wspomnianego Oddziału z pokrewnym oddziałem bundowskim. Prowadzone w sposób burzliwy obrady sprawy tej nie wyjaśniły.

Na zebraniu Zarządu Związku Garbarzy w Białymstoku dnia 29 ub.m. wyłoniono specjalną komisję, mającą kontrolować te fabryki w których nie jest przestrzegany ośmio-godzinny dzień pracy.

TERENOWA BIAŁOSTOCKI
Nr BP. 1770/29.T.
Dnia 5 sierpnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

IX. Strajki

Powiat Wołkowyski. Od dnia 1 do dnia 10 ub.m. trwał strajk 45 robotników cegielni Szlozberga w Wołkowysku. Strajkujący uzyskali podwyżkę płac do 4 zł.50 gr. od wyrobienia 1000 cegieł, zamiast żądanych 5 zł. 25 gr.

Powiat Grodzieński. Od dnia 8 do dnia 12 ub.m. trwał strajk 50 majstrów huty szklanej w Grodnie który uzyskali 20% podwyżki płac. Podwyżką tą objęci zostali także robotnicy huty /250 osób/. Strajkiem kierował zarząd Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego w Grodnie.

Od dnia 8 do dnia 24 ub.m. trwał strajk 55 robotników tartaku "Poniemuń" w Grodnie, którzy uzyskali 5% podwyżki do tychczasowych płac. Strajkiem kierował Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Grodnie.

Powiat Bielsk-Podlaski. Trwający od dnia 1 ub.m. strajk 30 robotników, zatrudnionych przez firmę "Polski Przemysł Żwirowy" przy kopaniu żwiru przy stacji kolejowej Siemiatycze został zlikwidowany dnia 16 ub.m., przyczem strajkujący przystąpili do pracy na poprzednich warunkach. Strajkiem kierował Siemiatycki Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego.

Od dnia 24 do końca miesiąca trwał w Siemiatyczach strajk 13-tu robotników kaflarni Fajwela Radzińskiego, domagających się podwyżki jednego grosza od każdego wyrobionego kafla.

Powiat Białostocki. Dnia 13 lipca b.r. został zlikwidowany strajk robotników tartaku Krugmana w Bagnie około Białegostoku /80 robotników/, który trwał od 19 czerwca b.r. Strajkujący uzyskali od

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.1770/29.T.
Dnia 6 sierpnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

I. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Ważniejsze przestępstwa kryminalne.

Powiat Kolneński. W nocy z dnia 5 na 6 lipca b.r. zabity został szeregowy P.P., Matuszewski Bronisław z obsady posterunku w Rogienicach. Matuszewski szedł w patroli ze wsi Górki-Sypniewo do Dobrzyjałowa i w odległości 1 klm.od Dobrzyjałowa spotkał złodziei, niosących skradzione tejże nocy rzeczy u wdowy Szydłowskiej z Dobrzyjałowa. Podczas zatrzymania ich i legitymowania oddali oni do szeregowego Matuszewskiego 3 strzały z"Parabellum" i 2 z "Mausera", kładąc go trupem na miejscu, poczem porzucili skradzione rzeczy, zabrali zabitemu karabin i zbiegli. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia sprawców zabójstwa szeregowego Matuszewskiego aresztowano i przekazano władzom sądowym.

Powiat Łomżyński. Dnia 13 lipca b.r.we wsi Leopoldowo, gminy Szczepankowo Aleksander Buczycki z nienawiści na tle stosunków majątkowych zranił ciężko z rewolweru brata swego Wincentego, a następnie zbiegł.

Dnia 14 lipca b.r. w lesie majątku Pniewo podczas majówki Wincenty Kozłowski z Siemienia-Nadrzecznego, gminy Kupiski pozbawił życia z rewolweru Bronisława Ostaszewskiego ze wsi Stara-Łomża.

Dnia 26 lipca b.r. zwolniony ze stanowiska intendenta szpitala św.Wojciecha w Łomży komendant łomżyńskiego Oddziału Związku Strzeleckiego xxxxxxx Sosnański Stefan usiłował dokonać zamachu rewolwerowego na przebywającego w majątku Kupiski na urlopie wypoczynkowym Starostę Powiatowego w Łomży i w tym celu strzelił do niego dwukrotnie z rewolweru w odległości 3-4 mtr.jednakże chybił,poczem zbiegł do Łomży gdzie został aresztowany.

tając szofera i jadącego z nim Marjana Gromczewskiego, Sędziego Grodzkiego z Bieli, powiatu Ostrowskiego. Obaj oni doznali ciężkich obrażeń, przyczem Sędzia Gromczewski zmarł w Zambrowie dnia 14 lipca b.r. z powodu krwotoku wewnętrznego.-

Powiat Białostocki. Dnia 28 lipca b.r. w Supraślu w czasie doprowadzania pijanego Laurenta Alfreda do Posterunku P.P. przez przodownika P.P. Jaworskiego zgromadził się tłum, liczący około 60 osób, który na skutek podburzeń Gibę Henryka usiłował odbić Laurenta. Ze względu na to, że tłum przybrał groźną postawę wobec policji, do Supraśla został niezwłocznie delegowany oddział policyjny z podkomisarzem Jurczakiem na czele. Oddział ten aresztował Laurenta i Gibę, których przekazano Sądowi Grodzkiemu w Białymstoku.-

c/ Pożary i podpalenia.

Powiat Kolneński. W nocy z dnia 12 na 13 lipca b.r. nieujawnieni dotychczas sprawcy podpalili młyn i nowobudowaną piekarnię mechaniczną w Kolnie, należącą do Bitnera Edwarda. Ogień w młynie stłumiono w zarodku, natomiast w piekarni zostały zniszczone urządzenia do wyrobu chleba i maszyny. Straty wynoszą około 40.000 zł.

Powiat Wołkowyski. Dnia 25 lipca b.r. w Piaskach spłonęły 3 domy mieszkalne. Pożar powstał z rozmyślnego podpalenia, którego dokonano w celu otrzymania sum ubezpieczeniowych.-

d/ Większe pożary przypadkowe.

Powiat Wys.-Mazowiecki. Dnia 27 lipca b.r. w Łapach spłonęły 4 stodoły, 4 chlewy, sprzęty rolnicze i drobniejsze zabudowania gospodarskie. Straty wynoszą około 70.000 zł. Pożar powstał prawdopodobnie wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

Powiat Grodzieński. W nocy z dnia 19 na 20 lipca b.r. we wsi Pobrany-Górne gminy Łasza spłonęły 3 zagrody włościańskie. Straty wynoszą ponad 30.000 zł. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr BP.1770/29.T.
Dnia 6 sierpnia 1929 roku

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok

XI Sprawy graniczne

Powiat Ostrołęcki.

Władze niemieckie wysiedliły do Polski na odcinku granicznym powiatu ostrołęckiego 9 osób, które wyjechały do Niemiec nielegalnie. Osoby te przekazane zostały właściwym Sądom Grodzkim.

Dnia 19 ub.m. władze niemieckie wydaliły z Niemiec do Polski Andrzeja Andruszewicza, mieszkańca wsi Wierzbiądz, powiatu sokalskiego, który w roku 1923 zdezerterował z 18 P.A.C stacjonowanego w Ostrów Komorowie. Andruszkiewicza przekazano Dowództwu Plutonu żandarmerji w Wojciechowicach.-

Powiat Łomżyński.

W kwietniu b.r. z osady Rutki wyjechali nielegalnie zagranicę Jan Jarzyński, Józef Zawadzki i Juljan Gacki.

Dnia 18 ub.m. żona pierwszego z nich złożyła zameldowanie, że mężowi jej, oraz Zawadzkiemu i Gackiemu ułatwili przedostanie się nielegalnie zagranicę i dostarczyli im fałszywych dokumentów za opłatą po 300 dolarów od osoby Abram Raiter z Rutek, Rubin Faskowicz z Wizny i Lejba Faskowicz z Myszyńca, powiatu ostrołęckiego. Składając zameldowanie, Zofja Jarzyńska wyjaśniła że otrzymała od męża swego list, w którym powiadamia ją, że wraz z Zawadzkim i Gackim nie został wpuszczony do Kuby z braku affidalitów i, że wszyscy trzej znajdują się obecnie we Francji, skąd będą deportowani do Polski. Po otrzymaniu tego listu Jarzyńska zażądała od Rubina Faskowicza z Wizny zwrotu wpłaconych mu przez jej męża 300 dolarów których zwrotu Faskowicz odmówił. Na podstawie zameldowania Jarzyńskiej został aresztowany Lejba Faskowicz, natomiast Raj-

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1770/29.T.
Dnia 6 sierpnia 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc lipiec 1929 rok.

XII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Powiat Ostrołęcki. Dnia 12 lipca b.r. w powiecie ostrołęckim została zatrzymana jako podejrzana o szpiegostwo nieposiadająca żadnych dokumentów osobistych rzekomo Zofja Wiśniewska, lat 37, stała mieszkanka m.Kraśnika w powiecie janowskim Województwa Lubelskiego, która jak stwierdzono, przebywała w ostatnim czasie w szeregu miejscowości garnizonowych i posiada dość rozległe znajomości wśród wojskowych. Zatrzymana Wiśniewska uznała m.in., że w latach 1926 i 1927 pełniła funkcję płatnej/80 dolarów miesięcznie/ funkcjonariuszki KOKPP. i, z tego powodu była aresztowaną w Janowie, gdzie przebywała w więzieniu do lipca 1928 roku i zwolniona została za kaucją 4.000 złotych do czasu rozprawy sądowej. Władze sądowe osadziły Wiśniewską w więzieniu prewencyjnem.

-:-:-:-:-:-:-:-:-

li stanowisko wyczekujące i zachowują się spokojnie. Pewne w
nie dostrzegane jest wśród urzędników wspomnianych przedsiębio
bądź domagają się od Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży
trzech-miesięcznych odszkodowań, bądź też nie godzą się naraz
na zaofiarowany przez Dyrekcję warunki pracy. Ogólnie jednak
sytuacja w Białowieży, wytworzona przedterminowem rozwiązaniem
umowy przez Ministerstwo Rolnictwa z Polską Spółką Drzewną "De
ry" ulega stopniowemu wyjaśnianiu i jako taka nie nastręcza p
niejszych obaw.

Za WOJEWODĘ:

Naczelnik Wydziału Bezp Pub

K.F.

co pozwala PPS sięgać po utracone wpływy i niwelować skutki działania czynników, najczęściej od PPS d.Frakcja Rewolucyjna niezależnych i pozbawionych określonego nastawienia.

Sprawdzianem tego jest fakt, że akcja Tchorka w powiatach łomżyńskim, kolneńskim i szczuczyńskim wskutek odosobnienie jej i braku silniejszego poparcia ze strony władz centralnych PPS d.Frakcja Rewolucyjna uległa widocznemu zahamowaniu w wyniku przeciwdziałania łomżyńskiego OKPPS, że PPS. w bielskim okręgu przemysłu drzewnego stwarza sobie możliwość powstrzymania procesu zwężania się jej wpływów wśród robotników tartacznych i leśnych i, że wreszcie z przyczyn na innem miejscu szczegółowo omówionych akcja Bańskiego została zepchnięta do terenu Ostrowi-Mazowieckiej, aczkolwiek istniały wszelkie możliwości rozszerzenia jej na teren powiatów ostrowskiego, bielskiego, i wys.-Mazowieckiego.

Fakt ten i szereg innych pozwala mi zauważyć, że poza Ostrowią-Mazowiecką, gdzie PPS d.Frakcja Rewolucyjna wykorzystała załamanie się PPS na gruncie samorządowym - w innych miejscowościach proces wzrastania orjentacyj politycznych ludności na Rząd i popierające go grupy polityczne odbywał się przeważnie bez jej udziału, jeżeli pominąć Białystok i białostocki okręg przemysłowy, w których PPS utraciła wiele ze swych wpływów i uległa rozbiciu organizacyjnie przedewszystkiem wskutek rozwiązania samorządu Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku. Znacznie czynniejszym od PPS d.Frakcja Rewolucyjna w zachodnich powiatach Województwa był BBWzR, który dość intensywnie działał w powiatach wys.-mazowieckim i kolneńskim, natomiast poza Grodnem nie dostrzegłem politycznej działalności BBWzR w powiatach wschodnich, gdzie skoncentrowanie zwalczają go solidarnie PSL."Piast" i Stronnictwo Chłopskie. Stronnictwa te nie przebierają w metodach działalności opozycyjnej i, nie napotykając żadnego przeciwdziałania ze strony BBWzR - szerzą nastroje opozycyjne wśród ludności wiejskiej

opozycji z Rządem, zarębiał się silnie w sierpniu z ruchem społecznym. Masowy udział ludności w obchodach rocznic wymarszu Pierwszej Kadrowej i zwycięstwa pod Warszawą, które nosiły przeważnie charakter manifestacji na cześć Marszałka Piłsudskiego i najwyższych dostojników Państwa, proces unifikacji organizacyj rolniczych, podnoszący wpływy działaczy z obozu rządowego w tych organizacjach i ożywiona działalność opiekuńcza tego rodzaju organizacyj, jak Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań" i Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet były czynnikami, które wydatnie spopularyzowały ideę współpracy społeczeństwa z Rządem.

Zauważyć należy, że w obchodach rocznic sierpniowych dość liczny udział brała ludność białoruska. W sierpniu stosunkowo więcej, niż w miesiącach poprzednich spostrzeżeń nastręczył mi ruch narodowościowy, a wskazuje ruch białoruski i litewski, a ściślej biorąc akcja Towarzystwa Św.Kazimierza która nastawiona jest na budzenie wśród ludności litewskiej przywiązania narodowego do Litwy Kowieńskiej.

Ruch białoruski wyczerpywała całkowicie działalność Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego, zdążająca do ożywienia kół Towarzystwa Szkoły Białoruskiej i nasycenia go elementami wywrotowymi, oraz wiązania silnie z białoruskim ruchem spółdzielczym i tworzonymi przez wspomniany klub jego sekretarjatami /Grodno, Świsłocz /, co w sumie z innymi momentami tej działalności oznacza dążenie do odbudowania wpływów b.BWRsRronady.

Coraz liczniejsze fakty świadczą, że omawiana działalność Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego zdąża po linji programowych dla niego wskazań KPZB.

W życiu politycznem i narodowościowem ludności żydowskiej dominowały akcja palestyńska i związana z nią walka organizacyj sjonistycznych z "Bundem", którą pod koniec sierpnia pr

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Kr.B.1926/29.
Dnia 7 września 1929 r.

6

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929 rok.

II. Przegląd prasy.

a/ Prasa polska.

Grodzieńska prasa polska poświęciła wiele miejsca obchodowi rocznicy wymarszu Pierwszej Kadrowej, wywołując tem replikę ze -- strony "Nowego Życia", które kilka razy podkreślało, że do powstania Państwa Polskiego przyczynili się głównie Roman Dmowski, Ignacy Paderewski i generał Haller i że Pierwsza Kadrowa była tylko oddziałem, który wyruszył do walki na rozkaz austryjackiego Sztabu Generalnego.

W numerze z dnia 3 sierpnia "Głos Prawdy Ziemi Grodzieńskiej" zaatakował ostro posła Sawickiego ze Stronnictwa Chłopskiego z racji wydania przez niego odezwy do rolników Województwa Białostockiego o treści, skierowanej przeciwko Rządowi, oraz panującym w Polsce stosunkom społecznym i obyczajowym. W konkluzji obszernych wywodów na temat tej odezwy pismo stwierdzało, że poseł Sawicki "nie dorósł jeszcze do należytego zrozumienia rzeczy, jakie pragnął oświetlać".

"Nowe Życie" w czołowych artykułach powtarzało opozycyjne argumenty prasy stołecznej, przyczem podawało za "Placówką" i [illegible] Warszawską" znane Ministerstwu szczegóły rzekomego zjazdu [illegible] dziennikach odbytego jakoby równocześnie ze zjazdem w nowosandeckim. Dało to "Nowemu Dziennikowi Kresowemu" asumpt do zwrócenia uwagi prasie opozycyjnej wogóle, że jej opozycyjne wystąpienia wykorzystywane są skrzętnie ze szkodą dla Państwa przez prasę sowiecką.

Domyślski tygodnik "Życie i Praca" w numerze 34 zamieścił na naczelnem miejscu artykuł J. Moszczeńskiej p.t. "Dwa lata tajemnicy generała Zeligowskiego" przedrukowany z numeru 34 "Placówki" a zaś

co się od trzech lat w kraju dzieje, może się przeciwstawić tylko zo[illegible]
ganizowany obóz narodowy. W obronie wiary i praw narodu polskiego, [illegible]
[illegible] ma być włodarzem Rzeczypospolitej, sprawiedliwości, podniesienia [illegible]
wytwórczości krajowej, a przedewszystkiem rolniczej, zwalczania obcy[illegible]
wpływów walczyć nie przestaniemy aż do zupełnego zwycięstwa. Zwycię[illegible]
żymy, jeżeli będziemy chcieli [illegible] nie chce socjalistycznego rządu,
rujnującej w kraju gospodarki [illegible]czenia się [illegible]ów na Polsce,
stanie w naszych szeregach."

Wreszcie w numerze 35 z dnia 1 września w art. "Czyżby otrzeźwienie" "Tygodnik" zaznacza, że w obozie rządowym rozpoczął się odwrót w kierunku obozu narodowego i, że w związku z tem wysuwani są jako kandydaci na fotel Prezesa Rady Ministrów generał Sosnkowski i b. Wojewoda Bniński.

Nowe czasopisma.

Dnia 1 września w Łomży został wydany pierwszy numer tygodnika "Przegląd Łomżyński", który, według oświadczenia redakcji w czołowym artykule - będzie organem demokracji, stojącej przy sztandarze Pierwszego Marszałka Odrodzonej Polski, Józefa Piłsudskiego.

W Grodnie dnia 1 września ukazał się pierwszy numer tygodnika gospodarczo-handlowego p.n. "Tygodnik Kresowy Nasz Kraj", związanego redakcyjnie i finansowo z "Nowym Dziennikiem Kresowym".-

-:-:-:-:-:-:-:-:-

Powiat Wysoko-Mazow

Na posiedzeniu Rady Powiat[illegible] BBWzR. w Wysokiem-Mazowieckiem dnia 3 sierpnia omówion[illegible] szereg spraw organizacyjn[illegible] i postanowiono zorganizować kilkan[illegible] wieców poselskich w powiecie, a przedewszystkiem w Wysokiem-Mazowieckiem, Sokołach, Tykocinie, Czyżewie, Piekutach Jabłonce i Wi[illegible]enka Kościelnych.

Dnia 15 sierpnia ukonstytuowała się rada gminna BB[illegible] dla gminy Dmochy-Glinki w następującym składzie: Ludziński Mieczysław- prezes, Niemira Władysław - wiceprezes, Ste[illegible]czyk Grzegorz - sekretarz i Misiak Konstanty - skarbnik.

Na posiedzeniu Rady Powiatowej BBWzR. w Wysokiem-Mazowieckiem dnia 18 sierpnia /42 osoby/ wygłosili referaty - pos[illegible] Sapieha Eustachy o sytuacji politycznej i gospodarczej [illegible] i delegat Wojewódzkiego Sekretarjatu BBWzR. w Białymstoku, Kalina o pracy i organizacji rad powiatowych BBWzR., oraz d[illegible]łalności mężów zaufania BBWzR.

Tegoż dnia w Wysokiem-Mazowieckiem odbył się wiec /100 na którym poseł Sapieha i wspomniany Kalina po omówieniu [illegible]no-państwowych spraw politycznych i gospodarczych zapo[illegible] zebranych z poczynaniami Rządu w dziedzinie podatkowej [illegible]lacji cen na zboże.-

b/ Polska Partja Socjalistyczna d.Frakcja Rewo[illegible]

Powiat Białostocki.

Działalność poszczególnych działaczy PPS.d.Frakcja [illegible]lucyjna w sierpniu nie osiągnęła w skutkach bardziej e[illegible]nych sukcesów organizacyjnych, nie mniej jednakże pode[illegible] znacznie wpływy PPS. zarówno w Białymstoku, jako też w po[illegible]czególnych miejscowościach białostockiego okręgu przemy[illegible]go.-

Dnia 20 sierpnia w Białymstoku odbyło się zebranie [illegible] d.Frakcja Rewolucyjna. Przewodniczył Aleksander [illegible]nszyński, [illegible]retarzował Antoni Sawicki. Na zebraniu tem wybrano do Kom[illegible]

Konsternacja i zakłopotanie wśród PPS i Bundu wywołała wiadomość o zarządzeniu wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej m. Ostrowi, gdyż stronnictwa te były przekonane, że odbędą się wybory całkowite.

c/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Białostocki. W sierpniu stwierdzono charakterystyczny z wielu względów fakt, że PSL "Piast", przynajmniej na terenie powiatu białostockiego działa zgodnie ze Stronnictwem Chłopskiem w płaszczyźnie zwalczania Rządu. Fakt ten ilustruje jaskrawo przebieg wiecu sprawozdawczego posła Sawickiego Adolfa /Stronnictwo Chłopskie/ dnia 10 sierpnia w Dolistowie-Kościelnym, na którym poseł Łoś Dominik potwierdził w całej rozciągłości opozycyjne argumenty posła Sawickiego i wzywał zebranych /600 osób/ do żywszego interesowania się biegiem wypadków politycznych, które - jego zdaniem - w najbliższej przyszłości doprowadzą do rozwiązania Sejmu i rozpisania nowych wyborów.-

Dnia następnego na wiecu sprawozdawczym w Krypnie /400 osób/ poseł Łoś występował w sposób demagogiczny przeciwko rządowemu projektowi utrwalenia podatku od budynków, podkreślając, że z ogólnej sumy 60 miljonów złotych tego podatku 54 miljony musieliby zapłacić chłopi, a tylko 6 miljonów złotych większa własność ziemska i, że PSL "Piast" dwukrotnie obroniło masy włościańskie od tego podatku. Następnie poseł Łoś oskarżał Rząd o brak zainteresowania się sprawami drobnego rolnictwa, wydawanie szkodliwych dla włościaństwa zarządzeń /bielenie domów, inne zarządzenia sanitarne/, spowodowanie zniżki cen na zboże ze szkodą dla Skarbu Państwa i rolników, miar obniżenia cen na trzodę chlewną i bydło przez sprowadzanie tłuszczów z zagranicy i wreszcie o pokopne nakładanie kar pieniężnych na ludność wiejską w celu zasilenia Skarbu Państwa.

Przemówienie swe na wiecu poseł Łoś zakończył podkreśleniem k

przyczem podkreślał, że jeden z nich podpisał tego rodzaju oświa
czenie posłowi Sawickiemu w Grodnie, będąc był kompletnie pijany

Dnia 6 sierpnia poseł Sawicki zgłosił Starostwu Powiatowemu w
Sokółce, że zamierza odbyć wiece sprawozdawcze dnia 11 w Dąbrowie, dnia 16 we wsi Kmidzin, dnia 18 w osadzie Janów i dnia 25 sierpnia w osadzie Sidra a równocześnie rozesłał do wszystkich sołtysów w gminie Dąbrowa egzemplarze ulotki p.t."Do wiadomości wyborców" następującej treści: " Do wiadomości wyborców. Niniejsza ulotka odsłoni rąbek prawdy, kto jest wiecznym ciemiężycielem ludu pracującego. Przed wyborami do Sejmu został sklecony twór B./jedynka/, na stworzenie którego kosztowało obszarników, fabrykantów, kupców i t.p. około 50 miljonów złotych. Ba nawet Rząd popierał jedynkę i dał w czasie wyborów aż 8 miljonów złotych. Taki naprzykład p Polakiewicz wydał na urządzenie wieców 35.348 zł na gazety i odezwy 18.823 zł.53 gr., na przykupywanie działaczy innych stronnictw 6.296 zł.75 gr., na pensje dla różnych naganiaczy 4.380 zł. na rozjazdy samochodowe 1.900 zł. i t.d. i t.d. Pozatem p.Polakiewicz wypłacał pewne sumy dla urzędników. Tak to obrzydliwa jedynka podczas wyborów szargała sumieniem ludzkim z nie uczciwie zdobyty kapitał.- Dzisiejszy Rząd jedynkowy za ubiegłe dwa lata wydał na niewiadome cele, bez żadnego prawa i bez zgody Sejmu aż 800 mil.złotych.Krótki czas w prawdzie przeżywamy rządy jedynki, a już nagromadziło się nie-prawości, tyle nieuczciwości i tyle żajdactw politycznych. Słowem jest to wstrętna nieuczciwość stojąca kością w gardle każdemu miłującemu sprawiedliwość. Obecnie cały jad jedynki jest skierowany przeciw Sejmowi widocznie to że Sejm żąda zwrotu wydanych nielegalnie ze Skarbu Państwa pieniędzy 563 miljonów złotych a przedewszystkiem 8 mil.zł.wydanych jedynce na wybory. Ten rozszalały byk szturmuje na prawo ludu, plując, plugawiąc,kopiąc i niszcząc Sejm i prawo ludu. Jedynka chce wprowadzić ponowną niewolę ludu bagnetem dyktować warunki [illegible] a zawsze popierali i [illegible]

k pełn[illegible]p[illegible]lenia włościan. [illegible] wiecu odbyły się wybory do Zarządu koła g[illegible]mn[illegible] Stronnictwa, do którego zostali wybrani: Sutjan Wiktor ze wsi Grofinków - prezes, Krutul Antoni ze wsi Budno - wiceprezes, Sawicki Emijan z Teolina - sekretarz, Szuszczyński Juljan z Janowa - skarbnik, Wilczewski Ignacy z wsi Teolin i Krasowski Piotr ze wsi Wasilówka - członkowie.-

Wreszcie na wiecu w Siedzie Sidra dnia 25 sierpnia /100 osób/ poseł Sawicki podkreślał, że masy włościańskie powinny przygotowywać się do nowych wyborów do Sejmu, które odbędą się jeszcze w roku bieżącym. Zebrani na wiecu wybrali do zarządu koła gminnego Stronnictwa: Karabana Albina i Sidry - prezes, Misowskiego Jana z Jurasza - wiceprezes, Kuczyńskiego Antoniego z Mahowlan - drugi wiceprezes, Danilczuka Stefana z Szynkowców - sekretarz i Hołubowskiego Klemensa i Sidry - skarbnik.-

Powiat Białostocki. Poseł Sawicki zwołał wiece sprawozdawcze dnia 10 sierpnia w Dolistowie-Starym /600 osób/ i dnia 15 sierpnia w Choroszczy /300 osób/. Przemówienia jego na tych wiecach były o tyle charakterystyczne, że oskarżał on Rząd o świadome i celowe spowodowanie zniżki cen na zboże celem zgnębienia drobnego rolnictwa, podkreślał konieczność przeciwstawiania się przygotowaniom kapitalizmu polskiego do wojny i zaznaczał, że masy włościańskie muszą się konsolidować do zdecydowanej walki z panoszącą się w Polsce dyktaturą "Kacyka", który przy pomocy uzbrojonej biurokracji utrzymuje się sztucznie przy władzy kosztem gnębionego ludu. Ponadto na wiecu w Choroszczy oświadczył, że lud niewątpliwie rychło zrozumie, iż nie poto walczył o Polskę, by teraz był "gnębiony" [illegible] dekretami Ministra Składkowskiego o bielenie płotów i [illegible].-

Powiat Grodzieński: Akcja Stronnictwa Chłopskiego w powiecie grodzieńskim ograniczona się do kolportażu wydawnictw partyjnych.

Jako przyczynek do charakterystyki metod działania Stronnictwa Chłopskiego podaję, że współpracownik posła Wiejskiego, instr

liczyła ponad sto członków/.-

18

Powiat Łomżyński Dnia 25 sierpnia PPS.wspólnie z Bundem urządziły w Łomży akadamję ar[illegible], na której przemawiali delegat Centralnego Komitetu TUR, Sta[illegible] Garlicki i miejscowy działacz bundowski Jakób Zamiatyn. Pierwszy z nich scharakteryzował istotę wojny i jej zgubne skutki dla klasy robotniczej, podkreślał, że robotników łączy wspólny front walki z wyzyskiem i kapitałem, oraz stwierdzał, że czynnikiem niepokoju w Europie i zarzewiem wojny jest Litwa, której uciemiężona ludność nie ma możności przeciwstawienia się grożącej wojnie, którą usiłuje wywołać na rozkaz Berlina rządząca klika Waldemarasa. Na podobne w treści przemówienie Jakóba Zamiatyna zareagowała opozycja PPS.Lewicy i komunistów, której wystąpienie w sposób energiczny zlikwidował przewodniczący akademji, redaktor Franciszek Kryniewicz /350 osób/.-

Powiat Ostrowski. Dnia 11 sierpnia odbył się w Ostrowi-Mazowieckiej wiec PPS. z udziałem adwokata Garlickiego Stanisława z Warszawy i b.burmistrza Leśniewskiego. Garlicki w obszernem przemówieniu krytykował posunięcia Marszałka Piłsudskiego i stwierdzał, że aczkolwiek Marszałek Piłsudski doszedł do władzy przy poparciu klasy robotniczej, to jednakże zawarł kompromis z kapitalistami ze szkodą dla tej klasy. Następnie Garlicki podkreślał, że "rząd lekceważy Sejm, prowadzi walkę z Samorządami Kas Chorych, nie liczy się z opinją w kraju i szafuje budżetem Państwa. B.burmistrz Leśniewski starał się oczyścić z czynionych mu zarzutów z racji sprawowania urzędu burmistrza w m. Ostrowi-Mazowieckiej. M.in. oświadczył on, że bezpodstawne są czynione jemu i b.zarządowi miasta zarzuty i, że ci, którzy rządzą dziś miastem, "winni siedzieć na kratami". Na oświadczenie to zareagowała burzliwem wystąpieniem opozycja PPS.d.Frakcja Rewolucyjna co skłoniło delegata Starosty powiatowego do rozwiązania wiecu. Dalszy ciąg wiecu odbył się w lokalu zamkniętym Związków Zawodowych /PPS./, gdzie Leśniewski występował przeciwko miejscowym władzom administracyjnym

wionych pracy z powodu likwidacji Polskiej Spółki Drzewnej
ry".-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

dnaz - prezes, Markowski Konstanty nauczyciel - wi-
ceprezes, Gieniaczko Jan - sekretarz, Puszkiewicz Mi
Puszkiewicz Jan, Żyliński Jan i Wiegrd Esterowicz cz
kowie.

d/ Towarzystwo "Sokół".

Powiat Białostocki

W Goniądzu powstał oddział /gniazdo/ T-wa "S
Prezesem oddziału jest Szumojko, kierownik agencji po
wej.

e/ Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet.

Powiat Sokólski.

Oddział Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet w
kółce zorganizował tamże dnia 6 sierpnia akademję, po
conę obchodowi rocznicy wymarszu pierwszej kadrówki.
/400 osób/

f/ Komitety Budowy domów ludowych.

Powiat Grodzieński.

Komitet budowy domu ludowego w osadzie Piłsu
gminy Hornickiej postanowił dla upamiętnienia piętna-
stej rocznicy wymarszu kadrówki wybudować Dom Ludowy
Pierwszej Kompanji Kadrowej.

Dnia 6 sierpnia odbyło się przy udziale uczestn
ków bojów pierwszej kadrówki, przedstawicieli władz
wojskowych, administracyjnych i samorządowych oraz de
gatów organizacyj społecznych poświęcenie kamienia wę
gielnego pod budowę tego Domu.

g/ Związek Młodzieży Ludowej.

owiat Bielsk-Podlaski.

Oddziały Związku powstały we wsiach Mal
wicze, Jałówka, Żurobisc i Andrjanki, gminy Kąty.

Zarząd Koła we wsi Malewicze tworzą:
Konstanty Kosk- prezes, Choszczuk [illegible] - wiceprezes.

Orłow Jan - skarbnik, komendant posterunku P.P., Lindner Emil - naczelnik, Lebiedziewicz Łukasz - pomocnik naczelnika i Kościewicz Mikołaj ze wsi Kościewicze - gospodarz.-

Dnia 18 sierpnia we wsi Struga, gminy Gudziewicze, powstała ochotnicza straż ogniowa, do której zarządu wchodzą: wójt gminy Gudziewicze, Sawosz Paweł - prezes, Stelmaszuk Ambroży - sekretarz, Tarasiewicz Włodzimierz i Klimuć Aleksander członkowie, Haraburda Wiktor - naczelnik i Naumczyk Teodor - zastępca naczelnika.

Powiat Białostocki.

Dnia 11 sierpnia w Białymstoku odbyła się uroczystość obchodu 35-lecia istnienia Białostockiej ~~Straży~~ Ochotniczej Straży Ogniowej.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Ochotnicza Straż Ogniowa w Bielsku-Podlaskim obchodziła dnia 18 sierpnia 29-lecie swego istnienia.-

j/ Organizacje rolnicze i spółdzielcze.

Powiat Augustowski.

Dnia 11 sierpnia w majątku Kolnica odbyło się poświęcenie mleczarni spółdzielczej. Przemówienia okolicznościowe wygłosili proboszcz parafji Studzieniczna, ks. Peczkajtis i nauczyciel Jagłowski.

Powiat Łomżyński.

Dnia 15 sierpnia na zebraniu członków spółdzielni mleczarskiej "Jedność" w Nowogrodzie na wniosek ks. Supińskiego postanowiono utworzyć filje spółdzielni w Zbójnie i Piankach, gminy Gawrychy w powiecie kolneńskim.

W Łomży dnia 19 sierpnia kierownik Powszechnej Spółdzielni Spożywców Stefan Łyszko wygłosił od-

Powiat Szczuczyński. Związek Strzelecki zorganizował obchody rocznicy wymarszu kadrówki dnia 10 sierpnia w Gr jewie /100 osób/, dnia 11 sierpnia w osadzie Wąs /1000 osób/ i dnia 15 sierpnia w Szczuczynie /80 osób./

Powiat Grodzieński. We wsi Czeszczewlany, gminy Roża powst. oddział konny Związku Strzeleckiego, liczący 18 członków. Zarząd Oddziału stanowią: Ślęzak Antoni prezes i sekretarz, Matuszewicz Antoni - komenda skarbnik i Jodkowski Eugenjusz - referent oświa wy.

1. Inne.

Ognisko kolejowe w Łapach. Staraniem Ogniska kolejowego w Łapach, po tu wys.mazowieckiego delegat Dyrekcji Wileńskiej PKP. Jankowski wygłosił tamże odczyt n.t. "Co sp tka społeczeństwo nieprzygotowane do przyszłej w ny" /150 osób/.

Odczyty ks.Oraczewskiego. Ksiądz Oraczewski wygłosił w dniach 21 i 22 w Białymstoku w Grodnie, oraz dniach 24 i 25 w Grodnie odczyty n.t. "Co czeka Polskę" i " Co czeka świat". Poruszył on stosunki polityczne w Polsce, krytykował dotychczasową działalność ciał ustawodawczych i pa tyj politycznych, oraz zapowiadał, że w przyszło w Polsce zamiast parlamentu, złożonego z przedst wicieli grup politycznych - powstanie parlament, wyłoniony przez organizacje gospodarcze i zawodo Mówiąc o stosunkach międzynarodowych, ksiądz Ora czewski zaznaczał, że świat cały dozna wielkich obrażeń na gruncie walki religijnej, z której

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE
Nr.B.1926/29.T.
Dnia ..7.. września 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929r.

W Sekty religijne

a/ Polski Kościół Narodowy.-

Powiat Łomżyński.

Wskutek doznanych niepowodzeń w swej działalności i zniechęcenia do dalszej pracy ks.Swierczewski opuścił łomżyńską parafję Polskiego Kościoła Narodowego.

Według posiadanych informacji, pomiędzy posłem dr. Czarneckim i ks.Swierczewskim przed jego odjazdem z Łomży wywiązał się konflikt na tle prac organizacyjnych Polskiego Kościoła Narodowego w Łomży. W czasie wymiany zdań ks.Swierczewski miał się wyrazić, że mając w Łomży zwolenników pośród złodziei i starych zdemoralizowanych kobiet, nie może liczyć na powodzenie swej działalności i na rozwój Polskiego Kościoła Narodowego na gruncie łomżyńskim i dlatego, nie chcąc tracić czasu, ustępuje ze stanowiska proboszcza parafji łomżyńskiej Polskiego Kościoła Narodowego. Na jego miejsce przybył do Łomży ks.Tadeusz Piechulski.-

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 11 sierpnia ks.Piechulski odprawił nabożeństwo i nieszpory w prowizorycznej kaplicy /nazwanej kościołem Św.Piotra i Pawła/ we wsi Malinowo-Nowe, gminy Czerwin. W nabożeństwie wzięło udział około 300, a w nieszporach około 200 osób z okolicznych wsi przeważnie członków i sympatyków PSL "Wyzwolenie, z które, z inicjatywy obecnie wybrany zarząd

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.B.1926/29.T.
Dnia 7 września 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za m-c sierpień 1929r.

VI Mniejszości narodowe.

I Żydzi.

a/ Organizacje sjonistyczne.

Powiat Augustowski. Dnia 27 lipca 1929r. w osadzie Raczki odbyła się akademja ku uczczeniu 25-letniej rocznicy śmierci dr. Theodora Herzla, na której przemawiał m.in. Samuel Berzstejn, delegat organizacji sjonistycznej w Białymstoku /150 osób/.

Powiat Białostocki. Organizacja Poalej-Sjon w Białymstoku urządziła dnia 10 sierpnia akademję antywojenną. Przemawiał Rajchman Aron, który zobrazował skutki wojny światowej dla robotników i wykorzystanie jej przez światowy kapitału /100 osób/.

Akademja została rozwiązana wskutek zakłócenia spokoju przez komunizującego Szlomę Lubińskiego.

W związku z wypadkami w Palestynie organizacja sjonistyczna w Białymstoku na znak żałoby zabroniła społom orkiestr żydowskich grania w restauracjach. Na wezwanie jej dnia 20 sierpnia zawiesiły pracę godzinę banki i częściowo zostały zamknięte sklepy żydowskie również na godzinę.

Dnia 20 sierpnia w Białymstoku organizacje sjonistyczne urządziły wiec protestacyjny w związku z wypadkami w Palestynie, na którym uchwalono rezolucję żądającą 1/ zniesienia natychmiast dotychczasowej administracji w Palestynie, 2/ jak najszerszego ukar

Tamże dnia 3 sierpnia odbyło się zebranie członków lokalnej organizacji "Poalej-Sjon". Referat sprawy bibljoteki i pracy oświatowo-wychowawczej, Referował Lejba Łupkiewicz.

Powiat Łomżyński.

Dnia 3 sierpnia w Łomży odbyło się zebranie członków organizacji "Chaszomer-Hacair", na którem przyjęto sprawozdanie z działalności starego zarządu i wybrano nowy zarząd.

Tegoż dnia w osadzie Wizna odbyła się akademja Herclowska.

Dnia 17 sierpnia w Łomży organizacja "Hatechija" urządziła wieczór, poświęcony pamięci twórcy esperanta d-ra Zamenhofa / 180 osób/.

Tegoż dnia Blikes Gustaw z Warszawy, oraz Birkenstejn i Wajnberg z Łomży wygłosili w Łomży odczyty o sytuacji sjonizmu i zadaniach Hechalucu.

Dnia 21 sierpnia w Piątnicy wygłosili odczyty o zadaniach Hechalucu Mejer Lewiński i Panie Berkenstajn-ówna z Łomży. /80 osób/.

Dnia 24 sierpnia odbyła się w Łomży akademja sjonistyczna, poświęcona pracującej Palestynie. /200 osób/.

Powiat Ostrowski.

Działacze "Tarbut" Chotowska i Tenenbaum z Warszawy, oraz Figałowska z Długosiodła urządzili w dniach 3 i 4 sierpnia w Długosiodle odczyty n.t. "Wychowanie dzieci".

Powiat Suwalski

Nauczyciel szkoły Tarbutu w Suwałkach, Dubrowski wygłosił dnia 16 sierpnia na wycieczce klubu sportowego "Matchi" w lesie Jasionowo pod Suwałkami odczyt o Ev. Korpusie Sjonistycznym i nawoływał uczestników wycieczki /80 osób/ do wstąpienia w szeregi Palestyńskie

traktując o metodach działania komunistów Gorodyńs ki demaskował dowodzenia komunistów, że świat imperjalistyczny czyni przygotowania do wojny z Rosją Sowieck o której pokojowych usposobieniach świadczy fakt jej wystąpień zbrojnych przeciwko Chinom /80 osób/.

Na powtórzonej dnia 10 sierpnia w Łomży akademji antywojennej budnowcy Posesórski, Nordko i Zamiatyn Jak kób wskazywali na niebezpieczeństwo nowej wojny z racji polityki kolonjalnej wielkich mocarstw. Podobnie jak w dniu 4 sierpnia, na akademję w dniu 10 sierpnia przybyła grupa komunistów, którą bojówka "Bundu" rozproszyła /200 osób/.

Dnia 18 sierpnia "Bund" urządził w Łomży pogadankę na temat " Dziesięć lat Kominternu". Mówcy Gorodziń ki Icek i Jakób Zamiatyn scharakteryzowali obłudną politykę Kominternu, która ostatnio doznała wielu klęsk. /80 osób/.

Wreszcie dnia 24 sierpnia w Łomży odbyła się budd ska akademja antywojenna specjalnie dla kobiet. /60 osó Prelegenci Zamiatyn Jakób i Stolarczyk Lejba podkreślali konieczność współdziałania kobiet z robotnikami w walce z tendencjami wojennemi.

Powiat Grodzieński.

Abram Wolsztan z Warszawy wygłosił dnia 11 i 12 sierpnia w Krynkach odczyty o twórczości socjalistycznych pisarzy żydowskich /250 osób/.

Powiat Bielsk-Podlaski.

W Siemiatyczach powstał oddział Stowarzyszenia Robotniczego Wychowania Fizycznego "Jutrenia", liczący 27 członków, którego zarząd tworzą - Szczebanowicz Anzel, Winer Alter i Szyja Jakób.-

ry rozpoczął akcję przeciwdziałania traktowanym tendencjom i ożywił działalność zwolenników Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego na gruncie .- Ostatnie spostrzeżenia co do działalności TSB wskazują, działalność ta nastawiona jest przez Zarząd Okręgowy TSB w Białymstoku na usunięcie Zarządów poszczególnych kół elementów umiarkowanych i zastąpienie ich elementami radykalnymi. W płaszczyźnie tego nastawienia koła TSB spełniają już obecnie rolę placówek BWRKP Ponadto przeprowadzonych zarządzeń Zarządu Okręgowego TSB w Białymstoku wynika, że BWRKP, licząc się z możliwością rozwiązania TSB, organizuje trzecie z kolei okopy byłej BWRHromady - na gruncie Białoruskiego ruchu spółdzielczego .-

Powiat Bielsk-Podlaski.

Oddział Białoruskiego Instytutu Gospodarki Kultury w osadzie Narewka założył tamże kooperatywę spożywczą, której kierownikiem jest Maksym Krasnopolski, b.prezes hurtka b.BWRHromady w Narewce.

Powiat Grodzieński.

W związku z upełnomocnieniem się zarządzenia z dnia 2 lipca w sprawie zamknięcia Zarządu Okręgowego w Grodnie Starosta Powiatowy zdeponował w Starostwie księgi i druki oraz korespondencję zamkniętego Zarządu w gmachu Starostwa. (W dniu 19 sierpnia w Brzostowicach Olekszycach gminy Brzostowicy-Małej, gdzie obchodzono w tym dniu odpust "Spassa" /święto prawosławne/ miejscowi hromadowcy usiłowali zorganizować wiec z udziałem posła Greckiego. Przybyły istotnie tegoż dnia do wsi Olekszyce poseł Grecki zaniechał zamiaru odbycia wiecu po stwierdzeniu obecności na miejscu silniejszego oddziału policyjnego.)

Dnia 7 sierpnia rozpoczął w Grodnie działalność sekretarjat powiatowy Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego, którego kierownikiem jest delegowany

opuszczony ku ziemi, na straży dwóch rosjan ze skrzyżowanemi nad głowami niewiasty szablami, a u jego stóp cztery klęczące kobiety [illegible] ijące wieniec i śpiewające narodową pieśń litewską. W chwili, gdy poczęły one śpiewać zwrotkę tej pieśni : "Nadejdzie czas, zerwą się z Litwy kajdany" skuta niewiasta rozerwała więzy, wzniosła do góry sztandar litewski strażnicy padli, a klęczące kobiety wstały i nałożyły zwolnionej od kajdan niewieście na szyję wieniec symbolizujący wyzwoloną Litwę. Wieczór zakończono odśpiewaniem pieśni litewskiej, rozpoczynającej się od słów:"Nie rzucim ziemi, skąd nasz pochodzi litewski ród, na przestrzeni płynących rzek Szczwpy i Niemna, nie wykorzeni nam naszej litewskiej mowy żaden wróg, tak nam dopomóż Bóg".

d/ Rosjanie.

Powiat Grodzieński.

Konsystorz prawosławny w Grodnie udzielił lokalu/ /Zarządowi Rosyjskiego Towarzystwa Dobroczynności. W lokalu tym mieszczą się również bibljoteka i czytelnia T-wa.

e/ Ukraińcy.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 11 sierpnia w Białowieży odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie Oddziału Powiatowego Ukraińskiego Komitetu Centralnego emigracji politycznej w Polsce przy udziale delegata tegoż Komitetu Krasnopolskiego Wasyla.-

~~49~~ 70

Powiat Sokólski. Dnia 4 sierpnia w Sokółce porzucono plik /21 egzemplarzy sierpniowych i majowych r.1920, notowanych już wydawnictw KOKPP i KZOMKwP.-

W nocy z dnia 25 na 26 sierpnia w kilku dzielnicach Łomży na murach domów zostały wypisane czerwonym ołówkiem hasła: "Niech żyje partia Polska Republika Rad, Niech żyje ZMK, Wojna wojnie imperjalistycznej, precz z faszyzmem Piłsudskiego". Sprawcy zostali konfidencyjnie ujawnieni.

Powiat Ostrowski.

Dnia 21 sierpnia powrócił do Broku z więzienia w Łomży jeden z wybitniejszych w powiecie ostrowskim działaczy komunistycznych, Bursztyn Berek, któremu oczekujący na niego działacze Łotemkowi /11 osób/ urządzali na szosie przy wysiadaniu z autobusu demonstracyjną owację, poczem odprowadzili go do mieszkania znanej w Broku komunistki, Szpakier Gitli.

Wyroki sądowe.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 26. sierpnia skazał z art.100 i 102 K.K. Szabad Zofję, mieszkankę Wilna na 5 lat ciężkiego więzienia z zaliczeniem 9-ciu miesięcy aresztu prewencyjnego i Wróbla Mejera, mieszkańca Białegostoku na 2 lata ciężkiego więzienia z zaliczeniem 4-ch miesięcy aresztu prewencyjnego. Szabad Zofja została aresztowana w Białymstoku dnia 23 października 1928r. z transportem wydawnictw komunistycznych dla OKKPZB Białystok, przeznaczonych do kolportażu w czasie kampanji listopadowej, zaś Wróbel Mejer, który miał kontakt z OKKPZB Białystok dla Szabad Zofji i utrzymywał lokal partyjny, zbiegł narazie przed aresztowaniem i zgłosił się dobrowolnie u Sędziego Śledczego dopiero w dniu 18 kwietnia 1929r.

Sąd Okręgowy w Grodnie dnia 23 sierpnia skazał z art.129 K.K. Gorbacza Pawła, mieszkańca wsi Ogrodniki, gminy Skidel w powiecie grodzieńskim na 1 rok więzienia z darowaniem mu całkowicie kary na mocy ustawy amnestyjnej. Gorbacz Paweł oskarżony był o podburzanie tłumu

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI 44 43
Nr.B.1926/29
Dnia 7 ~~września~~ 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień.1929 r.

VIII. Ruch Zawodowy.

a/ Klasowe Związki Zawodowe.

Powiat Bielsk-Podlaski. W tartaku "Grodek" /osada Białowieża/ został zorganizowany oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego liczący 127 członków. Odbyte dnia 7 sierpnia pod przewodnictwem Uszyńskiego Seweryna walne zebranie członków tego oddziału postanowiło uzyskać odpowiednie fundusze na podróż delegata, któryby zajął się wyszukaniem pracy dla członków oddziału, pozbawionych pracy wskutek likwidacji Polskiej Spółki Drzewnej "Century".

Dnia 25 sierpnia w Hajnówce odbyło się zebranie Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego /400 osób/, na którem Dowgalski Marek, kierownik Sekretarjatu Okręgowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Białymstoku oświadczył, że Minister Pracy i Opieki Społecznej nie zdoła pokrzywdzić robotników, gdyż niedopuści do tego PPSJ, że Marszałek Piłsudski "wkrótce sam podać się musi do dymisji, w przeciwnym bowiem razie - zostanie usunięty od Rządu i przeniesiony w stan nieczynny, ponieważ jego rządy w Polsce nic dobrego klasie robotniczej nie przyniosą."-

Dnia 24 sierpnia wybrani zostali do nowego zarządu Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Siemiatyczach Szmul Dąbrowski - prezes, Fisz Josel - sekretarz, Minkies Rejzla - skarbnik, Mordko Muzykant i Berko Buzner - członkowie.

Powiat Białostocki. Dnia 30 sierpnia w Białymstoku odbyło się pod przewodnictwem Aleksandra Regimeli i przy udziale pełnomocnika Centralnej Komisji Klasowych Związków Zawodowych, Antoniego Zdanowskiego

by Użyteczności Publicznej, Kuźniak jako przedstawiciel frakcji radzieckiej PPS, i Abramowicz jako przedstawiciel Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych. Po wysłuchaniu ich komisarz rządowy Rączaszek przyrzekł dać konkretną odpowiedź na następnej konferencji.

Dnia 12 sierpnia odbyło się zebranie delegatów poszczególnych sekcyj Związku Zawodowego Pracowników Instytucji Użyteczności Publicznej przy udziale delegatów Magistratu dra Lenartowicza i Sawickiego Romana. W imieniu pracowników referował sprawę Sekretarz Związku Krasiński Kazimierz, który przedstawił postulaty pracowników, dotyczące kwestyj uregulowania należności za godziny nadliczbowe i soboty angielskie, przyczem zaznaczył, że przedstawiciele Związku żądają definitywnej odpowiedzi w sprawie tych postulatów do godziny 15-ej dnia 13 sierpnia. Przedstawiciele Magistratu oświadczyli, że sprawa rozpatrywana jest przez Magistrat, który na najbliższej konferencji ustali odpowiedź i w związku z tem dr Lenartowicz zaproponował zwołanie następnej konferencji na dzień 16 sierpnia, na co przedstawiciele Związku początkowo wyrazili zgodę, później jednakże na skutek przedstawień Krasińskiego zażądali zwołania konferencji na dzień 13 sierpnia. Dnia 13 sierpnia sekretarz Krasiński zażądał od komisarza Rączaszka w imieniu Komitetu strejkowego pracowników zwołania w tymże dniu konferencji a otrzymawszy odpowiedź odmowną spowodował uchwałę komitetu strejkowego, żądającą zwołania konferencji na dzień 14 sierpnia i zapowiadającą wysłanie specjalnego komunikatu do "Robotnika". Przychylając się do żądania komitetu strejkowego, komisarz Rączaszek zwołał dnia 14 sierpnia konferencję przedstawicieli pracowników i Magistratu, która częściowo sytuację zlikwidowała. Na konferencji tej delegaci pracowników wysunęli następujące żądania: terminowego wypłacania poborów, udzielania urlopów sekretarzom, utrzymania ośmiogodzinnego dnia pracy w odniesieniu do robotników zatrudnionych przy taborach miejskich, wypłacania należności pracownikom szpitali miejskich za godziny nadliczbowe, wypłacania

wszystkich dziedzinach życia gospodarczego kraju i zdobywa w ten sposób coraz większe zaufanie społeczeństwa. Na skutek ich przemówień zebrani na wiecu /100 osób/ uchwalili rezolucję następującej treści:

"Zebrani ... zetknąwszy się z klubem sejmowym PPS, d. Frakcja Rewolucyjna i dając go pełnem zaufaniem, żądają od klubu by na terenie Sejmu bronił postulatów dozorców domowych, a w szczególności w sprawie ubezpieczenia na wypadek kalectwa, śmierci i na starość".

Na zakończenie wiecu Majewski oświadczył, że w dniu 13 sierpnia rozpoczną się pertraktacje oddziału Związku w Grodnie z właścicielami nieruchomości w sprawie zawarcia umowy zbiorowej na rok następny.

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Szklanego.

Na dzień 25 sierpnia zapowiedziane było w Grodnie zebranie Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego z udziałem delegata Centrali Związku, Basińskiego Kazimierza. Z powodu przybycia małej ilości członków zebranie to odroczono do dnia 1 września b.r.

Powiat Ostrołęcki.

Z.Z.K.

Dnia 4 sierpnia na stacji kolejowej Ostrołęka odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Z.Z.K. z udziałem delegata Okręgowego Zarządu Związku w Warszawie, Różańskiego, który zobrazował ogólną sytuację kolejarzy. Starał się on przekonać zebranych /50 osób/, że Rząd zwalcza ruch robotniczy, dąży do zmilitaryzowania kolei, uchyla się od uwzględniania postulatów ekonomicznych kolejarzy i w celu osłabienia ich ruchu zawodowego rozbija pracowników kolejowych na poszczególne grupy zarobkowe. Zarówno Różański, jako też inni mówcy na zebraniu wypowiadali się za koniecznością zwalczania agitacji komunistycznej wśród kolejarzy. Na wniosek Różańskiego zebranie uchwaliło rezolucję domagającą się ujednostajnienia stosunku służbowego wszystkich kolejarzy, zniesienia artykułów 103, 124, 125 i 126 projektowanej przez rząd ustawy kolejowej, zwiększenia płac zarobkowych i wydania umundurowania oraz wzywającą wszystkie koła Z.Z.K. do walki z akcją Rządu, zmierzającą do rozbicia Z.Z.K. Zebrani

wicmo i zdecydowano sprawę ubezpieczania świń od "wągrów". /44 osób/

Powiat Szczuczyński

Cech rzeźników. Cech rzeźników w Grajewie / Ch D / na zebraniu dnia 4 sierpnia postanowił przystąpić do Centrali Związku Rzemieślników w Poznaniu.

Związek Rzemieślników Żydów. W grajewie do 6 sierpnia odbyło się walne zebranie członków Związku Rzemieślników Żydów /80 osób/ w sprawach organizacyjnych.

Powiat Sokołowski. Dnia 10 sierpnia w Sokołowsku odbyło się zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich na którem omówiono szereg spraw organizacyjnych.

Związek Rzemieślników Żydów.

c/ Inne

Związek Robotników Niefachowych. Dnia 7 sierpnia w Sokołach, powiatu bielskiego odbyło się w sprawach organizacyjnych zebranie Związku Robotników Niefachowych pod przewodnictwem prezesa Tana Kostyckiego /18 osób/.

Związek Kupców i Handlarzy w Siemiatyczach. Dnia 18 sierpnia Związek Kupców i Handlarzy w Siemiatyczach, powiatu bielskiego wybrał jako delegatów do Urzędu Skarbowego w Bielsku-Podlaskim w sprawach podatkowych - Jankiela Rubina, Kucznika Lejbę, Borucha Fuchsa, Lwa Josela, Cukiermana Brula, Moszka-Mordka Tyniewickiego, Hamerszlaka Lejzora, Kamowara Rubina, Gruskina Dawida, Abrama Lejbę Radzyńskiego, Sukiennika Szyję i Bociana Dawida.

Związek Właścicieli Autobusów w Białymstoku. Dnia 13 sierpnia właściciele autobusów w Białymstoku postanowili zorganizować Związek właścicieli Autobusów w Białymstoku na podstawie statutu takiego Związku w Łomży i w tym celu wybrali Komisję Organizacyjną Związku w składzie: Kosikowskiego Czesława, Dowidowa Włodzimierza, Berkowicza Lejzora, Wojtasza Bronisława i Rutkowskiego Czesława /23 osoby/.

d/ Bezrobocie

Według danych z dnia 31 sierpnia na terenie Województwa Białostockiego pozostawało bez pracy w tym dniu 8.142 osób, a mianowicie:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP.1926/29.
Dnia 7 września 1929 r.

Informacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929 rok.

IX. S t r a j k i

Strajk szoferów w Grodnie.

Związek Zawodowy Szoferów w Grodnie /PPS./ na zebraniu w dniu 17 sierpnia postanowił domagać się od właścicieli autobusów podwyższenia pensji kierowców do 400 zł.miesięcznie, wypłaty dodatkowej za godziny nadliczbowe, urlopów wypoczynkowych po roku pracy, przestrzegania ośmiogodzinnego dnia pracy i przyznania tymże kierowcom trzech miesięcznej płacy w wypadku zwalniania ich. Wobec tego, że właściciele autobusów żądania te kategorycznie odrzucili, dnia 19 sierpnia rozpoczął się w Grodnie strajk 30-tu szoferów, obsługujących autobusy, kursujące na linjach międzymiastowych. Strajk ten został w sierpniu zakończony kompromisowo, a m.in. przyznaniem niewielkiej podwyżki szoferom. Zlikwidowanie strajku, którym kierował Związek Zawodowy Szoferów w Grodnie inspirowany przez Okręgową Radę Klasowych Związków Zawodowych, przyspieszyło to, że objęte strajkiem autobusy kierowane były przez ich właścicieli, którzy w większości posiadają prawo jazdy.

Straj robotników drzewnych w Białymstoku.

Dyrekcja Fabryki Dykt Hasbacha w Dojlidach-Fabrycznych koło Białegostoku zwolniła w swoim czasie robotnika Klimiuka Aleksandra i przyjęła go po 6-ciu tygodniach ponownie do pracy jednakże w innym dziale fabryki. Okoliczność tę wykorzystał Kierownik Sekretajatu Okręgowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, Marek Dowgalski i, spowodował strajk 160 robotników wspomnianej fabryki. Strajk ten w dniu 8 sierpnia rozszerzył się na wszystkie oddziały fabryki /470 osób/, został zaś zlikwidowany dnia 12 sierpnia kompromisowo. Przebieg strajku był o tyle burzliwy, że PPS. i Bund usiłowały go wykorzystać dla akcji politycznej, mającej na celu odzyskanie pr

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr B.1926/29.

Dnia 7 września 1929 r.

44 — B

Sytuacja sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929 rok

I. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Zmniejszenie przestępstw kryminalnych.

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 4 sierpnia we wsi Kolonie, gminy Topolowo Niewi[illegible] ski Kamieniec zamordował nożem żonę swą, Janinę, raniła ciężko widłami teścia, Ostrowskiego Antoniego i następnie podpa[illegible] budowania Ostrowskiego, w których sam się spal[illegible]

[illegible] 6 sierpnia we wsi Ludka, Stanisław Aronowicz u[illegible] lował pozbawić życia siostrę swą, Jackadję Aronowicz i w [illegible] celu strzelił do niej z rewolweru, raniąc ją w prawy bok w okolicy pachwiny. W chwili aresztowania go stawiał on c[illegible] ny opór policji. Aronowicza aresztowano i przekazano wład[illegible] sądowym.

Powiat Wys-Mazowiecki. Dnia 17 sierpnia banda cyganów podczas niepozwalają[illegible] cych jej kraść pszcz na polu trzech włościan we wsi Krus[illegible] Brodowo, z których jeden, Deszkowski Piotr zmarł dnia nas[illegible] nego wskutek odniesionych ran, a drugi - Łodniewski umie[illegible] ny został w szpitalu miejskim w Białymstoku. Z pośród 12 cyganów stanowiących bandę aresztowano 8-miu /5-ciu wład[illegible] mądowo osadziły w więzieniu/ zaś 5-ciu [illegible] [illegible] [illegible]

Stefaniego .- Dochodzenie wdrożono.-

c/ Większe pożary przypadkowe.

Powiat Ostrowski. Dnia 5 sierpnia we wsi Skarżyn-Stary, gminy Warchoły, od uderzenia pioruna spłonęły 3 zagrody włościańskie. Straty wynoszą około 46 tysięcy złotych.

Powiat Wysz-Mazow. Dnia 1 sierpnia w Sokołach od uderzenia pioruna spłonęły młyn motorowy i 28 zagród włościańskich. Straty wynoszą ponad 100 tysięcy złotych.

Dnia 5 sierpnia we wsi Bukocino-Nikosy - od uderzenia pioruna spłonęły stodoła, chlew, narzędzia rolnicze i martwy inwentarz Stanisława i Teofili Bucińskich. Straty wynoszą ponad 10 tysięcy złotych.

d/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Ostrowski. Dnia 2 sierpnia kursujący na linji Warszawa-Ciechanowiec autobus pasażerski zderzył się z pociągiem na przejeździe kolejowym około stacji Kałkinia i uległ rozbiciu. Z pośród pasażerów autobusu sześciu zostało lekko rannych, zaś kierowca doznał ciężkich obrażeń ciała. Przyczyną katastrofy było niezamknięcie zapory.

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 14 sierpnia w czasie wykopywania słupów telefonicznych nowobudującej się linji telefonicznej Grodzisk-Ciechanow mieszkańcy wsi Korycin, gminy Rudka /40 osób/ na czele z sołtysem, Mironczukiem Wincentym usiłowali przeszkodzić technikowi Łabusce Józefowi prowadzenie dalszych robót na gruntach wsi Korycin. Przybyła na miejsce policja zajście zlikwidowała.

Dnia 19 sierpnia w czasie dokonywania scalenia gruntów przez mierniczego Tomaszewicza Konstantego we wsi Tworki, Kalinówka i Soświny, gminy Wyszki doszło do poważniejszych awantur pomiędzy mieszkańcami wspomnianej wsi na tle nieporozumień co do przeznaczenia przy podziale ziemi. Zajście zlikwidowała po

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
za miesiąc sierpień 1929r.

VI Sprawy graniczne.

Powiat Suwalski. Władze litewskie zarządziły dnia 6 sierpnia ostre pogotowie oddziałów litewskich na przedpolu powiatu suwalskiego w związku z pobytem Pana Marszałka Piłsudskiego w Druskienikach i manewrami w rejonie Lida-Baranowicze.

Dnia 15 sierpnia o godz.21.m.30 w odległości 2.1/2 klm. od strażnicy KOP. Sudawskie na terenie gminy Filipowy patrol KOP zauważył w odległości 250 metrów od linji granicznej na terytorjum polskiem dwuch osobników i wezwał ich do zatrzymania się. Osobnicy ci nie zastosowali się do wezwania patrolu, lecz poczęli uciekać, początkowo w głąb terytorjum Polski, później zaś w kierunku granicy, wobec czego patrol oddał za nimi kilkanaście strzałów, alarmując w ten sposób załogę obsadę strażnicy Sudawskie. Po przybyciu pomocy ze wspomnianej strażnicy wzmocnionym patrol w pościgu za zbiegającymi osobnikami zbliżył się ku linji granicznej, gdzie co stąd ostrzelany z terytorjum Litwy, dokąd wspomniani osobnicy zdołali zbiec. Po bezskutecznej, obustronnej - lecz bezskutecznej w wynikach wymianie strzałów patrol powrócił do strażnicy Sudawskiej. Tejże nocy z terytorjum Litwy oddano dwa strzały i wystrzelono dwie białe rakiety w kierunku zarośli, znajdujących się naprzeciwko strażnicy Sudawskie. Z wyjaśnień przedstawicieli litewskiej policji granicznej udzielonych w sprawie powyższych najść p.o. Komendanta Powiatowego P.P. w Suwałkach, porucznikowi Kowalowi, oraz oficerowi wywiadowczemu 2/ Komendy [illegible] porucznikowi Kamińskiemu i [illegible]

Dnia 19 sierpnia żandarmerja niemiecka wydaliła do Polski za nielegalne przekroczenie granicy do Prus Wschodnich Juljana Rydzewskiego ze wsi Janowo i Zalewskiego Marjana ze wsi Kowiatki, powiatu przasnyskiego. Obaj oni zostali przekazani Sądowi Grodzkiemu w Myszyńcu.

Za nielegalne przekroczenia granicy zatrzymano 5 osób, w tem obywatela niemieckiego, Mateka Jana, zamieszkałego we wsi Ujakien, powiatu szczytnowskiego /Prusy Wschodnie/.-

Powiat Łomżyński.

Dnia 6 sierpnia został zatrzymany w Łomży transport przemyconych z Niemiec rodzynek wagi 120 kg.; przemytnik zdołał zbiec.

Dnia 16 sierpnia na szosie około wsi Gaę przodownik sł.śledczej Gnatowski z Komendy Pow.P.P. w Łomży zatrzymał [illegible] dwa worki rodzynek wagi 140 kg., przemyconych z Niemiec.-

Powiat Kolneński.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 3 osoby.-

Starosta Powiatowy w Kolnie uzyskał informacje, że w dniach 7 i 8 sierpnia w okolicy Użycy, powiatu Johannisburgskiego odbyły się manewry wojskowe, w których brały udział 3 batalion piechoty z Olsztyna i kilka szwadronów kawalerji z Królewca, oraz okoliczne oddziały "Bismarkzbundu", które zapoznawały się z obroną przeciwgazową. W czasie manewrów używano pocisków gazowych najnowszego systemu.-

Powiat Augustowski.

Za nielegalne przekroczenie granicy zostały zatrzymane 4 osoby, w tem obywatel niemiecki Gutowski Gryo, którego po wykorzystaniu przez Samodzielny Refe-

rował go do stawienia się do Urzędu Policji Kryminalnej. W urzędzie tym Rafałko został przesłuchany co do danych personalnych, złożył podpis na wystawionym na przez Goldenowejgo dokumencie i załatwił wszelkie formalności związane z wyjazdem do Berlina, dokąd jechał z nim razem żydek z Białegostoku, Fajnsod. W Berlinie oczekiwał na dworcu na Fajnsoda i Rafałka członek organizacji przemytników, który odebrał im pomiędzy paszporty i umieścił ich w hotelu, a następnego dnia wyjechał z nimi pociągiem do Paryża, gdzie zwrócił im dokumenty, zaopatrzył w bilety i skierował do Stacji Nazaret. Z St. Nazaret Fajnsod i Rafałko wsiedli na okręt "Espagne", który przywiózł ich do portu Hawana, gdzie zatrzymała ich policja i skierowała dnia 24 czerwca b.r. na okręt "De la Salle", którym przybyli do portu w Hawrze, skąd dnia 21 lipca br. wyjechali na okręcie "Virginia" do portu w Gdyni. W Gdyni mieli być oni oddani w ręce policji polskiej, jednakże szef klasy III okrętu "Virginia" po porozumieniu się z jakimś żydkiem w języku francuskim zmienił pierwotny zamiar i zarządził odwiezienie ich do portu w Rydze. W Rydze wspomniany szef III klasy okrętu "Virginia" przekazał Fajnsoda i Rafałka trzem agentom francuskiej linji okrętowej, którzy umieścili ich w domu emigracyjnym francuskiej linji okrętowej bez możności wydalania się na miasto. W domu tym przebywało kilkunastu emigrantów z Polski, z których kilku wyjechało z agentami organizacji przemytniczej do Królewca. Rafałko twierdził, że pomiędzy nimi był Fajnsod z Białegostoku, Jarzyński Jan, Julian Gacki i Józef Zawadzki z Rutek, powiatu Kołomyskiego, Franciszek Chosa ze Starego Wysocku, pow. Kozienickiego, Pistrak Michałko Sadzewski i wielu

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Sr.B.1926/29.T.
Dnia 7 września 1929r.

64

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc sierpień 1929r.

XII. Szpiegostwo, dywersja, sabotaż.

Powiat Ostrołęcki.

Vide sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc lipiec.

W sprawie zatrzymanej dnia 12 lipca br.w powiecie ostrołęckim Wiśniewskiej Zofji stwierdzono, że nie była ona nigdy działaczką komunistyczną, nie była więzioną i, że nazywa się ona faktycznie Bort Marjanna. Po ustaleniu jej tożsamości Bort Marjanna została zwolniona. Zamieszkuje ona obecnie w Węglinie, gminy Trzydnik, powiatu Janowskiego w Województwie Lubelskiem. Z materjałów dochodzeń co do Bort Marjanny vel Wiśniewskiej Zofji wynika, że jest ona poszukiwana o popełnienie kilku kradzieży w różnych miejscowościach.

Powiat Białostocki.

Dnia 5 sierpnia w Białymstoku został zatrzymany Dzinla Toot, rzekomo obywatel węgierski, który zeznał, że przybył do Polski nielegalnie z Rosji Sowieckiej. Toota przekazano do dyspozycji Samodzielnego Referatu Informacyjnego DOK.III w Grodnie.

Powiat Augustowski.

Dnia 23 sierpnia Komenda Powiatowa P. w August. ~~że~~ przekazała do dyspozycji P.Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Suwałkach Stanisława Bernada, zatrzymanego przez władze wojskowe w obrębie zakwaterowania wojsk w gminie Bębnin pod zar-

66 : 45

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE
Nr 8. 1926/29.
Dnia 7 września 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929 r.

XIII. VARIA.

Sprawy samorządowe.

Zarządzeniem z dnia 26 sierpnia został mianowany Prezydentem miasta Grodna dotychczasowy komisarz rządowy Antoni Rączaszek od dnia 1 września, zatwierdzony wybór vice-prezydenta Owsieja Suchowlańskiego i wyznaczony dzień 8 września jako ostateczny termin wyboru ławników.

Zarządzeniem z tegoż dnia zostali złożeni z urzędu w Magistracie m.Kolna burmistrz Wójcikiewicz Henryk, vice-burmistr Wolf Romba i ławnik Jankiel-Lejba Gynowicz i mianowany komisarzem rządowym m.Kolna do czasu ukonstytuowania się prezydjum nowo-wybranego Magistratu - Władysław Maliszewski.-

Przejazd wycieczki dziennikarzy rumuńskich.

Dnia 23 sierpnia przejazdem z Warszawy do Wilna zatrzymała się na dworcu kolejowym w Białymstoku wycieczka dziennikarzy rumuńskich /20 osoby/. Wycieczkę powitali i towarzyszyli jej przez czas pobytu na dworcu przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych.-

Wycieczka młodzieży Polonji Amerykańskiej.

Dnia 10 sierpnia przybyła do Białowieży wycieczka młodzież Polonji Amerykańskiej, którą przyjmował specjalnie zorganizowany Komitet. Po zwiedzeniu Białowieży i puszczy wycieczka dnia 13 sierpnia odjechała do Wilna.-

Zamknięcie kolonij letnich w Mańkini.

Dnia 25 sierpnia w Mańkini, powiatu ostrowskiego odbyło się przy udziale p.wojewody Kirsta, posłanki Prusowej, p.wicewojewody Warszawskiego Łopatto i innych zamknięcie kolonij letnich, zorganizowanych przez warszawskie stowarzyszenia opiekuńcze dla tysiąca uczennic szkół powszechnych w wieku od 7 do 15 lat.

burmistrz m.Ostrołęki, Jan Glinka właściciel majątku Suak w pow.Ostrołęckim i major Stachowicz D-ca 12 DAKu skarbnikiem i sekretarzem Komitetu jest p.Sobiński Józef Dyrektor Szkoły Rzemieślniczej w Ostrołęce.

Ponadto w skład ścisłego Komitetu Wykonawczego wchodzi "Sekcja Warszawska" której członkami są pp.pułk.Strzemieński, D-ca 2-ej Dywizji Konnej, pułk.Dunin-Wolski szef artylerji DOK.I, pułk.Durski-Traszko pułk.Przedzimirski i Piotr Górecki b.Dyrektor P.A.T.

Ścisły Komitet Wykonawczy polecił Sekcji Warszawskiej wydanie odezwy do społeczeństwa, ogłoszenie konkursu na wykonanie pomnika i załatwienie sprawy prezydjum honorowego Komitetu Obchodu Setnej Rocznicy Bitwy pod Ostrołęką.-

Działalność ks.kanonika Rogińskiego.

Ksiądz Kanonik Rogiński w Wysokiem-Mazowieckiem zwołał dnia 25 sierpnia bez powiadomienia władz wiec rodzicielski, na którym występował przeciwko zarządzeniom władz szkolnych co do wspólnej nauki dzieci chrześcijańskich i żydowskich w szkole powszechnej w Wysokiem-Mazowieckiem, oraz odczytał sredagowanie przezeń podanie do Ministerstwa Wyznań i Oświecenia Publicznego o zorganizowanie we wspomnianej szkole oddzielnych klas dla dzieci obu wyznań. Podanie to podpisało 60 osób z pośród zebranych na wiecu.-

Z A W O J E W O D E :

Weingarten

/Weingarten/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

,ych do prowadzenia systematycznej pracy organizacyjnej, czego nie uczyniła dotychczas w okręgu łomżyńskim, w którym PPS. zarębiła silnie swą działalność z PSL"Wyzwoleniem" na gruncie wiejskim i propaguje z korzyścią dla siebie poczynania Polskiego Kościoła Narodowego. Pozatym okręgiem PPS.działała intensywniej jedynie w bielskim okręgu przemysłu drzewnego, gdzie mogący stać się jej groźnym przeciwnikiem BBW-R. zrezygnował z wykorzystania doskonale zapowiadającej się w lipcu akcji Federacji Pracy. Okoliczność ta w zestawieniu z całym szeregiem spostrzeżeń świadczy o niemal zupełnej bezczynności BBWzR.wobec stronnictw opozycyjnych , które we wrześniu nastawiły swą działalność na przekonywanie ludności, że sesja jesienna Sejmu rozpocznie się pod znakiem generalnej rozgrywki tych stronnictw z Rządem że rozgrywka ta spowoduje bądź upadek Rządu, bądź też rozwiązanie Sejmu i rozpisanie nowych wyborów. Nastawienie to charakteryzują szczególnie jaskrawo zjazd powiatowy PSL"Piast" w Białymstoku dnia. 22 września i Zjazd Wojewódzki Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce dnia 29 września b.r., odbyte przy udziale parlamentarnych przywódców tych stronnictw, posłów Rataja i Dąbskiego.

Akcje wiecowa wspomnianych stronnictw, oraz prasowa Stronnictwa Narodowego /"Życie i Praca"/ i Chrześcijańskiej Demokracji /"Nowe Życie"/ niewątpliwie zasugerowały społeczeństwo co do zapowiadanych wydarzeń na gruncie parlamentarnym, nie powstrzymały jednakże procesu narastania na płaszczyźnie działania grup, związków i stowarzyszeń społecznych pozytywnych dla Rządu wartości politycznych, co uważam za najważniejszy przyczynek do charakterystyki ruchu społecznego w ubiegłym miesiącu. Na całość przejawów tego ruchu złożyły się w pierwszym rzędzie poparta wydatnio przez społeczeństwo akcja Tygodnia Dziecka, zorganizowanego przez Wojewódzkie Towarzystwo Opieki Społecznej "Przystań", Tydzień Polskiego Białego Krzyża, nierzadko zwalczane przez Stronnictwo Narodowe szczególnie zloty, święto i zawody organizacyj P.W. i W.F. obchód dziesięcioletniej rocznicy powstania sejneńskiego i inne, rewelacją jednakże dla wszystkich warstw

Ruch zawodowy nie nastręczył mi bardziej charakterystycznych spostrzeżeń.-

Na rynku pracy uwidoczniły się znaczny spadek bezrobocia i poprawa konjunktury w przemysłach drzewnym, włókienniczym i garbarskim, z czem wiąże się możliwość rozpoczęcia akcji cennikowej przez ulegające wpływom PPS. i Bundu związki zawodowe ze względów taktycznych tych partyj.

Stan bezpieczeństwa publicznego poprawił się ogólnie pod względem politycznym w powiatach białostockim, sokólskim i suwalskim, natomiast uległ pogorszeniu pod względem kryminalnym w powiatach łomżyńskim, sokólskim, wys.-Mazowieckim i ostrołęckim. Charakterystyczną cechą bezpieczeństwa publicznego w ogólnej jego ocenie za miesiąc ubiegły jest wzrost liczby drobnych przestępstw kryminalnych /kradzieże, poranienia i zabójstwa w bójkach/, co zresztą ma miejsce każdorocznie w okresie zakończenia prac rolnych i spieniężania zbiorów przez ludność wiejską.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

a jedynie dla ratowania swej sytuacji szuka języka porozumiewawczego z przedstawicielami narodów, aby zyskać na czasie i odwlec w ten sposób likwidacje wpływów obozu rządowego.

W artykule "Na parlamentarnej drodze" /Nr.66 z dnia 19 września/ "Nowe Życie" stara się udowodnić, że opinja całego kraju zwrócona jest przeciwko sferom rządzącym, a szczególnie BBWzR. i, że opinja ta musi wywołać pewien wstrząs. Dalej pismo wyraża przekonanie, że Marszałek Piłsudski zmuszony będzie nawet względnie rychło powziąć ostateczną decyzję, od której zależeć będą dalsze losy kraju, a zarazem daje wyraz powątpiewaniu by ta decyzja Marszałka Piłsudskiego wypadła na korzyść BBWzR. i w tej materji konkluduje: " Wątpliwem jest, by on /Marszałek Piłsudski/ zapomniał o swej demokratycznej przeszłości i chciał wbić gwóźdź do trumny, "którą chcą pewne jednostki z BB. złożyć polski parlamentaryzm. Można bowiem walczyć słowem, można łajać i grozić, lecz w obliczu historji nie łatwo jest zdecydować się, zwłaszcza w obecnem położeniu politycznem Europy, a więc i Polski, na nowe wstrząśnienia. Dlatego powrót do parlamentarnych zmian Rządu zdaje się być najwygodniejszą drogą i dla samej sanacji".

Wreszcie w artykule "Pogłoski i nastroje" /Nr.69 z dnia 29 września/ "Nowe Życie" stwierdza, że w stolicy odbywają się decydujące narady polityczne, które zdecydować mogą dalsze losy kraju. Po przytoczeniu całego szeregu argumentów, mających przekonać czytelnika że obóz sanacyjny stracił całkowicie zaufanie społeczeństwa, wyraża przypuszczenie, że przed Sejmem na sesji jesiennej stanie nowy Rząd nie mniej jednakże liczy się z możliwością, że Rząd premjera Switalskiego na wszelkie ataki opozycji odpowie tak, jak swego czasu oświadczył Minister Składkowski: " Mamy zaufanie Marszałka Piłsudskiego, więc zostajemy. Panowie nas nie obchodzą".

"Życie i Praca", tygodnik łomżyński w art. "Czyżby otrzeźwienie", Nr.35 z dnia 1 września/ zaznacza, że w obozie rządowym rozpoczął się odwrót i, że obóz ten szuka porozumienia z obozem narodowym

na manowce. Stronnictwo Narodowe, gdyby poszło na porozumienie z kim kolwiek, ktoby jasno zgodnie z naszym programem nie wskazał dróg nap wy Rzeczypospolitej i nie zapewnił poszanowania prawa i uczciwości w Polsce, popełniłby łajdactwo i zdradę wobec swoich zwolenników. Na ob na i nieuczciwą zgodę nie pójdziemy"-

W art."Sprawa żydowska" /"Życie i Praca" Nr.37/ xxdnia poseł Ka Wieczak dowodzi, że mimo sympatyj, któremi żydzi nagle pod wpływem wydarzeń palestyńskich poczęli okazywać Polsce, nie zdołają oni wp czynności Polski, a następnie stwierdza, że społeczeństwo polskie coraz bardziej życiowo pojmuje konieczność walki z żydami na polu go spodarczem.

Starosta Powiatowy w Łomży dnia 19 września zajął nakład 39 nu ru "Życia i Pracy" za artykuły "Jeszcze sprawa kaplicy Branickich", zawierający wiadomości nieprawdziwe i mogące wywołać niepokój publi ny. Przy wykonywaniu zajęcia stwierdzono, że większa część nakładu stała rozpowszechniona przed dostarczeniem Starostwu obowiązkowych e zemplarzy czasopisma, wobec czego redaktor odpowiedzialny i zarządza cy drukarnią, Bronisław Bronowicz został pociągnięty do odpowiedzial ci karnej z art.65 i 67 prawa prasowego.

W drugim nakładzie tegoż numeru 38 "Życia i Pracy" został zam czony artykuł p.t." Wróg atakuje", poświęcony odbytemu dnia 8 wrześni w Poznaniu zjazdowi katolickiemu.

Wreszcie w Nr.39 "Życia i Pracy" z dnia 29 września w art.p. "Z Gniazda Orląt" poseł Karol Wieczak dowodzi, że polityka narod ciowa Rządu w Małopolsce Wschodniej zagraża interesom Państwa, przy czem kończy artykuł następująco: "Musi wreszcie Rząd zrozumieć, że b współudziału społeczeństwa pracować na tych ziemiach nie wolno, że ży wezwać wszystkich polaków do energicznej i wytężonej pracy na te nie polskich organizacyj. Trzeba stworzyć polską siłę i trzeba tak sadzić tamtejsze urzędy, ażeby celem ich było umocnienie powagi maje statu Rzeczypospolitej na tych ziemiach, najbardziej w dziejach nas

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.ZB.I-2105/29.T.
Dnia 7 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne za miesiąc wrzesień 1929 rok.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Augustowski. We wsi Adamowicze, gminy Łabno powstało koło lokalne BBWzR, do którego zarządu weszli: Czerniawski Józef, wójt gminy -prezes, Makarewicz Wacław z Łososny i Juchniewicz Józef z Adamowicz - członkowie.-

Powiat Bielsk-Podl. W osadzie Narewka powstało liczące 28 członków / w tem trzech żydów/ koło lokalne BBWzR., którego zarząd tworzą: Dankiewicz Wacław, nadleśniczy - prezes i Kazimierz Zulauft, kierownik szkoły powszechnej - sekretarz.

Powiat Kolneński. Dnia 8 września we wsi Dobrzyjałowo, gminy Rogienice odbył się wiec BBWzR., na którym kierownik sekretarjatu powiatowego BBWzR. w Kolnie, Sulima Szulmaniewicz zobrazował sytuację gospodarczą i polityczną w kraju. Obecnych - około 500 osób.-

Dnia 15 września na zebraniu Rady Powiatowej BBWzR. w Kolnie omówiono sprawy bieżące i organizacyjne.-

Powiat Suwalski. Posłowie Krzywicki i Łazarski w ubiegłym miesiącu objeżdżali poszczególne miejscowości powiatu w celu nawiązania bliższego kontaktu z członkami i sympatykami BBWzR.

b/ Polska Partja Socjalistyczna d.Frakcja Rewolucyjna.

Powiat Białostocki. Dnia 6 września w Białymstoku odbyło się zebranie delegatów robotniczych i mężów zaufania PPS.d.Frakcja Rewolucyjna poszczególnych zakładów przemysłu włókienniczego, mające na celu zorganizowanie Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego. Po przemówieniach Goskowicza Józefa,

przeciwko PPS i PSL"Wyzwolenie" nie zostanie w sposób należyty poparta przez władze centralne partji to może ulec względnie rychłe załamania się.

c/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Łomżyński. Dnia 22 września we wsi Szumowo odbyło się w lokalu zamkniętym zebranie imiennie zaproszonych członków i sympatyków Stronnictwa Narodowego. Na zebraniu tem wygłosił referat o obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej kraju nauczyciel państwowego gimnazjum męskiego w Łomży, Skiwski Antoni, który traktował szeroko o atakach na kościół masonerji i komunistów, ubolewał nad ciężkiem położeniem włościan i podkreślał, że położenie to jest wynikiem gospodarczej polityki Rządu. Po zebraniu na wniosek Skiwskiego wybrano zarząd koła parafjalnego Stronnictwa Narodowego w składzie - Władysław Wiśniewski - prezes, Podbielski Franciszek - sekretarz i Głębocki Kazimierz - skarbnik. Na członków koła zapisało się 20 osób, które otrzymały od Skiwskiego egzemplarze przedruku artykułu posła Wieroczaka z numeru 36-go tygodnika "Życie i Praca". Egzemplarz przedruku załączony.

d/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Grodzieński. Poseł Pużjan Romuald zapowiedział na dzisiaj 8 września w sprawozdawczy w Porzeczu, gdzie Ch.D. posiada wpływy wiejskie. Z obawy przez nieudaniem się wiecu przybyły dnia 8 września do Porzecza poseł Pużjan ograniczył się tylko do rozdania przed kościołem kilkudziesięciu egzemplarzy propagandowych wydawnictw Ch.D.

e/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Białostocki. Na wiecu sprawozdawczym we wsi Juchnowiec-Kościelny /? ...b/ dnia 8 września b.r. poseł Łoś Dominik oświadczył, że dążyć konsekwentnie do zniesienia podatków gruntowego, od bu

następującej treści:"Zgromadzeni... 1/ domagają się, by w Polsce nie stwarzano obywateli dwóch gatunków i, by chłopi traktowani byli narówni i znnymi obywatelami; 2/ upoważniają klub posłów PSL "Piast" do walki o zmniejszenie budżetu państwowego; 3/ protestują przeciwko zamiarom wprowadzenia trzech nowych podatków; 4/ domagają się premji na wywożone zboże; 5/ domagają się zrównoważenia cen na produkty rolne z cenami na przedmioty wytwórczości przemysłu; 6/ żądają zmiany ustawy o wydawaniu pożyczek pod zastaw zboża w ten sposób, by z tego rodzaju pożyczek mogli również korzystać drobni rolnicy i 7/ postanawiają dążyć do zjednoczenia wszystkich chłopów pod sztandarem PSL"Piast" " /300 osób/.

Górski Wład.

Powiat Bielsk-Podl. Kierownik Sekretarjatu Powiatowego PSL"Piast" w Siemiatyczach zorganizował w ubiegłym miesiącu koła Stronnictwa: we wsi Kukygi, gminy Siemiatycze, liczące 20 członków; zarząd: Kuperski Józef - prezes, Wilczewski Wacław - viceprezes, Michaluk Józef - sekretarz i Jorn Piotr - skarbnik; we wsi Łopusz, gminy Narojki, liczące 10 członków.-

We wsi Wierzchen-Duży, gminy Siemiatycze, liczące 19 członków; zarząd: Kulszakiewicz Mieczysław - prezes, Łubowicki Mieczysław - viceprezes i Wierciński Jan - skarbnik; we wsi Tołwin, gminy Siemiatycze, liczące 30 członków; zarząd: Kowalski Antoni - prezes, Kosiński Michał - viceprezes, Kosiński Edward - sekretarz i Totwiński Mieczysław - skarbnik; we wsi Krasewicze-Jagiełki, gminy Siemiatycze, liczące 15 członków; zarząd: Wierciński Antoni - prezes, Orzepowski Mikołaj - viceprezes, Krasowski Wacław - sekretarz i Krasowski Stanisław - skarbnik.

f/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Białostocki. W kilku miejscowościach powiatu białostockiego kolportowane były w ciągu miesiąca egzemplarze omówionej w poprzedniem sprawozdaniu sytuacyjnem ulotki posła Sawickiego Adolfa.

do wyzwolenia, gdy [illegible] przyjdzie. Wygłoszą mowy: Vice Marszałek Sejmu Dąbrowski, generał Roja, poseł Hochmiej, poseł Dziduch i inni. Aby wam publicznie wykazać naszą siłę, jak też nasze dole cierpienia i niedostatek musimy wszyscy młodzi i starzy, zdala i zbliska przybyć jak jeden na wymienionym Zjazd. Od wieków znalazła orgja wyzysku i ogłupienia ludu ziemi sokólskiej i białostockiej, nareszcie jednak nadszedł czas, że pękać muszą okowy tyranów naszej niewoli i wyzysku. Dziś młodzi i starzy idą z postępem, idą do walki z wyzyskiem, do walki z niesprawiedliwością do walki o równość i braterstwo narodów. Na Zjeździe publicznie zaprotestujemy przeciw nieszczęsnym na nas nakładanym karom, przeciw obecnemu systemowi sprzedaży i rębania lasów, przeciw uchwalaniu przez Sejmiki podatków od inwentarza, zboża i t.d. /ubezpieczenie/. Bracia Chłopi! narzekamy na nasz nieszczęsny los, że każdy krzywdzi nas i panuje nad nami, ale pomyślmy, że my dotąd nie próbowali naszej wspólnej siły. Dlatego też staniemy wszyscy jak jeden mąż na Zjeździe dn. 29 września b.r. niech nasi wrogowie drżą, że utracha widzą naszą jedność i wspólny front. Jedność chłopów to miljonowa armja, która na zawołanie naszych posłów stanie do walki w obronie praw ludu, do walki z wyzyskiem i poniewieraniem ludu. Pokażmy ciemiężycielom kim my jesteśmy! Porządku na Zjeździe będzie strzegła milicja chłopska. Zgłoszenie do milicji przyjmuje Sekretarjat w Sokółce. Zbiórka milicji w dniu Zjazdu o godzinie 9 rano w Sekretarjacie. K.

Starosta Powiatowy w Sokółce dopatrzył się w treści tej ulotki czyn naruszenia art.1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 maja 1927 roku i art. 130 K.K. - wobec czego skierował sprawę przeciwko posłowi Sawickiemu do Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Białymstoku.

Dnia 29 września w Sokółce odbył się Zjazd ojcowski Stronnictwa Chłopskiego przy udziale posłów P[illegible]skiego Jana, Walerona Andrzeja, Roj Bolesława, Fluty Antoniego, Hochmiej Józefa i Sawickiego Adolfa.

Przybywających do Sokółki posłów Dąbskiego, Walerona Flutę, Roję i Hochmiej powitał na dworcu kolejowym poseł Sawicki na czele liczącej ponad 200 osób milicji ze [illegible] i [illegible] [illegible] posłowie [illegible]

stronnictwa te przystąpią do generalnej rozprawy z reżymem upadku [illegible] przyczem akcentował, że rozprawka ta [illegible] się czasu [illegible] rozwiązaniem Sejmu i rozpisaniem nowych wyborów jeszcze w roku bieżącym, zapowiedzią ogłoszeniem przez Marszałka Piłsudskiego dyktatury [illegible] zmusił masy chłopskie do wystąpień bardziej zdecydowanych. Następnie poseł Dębski oświadczył, że niema najmniejszych złudzeń co do czystkiego upadku dyktatury Marszałka Piłsudskiego i reakcji, gdyż doprowadziły one kraj wogóle a masy włościańskie w szczególności do zupełnej ruiny, że rządy obecne oparte są na nienawiści sfer rządzących do szerokich mas ludności i na sile bagnetów i, że przeto ustąpić muszą wychłe miejsce rządom ludowym opartym na trwałej podstawie miłości bliźniego. Traktując szeroko o tej miłości poseł Dębski podkreślał, że szczególnie na ziemiach kresowych uwidacznia się nienawiść dzisiejszego Rządu do mas włościańskich narodowościowo-zróżniczkowanych, w czem dopatrywał się poważnego niebezpieczeństwa zagrażającego Polsce i hamującego jej normalny rozwój mocarstwowy i zaznaczał, że ostrzega Marszałka Piłsudskiego, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem i siły rządzące przed konsekwencjami tej nienawiści, które mogą przerodzić się w gniew ludu. W dalszem przemówieniu poseł Dębski zapowiadał bezwzględną walkę stronnictw opozycyjnych z Rządem i BBWnR wyrażał przekonanie, że jesienna sesja sejmowa przyniesie mani upadek dyktatury Marszałka Piłsudskiego, groził pułkownikowi Sławkowi i BBWnR odwetem mas ludowych za wszelkie wystąpienia przeciwko posłom stronnictw ludowych na gruncie parlamentarnym i wreszcie dawał wyraz przekonaniu, że wykazujące się zrozumienie konieczności konsolidacji stronnictw chłopskich doprowadzi w najbliższym czasie do zblokowania się Stronnictwa Chłopskiego z PSL "Piast" i PSL "Wyzwolenie", z którem Stronnictwo Chłopskie gotowe jest połączyć się w każdej chwili. Wzywając uczestników Zjazdu do jak najostrzejszej walki z BBWnR, poseł Dębski wyjaśniał, że nie należy występować przeciwko urządzającym w Województwie Białostockiem wiece posłom PSL "Wyzwolenie" i PSL "Piast", jeżeli odbędą oni, że wyrażają zgodę na zblokowanie się tych stronnictw ze Stronnictwem Chłopskiem. Zaś

nictwa Chłopskiego polecił mu zorganizowanie wspomnianej straży możli wie jak najrychlej i że w sprawie organizowania straży chłopskiej wydane już zostały przez Zarząd Główny Stronnictwa Chłopskiego obszerne okólniki.-

Powołując się na przemówienia przedmówców poseł Mochniej nie dwuznacznie wskazywał, że masy włościańskie świadomie krzywdzone są przez sfery rządzące, których polityce gospodarczej zawdzięczać mogą rujnującą gospodarstwa wiejskie zniżkę cen zboża, wzywał uczestników zjazdu by bardziej krytycznie ustosunkowali się do doręczanych im nakazów płatniczych i przeznaczali na podatki tylko te pieniądze jakie pozostaną im po opędzeniu wszystkich potrzeb ich życia codziennego. Szczególnie ostro i w licznych momentach wręcz demagogicznie poseł Mochniej występował przeciwko Marszałkowi Piłsudskiemu, oskarżając Marszałka Piłsudskiego o niedotrzymanie obietnic, danych ochotnikom w roku 1920. M.in. poseł Mochniej negował zasługi Marszałka Piłsudskiego dla Polski i dowodził, że Marszałek Piłsudski, oraz generałowie i pułkownicy tylko z chęci zdobywania dalszych laurów których w czasie pokojowym nie mogą znaleść na polu walk orężnych dorwali się do władzy, aby rządzić Polską na sposób jakim rządzili pułkami i dywizjami podczas trwania wojny. W konkluzji swych wywodów poseł Mochniej stwierdzał że cierpliwość mas chłopskich już się wyczerpała, że dalsze jej nadużywanie przez Rząd Marszałka Piłsudskiego doprowadzić może do przewrotu zbrojnego w tym wypadku, gdyby sesja jesienna Sejmu nie przyniosła upadku dyktatury Marszałka Piłsudskiego.-

Po referatach posłów przemawiali Pogorzelczuk, delegat koła Stronnictwa Chłopskiego w gminie Hoża, powiatu grodzieńskiego, który prosił posła Sawickiego o wzięcie pod opiekę powiatu grodzieńskiego nauczyciel szkoły powszechnej Bogusz Stanisław, przeniesiony w roku 1928 ze względu na jego działalność polityczną z powiatu szczuczyńskiego w województwie Białostockiem do Województwa Warszawskiego, Harytonowicz, delegat koła Stronnictwa Chłopskiego we wsi Zalesie, powiatu sokólskiego i Sztelmaszuk Bernard, prezes zarządu powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce.-

czwartego i piątego wypowiedziało się z tłumu początkowo kilkadziesiąt, później zaś kilkanaście osób w tem około 7 członków Związku Strzeleckiego, których poseł Dąbski nazwał żydami /Stwierdzając przyjęcie punktów czwartego i piątego rezolucji, poseł Waleron zauważył, że punkty te zostały przyjęte przy nieznacznem sprzeciwie zwolenników dyktatury Marszałka Piłsudskiego na co z widocznem wzburzeniem poseł Dąbski oświadczył, że nie można brać pod uwagę sprzeciwu trzech czterech strzelców, którzy nie są polakami, a tylko żydami/.-

Na podkreślenie zasługuje fakt, że poseł Dąbski nie pozwolił przemawiać Harytonowiczowi w momencie, gdy tenże wyrażał ubolewanie, że większość z pośród obecnych na Zjeździe uśmiecha się ironicznie, gdy posłowie mówią o konieczności walki z dyktaturą Marszałka Piłsudskiego.-

Zjazd zamknęło przemówienie posła Sawickiego, w którem poruszył on osobisty jego stosunek do miejscowych władz państwowej administracji ogólnej.

Podczas przemówień posłów Sawickiego, Walerona i Dąbskiego obecnych było na Zjeździe około 500 osób, później zaś przybyło na Zjazd około 300 osób z kościoła po skończonem nabożeństwie czterdziestogodzinnem.-

Zjazd zakończył się przy obecności około 400 osób, w tem około 200-tu członków milicji, którzy od samego rana pili w różnych restauracjach Sokółki i około 150 osób z gmin suchowolskiej, korycińskiej i janowskiej powiatu sokólskiego. Z poza powiatu sokólskiego udział w Zjeździe brało nie więcej, niż 40 osób.

Po rozwiązaniu Zjazdu poseł Roja udzielał w hotelu porad inwalidom, pozostali zaś posłowie udali się do Sekretarjatu Powiatowego Stronnictwa Chłopskiego, gdzie odbyli konferencje z prezesami kół lokalnych.

g/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Grodzieński. Dążąc do podniesienia swych wpływów w powiecie grodzieńskim, PPS. podniosła do rzędu OKR. dotychczasowy Komitet powiatowy w Grodnie.

Powiat Łomżyński. Dnia 30 sierpnia poseł dr. M. Czarnecki wygłosił w Łomży odczyt na temat "Parlamentaryzm", w którym przedstawił historję rozwoju parlamentaryzmu, podkreślając, że klasa pracująca zawsze dążyła niezachwianie do

Następni mówcy Mścichowski, sekretarz Związku Zawodowego Robotników Rolnych w Ostrowi-Mazowieckiej i Roman Janowski, prezes Zarządu Powiatowego PSL"Wyzwolenie" w Ostrowi-Mazowieckiej starali się udowodnić że zamiast wyborów uzupełniających do Rady Miejskiej m.Ostrowi-Mazowieckiej winny były być rozpisane wybory całkowite, przyczem Janowski oświadczył, że PSL"Wyzwolenie" pójdzie do wyborów razem z PPS. /200 osób/. Po wiecu rozdawane były ulotki p.t. "W obronie samorządu" egzemplarz ulotki załączony.

Dnia 15 września odbył się w Ostrowi drugi wiec przedwyborczy PPS. Początkowo wiec ten odbywał się pod gołem niebem, został jednakże rozwiązany przez zastępcę Starosty Powiatowego ze względu na ostre wystąpienie opozycji PPS.d.Frakcja Rewolucyjna. Wiec ten dokończony został w lokalu Związku Zawodowego Robotników Rolnych, gdzie przemawiał poseł Zaremba, który w gwałtownem wystąpieniu zarzucał władzom administracyjnym i policyjnym dokonywanie gwałtów nad ruchem robotniczym i pomawiał Rząd o prowadzenie polityki ugodowej w odniesieniu do stronnictw prawicy, przyczem oświadczył, że upadek dyktatury Marszałka Piłsudskiego jest już tylko kwestją czasu i, że po upadku tej dyktatury socjaliści policzą się administracją i policją. Wiec zakończył się odczytaniem przez posła Zarembę rezolucji następującej treści: " Zebrani w dniu 15 września b.r. na wiecu PPS. w Ostrowi-Mazowieckiej protestujemy przeciwko gwałtom policji i administracji, oraz przeciwko napadom bandytów [illegible], przyczem obiecujemy wszyscy głosować przy wyborach do Rady Miejskiej na listę PPS., oznaczoną Nr.2." /150 osób/. W odpowiedzi na omawiany wiec tegoż dnia PPS.d.Frakcja Rewolucyjna urządziła w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt na temat "Samorząd w Ostrowi-Mazowieckiej", wygłoszony przez Przytułę Józefa z Białegostoku. Prelegent scharakteryzował szkodliwą dla miasta działalność b.zarządu m.Ostrowi-Mazowieckiej i uwypuklił nadużycia tegoż zarządu, które zmusiły władze nadzorcze do złożenia traktowanego zarządu z urzędu. Następnie Przytuła wskazał na przyczyny, które zmusi-

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 15 września na wiecu sprawozdawczym w osadzie
la poseł Dubois oświadczył, że już w najbliższych dniach po o
ciu sesji jesiennej Sejmu nastąpi generalna rozgrywka opozycj
z Rządem i że przedterminowe rozwiązanie umowy przez Minister
Rolnictwa z Polską Spółką Drzewną "Century" nastąpiło na skt
jego osobistych zabiegów.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.NB.II/2105/29.T.
Dnia 7 października 1929r.

Sytuacja, na podstawie miesięcznika za miesiąc wrzesień 1929 r.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności elementów wywrotowych.

Obchód Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej.

Organizacje komunistyczne na terenie Województwa Białostockiego, osłabione dotkliwie represjami pierwszosierpniowemi, powstrzymywały się od szerszych przygotowań zewnętrznych do wystąpień pierwszowrześniowych, które wypadły naogół słabiej, niż w roku 1928. Wystąpienia te w poszczególnych powiatach Województwa przedstawiały się następująco:

Powiat Grodzieński.

W Grodnie zdezorjentowało komunistów zamknięcia dnia 30 sierpnia oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego na podstawie decyzji Sądu Okręgowego w Grodnie z dnia 16. sierpnia b.r., które przejęto zostało przez organizacje komunistyczne jako zapowiedź dalszych represyj przed dniem 1-go września.

Wywieszone transparenty: 1/ dnia 30 sierpnia r.b. na szosie Krynki-Grodno w odległości 5 klm. od Krynek /na przewodach telefonicznych/ z napisami w języku polskim i rosyjskim; 2/ w nocy z dnia 31 sierpnia na 1-go września b.r. pomiędzy Brzostowicą-Małą i majątkiem Petrolin - z napisami w języku białoruskim; 3/ tejże nocy na przewodach elektrycznych w Skidlu dwa transparenty, oraz po jednym około osady Hołynka i chat wsi Popławce w gminie Hołynka; 4/ w nocy z dnia 1 na 2 b.m. na przewodach telefonicznych przy [illegible] około Krynek transparent z napisami w języku polskim i [illegible]

Powiat Wys.-Mazowiecki.

Dnia 27 sierpnia odbyło się w Tykocinie zebranie organizacyjne oddziału P.O.W. przy udziale 20 osób. Na zebraniu wybrany został Zarząd w następującym składzie: Franciszek Komorowski - prezes, Józef Rakowicz - wiceprezes, Jan Wilk - sekretarz, Antoni Piekutowski - skarbnik, wszyscy w Tykocinie.-

g/ Związek rezerwistów i b.wojskowych.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Dnia 1 września w osadzie Narewka odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału Związku.

h/ Organizacje P.W. i W.F.

Powiat Augustowski.

Dnia 1 września we wsi Nowinka odbyły się uroczystości P.W. i W.F. i poświęcenie boiska sportowego, na które przybyli P.Wojewoda, oraz posłowie Krzywicki i Łazarski. Uroczystości rozpoczęła Msza św., poczem odbyła się defilada organizacyj P.W. i W.F. Po defiladzie do oddziałów tych przemawiali P.Wojewoda i poseł Łazarski /300 osób/.-

Powiat Grodzieński.

Dnia 15 września we wsi Bersuty, gminy tejże nazwy odbyło się zebranie organizacyjne oddziału P.W. i W.F. przy udziale około 50 osób, które postanowiły zorganizować wspomniany oddział i przystąpić niezwłocznie do pracy.-

Powiat Wys.-Mazowiecki.

W dniach 14 i 15 września odbyło się w Wysokiem-Mazo-

Edmund i Kaczmarski Władysław.-

k/ Związek Inwalidów Wojennych R.P.

Powiat Białostocki.

Dnia 22 września w Białymstoku odbył się pierwszy wojewódzki zjazd delegatów Związku Inwalidów Wojennych R.P., który otworzył Roman Młyński, prezes Rady Miejskiej m.Białegostoku. Na zjeździe zatwierdzono preliminarz budżetowy oddziału wojewódzkiego związku, przyjęto regulamin dla zarządu wojewódzkiego i rady wojewódzkiej związku, oraz wybrano do zarządu wojewódzkiego Snieżko Witolda - prezes, Prowicza Anatola - wiceprezes, Samsela i Bałdyrza - sekretarze a do rady wojewódzkiej Młyńskiego Romana - prezes, Alta - wiceprezes i Sandomierskiego - sekretarz. Ponadto zjazd uchwalił rezolucję, domagającą się od Rządu wydawania inwalidom drzewa na opał po cenach zniżonych, zwolnienia inwalidów od wszelkiego rodzaju opłat skarbowych i przyznania inwalidom prawa należania do Kas Chorych na koszt Państwa. Ponadto zjazd zlecił zarządowi wojewódzkiemu zwrócenia się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie udziału inwalidów w komisjach karno-administracyjnych, interwenjowanie u Zarządu Głównego Związku Inwalidów w Warszawie w sprawie skreślenia zaległości inwalidzkich i wreszcie poczynienie zabiegów w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej w kwestji budowy sanatorjum inwalidzkiego. /50 osób/.-

Powiat Szczuczyński.

We wsi gminnej Grabowo powstał oddział Związku. Zarząd Oddziału tworzą Kocarski Wincenty - prezes, Szczubchel - sekretarz i Piaseczny Stanisław - skarbnik.-

ży odczyty n.t. "Co czeka Polskę" i "O końcu świata". W przemówieniach swych prelegent poruszył stosunki polityczne, panujące w Polsce, przyczem propagował ideę stworzenia jednego stronnictwa pracy i sejmu, złożonego nie z przedstawicieli ugrupowań politycznych, lecz przedstawicieli poszczególnych zawodów.

W drugim odczycie prelegent między innemi poruszył kwestję żydowską, zaznaczając, że nigdzie w Europie żydzi nie korzystają z takich przywilejów, jak w Polsce, mimo to wyrażają oni głośno swoje niezadowolenie z Polski i głoszą wobec świata, że dzieje się im krzywda w Polsce. Obecnych na odczytach w pierwszym i drugim dniu było 500 osób.-

Dnia 23 września w Łomży pod przewodnictwem Starosty Powiatowego odbyło się zebranie przedstawicieli miejscowego rzemiosła, przemysłu, kupiectwa i rolnictwa w związku z zatrzymaniem się w Łomży wystawy ruchomej prób i wzorów przemysłu krajowego, pozostającej pod protektoratem Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Na zebraniu tem wykonione zostały sekcje: przemysłowa, rzemieślnicza, rolnicza i społeczno-szkolna, które to sekcje mają zająć się propagandą wystawy i zachęceniem sfer zainteresowanych do wzięcia udziału w wystawie.-

Powiat Wołkowyski.

W dniach 7 i 8 września ks. Oraczewski wygłosił w Wołkowysku odczyty, jak wyżej w Łomży.-

nia nie chęci parafjan do ks Mieczkowskiego przez Kościół Narodow
Kurja Biskupia zamierza przenieść ks Mieczkowskiego do innej parafji i wyznaczyć na jego miejsce ks. Bagińskiego z Łomży.

Na dzień 22 września we wsi Jelonki zapowiedziany był wiec pos dr.M.Czarneckiego, gorliwego propagatora Polskiego Kościoła Narodowego. Celem niedopuszczenia do odbycia się tegoż wiecu, ks.Mieczkowski zorganizował liczną bojówkę wiec ten jednakże nie odbył się wskutek nie-przybycia posła Czarneckiego.

b/ Sekta baptystów.

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 27 sierpnia we wsi Masiewo 1, gminy Masiewo w domu baptysty Jana Mackiewicza odbył się pod przewodnictwem Marty Iwanowej ze wsi Buczewlanka gminy Suchopol w powiecie prużańskim /Województwo Poleskie/ zbór baptystów /7 osób/.

c/ Misja Barbikańska.

Powiat Grodzieński. Filja Misji Barbikańskiej w Białymstoku uruchomiła w Grodnie bibljotekę czynną dwa razy tygodniowo.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

wydarzeń palestyńskich. Po ich przemówieniach uchwalono rezolucję domagającą się odebrania Anglji mandatu palestyńskiego i przekazania go Lidze Narodów oraz przeprowadzenia śledztwa i ukarania winnych wywołania wydarzeń palestyńskich. Podobny wiec odbył się dnia 6 września w synagodze w Indurze.

Powiat Wołkowyski. W związku z wydarzeniami palestyńskiemi odbyły się wiece protestacyjne dnia 31 sierpnia w Wołkowysku /80 osób/ i tamże dnia 2 września.

Powiat Ostrołęcki. Dnia 28 sierpnia organizacja sjonistyczna w Ostrołęce zwołała tamże wiec protestacyjny, na którym przemawiali Chomont z Wojciechowic, oraz Wilkiensztejn i nauczyciel Kohn z Ostrołęki, z których szczególnie Kohn podkreślał, że żydzi w celu zabezpieczenia swej siedziby narodowej muszą się uciec do stosowania bardziej radykalnych środków i wyzbyć się wszelkich nadziei obliczonych na rzetelną pomoc ze strony Anglji /800 osób/.

Powiat Białostocki. Żydowskie Koło Akademików w Białymstoku na zebraniu w dniu 29 sierpnia /80 osób/ uchwaliło rezolucję, domagającą się od Anglji zrzeczenia się mandatu Palestyńskiego.

Wiece protestacyjne w związku z wydarzeniami w Palestynie odbyły się dnia 29 sierpnia w osadzie Trzcianne, dnia 4 września w Knyszynie /200 osób/, dnia 4 września w Gródku /300 osób/, dnia 7 września w Michałowie oraz w Białymstoku dnia 31 sierpnia i 11 września. - Na wiecu w dniu 11 września w Białymstoku doszło do wzajemnej bójki pomiędzy akademikami żydowskimi i bundowcami; bójkę zlikwidowała policja.

Dnia 21 września sjonista Zrubawel /poalej-sjon lewica/ wygłosił w Białymstoku referat na temat "Czego nas uczą wypadki palestyńskie", w którym oceniał krytycznie propagowaną przez sjonistów ideę palestyńską, stwierdzał, że Palestyna

odezwę do ludności żydowskiej nawołującą do wzięcia udziału w nabożeństwie żałobnem za poległych w Palestynie.

Dnia 21 września organizacja sjonistyczna w Ostrowi-Mazow. zwołała wiec przedwyborczy do Rady Miejskiej na którym Izrael Złatkies, b.vice-burmistrz m.Ostrowi-Mazowieckiej i nauczyciel Holcman Mojżesz skreślili program działania frakcji sjonistycznej w nowej Radzie /400 osób/.

Dnia 21 września w Zarębach-Kościelnych odbyła się akademja sjonistyczna, na której Marczak Benjamin z Warszawy podkreślał konieczność prowadzenia wszechstronnej walki o państwo żydowskie w Palestynie /200 osób/.

powiat Łomżyński Wypadki palestyńskie żywo odbiły się wśród społeczeństwa żydowskiego. Na szeregu wieców i zebrań żydzi dawali wyraz swemu oburzeniu i protestom z powodu bezczynności władz angielskich, podkreślając, że władze te ponoszą całkowitą odpowiedzialność za wspomniane wypadki. W akcji protestacyjnej występowało solidarnie całe społeczeństwo żydowskie, nie wyłączając Bundu, którego członkowie i sympatycy masowo brali udział w wiecach zwoływanych przez sjonistów. Komitet Bundu w Łomży, nie chcąc być zdystansowanym przez sjonistów, dwukrotnie zapowiadał zebrania na temat "sjonizm" w świetle wypadków w Palestynie" zebrania te jednakże nie odbyły się, gdyż większość bundowców udała się na wiece zwołane przez sjonistów.

Dnia 28 sierpnia odbył się wiec, zwołany w Łomży przez organizacje "Hechaluc-Pioner" /700 osób/, na którym wypadki palestyńskie omawiali Mejer Lewiński, Tabolicki, Mizrach, Berksztejn Fania, Wajnberg Naftun i Mosiężnik z Łomży w żargonie, oraz Iwrych Benjamin z Białegostoku po hebrajsku. Tegoż dnia wyznaniowa gmina żydowska w Łomży odbyła posiedzenie w sprawie organizacji pomocy materjalnej dla żydów, poszkodowanych w wypadkach palestyńskich. Na zebraniu tem uchwalona została następującej treści rezolucja:" Rada i Zarząd Gminy Żydowskiej w Łomży w imieniu ponad 12.000 żydów wysłają wraz z

sali sjoniści zareagowali na wystąpienia antysjonistyczne okrzykami i spowodowali rychłe zakończenie odczytu /220 osób/

Dnia 8 września w Łomży odbył się zlot młodzieży Hechalucowskiej z powiatu łomżyńskiego, na który przybyły delegacje hechaluców z Piątnicy Wizny Nowogrodu Zambrowa Śniadowa i Rutek. Na zjeździe wygłoszono kilka referatów, traktujących o wydarzeniach palestyńskich gospodarczej i politycznej sytuacy w Palestynie i zadania hechaluców .-

Dnia 13 września Prawy Poalej-sjon urządził w Łomży pogadankę na temat "Stanowisko Bundu w stosunku do wypadków w Palestynie". Przemawiali Markiewicz Eljasz i Cukierztejn Jakób, którzy poddali krytyce ustosunkowanie się Bundu do wydarzeń palestyńskich /150 os./

Dnia 14 września w Łomży organizacha Hechaluc-Pioner zorganizowała odczyt na temat"Ostatnie wydarzenia w Palestynie, a rola Bundu". Przemawiali Wajnberg Naftun, Strzałko Mejer i Lewiński Mejer którzy stwierdzali że Bund działa na szkodę żydowskiej klasy robotniczej, wykorzystuje bowiem nieuświadomione dotychczas warstwy społeczeństwa żydowskiego /350 osób/.

Dnia 14 września sjonista Tobjasz Jakób wygłosił w Łomży dla młodzieży sjonistycznej odczyt o wydarzeniach palestyńskich.

Dnia 22 września w Łomży odbyła się akademja żałobna ku czci poległych w Palestynie żydów, zaś dnia poprzedniego taka akademja odbyła się w Zambrowie.

owiat Sokólski. Dnia 29 sierpnia na wiecu protestacyjnym w Sokółce po przemówieniach rabina Zakhejna Całko, Czarnosa Mordko i Fajerna z Białegostoku uchwalono rezolucję, domagającą się jaknajrychlejszego przywrócenia porządku i bezpieczeństwa w Palestynie, odebrania Anglji mandatu palestyńskiego, ukarania sprawców krwawych wydarzeń, formowania legjonu żydowskiego w Palestynie, wolnej emigracji żydów do Palestyny i odszkodowania dla ludności żydowskiej, poszkodowanej w czasie wydarzeń w Palestynie./500 osób/.-

arabski posuwa się po linji najmniejszego oporu" czem należy do patrywać się ciągłego zarzewia zatargu żydowsko-arabskiego /100 osób/.

Dnia 7 września w Łomży odbyła się pogadanka dla robotników żydowskich na temat "Sjonizm a Palestyna", będąca w swej treści powtórzeniem wspomnionego wyżej wiecu z dnia 4 września /130 osób

Dnia 21 września w Łomży odbył się wiec bundowski na temat: " Mrzonki sjonistyczne a zadania żydowskiej klasy robotniczej". Prelegenci Posesorski, Kamiński i Stolarczyk krytykowali działalność i wysiłki organizacyj sjonistycznych na tle ostatnich wydarzeń palestyńskich, przyczem podkreślali, że palestyńska akcja sjonistyczna nie przyniesie realnych wartości żydowskiej klasie robotniczej /90 osób/.

Tegoż dnia w Łomży odbyła się akademja bundowska w związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży Socjalistycznej. Przemawiali Posesorski, Kiersz i Radynowski /80 osób/.

Świat Grodzieński. Dnia 21 września w Krynkach odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału zjednoczenia szkół żydowskich na którem po przemówieniach Blachera Jochima, Wajnsztejna Abrama i Prużańskiego Hojżesza uchwalono rezolucję domagającą się subsydjowania szkół żydowskich przez Państwo /70 osób/.

Świat Białostocki. Dnia 20 września radny wyznaniowej gminy żydowskiej w Warszawie, Erlich Henych wygłosił w Białymstoku odczyt o wypadkach palestyńskich, w którym nagował celowości sjonistycznej akcji palestyńskiej i wskazywał, że akcja ta nie przyniesie pozytywnych wartości żydowskiej klasie robotniczej, która walczyć musi o swe interesy we wszystkich krajach, przez nią zamieszkiwanych. Opozycja sjonistyczna rozlała na sali w czasie odczytu większą ilość amonjaku /700 osób/.

Powiat Grodzieński. Istniejąca we wsi Dzieluki gminy Zytomla spółdzielnia białoruska "Niwa" wskutek tarć wśród członków jej zarządu została początkowo zamknięta, później zaś przeniesiona do wsi Nowosiółki, gminy Zytomla gdzie uruchomiła sprzedaż artykułów pierwszej potrzeby.

Dnia 20 września bawił w Grodnie przejazdem z Wilna do Warszawy poseł Grecki, który informował się u władz sądowych w sprawie osadzonych w więzieniu za działalność antypaństwową działaczy białoruskich z Grodna Balickiego Józefa, Kisielewicza Filipa i Tomaszewicz Nadzieji.

Powiat Białostocki Sekcja dramatyczna Zarządu Okręgowego Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Białymstoku urządziła dnia 31 sierpnia przedstawienie w Supraślu. Pośród obecnych na przedstawieniu /100 osób/ przeważali sympatycy PSL "Wyzwolenie".

Dnia 29 września w Białymstoku odbyło się pod przewodnictwem Łukaszyka Józefa ogólne zebranie członków Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, na którem Kuźmin Szymon odczytał sprawozdanie z dotychczasowej działalności Zarządu Okręgowego TSB. w Białymstoku, zaznaczając, że działalność ta osłabła ostatnio z przyczyn od Towarzystwa niezależnych. Następnie przemawiali Sidorowicz Konstanty i Grygoroczuk Józef w sprawach działalności Towarzystwa na przyszłość. Po ich przemówieniach na wniosek Andrejczuka Aleksandra wybrano Łukaszyka Wasyla, Kowalczuka Antoniego i Matyńczuka Aleksandra do komisji, której zadanie będzie zbieranie materjałów co do sposobu podniesienia kultury białoruskiej. Wreszcie na wniosek Kuźmina Szymona postanowiono wysłać delegację do P. Wojewody w sprawie rzekomych przeszkód, jakie stawiane są TSB. przez władze administracyjne i policję i do komisji tej wybrano Kuźmina Szymona, Sidorowicza Konstantego i Mojsak Nadzieję.

Powiat Suwalski. We wsi Wojtokiemie gminy Sejwy powstał oddział Towarzystwa św. Kazimierza.

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

nie 8/ w nocy z dnia 6 na 7 b.m. we wsi Miniewicze, gminy Żmudź z napisem w języku rosyjskim "Niech żyje wrześniowy dzień święta międzynarodowego proleterjatu, precz z wojną przeciw Z.S.S.R. precz z faszystowskim rządem" i dwa ze wsi Kurpiki, gminy Żytomle z identycznymi napisami.

Dnia 1.b.m. rozrzucono w Skidlu osiem egzemplarzy odbitej na szapirografie żargonowej odezwy OK.ZMKZB.Grodno / z sierpnia b.r./, a dnia 2 b.m. - około wsi Hołynka cztery egzemplarze majowej r.b. ulotki KOKPZB.

Dnia 31 sierpnia na cmentarzu żydowskim w Krynkach znaleziono ukrytą w grobowcu paczkę wydawnictw komunistycznych z roku 1927 i 1928 wagi około 1/2 kg.

W związku z likwidacją dnia 31 sierpnia b.r. w Sokółce Komitetu Dzielnicowego ZMKZB. został zlikwidowany Komitet Rejonowy KPZB. w Krynkach, uważany dotychczas za najlepiej zorganizowaną instancję partyjną w powiecie grodzieńskim.

Zostali aresztowani i przekazani z materjałami oskarżenia władzom sądowym 1 Furman Lejba, 2 Niemierowski Hirsz, 3 Kuszner Kiejla i 4 Terkiel Machela, zamieszkali w Krynkach, zdołali zaś zbiec przed aresztowaniem Iryda Eli, prezes oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Krynkach, Wajner Szejna, członek Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego i technik KR. KPZB w Krynkach, Słapak Mojżesz - sekretarz KR.KPZB. w Krynkach, Łabędzik Izaak, sekretarz komórki w Związku Skórzanym, Kirpier Mera i Lew Chaja-Rochla, członkowie komórki w związku odzieżowym, oraz Kapłan Chaim, członek komórki w związku skórzanym w Krynkach. Poszukiwania za zbiegłymi zarządzono.

Podlat Zambrowski.

Dnia 31 sierpnia r.b. w Łomży na przewodach telefonicz-

Wolfa postawił w stan oskarżenia i oddał pod dozór policji.-

Powiat Suwalski.

W Suwałkach dnia 30 sierpnia został wywieszony transparent z napisami: "Niech żyje rewolucyjny sojusz młodzieży pracującej i chłopskiej". Poszlakowanych o wywieszenie robotników piekarskich Albina Raczyńko, Menocha Litmanowicza i Sklejskiego Isaaka aresztowano i przekazano władzom sądowym, które zastosowały względem nich areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy.-

Powiat Białostocki.

Dnia 30 sierpnia b.r. w Białymstoku wywieszono transparent z napisami "Białostocka Organizacja Komunistyczna - Związek Młodzieży Komunistycznej. Wojna wojnie".-

Dnia 1.b.m. o godzinie 17-ej min.40 w dzielnicy żydowskiej w Białymstoku około 50 wyrostków żydowskich usiłowało urządzić demonstrację, którą w zarodku zlikwidował patrol policyjny. Na miejscu niedoszłej do skutku demonstracji i później w innych dzielnicach miasta rozrzucono około 200 egzemplarzy odbitej na szapirografie / w języku polskim i jidisz/ ulotki treści następującej:

"Związek Młodzieży Komunistycznej, Związek Młodzieży Komunistycznej w Białymstoku nawołuje białostocką młodzież robotniczą w dniu Międzynarodowego Dnia Młodzieży 1-go września do strajku generalnego wzywa na demonstrację pod następującemi hasłami:

Wojna wojnie. Precz z przygotowaniami wojennemi przeciw ZSRR. Precz z faszyzacją i militaryzacją młodzieży. Niech żyje 6-godz. dzień pracy. Za równą pracę równa płacę. Precz z pracą n o c n ą. Niech żyje Związek Młodzieży Komunistycznej. Niech żyje kompartja awangarda mas pracujących. O.K. Z.M.K. w Białymstoku."-

ności organizacyj młodzieżowych, które w czasie trwania kampanji działały nieledwie pod naciskiem instancyj partyjnych. Ze spostrzeżeń co do traktowanej kampanji należy podkreślić współpracę z organizacjami komunistycznemi PPS.Lewicy w Łomży w organizowaniu masówki przed więzieniem, łącznie kampanji z akcją przeciwko grupie Ostrowskiego i Łuckiewicza w TSB., szeroki udział w kampanji Komitetu Rejonowego KPZB w Krynkach, powiatu grodzieńskiego i częściowo odbudowanie sieci zetemkowej w powiatach ostrowskim, ostrołęckim i łomżyńskim. -

b/ Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Powiat Bielsk-Podl. Karani sądownie za działalność komunistyczą Kuczyński Aleksander, mieszkaniec osady Orla i Panfiluk, mieszkaniec wsi Dubicze-Cerkiewn gminy Orla zbiegli w drodze nielegalnej do Rosji, gdzie Kuczyński został jakoby uwięziony na podstawie informacji KSKPZB.

Powiat Grodzieński. W związku z obchodem Międzynarodowego Dnia Młodzieży Komunistycznej w nocy z dnia 6 na 7 września wywieszono transparenty we wsi Miniewicze, gminy Łunna z napisem w języku rosyjskim " Niech żyje wrześniowy dzień - święto międzynarodowego proletarjatu, precz wojną przeciw ZSSR., precz z faszystowskim rządem" we wsi Kurpiki, gminy Żytomla transparent z napisem w języku rosyjskim "Niech żyje wrześniowy dzień święta międzynarodowego proletarjatu, precz z wojną przeciw ZSSR., precz z faszystowskim rządem" i transparent z identycznym napisem w odległości 100 metrów od wspomnianej wsi Kurpiki.

Powiat Suwalski. Do p.Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Suwałkach skierowane zostało dochodzenie przeciwko mieszkańcom m.Suwałk Dominikowi Jankowskiemu i Czesławowi Wiersajtisowi, którzy w nocy z dnia 3 na 4 września na ulicy w Suwałkach śpiewali pieśni rewolucyjne i stawili czynny opór interwenjującym szeregowym P P.

na półtora roku twierdzy Opoczyńskiego Marjana, mieszkańca Ostrowi-Mazowieckiej.

Dnia 23 września wyrokiem Sądu Okręgowego w Łomży w sprawie z oskarżenia Korytnickiego Zawela i innych członków organizacji komunistycznej w Łomży powiatu ostrowskiego, zlikwidowanej dnia 27 marca 1928 roku zostali skazani z art.102 K.K. Korytnicki Zawel na 2 lata więzienia, Jankiel-Moszko Surek na 4 lata c.więzienia, Matys Mordko-Lerman na 4 lata ciężkiego więzienia i Estera Gitla Grynberg na 2 lata więzienia, zastępującego dom poprawy. Współoskarżona Chana - Rywka Grynberg została uniewinniona. Na podstawie ustawy amnestyjnej Sąd zmniejszył karę do połowy zasądzonym Korytnickiemu Zawelowi i Janklowi Surce.

Tegoż dnia Sąd Okręgowy w Łomży skazał z art.102 K.K. aresztowanego w grudniu 1928 roku technika OKKPP.Łomża dla powiatu kolneńskiego, Dawida Berkmana, mieszkańca Kolna na 5 lat c.więzienia.

Tegoż dnia wreszcie Sąd Okręgowy w Łomży skazał z art.129 K.K. na jeden rok więzienia, zastępującego dom poprawy Falkowskiego Bolesława, b.instruktora wojewódzkiego Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 24 września skazał z art.102 K.K. na 6 lat c.więzienia łącznie Pytelik vel Pytluk Rywkę, funkcjonarjuszę KCKPZB. aresztowaną z transportem wydawnictw tegoż KC. dnia 5 lutego b.r. na dworcu kolejowym w Białymstoku.

O wyszczególnionych wyżej wyrokach powiadomiłem Ministerstwo we właściwym czasie meldunkami doraźnymi.

c/ Awantura w więzieniu.

Dnia 13 września w więzieniu w Białymstoku więźniowie polityczni wszczęli awanturę w związku z zarządzeniami naczelnika więzienia dotyczącemi tranzlokacji więźniów politycznych do cel pojedyńczych. Awantura została zlikwidowana przez władze więzienne w ciągu kilkunastu minut. Na miejscu obecny był p.Prokurator przy Sądzie Okręgowym w Białymstoku oraz przedstawiciele organów bezpieczeństwa publicznego.

Powiat Wysoko-Mazow. Dnia 28 sierpnia odbyło się zebranie członków oddziału ZZK przy udziale delegata CK PPS. Różańskiego Stanisława, który wygłosił referat polityczny, oceniający w oświetleniu PPS działalność Rządu i BBWzR., oraz występował przeciwko pragmatyce służbowej dla kolejarzy i premjowaniu robotników warsztatowych. Na zebraniu uchwalono rezolucję następującej treści "Pracownicy warsztatów w Łapach po wysłuchaniu referatu kolegi Różańskiego protestują przeciw wprowadzeniu w życie obecnej pragmatyki służbowej, która w redakcji obecnej jest nie do przyjęcia i polecają wydziałowi wykonawczemu poczynić usilne starania w Rządzie o zmianę takowej i przyrzekają solidaryzować się ze wszystkiemi dyrektywami Zarządu Głównego odnośnie do pragmatyki służbowej".-

Powiat Szczuczyński. W Grajewie powstał oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szklanego. Do zarządu oddziału wchodzą Engelhardt Henryk - prezes, Kaczmarek Jan - sekretarz i Strzałkowski Stanisław - skarbnik. Faktycznym organizatorem oddziału jest Sliwiński Franciszek z Warszawy.

b/ Polskie Związki Zawodowe.

Powiat Wołkowyski. W Wołkowysku dnia 19 września odbyło się zebranie członków oddziału PZK. pod przewodnictwem Hahburdy Edwarda. Po referacie Ciszewskiego Witolda, prezesa Zarządu Okręgowego PZK. w Wilnie zebrani /500 osób/ postanowili domagać się nowelizacji ustawy emerytalnej dla kolejarzy.-

c/ Związki rzemieślnicze i cechy.

Powiat Wołkowyski. Związek Rzemieślników Żydów w Wołkowysku na zebraniu dnia 14 września wybrał Złotnickiego Judela, Kaminskiego Jakóba, Muszaskiego Szymona, Murzstajna Mordcha, Polaczka Samuela i Kupera Mechera jako delegatów do komisji stacunkowej przy Urzędzie Skarbowym.-

Powiat	Ilość	Pozostała ilość w aresztach	Zmarło w areszcie	Ucieczki	Pobliżej zapomnieć
Augustowski	6	5		1	2
Chrzanowski	2896	2719	440	-	471
Siedlce-Łukowski	32[illegible]	1620	1100		84
Grodzieński	382	316	-	66	26
Łomżyński	382	496	106	-	14
Ostrowski	12	20	8	-	
Ostrołęcki	4	4	-		
Sokalski	42	49	7	-	28
Suwałkowski	28	158	130		15
Sokólski	22	95	74		23
Tarnopolski	4	4	-	-	-

Komenda Policji Państwowej
Nr Km.1/2105/28 T.
Dnia 7 października 1928 r.

Sytuacja bezpieczeństwa publicznego
za miesiąc wrzesień 1928 r.

I. Stan bezpieczeństwa publicznego.

a/ Napady rabunkowe.

Powiat Augustowski. Dnia 27 sierpnia we wsi Szczebra na powracających furmanką z Augustowa Glikowskiego Stanisława ze wsi Koniechów, Piekarskiego Jana ze wsi Szerokie i Tylewsa Piotra ze wsi Lipowo napadło trzech mieszkańców wsi Szczebra, z których jeden uzbrojony był w rewolwer. Napastnicy zrabowali wspomnianym mężczyznom 1 120 zł. gotówka.

b/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Wysokomazow. W nocy z dnia 6 na 7 września nieustanowieni sprawcy dostali się przez okno do lokalu Spółdzielni Rolniczej "Rolnik" w Gąsiewie, gdzie rozpruli kasę ogniotrwałą, lecz nic z niej nie zrabowali, gdyż prawdopodobnie zostali spłoszeni.

Powiat Augustowski. Dnia 5 września we wsi Pijawne - Ruskie, gminy Szczebra Olszanka mieszkaniec tejże wsi, Sokoriew Sidor ze swymi synami Fedorem i Andrzejem przekili widłami plantonowego 7i pułku ułanów, Rauska Władysława w czasie, kiedy ten zabierał im koniczynę z pola. Ranny odwieziony został do szpitala w Suwałkach.

Powiat B. Lit.-Podl. W nocy z dnia 24 na 25 września z synagogi w m.Narew skradziono tarę. Pod zarzutem kradzieży tejże zostali zatrzymani zawodowi złodzieje, przebywający w krytycznej nocy w m.Narwi bez określonego celu, Klejngold Boruch, Klau Moszek, Sajdak Herszl, Lederman Abram i Szpajskron Rosako, których przekazano Sędziom Śledczym Starostwa w Bielsku-Podl.

z mieszkańcem Grzędy Kutawki Pawlikiem Józefem, tem ostatni pchnął nożem w rękę Kopczewskiego.-

Dnia 12 września na powracającego do domu m-ca wsi Błędnica gminy Orło, Balugę Aleksandra napadł mieszkaniec wsi Orło, Bednarczyk Józef i uderzył go tępem narzędziem w głowę, zadając mu ciężkie uszkodzenie ciała.

Tarczak

W nocy z dnia 18 na 19 września o godz. 22-ej mieszk. os. Małkini, Franciszek Grzanko postrzelił z rewolweru Komendanta P.K.U. Małkinia majora Witolda Borysewicza, w chwili gdy tenże wychodził z domu jego żony, z którą od dłuższego czasu nie żyje. Major Borysewicz otrzymał dwie rany, jedną lżejszą w lewy bok, drugą zaś cięższą w lewe udo, w którem kula strzaskała kość. Majora Borysewicza odstawiono do szpitala Ujazdowskiego w Warszawie.-

Dnia 21 września we wsi Turzyn, gm. Brańszczyk Kaczyński Jan w czasie sprzeczki postrzelił w piersi z broni myśliwskiej Antoniaka Walerego, m-ca tejże wsi. Za ~~Antoniakiem~~ Kaczyńskim zarządzono pościg.

Dnia 22 września na weselu we wsi Księży-Kąt, gm. Poręba bracia Piotr, Czesław i Stefan Ponichterowie, m-cy wsi Białebłoto, zabili m-ca tejże wsi Władysława Kłosa, lat 19 i ciężko ranili Rosa Jana, lat 21, m-ca wsi Księży-Kąt. Zabójstwa dokonano na tle porachunków osobistych. Sprawców ujęto.-

Powiat Ostrołęcki.

Dnia 6 września we wsi Czarnowo, gminy Szczawin ludność usiłowała niedopuścić do wywiezienia przez wójta gminy Szczawin ławek szkolnych do Szczawina. Ławki te zostały przewiezione dopiero dnia 7 września na skutek interwencji na miejscu Komendanta Powiatowego P.P. Przeciwko winnym wdrożono dochodzenia.

c/ Wystąpienia przeciwko szeregowym P.P.

Powiat Łomżyński.

Dnia 10 września w Zabrowie podczas osadzania w areszcie miejskim pijanego Hipo[illegible] [illegible]ilskiego brat jego Zygmunt, zamieszkały we wsi Sędziwuje [illegible]wszy wielki nóż rzeźniczy rzucił się na st. post. Adama Ro[illegible]ckiego, usiłując go przebić. Zamach ten udar-

Powiat Kolneński. Dnia 23 września autobus Nr 77213 Chonkięcicków ze Stari prowadzony przez kierowcę Czesława Siedleckiego około sto wywrócił się do rowu i uległ zniszczeniu. 2 osoby odniosł lekkie rany.-

a/ Większe pożary przypadkowe

Powiat Wysoko-Mazow. Dnia 2 września od uderzenia pioruna spłonęła zagro Grodzkiej Jednoty we wsi Brzoski-Markowięta. Straty wynoszą do 20 tysięcy złotych.-

Dnia 12 września we wsi Dzięciole-Dąbrowa, gminy Sz towo spłonęły 4 domy mieszkalne 7 stodół z tegorocznym zb inne budynki gospodarcze i narzędzia rolnicze. Straty wyno około 150 tysięcy złotych.

Powiat Augustowski. W nocy z dnia 5 na 6 września we wsi Sylebiewo, gminy Kurjanka od uderzenia pioruna spłonęło 15 zagród włościańs Straty obliczane są na sumę 245.300 złotych

Powiat Wąsoczyński. Dnia 9 września we wsi Górskie spłonęła zagroda 31 Jana Sulewskiego, który oblicza straty na 16 tysięcy

Dnia 22 września we wsi Koziki, gminy Łachowo spłon 13 zagród włościańskich, ubezpieczonych w P.D.U. na sum tysięcy 590 złotych. Straty faktyczne wynoszą około 200 ty cy złotych.-

Powiat Grodziński. Dnia 24 września we wsi Zawadzkie, gminy Kytowia sp nęło 8 domów mieszkalnych 20 chlewów i stodoła ze zbiorami Straty wynoszą ponad 80 tys złotych.-

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 13 września wskutek nieostrożnego obchodzenia się ogniem we wsi Kołży, gminy Pańyki spłonęło 7 domów, 13 sto kilkanaście chlewów i narzędzia rolnicze. Straty wynoszą 81 sięcy złotych.-

f/ Pożary i podpalenia.

Powiat Sokólski. Dnia 3 września we wsi Nowodziel wskutek podpalenia z zemsty na tle komasacji spłonęła stodoła Gulewicza Jana.-

g/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Wysoko-Mazow. Dnia 30 sierpnia w czasie zabierania inwentarza szkolnego we wsi Chojane-Stankowięta i przewożenia go do wsi Kalinowo-Ozo nowo, gminy Wysoko-Mazowieckiej, gospodarze wioski Chojane-Stan więta, podburzeni przez podsołtysa Kobosko Antoniego i b.sołtysa Gołaszewskiego stawili czynny opór delegatom gminy i wezwanym o regowym P.P., nie chcąc zezwolić na przewiezienie rzeczy ze zlikwidowanej szkoły. Tłum w liczbie około 200 osób przybrał groźną postawę, lecz na skutek interwencji przybyłego Komendanta Powiatowego P.P.. podżegacze zatrzymano i przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego, czem zdezorjentowana ludność, po bezskutecznych zabiegach u sędziego śledczego celem zwolnienia zatrzymanych sama dobrowolnie zwiozła sprzęt szkolny do nowoutworzonej szkoły we wsi Kalinowo-Ozosnowo.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Dnia 8 września został zatrzymany w Suwałkach znany przemytnik, mieszkaniec Suwałk, Józef Sałatajć, który niósł przemycone z Niemiec 2 blachany spirytusu skażonego, zdołał jednakże wylać ich zawartość w czasie ścigania go.-

owiat Szczuczyński.

Dnia 26 sierpnia szeregowi P.P. znaleźli w Lachowie dwa worki z jedwabiem, przemycanym z Niemiec.-

c/ Informacje z zagranicy.

Starosta Powiatowy w Augustowie uzyskał z wiarogodnych źródeł informacje, że w pierwszych dniach września r.b. na ulicach Królewca rozplakatowana była odezwa p.t. "Piłsudski idzie na Prusy Wschodnie, ostrzcie szable i brońcie Ojczyzny".-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.2105/29.T.
Dnia 7 października 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie miesięczne
za miesiąc wrzesień 1929r.

XIII. V a r i a

a/ Przejazd Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Dnia 19 września w drodze z Warszawy do Nowogródka przejeżdżał przez teren Województwa Białostockiego samochodem wraz z towarzyszącą Mu świtą Pan Prezydent Rzeczypospolitej. Na granicy Województwa powitał Pana Prezydenta Pan Wojewoda. O godzinie 10-ej min.30 Pan Prezydent przybył do Ostrowi-Mazowieckiej, gdzie przy dźwiękach hymnu narodowego przeszedł przed frontem kompanji honorowej oficerskiej szkoły piechoty, poczem został powitany przy bramie tryumfalnej przez przedstawicieli rady miejskiej, duchowieństwa, żydowskiej gminy wyznaniowej, władz administracyjnych i wojskowych na czele z Komisarzem Rządowym miasta, Gackim, który, po przemówieniu ofiarował Panu Prezydentowi chleb i sól. Z pod bramy tryumfalnej Pan Prezydent przeszedł do gmachu koedukacyjnego gimnazjum sejmikowego, gdzie był obecny przy wmurowaniu pamiątkowej tablicy, której poświęcenia dokonał ks.D-r Ciesielski. Po zwiedzeniu gimnazjum i wpisaniu się do księgi pamiątkowej tegoż Pan Prezydent o godzinie 11 min.30 wyjechał z Ostrowi-Mazowieckiej.-W drodze do Białegostoku Pan Prezydent zatrzymał się na terenie powiatu łomżyńskiego przy bramach tryumfalnych w Zambrowie, gdzie witali Pana Prezydenta Starosta Powiatowy w Łomży, Dowódca 71 p.p., reprezentacje miasta i gminy Długobory na czele z burmistrzem i wójtem, [illegible] w Mężeninie, gdzie powitała Pana Prezydenta rada gminna z wójtem na czele w otoczeniu dziatwy i szkolnej i okolicznej ludności, zaś na terenie powiatu Białostockiego we wsi Łódźki, gminy Choroszczy

Prezydenta w imieniu miasta. Z pod bramy tryumfalnej Pan Prezydent ulicami miasta wśród szpalerów młodzieży szkolnej, delegacyj i ludności udał się do rzeźni miejskiej, przed którą wystawioną była również brama tryumfalna. Przed bramą tą witał Pana Prezydenta w imieniu ziemiaństwa właściciel majątku Strubnica Bisping. Po krótkiem pobycie w rzeźni miejskiej i zwiedzeniu tej rzeźni Pan Prezydent odjechał do Województwa Nowogródzkiego. Na granicy Województwa pożegnał Pana Prezydenta Pan Wojewoda o godz.17-ej 50.-

Od Ostrowi-Mazowieckiej aż do granicy Województwa Nowogródzkiego Pan Prezydent jechał samochodem razem z Panem Wojewodą. Wzdłuż całej trasy przejazdu w każdej wsi i miasteczku przejeżdżającego Pana Prezydenta ludność witała entuzjastycznie.-

W przejeździe przez teren Województwa Białostockiego w towarzystwie Pana Wojewody i świty /dn.28.ub.m./ - w drodze powrotnej z Województwa Nowogródzkiego - Pan Prezydent zatrzymał się tylko w powiecie grodzieńskim w Skidlu, Zytowli i Grodnie. W Grodnie Pan Prezydent bawił od godz.19-ej do godz.19-ej min.40. Na powitanie Pana Prezydenta zgromadziło się kilka tysięcy ludności na czele z przedstawicielami władz cywilnych i wojskowych, duchowieństwa i organizacyj społecznych. W imieniu miasta powitał Pana Prezydenta prezydent m.Grodna Ręczaszek, który prosił Pana Prezydenta, aby Pan Prezydent raczył przybyć do Grodna na czas dłuższy i wręczył Panu Prezydentowi uchwałę Rady Miejskiej w tej materji, a następnie Komitet Odsłonięcia Pomnika E.Orzeszkowej w Grodnie prosił Pana Prezydenta o zaszczycenie swą obecnością uroczystości odsłonięcia tego pomnika. Z Grodna Pan Prezydent bez zatrzymania się odjechał do Warszawy. Towarzyszący Panu Prezydentowi Pan Wojewoda pożegnał Pana Prezydenta na granicy Województw Białostockiego i Warszawskiego. Przejazd Pana Prezydenta przez teren Województwa Białostockiego w obu wypadkach odbył

na zatrzymał się na krótko w Białymstoku Pan Minister Spraw Wewnętrznych Sławoj-Składkowski. W powrotnej drodze powrot z Wilna Pan Minister Składkowski bawił krótko w Świsłoczy, wiatu wołkowyskiego.-

g/ Otwarcie traktu im.Marszałka Piłsudskiego.

Dnia 17 września odbyło się w powiecie grodzieńskim otwarcie traktu im.Marszałka Piłsudskiego. Na uroczystość otwarcia przybyli pp.Minister Robót Publicznych, inż.Moracze ski, Komunikacji, inż. Kuhn, Pracy i Opieki Społecznej, pułk nik Trystor, Reform Rolnych, profesor Staniewicz, Wiceminist wie Dobrowolski i Gó ski, Pan Wojewoda i inni. Otwarcia grodz skiego odcinka traktu dokonał Pan Minister Moraczewski, pocz przemawiali Pan Wojewoda, Dyrektor Robót Publicznych w Biały stoku i inni.

h/ Dziesięciolecie 18 p.a.p.

Dnia 26 września 18 p.a.p. w Komorowie powiatu ostrow skiego obchodził dziesięciolecie swego istnienia. Na związan z tem uroczystości obecny był Pan Wojewoda.-

i/ Dziesięciolecie sądownictwa polskiego w powiecie bielskim.

Dnia 7 września w Bielsku-Podlaskim odbyła się przy ud le Pana Wojewody, Pana Prezesa i Pana Prokuratora Sądu Okręg w Białymstoku uroczystość dziesięciolecia istnienia sądownict polskiego w powiecie bielskim.-

Za Wojewodę:

/Weingarten/
Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

[illegible]ruchu narodowo-[illegible]ojowym dominowały walka sjonistów z bundowcami [illegible], a [illegible] w swej istocie z ostatniemi wydarzeniami [illegible] i wiążąca się ściśle z ruchem wywrotowym działalność Białoruskiego Włościańsko-Robotniczego Klubu Poselskiego na gruncie białoruskiego ruchu współdzielczego i Towarzystwa Szkoły Białoruskiej dostrzegana zresztą najczęściej konfidencjonalnie, wobec czego zostanie ona uwzględniona w sprawozdaniu specjalnem, w którem omówione zostaną także dostrzegane już przygotowania elementów wywrotowych do obchodu rocznicy rewolucji październikowej.

Na rynku pracy notowany był spadek bezrobocia w powiatach białostockim, bielskim i grodzieńskim, rysujące się możliwości wzrostu bezrobocia w okręgach nieprzymysłowionych w związku z wyżaniem się robót sezonowych i wreszcie nieznaczna zwyżka cennikowa, która doprowadziła do strajku szoferów w Białymstoku i strajku garbarzy w Zabłudowie powiatu białostockiego.

Stan bezpieczeństwa publicznego zasadniczym zmianom nie uległ, nie mniej jednakże uwidocznił wzrost przestępczości kryminalnej w poszczególnych powiatach, co zresztą jest objawem, dostrzeganym każdorocznie w okresie przed-jesiennym./

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

posła Czarnockiego muszą być rozstrzygnięte w najbliższym czasi

W art."Dusza endecji" poseł Czarnecki stwierdza, że obóz rządzący wystąpił do walki z endecją i zapowiedział jej zniszczenie. Nawiązując do tego stwierdzenia, poseł dowodzi, że o il podczas wyborów do Sejmu obóz "narodowy" zmalał, to obecnie wszystko wskazuje na to, że obóz ten wzmocnił swe siły i, że s obóz sanacji stał się nowem wydaniem endecji.

Łomżyński tygodnik "Życie i Praca" w numerze z dnia 29 września /Nr.39/ w artykule p.t. "Na raty" konstatuje,że tak ja w obecnem życiu gospodarczem Polski wszystko załatwia się na ra ty, a więc kupuje się na raty, rozkłada się długie na raty, podupada rolnictwo i rzemiosło na raty, tak też i wróg wiary ka tolickiej, nie mogąc jej zgnębić obraz rozkłada swą walkę na r ty. Jako na jeden z etapów tej walki artykuł wskazuje na walkę z religją w szkole i pomawia Rząd o jawne popieranie tej walki.

"Przegląd Łomżyński" w numerze 5 z dnia 29 września w cz łowym artykule p.t. "Zadania samorządu miejskiego" zaznacza,że po za miastami Śląska, Wielkopolski, Pomorza i znacznej części Małopolski praca samorządu miejskiego leży jeszcze ciągle w zaczątku. Zadania są wielkie, lecz trzebaby do pracy w samorządzie stanęli ludzie, stojący zdaleka od swarów politycznych. Trzeba, by do głosu w samorządach miejskich, przyszedł "element twórczy, zdolny, żywy, umiejący wiązać siły społeczne ku najwyższemu wysiłkowi, umiejący wiązać siły społeczne ku najwyższemu wysiłkowi, umiejący dobywać wartości każdego pojedy szego obywatela dla podniesienia i cementowania całości".

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I-2154/29.T.
Dnia 5 października 1929 r.

6 Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

a/ Polski Biały Krzyż.

Powiat Białostocki. W związku z Tygodniem Polskiego Białego Krzyża dnia 29 września w kościele farnym w Białymstoku odbyła się msza uroczysta, na której obecnym był Pan Wojewoda, oraz przedstawiciele władz cywilnych, wojskowych i samorządowych.

b/ Towarzystwo Uniwersytetu Robotniczego.

Powiat Bielsk-Podlaski. Dnia 29 września w Bielsku odbyło się przy udziale 17 osób zebranie członków oddziału T.U.R., na którem wybrano do nowego zarządu oddziału Pietruczuka Mikołaja, Kutera Stanisława, Marciniaka Piotra, Grocha Aleksandra, Żukowskiego Mikołaja i Wierę Giżewską. Na temże zebraniu zdecydowano wprowadzenie jednolitego dla członków TUR. umundurowania i postanowiono używać wyrazu "towarzysz", zamiast "pan".
Z obecnymi na zebraniu, na zakończenie tegoż, żegnał się mający wyjechać wkrótce z Bielska-Podlaskiego, dr. Lesiewicz, dotychczasowy lekarz szpitala powiatowego, twórca i faktyczny przywódca oddziału T.U.R. w Bielsku-Podlaskim. W związku z tem należy zaznaczyć, że dnia 30 września Sąd Okręgowy w Białymstku na sesji wyjazdowej w Bielsku-Podlaskim skazał dra Lesiewicza Stanisława z art.632 K.K. na jeden miesiąc więzienia za nieprzyjęcie do szpitala chorego, będącego w stanie bardzo groźnym, który wskutek braku opieki lekarskiej zmarł. Wyjazd dra Lesiewicza z Bielska-Podlaskiego będzie niewątpliwie poważną stratą dla PPS.

c/ Ochotnicze straże ogniowe.

Powiat Kolaski. Dnia 29 września w Stawiskach odbyło się doroczne walne zebranie członków Ochotniczej straży pożarnej.

WOJEWÓDA BIAŁOSTOCKI
Nr.Dz.I-2154/29.T.
Dnia 5 października 1929 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28.

V. Sekty religijne.

a/ Polski Kościół Narodowy.

Powiat Wołkowyski. W związku z wydzieleniem wsi Podbołocie, gminy Krzemienica z parafji Krzemienica i przydzieleniem jej do parafji Rogoźnica ludność tej wsi początkowo zabiegała o cofnięcie zarządzenia Kurji Biskupiej, później zaś z inicjatywy sołtysa Jewtucha Jana zwróciła się do episkopatu Polskiego Kościoła Narodowego w Warszawie z petycją o przysłanie do wsi duchownego tegoż kościoła. Z nastrojów ludności wsi przypuszczać należy, że o ile wieś Podbołocie nie pozostanie wcielona z powrotem do parafji Krzemienica, to ludność ta zdeklaruje się na rzecz Polskiego Kościoła Narodowego.

Powiat Ostrołęcki. Ks. Piechulski, proboszcz łomżyńskiej parafji Polskiego Kościoła Narodowego odprawił dnia 29 września nabożeństwo we wsi Malinowo-Nowe, gminy Czerwin.

b/ Sekta Marjawitów.

Powiat Augustowski. Dnia 20 września we wsi Bohatery-Polne, gminy Rabno odprawił nabożeństwo duchowny marjawicki Buholc Szymon, który dnia 26 września wyjechał do marjawity Gryszkiewicza, zamieszkałego w osadzie Filipowo, powiatu suwalskiego.

c/ Sekta Baptystów.

Powiat Bielsk-Podl. W ostatnim czasie dostrzeżono ożywioną naogół działalność sekty w obrębie Puszczy Białowieskiej. Sekta li obecnie 23 wyznawców w samej Hajnówce, gdzie przełożonym zboru jest Łuszczak Grzegorz, zamieszkały we wsi Leśna. Z pośród innych

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi.

Powiat Ostrowski.

Dnia 28 września w Ostrowi-Mazowieckiej odbył się wiec przedwyborczy /uzupełniający wybory do Rady Miejskiej/ sjonistów, na którym były viceburmistrz m.Ostrowi-Mazow. Złatkies Izrael /oraz Kon Mordko i Kac Abram podnosili zasługi złożonego z urzędu socjalistycznego zarządu miasta Ostrowi-Mazowieckiej i wzywali zebranych /600 osób/ do głosowania na listę Nr.4.

Tegoż dnia odbył się wiec przedwyborczy Bundu. Na wiecu tym Ambaras Wicek z Warszawy skreślił przebieg walki Bundu z caratem o interesy pracujących mas żydowskich, oraz walkę tegoż Bundu o prawa dla wspomnianych mas w niepodległej Polsce, a nadto oskarżał sjonistów o zarażanie proletarjatu żydowskiego nie-realną ideą palestyńską i wzywał zgromadzonych /500 os. do bojkotowania sjonistów. Na przemówienia Amberasa replikował sjonista Glinka Chaim.

Tegoż dnia wreszcie odbył się w Ostrowi-Mazowieckiej wiec przedwyborczy ortodoksów, na którym Sztycberg Josel-Berek i Rozen Hersz przykonywali zgromadzonych /400 osób/ o szkodliwej działalności bundowców i sjonistów w Radzie Miejskiej m. Ostrowi-Mazowieckiej. Na wiecu tym opozycja sjonistyczna rzuciła kilka kamieni w mówców.

Dnia 28 września w Zarębach-Kościelnych sjoniści Sztajnberg Izrael, Rozenblum Całka i Ruskołękier Samuel-Lejb wygłosili odczyt zbiorowy n.t. "Zadania młodzieży żydowskiej w siedzibie narodowej "Ewe Izroel"

Powiat Łomżyński.

Dnia 27 września organizacja P.C.prawy urządziła w lokalu wł. [illegible] w m. [illegible] "wieczór dyskusyjny" n.t."Zagadnienia narodu

broniła jej interesów. Tę sytuację wykorzystuje rząd faszystowski, aby przy pomocy wiernych faszystów i socjal-faszystów zupełnie zdemoralizować już i tak osłabione szeregi proletarjatu. Stworzone przez nich związki zawodowe mają na celu wprząść robotnika w rydwan kapitalistów i nie dopuścić na masowe wystąpienie klasy pracującej. Towarzysze i towarzyszki wasze interesy leżą w waszych rękach. Waszem zadaniem jest bronić ich. Bronić ich będziecie mogli tylko wtedy, gdy będziecie związani jedną potężną międzynarodową organizacją klasową. Wyłaniajcie komitety fabryczne. Demaskujcie i niszcie zdradzieckie pracy faszystów z BBS. i ponad głowy Reginelli, Bogdana, stwórzcie komitet organizacyjny, któryby przystąpił do organizowania całego proletarjatu włókienniczego w B-ku do walk o lepsze warunki życia, o lepszy byt, o lepsze jutro! Precz z faszystowskim terorem! Precz ze zdrajcami klasy robotniczej! Niech żyją komitety fabryczne. Niech żyje rewolucyjna walka klasowa! Niech żyje międzynarodowa organizacja klasowa białostockiego proletarjatu włókienniczego.- Komitet miejski KPZB. w Białymstoku. Białystok, wrzesień 1929 r."-

-:-:-:

skiej dla kolejarzy. /100 osób/.-

c/ Związki rzemieślnicze i cechy.

Powiat Wys.-Mazowiecki.

Dnia 23 września w synagodze w Czyżewie Goldberg Mordko z Warszawy przedstawiciel Centrali Związku Rzemieślników Żydowskich wygłosił odczyt nt. "Społeczne, prawne, ekonomiczne i kulturalne położenie rzemieślników w Polsce".-

d/ Bezrobocie.

Według danych z dnia 4 b.m. na terenie Województwa Białostockiego pozostawało w tym dniu bez pracy 3659 osób, a mianowicie:

Powiat	Ilość	Bezrobocie dnia 30 września	Zmniejszenie	Wzrost	Pobiera zapomogi.
Augustowski	4	6	2	-	2
Białostocki	2348	2276	-	72	470
Bielsk-Podlaski	312	320	8	-	84
Grodzieński	532	681	149	-	26
Łomżyński	360	382	22	-	14
Ostrowski	5	12	7	-	-
Ostrołęcki	4	4	-	-	-
Suwalski	42	42	-	-	27
Sokólski	21	21	-	-	20
Szczuczyński	26	28	2	-	17
Wołkowyski	4	4	-	-	-

kujących do przerwania strajku, ostrzegając ich, że jeżeli do dnia 5 b.m. wszyscy nie powrócą do pracy, to wszelkie umowy z nimi będzie uważała za zerwane. /26 osób/

Dnia 4 b.m. odbyło się zebranie strajkujących /26 osób/ przy udziale delegata Centrali Związku Szoferów w Warszawie, na którem postanowiono interwenjować u władz w sprawie zaangażowania przez firmę "Samochód" kierowców, nie posiadających pełnych praw jazdy.

Tegoż dnia strajkujący kierowcy pobili niesolidaryzujących się z nimi szoferów Ławniczaka Wojciecha i Chorosznuchę Konstantego, zaś dnia 4 b.m. szofera Ziektińskiego Włodzimierza.

Strajk garbarzy w Zabłudowie.

Dnia 3 b.m. w Zabłudowie, powiatu białostockiego zastrajkowało 35-ciu robotników, zatrudnionych w sześciu garbarniach. Strajkujący żądają podwyżki płac o 15 - 20%. Strajkiem kieruje Kuczyński Paweł, prezes oddziału Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Garbarzy w Zabłudowie. Nieczynne całkowicie są dwie garbarnie.

-:-:-:

Powiat Bielsk- W nocy z dnia 2 na 3 b.m. z nieustalonej dotychczas przyczyny spłonęło we wsi Stupniki, gminy Pasynki w powiecie bielskim 14 budynków mieszkalnych, 62 chlewy, 18 stodół z tegorocznymi zbiorami, 2 spichlerze, inwentarz martwy i 12 świń. 18 poszkodowanych gospodarzy oblicza swe straty na 139.500 złotych.-

Dnia 3 b.m. we wsi Gorodczyna, gminy Narew w powiecie bielskim spłonęło 14 stodół, spichlerz i komora z tegorocznymi zbiorami. Dziesięciu poszkodowanych gospodarzy oblicza swe straty na 103 tysiące złotych.-

Powiat Kolneński. Dnia 29 września w jedwabnem spłonęły doszczętnie młyn parowy i elektrownia, stanowiące własność Cieśli Rubina. Straty wynoszą 130 tys. złotych.-

Powiat Ostrowski. Dnia 24 września we wsi Lubiejewo, gm. Komorowo spaliły się zabudowania gospodarcze wraz ze zbożem na szkodę Antoniego Sikory. Straty wynoszą około 13.500 złotych. Przyczyną pożaru było rzucenie zapalonego papierosa przez 10-cio letniego Kazimierza Wrońskiego.-

Powiat Sokólski. Dnia 23 września we wsi Nowa-Wieś, gm. Dąbrowa wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spaliły się na szkodę Józefa Truchanowicza dom mieszkalny, chlew i stajnia. Straty wynoszą 8.000 złotych.-

Dnia 29 września we wsi Nowo-Wola, gminy Sokólskiej wybuchł pożar, skutkiem którego spaliły się trzy stodoły ze zbożem i inwentarzem martwym na szkodę Emiljana, Marji i Wincentego Kuklicz ów. Straty wynoszą do 16.000 złotych. Pożar wzniecili małoletnie dzieci Kuklicza Emiljana w stodole.-

e/ Ważniejsze wypadki.

Powiat Ostrowski. Dnia 2 b.m. porucznik stacjonowanego w Suwałkach 3 p. szwoleżerów, Danisc Stanisław pod wpływem bi[illegible] gorączki, napadł na przejeździe kolejowym w Małkini na S[illegible] Jankla ze wsi Prostyń, któremu pod groźbą rewolweru [illegible] złotych. poczem

Ponichtrerę Piotra i Elskiego Franciszka. Sędzia Śledczy w Ostrowi Mazowieckiej zastosował względem nich areszt bezwzględny.-

Powiat Bielsk-Podl. Dnia 1 b.m. do Komendy Powiatowej P.P. w Bielsku-Podl. dobrowolnie zgłosił się poszukiwany przez Wydział Śledczy w Białymstoku za defraudacje kilku tysięcy złotych woźny Banku Ziemian w Białymstoku Kazimierczak Feliks, którego aresztowano.-

e/ Wypadki samochodowe.

Powiat Grodzieński. Dnia 28 września na drodze Grodno-Skidel przewrócił się autobus, prowadzony przez właściciela, mającego tylko amatorskie prawo jazdy Cztery osoby zostały lekko ranne.

Dnia 1 b.m. na szosie Sokółka-Grodno na zdążający do Grodna autobus "Kurjer" najechało auto półciężarowe Nr.77059.Skutkiem zderzenia oba auta zostały uszkodzone,przyczem doznało obrażeń cielesnych 4-ch pasażerów autobusu"Kurjer", z których Kończyk Wincenty,mieszkaniec wsi Szeruniewicze,pow.sokólskiego został umieszczony w szpitalu miejskim w Grodnie.Kierowca Kaznowski Aleksander został zatrzymany.-

Powiat Wysoko-Mazow. Dnia 24 września autobus, kursujący na linji Szepietowo-Wysokie-Mazow./koncesja Jabłońskiej Zofji z Choroszczy/,prowadzony przez szofera Włostowskiego z Wysokiego-Mazow.,wpadł do przydrożnego rowu,wskutek czego uległo pokaleczeniu 13 pasażerów,z których Opolski Stanisław, lat 76 z powodu odniesionych obrażeń cielesnych zmarł 30 września w powiatowym szpitalu w Wysokiem-Mazowieckiem.-

-:-:-:-:-:-:-:-:-:-

Wszystkich przekazano do dyspozycji Sądu Grodzkiego w Myszyńcu.-

Powiat Augustowski.

Dnia 29 września został zatrzymany przy granicy litewskiej przez pluton K.O.P. w Igorce obywatel polski Dzwonnik Stanisław, który został wysiedlony do Polski przez władze litewskie. Dzwonnika skierowano w dniu 1.b.m. do dyspozycji Samodzielnego Referatu Informacyjnego D.O. K.III w Grodnie.

Dnia 30 września zatrzymano na granicy niemieckiej Krzeczkowskiego Antoniego stałego mieszkańca powiatu szczuczyńskiego, który nielegalnie przekroczył granicę z Polski do Niemiec i z powrotem w celu poszukiwania pracy. Został on skierowany do Sądu Grodzkiego w Augustowie.

Powiat Szczuczyński.

Za nielegalne przekroczenie granicy zatrzymano 6 osób które zostały przekazane właściwym Sądom Grodzkim.-

Powiat Wołkowyski.

Dnia 22 września mieszkańcy wsi Lichosielce, gm. Świsłocz Kowalewski Dymitry i Kowalewski Jerzy wydalili się z domu i dotychczas nie powrócili. Zachodzi podejrzenie że udali się oni drogą nielegalną do Rosji Sowieckiej.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BB.I.2154/29.T.
Dnia 5 października 1929r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28

XIII. V a r i a.

Dnia 22 września w Suwałkach odbyło się uroczyste poświęcenie schroniska turystycznego nad Wigrami im. profesora Kazimierza Kulwiecia, pierwszego badacza wód, fauny i flory jeziora Wigirskiego. W uroczystości brali udział przedstawiciele władz cywilnych i wojskowych z Suwałk i Augustowa, oraz zaproszeni goście z Warszawy. Okolicznościowe przemówienia wygłosili pp. Naumowicz Antoni, prezes Sądu Okręgowego w Suwałkach, Aleksander Janowski, prezes Zarządu Głównego T-wa Krajoznawczego, prof Kazimierz Kulwiec i ks. prałat Kuczyński z Warszawy. Uczestnicy uroczystości wysłali depeszę do Pana Ministra W.R. i O.P. jako odpowiedź na jego telegraficzną gratulację z powodu otwarcia schroniska.-

Wybory do Rady Miejskiej m.Kolna.

Wyznaczone na dzień 29 września wybory do Rady Miejskiej m.Kolna nie odbyły się, gdyż złożona została jedna lista kompromisowa.

Z listy tej do 12-to mandatowej Rady weszli: Ranik Franciszek - rolnik, Sokołower Kiwa-Mejer - kupiec, Stachelski Franciszek kupiec, Burnstyn Chaim-Berek kupiec, Pomichowski Tomasz-rolnik, Orwicz Justyn - kupiec, Ślązak Gustaw - kierownik Spółdzielni, Cynowicz Jankiel-Lejba - kupiec, Sokołowski Władysław-murarz, Chawrzyński Chaim Pinches - rzemieślnik, Kaczmarski Władysław - urzędnik i Wicewicz Jakób - rzemieślnik.

wianującego się dawną frakcją rewolucyjną. Raczej winni się nazywać frakcją policyjną - bo działają w myśl rozkazów ajentów policji. Burżuazja i władza, widząc siłę P.P.S. w Ostrowi, by rozbić jedność robotniczą przekupiły pieniędzmi, wódką i posadami kilku zdrajców, jak Bański i Okrój, polecając im rozbijanie wieców robotniczych i głosów proletarjatu przez wystawienie odrębnej rzekomo-socjalistycznej listy. Lista Nr.6 - to lista płatnych rozbijaczy przekupionych zdrajców - to lista sługusów burżuazji.-

Ani jednego głosu na listę Nr.4."

Nadużycia w Magistracie m.Grajewa.

W ubiegłym tygodniu zostali aresztowani i przekazani do dyspozycji Sędziego Śledczego pod zarzutem popełnienia nadużyć z chęci zysku funkcjonarjusze Magistratu m.Grajewa Narolewski Stanisław, st.dozorca aresztu miejskiego, Gardocki Stanisław i Narolewski Franciszek woźni, Musiałowski - urzędnik, Lipner Apolinary - ławnik tegoż Magistratu. Dwóch ostatnich Sędzia Śledczy zwolnił pod nadzór policji, pozostałych zaś osadził w areszcie.

Dnia 28 września pozbawił się życia wystrzałem z rewolweru w głowę Wacław Perlitz - burmistrz m.Grajewa. Przyczyną samobójstwa było prawdopodobnie zdenerwowanie z powodu wykrytych nadużyć w Magistracie. Dochodzenie w tej sprawie prowadzą władze sądowe.-

Dziesięciolecie 18 P.A.P.

Stacjonowany w Komorowie, powiatu Ostrowskiego 18 P.A.P. obchodził dnia 26 września uroczystość dziesięciolecia swego istnienia, w której wziął udział Pan Wojewoda.

ZA WOJEWODĘ:

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI
Nr.BP. 1503/29.T.
Dnia 6 lipca 1929 roku.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27.

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne.

a/ Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny.

Powiat Białostocki. Dnia 30 ub.m. na walnem zgromadzeniu 7-miu organizacyj b.wojskowych, wchodzących w skład Powiatowej Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny w Białymstoku, odbytem pod przewodnictwem prezesa Stryjewskiego została uchwalona następującej treści rezolucja."Zebrani na Walnem Posiedzeniu Powiatowej Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny w Białymstoku w dniu 30 czerwca 1929 r. celem wysłuchania powodów zwolnienia przez Zarząd Kasy Chorych w Białymstoku długoletnich pracowników Kasy Chorych i członków Federacji, a mianowicie: 1/Stanisława Kubika porucz.rez.Naczelnika W-ku Ogólno Administracyjnego Kasy; 2/ Zygmunta Bieńkowskiego poruczn.rez.Kontrolera; 3/ Bronisława Sadowskiego ochotnika W.P. Wszystkich trzech od dnia 1.VII.r.b

Po szczegółowem wysłuchaniu powodów i przyczyn wymówienia pracy wyżej wymienionym.

Walne zebranie stwierdziło: Że Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Białymstoku składający się z PPS.,CKW.i Bundu ustosunkował się do Federacji Obrońców Ojczyzny wrogo, że powyższe rugi naszych kolegów niemają nic wspólnego z przekroczeniami służbowemi, że są to rugi polityczne dokonywane przez PPS. CKW. i Bund celem przyjmowania nowego personelu o kwalifikacjach li tylko partyjnych jak to już ma miejsce /żydów CKW./.

Dalej Zarząd Powiatowej Kasy Chorych zwalniając bez żadnych postanowień prawnych ludzi obarczonych rodzinami pogwałcił §§ 26, 30 i 31 regulaminu służbowego dla pracowników

odniosły skutku.

d/ Liga Samowystarczalności Gospodarczej.

at Wołkowyski. Dnia 26 ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Ligi Samowystarczalności. Przewodniczył major Jełowicki, referował zaś Mieczysław Popławski, członek Spółdzielni Rolniczej. Po zakończeniu obrad powołano do Zarządu Koła Ligi Bzowskiego Włodzimierza.-

e/ Ochotnicze Straże Ogniowe.

at Augustowski. We wsi Gory, gminy Kolnica powstało Stowarzyszenie Ochotniczej Straży Ogniowej, liczące 22 członków, do którego Zarządu weszli: Merkiewicz Michał - prezes, Jagłowski Józef - wiceprezes, Trochim Jan - skarbnik, Bądziul Jan - sekretarz i Chlebowski Bronisław - komendant.

f/ Organizacje rolnicze i spółdzielcze.

at Łomżyński. Dnia 26 ub.m. w Łomży przy udziale 300 osób odbyło się zebranie członków Kasy Spółdzielczej Przemysłowców Łomżyńskich, na którem Nadzwyczajna Komisja Rewizyjna, wyłoniona na poprzedniem zebraniu do zbadania nadużyć, odczytała protokuł z dokonanych czynności rewizyjnych. Ze sprawozdania tego, oraz z odczytanego protokułu wynika, że ogólna suma strat stanowi około 120.000 zł. Komisja ustaliła, że straty powstały wskutek braku nadzoru i niedbalstwa ze strony Zarządu Kasy i Rady Nadzorczej, gdyż pożyczki były wydawane osobom materialnie nieodpowiedzialnym, brano weksle z jednym podpisem dłużnika bez żadnych gwarancyj/ /i żyra, w kilku wypadkach weksle żyrowali matka za syna, siostra za brata i naodrót, ludzie majątkowo nieodpowiedzialni. Na rachunek Bramsona zapisano jako pożyczkę 200 dolarów, której on faktycznie nie zaciągał. Podobne pożyczki zapisano na rachunek innych osób. Ponadto Komisja ustaliła, że niektórym osobom przyznano kredyty i wydawano pożyczki na większe sumy, niż przewiduje statut